

การประชุมวิชาการระดับชาติ โครงการเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
 ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 3

**PSPARN
 2019**

ครั้งที่ 3

“รัฐชนวน: กระแสการเมือง ระบบโลก และการบริหารภาครัฐ ในยุค Disruption”

จัดโดย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 ร่วมกับ เครือข่ายทางวิชาการ 6 สถาบัน

บทความฉบับเต็ม

เล่มที่ **6/6**

www.psl.polsci-law.buu.ac.th

**คณะกรรมการจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติโครงการเครือข่ายการ
ศึกษาวิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
(PSPARN) ครั้งที่ 3**

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา
2. คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
4. คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. คณบดีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
6. คณบดีวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
7. คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. รองศาสตราจารย์ชนะ ประณมศรี
9. นายวงศ์ภิญโญ เชียงทอง
10. นายกิตติไชย คุณปลื้ม
11. นายสมคิด เพชรประเสริฐ
12. หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์
13. หัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
14. หัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์

คณะกรรมการอำนวยการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินิตารวาท ไวกจน์ คุลาชัย	มหาวิทยาลัยบูรพา	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษี พูวงศ์เจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หม่อมหลวง ดร.พินิตพันธุ์ บริพัตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี คุ่มสุภา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา พิจิตปัจจา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
7. นางสุนทรี โดวัฒน์นิมิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
8. นางสาวจุฑาทิพย์ อัยรังสฤษฎ์กุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
9. ดร.นฤมิต หิณฺฐิระนนันท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพิชญ์ ชินะขำ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
12. ดร.นนท์ น้ำประทานสุข	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
13. ดร.อัครชัย เสนมณี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
15. ดร.รุจาดล นันทชาธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
17. ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
18. ดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
19. ดร.โกสินทร์ เตชะนิยม	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
20. นายวรพล พิณีจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	กรรมการ
21. ดร.ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์	มหาวิทยาลัยพะเยา	กรรมการ
22. ดร.จุฑามาศ ชูสุวรรณ	มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
23. นายรัช ชันธประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
		และเลขานุการ
24. ว่าที่ร้อยตรี พุฒิธร สวาสนา	มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
		และผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายรับลงทะเบียน

1. นางสาวสิริลักษณ์ รัตน์วิทยากร	ประธานกรรมการ
2. นางสาวปณิตา แฉ่งสงวน	กรรมการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

3. นางสาวนิภา	อิศรนนท์ศิริ	กรรมการ
4. นายสุพัชชัย	โรจนศิริพงษ์	กรรมการ
5. นางสาวปนัดดา	แอ่งสงวน	กรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและประเมินผล

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์		ประธานกรรมการ
2. นายธีรวัฒน์	ฉันทโสภณ	กรรมการ
3. นางสาวสุทธาทิพย์	จับใจเหมาะ	กรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายรับบทความ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.ไวพจน์ กุลาชัย		ประธานกรรมการ
2. นางสาวณปภา	จิรมงคลเลิศ	กรรมการ
3. นางสาวธารทิพย์	ภาวะวิภาต	กรรมการ
4. นายดุสิต	รัฐศิลป์	กรรมการ
5. นางสาวจุฑามาศ	พรหมอินทร์	กรรมการ
6. นางสาวสุทธาทิพย์	จับใจเหมาะ	กรรมการและเลขานุการ
7. นายจุลคนัย	จงกลาง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงินและพัสดุ

1. ดร.จุฑามาศ	ชูสุวรรณ	ประธานกรรมการ
2. นางสาวชญาภา	เรียบเรียง	กรรมการ
3. นางสาวประภาศรี	ถนอมจิตต์	กรรมการ
4. นางสาวปรียาภัทร	กัณกา	กรรมการและเลขานุการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คณะกรรมการฝ่ายยานพาหนะ

1. นายดุสิต	รัฐศิลป์	ประธานกรรมการ
2. นายนพดล	เจาเบ	กรรมการ
3. นายวันชนะกรณ์	ภาคะ	กรรมการ
4. นายวิทยา	โพธิพร	กรรมการ
5. นายจุลคนัย	จงกลาง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ / ประชาสัมพันธ์ สูจิบัตร ของที่ระลึก / สถานที่ / จัดทำ Proceeding

1. นายรัช	จันทร์ประสิทธิ์	ประธานกรรมการ
2. นางสาวปนัดดา	แจ้งสงวน	กรรมการ
3. นายอิทธิ	เอี่ยมลักษณะชัย	กรรมการ
4. นายบูรพา	แก้วแหวน	กรรมการ
5. ว่าที่ร้อยตรี พุฒิธร	สวาสนา	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการฝ่ายต้อนรับ

1. ดร.กัญญาดา	เนื่องจำนงค์	ประธานกรรมการ
2. นางอรพร	สดีไส	กรรมการ
3. นางสาวชญาภา	เรียบเรียง	กรรมการ
4. นางสาวประภาศรี	ถนอมจิตต์	กรรมการ
5. นางนุชจรินทร์	วรรณพงษ์	กรรมการและเลขานุการ
6. นางสาวรุจิเรศ	เรืองสวัสดิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คณะกรรมการฝ่ายผู้ดำเนินรายการประจำห้องนำเสนอย่อย

1. ดร.ภัสสนันท์ พ่วงเถื่อน	ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรรหิรัญ	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร์ พลอยแหวน	กรรมการ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ	กรรมการ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	กรรมการ
7. ดร.ฐิติกรณียาวิไชย จารีกศิลป์	กรรมการ
8. ดร.รัชณี แดงอ่อน	กรรมการ
9. นางสาวปาริฉัตร ป็องโล่ห์	กรรมการ
10. นายเจนวิทย์ นวลแสง	กรรมการ
11. นางสาวขวัญฤดา เบ็ญจะขันธุ์	กรรมการ
12. นางกานติมา พงษ์นัยรัตน์	กรรมการและเลขานุการ
13. สโมสรนิสิตคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review)

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. ไพบจน์ ภูลาชัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
2. รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร	มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง	มหาวิทยาลัยบูรพา
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีร์ ประศาสน์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรักษ์ อนันทนาธร	มหาวิทยาลัยบูรพา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว	มหาวิทยาลัยบูรพา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ต้นศิริคงคล	มหาวิทยาลัยบูรพา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ขรรยงเกษมสุข	มหาวิทยาลัยบูรพา
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมมาวีร์ รักษ์ชูชีพ	มหาวิทยาลัยบูรพา
12. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์	มหาวิทยาลัยบูรพา
13. ดร.วีระ หวังสัจจะโชค	มหาวิทยาลัยบูรพา
14. ดร.ปิยะ นาควัชร	มหาวิทยาลัยบูรพา
15. ดร.ภัสรินทร์ พ่วงเถื่อน	มหาวิทยาลัยบูรพา
16. ดร.ชัยณรงค์ เครือنوان	มหาวิทยาลัยบูรพา
17. ดร.โชติสา ขาวสนิท	มหาวิทยาลัยบูรพา
18. ดร.รัชนี แดงอ่อน	มหาวิทยาลัยบูรพา
19. ดร.จิตภา พรยิ่ง	มหาวิทยาลัยบูรพา
20. ดร.เมทินา อีสริยานนท์	มหาวิทยาลัยบูรพา
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนา พิษิตปัจจา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลินี คุ่มสุภา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพลิน ภูจินาพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤดี หงษ์ตระกูล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
25. ดร.อุดมโชค อาษาวิมลกิจ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
26. ดร.วรพงศ์ ตระการศิรินนท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
27. ดร.รวีวรรณ แพทย์สมาน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
28. ดร.พิกุล อธิธิ์ริญวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
29. ดร.จันทนา สุทธิจารี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
30. ดร.ชนินทร เพ็ญสูตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
31. ดร.กมลพร กัญชนะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
32. นายภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
33. นายณัฐพล ต้นตระกูลทรัพย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
34. นางสาวทกพิพร สุพร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน	มหาวิทยาลัยศิลปากร
36. ดร.วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
37. ดร.โกสินทร์ เตชะนิยม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
38. ดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
39. นายวรพล พิณีจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริ พวงศ์เจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หม่อมหลวง ดร.พินิตพันธุ์ บริพัตร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกพิชญ์ ชินะขำ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

45. ดร.นนท์ นำประธานสุข	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
46. ดร.อัครชัย แสนมณี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
47. ดร.รุจาชล นันทชาธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
48. ดร.ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์	มหาวิทยาลัยพะเยา
49. นายทวีป มหาสิงห์	มหาวิทยาลัยพะเยา
50. ว่าที่ร้อยตรีศิริพงษ์ เผ่าตะใจ	มหาวิทยาลัยพะเยา
51. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงศ์พักตร์ ภู่อันธุ์ศรี	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
52. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
53. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ คุณปลื้ม	มหาวิทยาลัยศรีปทุม (วิทยาเขตชลบุรี)
54. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพงษ์ ลีลาไพศาลกิจ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
55. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ศิริสรวิหิรัญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
56. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร์ พลอยแหวน	มหาวิทยาลัยมหิดล
57. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
58. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักชาติเจริญ	มหาวิทยาลัยมหิดล
59. ดร.ฐิติกรณียา วิไชย จารึกศิลป์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
60. พลตำรวจโท ดร. สันฐาน ชยนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
61. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี รามัญ	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
63. ดร.ทินัมพร พันลึกเดช	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
64. พลตำรวจตรี ดร.พรชัย ขันดี	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
65. พันตำรวจเอกหญิง ดร.ศุภลักษณ์ เหลี่ยมวรารังกูร	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
66. รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร.ปกรณณ์ มณีปกรณณ์	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
67. พันตำรวจโท ดร.สิทธิพัฒน์ เฉลิมยศ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

68. พันตำรวจโท ดร.สิทธิพงษ์ ศรีเลอจันทร์	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
69. พันตำรวจโท ดร.วัชรพงษ์ พนิธธารง	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
70. ดร.ภัสศักดิ์ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
71. รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอืดตานนท์	กระทรวงยุติธรรม
72. ดร.สฤทธะ เพ็ญประพันธ์	นักวิชาการอิสระ
73. ดร.ธนบูรณ์กิตติ์ จิรพัฒนากร	นักวิชาการอิสระ
74. ดร.ปกรณ์ ปริชาภรณ์	ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย
75. ดร.เทวัญย์ บริรักษ์สันติกุล	กระทรวงมหาดไทย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กำหนดการ

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและ
ความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3
“รัฐปั่นป่วน: กระแสการเมือง ระบบโลก และการบริหารภาครัฐ ในยุค Disruption”
ระหว่างวันที่ 24 - 26 เมษายน พ.ศ. 2562

วันพุธ ที่ 24 เมษายน 2562

เวลา	รายละเอียด
16.00 น.	เดินทางมาถึง โรงแรม แอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน เมืองพัทยา จ.ชลบุรี
16.00 – 18.00 น.	ประชุมความร่วมมือของมหาวิทยาลัย 6 สถาบัน
18.00 น. เป็นต้นไป	งานเลี้ยงต้อนรับเครือข่ายความร่วมมือ 6 สถาบัน

วันพฤหัสบดี ที่ 25 เมษายน 2562

เวลา	รายละเอียด
08.00 – 08.30 น.	ลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมวิชาการ / นำเสนอผลงาน
08.30 – 08.45 น.	พิธีทักันแนะนำ มหาวิทยาลัยบูรพาและคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
08.45 – 09.00 น.	พิธีเปิดโครงการประชุมวิชาการฯ กล่าวรายงาน โดย รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
	ประธานกล่าวเปิดงาน รองศาสตราจารย์ วัชรินทร์ กาสลัก รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

	<p>พิธีมอบธง เครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ ระหว่าง มหาวิทยาลัยบูรพา กับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ มหาวิทยาลัยพะเยา - คนถือธง จำนวน 1 คน</p> <p>มอบของที่ระลึกและถ่ายภาพร่วมกัน - เชิญผู้แทนเครือข่าย 6 สถาบัน เพื่อมอบของที่ระลึก - ผู้เชิญของที่ระลึก จำนวน 2 คน มอบให้กับเครือข่ายฯ - เชิญ VIP /วิทยากร / อธิการ / ผู้บริหาร ถ่ายรูป</p>																								
เวลา	รายละเอียด																								
09.00 – 10.00 น.	<p>ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “รัฐปั่นป่วน: กระแสการเมือง ระบบโลก และการบริหารภาครัฐ ในยุค Disruption” โดย ศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า</p>																								
10.00 – 10.15 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม																								
<p>10.15 – 12.15 น. (2 ชม.) ใช้เวลา 12 นาที/คน 10 คน = 2 ชม.</p>	<p>การนำเสนอผลงานทางวิชาการ</p> <table border="1" data-bbox="523 1368 1401 1787"> <thead> <tr> <th>ชื่อห้อง</th> <th>หัวข้อ</th> <th>ผู้ดำเนินรายการ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C5 ห้องบ้านบึง</td> <td>บริหารงานยุติธรรม</td> <td>ดร.รัชณี แดงอ่อน</td> </tr> <tr> <td>C6 ห้องแหลมฉบัง</td> <td>วิจัยสถาบัน</td> <td>ผศ.ดร.กฤษณ์ รักชาติเจริญ</td> </tr> <tr> <td>C7 ห้องศรีราชา</td> <td>รัฐศาสตร์</td> <td>ผศ.ดร.รุ่งนภา วรรณเกษมสุข</td> </tr> <tr> <td>C9 อุตะหา</td> <td>บริหารทรัพยากรบุคคล</td> <td>อ.ปาริฉัตร ป็องโล่ห์</td> </tr> <tr> <td>C10 ห้องมาบตาพุด</td> <td>R2R</td> <td>ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน</td> </tr> <tr> <td>C11 ห้องบางเสร่</td> <td>รัฐประศาสนศาสตร์</td> <td>อ.กานติมา พงษ์นัยรัตน์</td> </tr> <tr> <td>C23 ห้องจันทบุรี</td> <td>R2R</td> <td>รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ</td> </tr> </tbody> </table>	ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ	C5 ห้องบ้านบึง	บริหารงานยุติธรรม	ดร.รัชณี แดงอ่อน	C6 ห้องแหลมฉบัง	วิจัยสถาบัน	ผศ.ดร.กฤษณ์ รักชาติเจริญ	C7 ห้องศรีราชา	รัฐศาสตร์	ผศ.ดร.รุ่งนภา วรรณเกษมสุข	C9 อุตะหา	บริหารทรัพยากรบุคคล	อ.ปาริฉัตร ป็องโล่ห์	C10 ห้องมาบตาพุด	R2R	ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน	C11 ห้องบางเสร่	รัฐประศาสนศาสตร์	อ.กานติมา พงษ์นัยรัตน์	C23 ห้องจันทบุรี	R2R	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ
ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ																							
C5 ห้องบ้านบึง	บริหารงานยุติธรรม	ดร.รัชณี แดงอ่อน																							
C6 ห้องแหลมฉบัง	วิจัยสถาบัน	ผศ.ดร.กฤษณ์ รักชาติเจริญ																							
C7 ห้องศรีราชา	รัฐศาสตร์	ผศ.ดร.รุ่งนภา วรรณเกษมสุข																							
C9 อุตะหา	บริหารทรัพยากรบุคคล	อ.ปาริฉัตร ป็องโล่ห์																							
C10 ห้องมาบตาพุด	R2R	ผศ.ดร.ภัทร์ พลอยแหวน																							
C11 ห้องบางเสร่	รัฐประศาสนศาสตร์	อ.กานติมา พงษ์นัยรัตน์																							
C23 ห้องจันทบุรี	R2R	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ																							
12.15 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน ห้องระยอง ชลบุรี (ชั้น 2)																								

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

13.00 – 15.00 น. (2 ชม.) ใช้เวลา 12 นาที/คน 10 คน = 2 ชม.	การนำเสนอผลงานทางวิชาการ		
	ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ
	C5 ห้องบ้านบึง	R2R	ผศ.ดร.เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน
	C6 ห้องแหลมฉบัง	R2R	ดร. จูติกรณีย์ ยาวีไชย จาริกศิลป์
	C7 ห้องศรีราชา	การเมืองการปกครอง	ผศ.ดร. โอปาร์ ถิ่นบางเตียว
	C12 ห้องบางละมุง	รัฐประศาสนศาสตร์	ดร. วุฒิชัย อารักษ์โพชนงค์
	C9 อุตะเขา	R2R	ผศ.ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ
	C11 ห้องบางเสร่	รัฐประศาสนศาสตร์	ดร.ภัสสนันท์ พ่วงเดือน
C23 ห้องจันทบุรี	R2R	รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ	
15.00 – 15.15 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม		
15.15 – 17.15 น. (2 ชม.) ใช้เวลา 12 นาที/คน 10 คน = 2 ชม.	การนำเสนอผลงานทางวิชาการ (ต่อ)		
	ชื่อห้อง	หัวข้อ	ผู้ดำเนินรายการ
	C5 บ้านบึง	นิติศาสตร์ – สังคมศาสตร์	อ.เจนวิทย์ นวลแสง
	C7 ศรีราชา	การเมืองการปกครอง	ผศ.ดร. โอปาร์ ถิ่นบางเตียว
	C9 อุตะเขา	รัฐศาสตร์	ดร. โชติสา ขาวสนิท
C10 มาบตาพุด	รัฐประศาสนศาสตร์	ผศ.ดร.อนุรัตน์ อนันทนาธร	
16.45 – 17.30 น.	กล่าวปิดโครงการ โดย รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์		

วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน 2562

เวลา	รายละเอียด
09.00 – 12.00 น.	กิจกรรมเยี่ยมชมศิลปวัฒนธรรมสวนนงนุช พัทยา จ.ชลบุรี
13.00 – 16.00 น.	กิจกรรมชมวิถีเศรษฐกิจพอเพียง กองทัพเรือ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สารบัญ

คณะกรรมการ	1
ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review)	6
กำหนดการ	10
1. นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนต่อการใช้ หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขและเมืองพัทยา เจนมาริ รักษ์ชูชีพ, เอกวิทย์ มณีธร และ โชติสา ขาวสนิท	17
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วภายหลังผ่าตัด ช่องท้องฉุกเฉิน (Early postoperative ambulation) หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง โรงพยาบาลนครปฐม เครื่องมือ ศงวนไให้	37
3. วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 วีระ เลิศสมพร	51
4. ส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี กาญจนา แก้วเขียว และ ลัดดาวัลย์ สำราญ	69
5. ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มลฤดี ธรรมรงค์ และ จิรายุ ธนาวุฒิ	84

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

6. ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	120
กนกวรรณ โอภาสพินิจ และโสธยา สุภาพล	
7. การประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลัง และพัสดุของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	136
มลฤดี ชรรมรงค์ และจิรายุ ธนาวุฒิ	
8. การควบคุมความเร็วรถด้วยระบบ GPS Tracking กรณีศึกษา บริษัท ABC	169
ชนินทร์ ลาภเกิน และปฏิพล หอมขามเย็น	
9. การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับเข้าสินค้า ในคลังสินค้าในงานโลจิสติกส์	181
ปฏิพล หอมขามเย็น, จูตสิริ ปิ่นทอง, มนตรี นิลทับ และสันติพงษ์ จิโรจน์กุลกิจ	
10. การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0	196
ภัทรชนก คุณธร	
11. การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการขยะในครัวเรือน บ้านห้วยเคียน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา	212
ทนงศักดิ์ นิราศ, ชนสรณ์ สีหมอก, สิริวิชญ์ บัวบุรพาจารย์ ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์, ดารารัตน์ คำเป็ง และพงศธร ทรงทอง	
12. การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองขั้วรัง ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	224
กิตติกา นาคทอง, นันทน์ภัส ชามะรัตน์, บุษยา ตำราญจิตร, รัชสิมา พินันต์ศักดิ์ดา, ศิริวรรณ บุญก้อ, เสาวลักษณ์ ศรีม่วง, อลิษา เกตุวังแดง และโชติ บดีรัฐ	

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

13. สิทธิการเข้าถึงการศึกษานอกระบบของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ (กศน.ตำบลศรีภูมิ)
อำพล วัฒนาสกุลเลิศ 242
14. . การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการด้านแรงงาน
ด้านอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
(จังหวัดระยอง, จังหวัดชลบุรี, จังหวัดฉะเชิงเทรา)
สุนิสา นาคนวล และธีทัต ตรีศิริโชติ 258
15. ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวน
สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5
ณัฐพล เลิศเดชะ 274
16. วาทกรรมการตีมูลค่าและสถานการณ์การตีมูลค่าในมิติสตรีและครอบครัว:
กรณีศึกษาพื้นที่ จังหวัดพะเยา
ศุภมล มุ่งพัฒนสุนทร, มนตรา พงษ์นิล, รัตติยา พิษเซอร์
และสาริณีษ์ ภาสยะวรรณ 310
17. คุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์
แก้วตาเทียม
ณัชพัฒน์ ปฐมพิทักษ์นุกูล 327
18. เส้นทางรถเมล์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเมืองพะเยา
ปรารธนา สีหามาตย์ และอภิรดี หายโสรก 340
19. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
กฤติมา อินทะกุล 354

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- 20. นโยบายปราบปรามคอร์รัปชันของสาธารณรัฐประชาชนจีน** **375**
เอกวิทย์ มณีธร, โชติศา ขาวสนิท และกานต์ ขาวสนิท
- 21. ภาวะเกลียดชังต่างชาติต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศเมียนมาในยุค
ปฏิรูป (2010 – 2018)** **396**
อนุภัทร เพิ่มเติม
- 22. การศึกษาการบริหารการคลังสินค้าเพื่อลดขั้นตอนการทำงานด้วย
กลยุทธ์ต้นทุนต่ำด้วย Handheld กรณีสึกษา ABC** **413**
พูนศักดิ์ ปาละวงษ์ และปฏิพล หอมขามเย็น
- 23. ประสิทธิภาพการสื่อสารของบุคลากรในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐแห่งหนึ่ง**
จิติรัตน์ ทิศาชัยอนันต์
- 24 ปัญหาการดำเนินงานบุคคลไร้สัญชาติในพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองนะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**
รศิ คณาพิสุทธิ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนต่อการ ใช้หลักสูตรอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียง

เศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) :

กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขและเมืองพัทยา

Public Policy Concerning Quality Control of Street Fast Food Towards

Applying Good Manufacturing Practice In Order to Promote

Tourism in Eastern Economic Corridor (EEC) :

A Case Study of Saensuk Municipality and Pattaya City

เขมมาวีร์ รัชชชูชีพ (Khemaree Rudchoochip)

เอกวิทย์ มณีธร (Ekkawit Maneethorn)

โชติสา ขาวสนิท (Chotisa Cousnit)

อาจารย์คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Email : Khemaree2012@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนน 2) เพื่อศึกษาหลักสูตรอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว ในระบียงเศรษฐกิจ ภาค ตะวันออก 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนน ต่อการใช้หลักสูตรอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว ในระบียงเศรษฐกิจภาค ตะวันออก 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประชาชนและ นักท่องเที่ยวใน ภาคตะวันออกเทศบาลเมืองแสนสุขและเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือเป็นประชาชนและนักท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเทศบาลเมืองแสนสุขและเมือง พัทยาจำนวน 400 คน ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คำเฉลี่ย คำส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า

1) โดยรวมนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของอาหาร จานด่วนริมถนนอยู่ใน
ระดับมาก ด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้ายมีการควบคุมคุณภาพสูงที่สุด รองลงมาคือ
ด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และด้านการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ 2)
การใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระเบียงเศรษฐกิจ ภาคตะวันออก
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากรและสัญลักษณ์ผู้ประกอบการมีการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไป
สูงที่สุด รองลงมาคือด้านเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์มีการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไป ด้านการ
บำรุงรักษาและการทำความสะอาดมีการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไป ด้านการสุขาภิบาล ด้านการ
ควบคุมกระบวนการผลิต และด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต 3) การควบคุมคุณภาพของอาหารจาน
ด่วนริมถนน มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวใน
ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การควบคุม
คุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุม
คุณภาพวัตถุดิบ 4) การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนมีอิทธิพลต่อการใช้หลัก
สุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดย
เรียงลำดับด้านที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย การ
ควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ

คำสำคัญ : การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนน, หลักสุขอนามัยทั่วไป, ส่งเสริม
ศักยภาพการท่องเที่ยว, ในระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

Abstract

This research aimed 1) to study on the quality control of street fast food; 2) to study on
the general sanitation principles for tourism promotion in Eastern Economic Corridor (EEC); 3)
to study on problems and obstacles from street fast food quality control toward the use of general

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

sanitation principles to promote for tourism in Eastern Economic Corridor (EEC); 4) to study on any suggestions.

Populations used in this study were the citizens and tourists in the eastern part from Saensuk Municipality and Pattaya City. All the sample groups used in this study were 400 tourists in the eastern part from Saensuk Municipality and Pattaya City using the convenience sampling. The data collection tools here were the questionnaire and interview questions. In the quantitative data analysis, the study applied frequency, percentage, average, standard deviation, correlation coefficient and multiple regression analysis while it analyzed the qualitative data by content analysis.

The study results showed that 1) overall, the public policy concerning quality control of street fast food was in high level, on the quality control of final product was the highest, second by the quality control during the process and third by raw material quality control. 2) Using the general sanitation principles to promote for tourism in Eastern Economic Corridor (EEC) overall was at high level. On the aspect of personnel and hygiene, the operators used sanitation principles at most, second by machines and equipment that applied the sanitation principles. On maintenance and cleaning, they also applied sanitation principles for sanitary, production process control, location and production buildings. 3) Quality control of street fast food was related to the use of general sanitation principles to promote for tourism in Eastern Economic Corridor (EEC). The highest relation was on the quality control of final product , second by the quality control during the process and third by raw material quality control. 4) Quality control of street fast food had influenced toward the applied of general sanitation principles to promote for tourism in Eastern Economic Corridor (EEC). The highest influence was on the quality control of final product, second by the quality control during the process and third by raw material quality control.

Keywords : Quality Control of Street Fast Food, Good Manufacturing Practice, Promote Tourism, In Eastern EconomicCorridor(EEC)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบาย/เป้าหมายของรัฐบาล ระเบียบวาระแห่งชาติประกอบด้วย 6 กลุ่มเรื่อง ดังนี้

1. Food Valley
2. การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมอาหารครัวไทยสู่ครัวโลก
3. งานวิจัยพลังงานทดแทน (ความร่วมมือไทย - ต่างประเทศ)
4. การพัฒนาเทคโนโลยีด้าน IT เพื่อก้าวสู่ภาคเศรษฐกิจดิจิทัล
5. การเชื่อมโยงเครือข่ายระบบคมนาคมขนส่ง
6. ยานยนต์ไฟฟ้าและแบตเตอรี่ โครงการทำทนายไทย

ด้านอาหารและการเกษตร เช่น การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์อาหาร ไทยในเวทีโลก อาหารเพื่อสุขภาพ การปรับตัวของการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมอาหารต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ภูมิภาคเอเชีย เป็นผู้นำในการขับเคลื่อน โลก ทั้งด้านการลงทุน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีประเทศจีนอินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ รวมทั้งอาเซียน เป็นหัวใจหลักของการขับเคลื่อน ด้วยประชากรรวมกว่า 3.5 พันล้านคน และ GDP คิดเป็น 32% ของ GDP โลก ประเทศไทย เป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมต่อกับกลุ่มเศรษฐกิจในทวีปเอเชีย จากเหนือสู่ใต้ ตั้งแต่จีนลงสู่อินโดนีเซีย จากตะวันออกมายังตะวันตกตั้งแต่เวียดนามข้ามไปจนถึงเมียนมา และเป็นจุดยุทธศาสตร์ของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ในด้านการผลิต การค้า การส่งออกและการขนส่ง ทั้งยังอยู่กึ่งกลางระหว่างประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงเป็นตำแหน่งที่ดีที่สุดของการลงทุนในอาเซียน เพื่อเชื่อมเอเชียและเชื่อมโลก โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ภาคตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยในครั้งนี้สำนักงานเพื่อการพัฒนา ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (สกรศ) มีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริม การลงทุนซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและทำให้ เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาค

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อน เศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพผ่านกลไก การบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออกโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

บททวนวรรณกรรม

ความสำคัญกับระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

สถานการณ์เศรษฐกิจภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการพัฒนาประเทศ ระบบคมนาคม และความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ASEAN Economic Community (AEC) ที่มีจุดมุ่งหมายผลักดัน ASEAN ให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี ทำให้บริษัทต่างชาติมีตัวเลือกในการตั้งฐานการผลิตและกระจายสินค้ามากขึ้น ในระยะต่อไปความเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาคจะยกระดับขึ้นอีกขั้น ซึ่งไทยอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เชื่อมต่อมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย (East-West Economic Corridor) และเชื่อมต่อจีนตอนใต้เข้ากับภูมิภาคแหลมทอง (North-South Economic Corridor) ทำให้ไทยมีศักยภาพเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาคและการเป็นประตูสู่เอเชียได้คุณลักษณะด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหารและการตรวจสอบทดสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหาร นอกเหนือจากคุณลักษณะทางกายภาพและประสาทสัมผัสแล้ว ยังต้องคำนึงถึงในเรื่องของความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการ การตรวจสอบและทดสอบเพื่อให้แน่ใจว่าผลิตภัณฑ์อาหารมีคุณภาพและความปลอดภัย รวมถึงมีคุณค่าทางโภชนาการ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการประกันคุณภาพ และกิจกรรมการตรวจสอบและทดสอบก็ถือเป็นกิจกรรมหลักของการควบคุมคุณภาพการออกแบบแผนการควบคุมคุณภาพ ในโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร เมื่อทราบคุณลักษณะด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์อาหารและวิธีการตรวจสอบทดสอบแล้ว จำเป็นต้องมีการออกแบบแผนการควบคุมคุณภาพให้เหมาะสมกับกระบวนการผลิตและชนิดของผลิตภัณฑ์ โดยการควบคุมคุณภาพอาหารในปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้ครอบคลุมตลอดโซ่อุปทานอาหาร ตั้งแต่ฟาร์มไปจนถึงผู้บริโภคและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด การผลิตสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารหนึ่งๆ อย่างน้อยต้องมีการควบคุมคุณภาพให้ครอบคลุมตั้งแต่วัตถุดิบไปจนถึงผลิตภัณฑ์สุดท้าย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

1. การควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ (raw material quality control) ฝ่ายควบคุมคุณภาพอาจทำหน้าที่ตั้งข้อกำหนดหรือมาตรฐานของวัตถุดิบแต่ละชนิด กำหนดวิธีการจัดหา คัดเลือกวัตถุดิบทำการตรวจสอบเมื่อวัตถุดิบมาถึงยังโรงงาน และตรวจสอบระหว่างการเก็บรักษาวัตถุดิบเพื่อรอเข้าสู่กระบวนการ โรงงานอุตสาหกรรมอาหารบางแห่งอาจไม่ทำการตรวจสอบวัตถุดิบเองในทุกๆ คุณลักษณะ โดยอาจจะใช้วิธีการร้องขอใบรับรองการตรวจวิเคราะห์ (Certificate of Analysis : COA) จากผู้ส่งมอบหรือผู้จำหน่ายวัตถุดิบนั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงงาน

2. การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ (process quality control) ฝ่ายควบคุมคุณภาพต้องกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานตรวจสอบวิเคราะห์การดูแลประสิทธิภาพเครื่องจักร อุปกรณ์ การตรวจสอบคุณภาพในทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการผลิต รวมถึงการจัดการกับผลิตภัณฑ์บกพร่องระหว่างการผลิตด้วย

3. การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย (finished product quality control) ฝ่ายควบคุมคุณภาพต้องจัดให้มีการควบคุมผลิตภัณฑ์ระหว่างการผลิตและรอจำหน่าย ควบคุมและตรวจสอบการขนส่ง รวมถึงการจัดการเกี่ยวกับข้อเรียกร้องของลูกค้า โดยการตรวจสอบสินค้าสำเร็จรูปก่อนส่งมอบ จำเป็นต้องมีวิธีการสุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม มีเกณฑ์การตรวจสอบที่ชัดเจน ใช้วิธีการตรวจสอบที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของลูกค้า และมีระบบการจัดการกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือผลิตภัณฑ์บกพร่อง โรงงานอุตสาหกรรมอาหารโดยทั่วไป จะมีการออกแบบการควบคุมคุณภาพที่แตกต่างกันออกไปขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง โดยเฉพาะทรัพยากรของแต่ละโรงงานที่ไม่เท่ากัน โรงงานขนาดเล็กที่มีทรัพยากรค่อนข้างจำกัดอาจไม่สามารถตรวจสอบและวิเคราะห์ได้ทั้งหมด ดังนั้น จึงอาจจะใช้วิธีการขอให้ผู้ส่งมอบส่ง COA ให้ในส่วน of วัตถุดิบ หรืออาจจะพิจารณาจัดส่งตัวอย่างผลิตภัณฑ์ออกไปตรวจสอบในก้องปฏิบัติการอื่นๆ หรือใช้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่ให้บริการตรวจสอบและวิเคราะห์ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของโรงงานแต่ละแห่ง และสอดคล้องกับลูกค้า GMP (Good Manufacturing) สาทกลเนื้อหาโดยสรุปของแต่ละหัวข้อสำหรับหลักเกณฑ์ GMP สาทกล ในเอกสารข้อเสนอแนะระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักการทั่วไปว่าด้วยสุขลักษณะอาหาร มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (objectives) แสดงหลักการที่สำคัญของสุขลักษณะอาหาร สำหรับนำมาปฏิบัติตลอดทั้งห่วงโซ่อาหาร (รวมถึงการผลิตในขั้นต้น ไปจนถึงผู้บริโภค) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จะให้แน่ใจว่าอาหารมีความปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค รวมถึงแนะนำแนวทางที่อยู่บน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พื้นฐานของ HACCP มาใช้เป็นวิธีที่จะช่วยเพิ่มความปลอดภัยของอาหาร

2. ขอบข่ายการใช้และนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง (scope, use and definition) โดยในส่วนนี้จะเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้ โดยในมาตรฐานจะกำหนดเรียงตามขั้นตอนของห่วงโซ่อาหาร คือ เริ่มจากการผลิตในขั้นต้น ตั้งแต่วัตถุดิบจนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

3. การผลิตขั้นต้น (primary production) ครอบคลุมการผลิตในขั้นต้น เช่น การเก็บเกี่ยว การฆ่าและสัตว์ การรีดนม การจับสัตว์น้ำ ฯลฯ และขั้นตอนดำเนินงานต่างๆ (procedures) ที่เกี่ยวข้อง โดยถึงแม้ว่าการปฏิบัติอย่างถูกต้องจะแตกต่างกันไปสำหรับสินค้าอาหารชนิดต่างๆ ซึ่งควรใช้หลักเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้เฉพาะเรื่อง ตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เนื้อหาในข้อนี้ได้ให้แนวทางที่สามารถใช้ทั่วไปได้ ซึ่งรวมถึงการดำเนินการในบริเวณที่มีสิ่งนี้อาจก่อให้เกิดอันตรายในระดับที่ไม่เป็นที่ยอมรับ การควบคุมการปนเปื้อนจากอากาศ ดิน น้ำ อาหาร สัตว์ ปุ๋ย และสารกำจัดแมลงการจัดการกับสิ่งปนเปื้อน การเก็บรักษาสารเคมีอันตราย การปฏิบัติ ในช่วงของการฆ่าสัตว์ การเก็บรักษา การขนส่ง การทำความสะอาด การบำรุงรักษา และ สุขลักษณะส่วนบุคคลในบริเวณที่จำเป็น (ที่จำเป็นจะหมายถึงมีโอกาสก่อให้เกิดอันตรายต่อ ผู้บริโภคสูง) ให้มีประสิทธิภาพ

4. การออกแบบและสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานประกอบการ (establishment : design and facilities) ในข้อนี้มีข้อกำหนดย่อยดังนี้

4.1 ทำเลที่ตั้ง ควรตั้งห่างจากบริเวณที่ภาวะแวดล้อมมีการปนเปื้อนและมีการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการปนเปื้อนในอาหาร ห่างจากที่น้ำท่วมขัง บริเวณสัตว์พาหะชอบอาศัย บริเวณที่ไม่สามารถกำจัดหรือขนถ่ายของเสีย นอกจากนั้นยังครอบคลุมถึงเรื่องสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น แหล่งน้ำใช้ ไฟฟ้า ประปา ถนน

4.2 อาคารสถานประกอบการ

4.2.1 การออกแบบต้องสามารถป้องกันการปนเปื้อน

4.2.2 โครงสร้างภายในและส่วนประกอบ สร้างด้วยวัสดุที่ทนทาน ง่ายต่อการ บำรุงรักษา ทำความสะอาด สามารถฆ่าเชื้อได้ในบริเวณที่จำเป็น พื้นผิวของผนังต้องเรียบ พื้นมีการระบายน้ำและทำความสะอาดได้ เพดานต้องออกแบบให้ลดการเกาะของสิ่งสกปรก การควบแน่น

4.2.3 สิ่งปลูกสร้างชั่วคราว หรือเครื่องจำหน่าย ต้องป้องกันการปนเปื้อนและไม่ให้เป็น แหล่งที่อยู่ของสัตว์พาหะ มีการควบคุมอันตรายที่เกี่ยวข้องกับสุขลักษณะอย่างเพียงพอ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.3 เครื่องมือ

4.3.1 เครื่องมือและภาชนะบรรจุ ในบริเวณที่จำเป็นต้องสามารถทำความสะอาด
ฆ่าเชื้อ และบำรุงรักษาได้ มีความทนทานสามารถเคลื่อนย้ายหรือถอดประกอบได้สะดวก

4.3.2 การควบคุมอุณหภูมิและการตรวจวัด สามารถเพิ่มหรือลดอุณหภูมิตาม
ต้องการ มีประสิทธิภาพ อ่านค่าได้จริง

4.3.3 ภาชนะสำหรับของเสียและของที่บริโภคน้ำไม่ได้ ต้องมีการบ่งบอกอย่างชัดเจน
ในบริเวณที่เหมาะสม (ที่เหมาะสมหมายถึงมีโอกาสนำไปเกิดอันตรายต่อผู้บริโภคต่ำ)

4.4 สิ่งอำนวยความสะดวก

4.4.1 น้ำใช้ในบริเวณที่จำเป็น ต้องมีคุณภาพน้ำเทียบเท่ากับมาตรฐานน้ำดื่มของ
องค์การอนามัยโลก

4.4.2 การระบายน้ำและกำจัดของเสีย ต้องหลีกเลี่ยงต่อการปนเปื้อนข้าม ไปยัง
อาหารหรือน้ำบริโภค

4.4.3 การทำความสะอาด ต้องออกแบบอย่างเหมาะสมสำหรับทำความสะอาด
อาหารภาชนะเครื่องใช้ และในบริเวณที่เหมาะสม มีระบบน้ำร้อนน้ำเย็น

4.4.4 สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลและห้องสุขา ในบริเวณที่
เหมาะสม ต้องมีอุปกรณ์ล้างมือ และอุปกรณ์ทำให้มือแห้ง

4.4.5 การควบคุมอุณหภูมิ ครอบคลุมการทำความร้อน ความเย็น การวัดอุณหภูมิ
ของอาหาร การควบคุมอุณหภูมิห้องให้อยู่ในสภาวะที่เหมาะสมต่ออาหาร

4.4.6 คุณภาพอากาศและระบายอากาศ อาจใช้การระบายตามธรรมชาติหรือใช้
เครื่องช่วยระบายอากาศ เพื่อลดการปนเปื้อนจากอากาศ

4.4.7 แสงสว่าง ในบริเวณที่จำเป็น ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีผลต่อเรื่องของการ
คู่มือที่จะทำให้ผิดเพี้ยนไปและในบริเวณที่เหมาะสม ต้องมีการป้องกันไม่ให้วัสดุอุปกรณ์ให้แสง
สว่างแตกหักเสียหายจนมีการปนเปื้อนไปในอาหาร

4.4.8 การเก็บรักษา ในบริเวณที่จำเป็น ต้องแยกจัดเก็บระหว่างส่วนประกอบ
อาหารและสารเคมี ในบริเวณที่เหมาะสม มีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเก็บ
รักษามีการบำรุงรักษาและทำความสะอาดได้ง่าย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประเภทและรูปแบบของการบริการอาหารจานด่วน

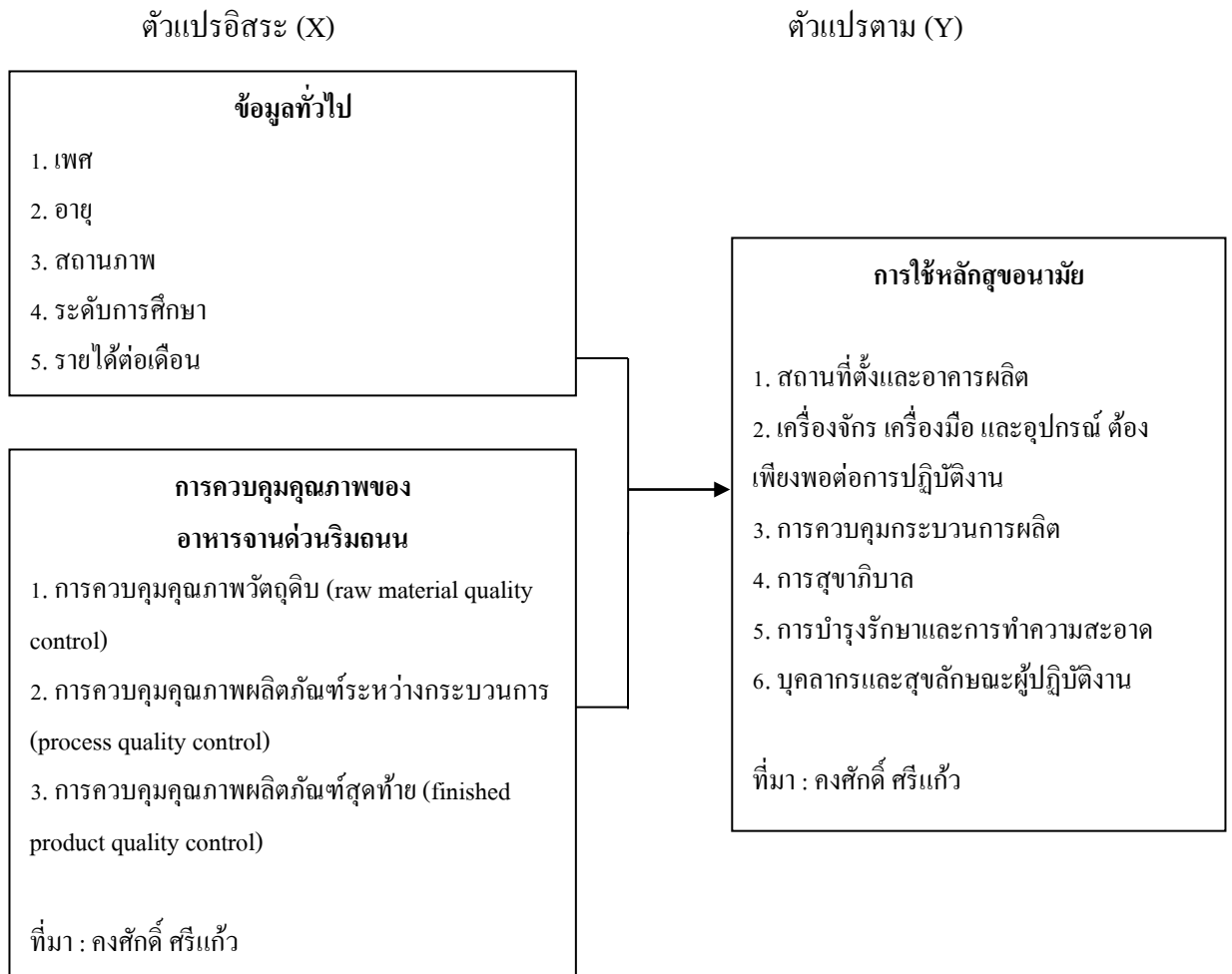
ธุรกิจอาหารจานด่วนในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว อาหารที่อยู่ในขอบข่ายที่จัดได้ว่าเป็นอาหารจานด่วนมีหลายชนิด ทั้งอาหารไทยที่เราบริโภคกันเป็นประจำ อาหารที่มีต้นตำรับจากต่างประเทศ เช่น อาหารจีน ญี่ปุ่น จนถึงอาหารตะวันตกที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก การท่องเที่ยวเชิงอาหาร

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เร่งเครื่องโปรโมตการท่องเที่ยวเชิงอาหาร : Gastronomy Tourism โดยได้บูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอาหารและคัดสรรเมนูเด่นในท้องถิ่น เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยมากขึ้น อันจะนำรายได้สู่ท้องถิ่นและประเทศเพิ่มขึ้นนายพงษ์ภาณุ เศวตรุนทร์ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานเรื่องอาหารและวัฒนธรรมการกินของแต่ละท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ดังนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกรุงเทพมหานคร ได้บูรณาการการทำงานร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่สำคัญ กระทรวงฯ จึงมีแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยได้มีการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agriculture-tourism)/ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism), การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม (Wellness tourism) และนอกจากนี้มีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอาหารที่สำคัญทั่วทุกภูมิภาคของไทย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงปริมาณ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบการวิจัยเชิงคุณภาพ

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ “Quantitative Research)” และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ร่วมกัน ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยและรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นประชาชนและนักท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเมืองพัทยา
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้คือการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนต่อการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชาชนที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552) เพื่อความสะดวกผู้วิจัยขอเก็บข้อมูล จำนวน 2 ที่ ประกอบด้วย เทศบาลเมืองแสนสุขและเมืองพัทยา ที่ละ 200 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนต่อการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 2 ที่ ประกอบด้วย เทศบาลเมืองแสนสุขและเมืองพัทยา ที่ละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกตัวต่อตัว (in-depth interview)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลและการอภิปรายผล

นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนน ด้านการควบคุม
คุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย

การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
เก็บรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์	3.78	0.96	มาก
ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ก่อนนำส่ง	3.74	1.00	มาก
จัดการเกี่ยวกับข้อเรียกร้องของผู้บริโภค	3.74	1.01	มาก
ดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่บกพร่อง	3.75	1.01	มาก
รวมด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย	3.75	0.93	มาก

จากตาราง พบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย มีการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 โดยเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยพบว่า การเก็บรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีการควบคุมคุณภาพสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 รองลงมาคือ ดำเนินการแก้ไขเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่บกพร่อง มีการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 ควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ก่อนนำส่ง มีการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 และจัดการเกี่ยวกับข้อเรียกร้องของผู้บริโภค มีการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00

การศึกษาคำชี้แจงจากผู้ประกอบการไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต 2) ด้านเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ 3) ด้านการควบคุมกระบวนการผลิต 4) ด้านการสุขาภิบาล 5) ด้านการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด และ 6) ด้านบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การใช้หลักสูขนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

หลักสูขนามัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต	3.72	1.05	มาก
ด้านเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์	3.80	0.89	มาก
ด้านการควบคุมกระบวนการผลิต	3.77	0.93	มาก
ด้านการสุขาภิบาล	3.78	1.00	มาก
ด้านการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด	3.80	0.95	มาก
ด้านบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน	3.90	0.92	มาก
รวม	3.79	0.89	มาก

จากตารางพบว่า การใช้หลักสูขนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากรและสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงานมีการใช้หลักสูขนามัยฯ สูงที่สุดอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 รองลงมาคือด้านเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์มีการใช้หลักสูขนามัยฯ ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 ด้านการบำรุงรักษาและการทำความสะอาดมีการใช้หลักสูขนามัยฯ ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 ด้านการสุขาภิบาลมีการใช้หลักสูขนามัยฯ ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 ด้านการควบคุมกระบวนการผลิต มีการใช้หลักสูขนามัยฯ ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 และด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต มีการใช้หลักสูขนามัยฯ ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนและการใช้
หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

การควบคุมคุณภาพ ของอาหารจานด่วนริมถนน	การใช้หลักสุขอนามัยฯ		การแปลผล
	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (R)	ค่าพี (p-value)	
การควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ	0.789	0.000*	มีความสัมพันธ์กัน
การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ ระหว่างกระบวนการ	0.852	0.000*	มีความสัมพันธ์กัน
การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ สุดท้าย	0.864	0.000*	มีความสัมพันธ์กัน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง พบว่า การควบคุมของอาหารจานด่วนริมถนนด้านการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ
มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียง
เศรษฐกิจภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.789
ค่าพี = 0.000)

การควบคุมของอาหารจานด่วนริมถนนด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่าง
กระบวนการมีความสัมพันธ์กับการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไป เพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวใน
ระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
= 0.852 ค่าพี = 0.000)

การควบคุมของอาหารจานด่วนริมถนนด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย
มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียง
เศรษฐกิจภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.864
ค่าพี = 0.000)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนน และการใช้
หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตัวแปรพยากรณ์	สัมประสิทธิ์ การถดถอย (B)	ค่าสถิติ (t)	ค่าพี (p-value)
ค่าคงที่ (a)	0.446	4.700	0.000*
การควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ	0.133	2.760	0.006*
การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่าง กระบวนการ	0.313	5.363	0.000*
การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย	0.453	8.268	0.000*
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)	0.883		
สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2)	0.780		
สัมประสิทธิ์การตัดสินใจปรับค่า (adj. R^2)	0.778		
สถิติเอฟ (F)	467.897		
ค่าพี (p-value)	0.000		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง พบว่า การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนที่ส่งผลต่อการใช้หลัก
สุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะเชิงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ การ
ควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ (สถิติ $t = 4.400$ ค่าพี = 0.000) การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่าง
กระบวนการ (สถิติ $t = 5.363$ ค่าพี = 0.000) และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย (สถิติ $t =$
8.363 ค่าพี = 0.000) และตัวแปรทั้ง 3 ตัวควรอยู่ในสมการถดถอย (สถิติเอฟ = 467.897 ค่าพี =
0.000) โดยการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนทั้ง 3 ด้านรวมกันสามารถทำนายการใช้
หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะเชิงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงใต้ร้อยละ
78.0 ($R^2 = 0.78$)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนด้านการ
ควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุม
คุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้ายส่งผลต่อการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว
ในระยะเชิงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงใต้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การอภิปรายผล

อภิปรายผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วน ริมถนนกับการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

จากผลการศึกษาซึ่งพบว่า การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนด้านการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ ด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย มีความสัมพันธ์กับการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกทุกด้าน เรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ โดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ หากควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนให้ดีขึ้นแล้ว ก็จะทำให้เกิดการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไป ซึ่งสามารถส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกได้เป็นอย่างดี ซึ่งสาเหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนั้น เพราะอาหารนับเป็นสิ่งสำคัญที่สนับสนุนในเรื่องของการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะนักท่องเที่ยวจะไปท่องเที่ยวที่ใดก็ตามเรื่องของอาหารการกินจะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงเสมอ ซึ่งหากนักท่องเที่ยวมีงบประมาณในการท่องเที่ยวไม่สูงมากนัก ก็จะคำนึงถึงการบริโภคอาหารจานด่วนริมถนนเป็นอันดับแรก เนื่องจากหาง่าย สะดวกและราคาไม่แพง ดังนั้น การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำการพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในมาตรฐานที่กำหนด เพื่อช่วยสนับสนุนให้การท่องเที่ยวในระยะเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกมีศักยภาพที่สูงขึ้น

ผลการศึกษาอิทธิพลของการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนที่มีต่อการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนริมถนนที่มีอิทธิพลต่อการใช้หลักสุขอนามัยฯ ด้านสถานที่ตั้งและอาคารผลิต ได้แก่ ด้านการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย โดยอิทธิพลของปัจจัยการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนที่มีต่อการใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเป็นอิทธิพลทางบวก นั่นคือ หากเพิ่มการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนทั้งด้านการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย ให้มากขึ้นจะทำให้การ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ใช้หลักสุขอนามัยทั่วไปเพื่อส่งเสริมสุขภาพการท่องเที่ยวในระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกสูงขึ้น ด้วย ซึ่งจะส่งผลทางอ้อมต่อการท่องเที่ยวในระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกมากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวในระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกนั้นเป็นพื้นที่ซึ่งไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก สามารถเดินทางไป – กลับได้ในวันเดียวกัน นอกจากนี้ อาหารทะเลในพื้นที่ของระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกได้ชื่อว่ามีรสชาติอร่อยเนื่องจากความสดใหม่ของอาหาร ซึ่งจุดนี้เป็นเสน่ห์และจุดเด่นของอาหารในบริเวณระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก และทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจจนเกิดการบอกต่อไปยังบุคคลรอบตัว รวมถึงการเดินทางกลับมาใช้บริการซ้ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้การท่องเที่ยวในระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออกมีเพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ประกอบการควรมีการดำเนินการควบคุมคุณภาพอาหารจานด่วน ดังนี้

1.1.1 การควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ

ผู้ประกอบการควรจัดหาวัตถุดิบและส่วนผสมต่างๆ ที่มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย ต่อผู้บริโภค และเก็บรักษาวัตถุดิบเหล่านั้นอย่างมีมาตรฐานไม่ให้เกิดการปนเปื้อน และดูแลเรื่องความสะอาดของภาชนะใส่อาหารและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร

1.1.2 การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ

ผู้ประกอบการควรมีกระบวนการที่ดีในการประกอบอาหาร ลดการใส่ผงชูรส รักษาความสะอาดอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหาร และมีกระบวนการที่ดีในการกำจัดวัตถุดิบที่ไม่สะอาดหรือไม่ปลอดภัยระหว่างการปรุงอาหาร รวมถึงมาตรการความปลอดภัยขณะปรุงอาหาร รวมทั้งควรรักษาความสะอาดในส่วนของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาหาร เช่น ใส่ถุงมือขณะปรุงอาหาร มีหมวกคลุมผม ตัดผมและเล็บสั้น เป็นต้น

1.1.3 การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย

ผู้ประกอบการควรใช้ภาชนะที่สะอาด และปลอดภัยต่อการบริโภค บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานเสิร์ฟ ควรรักษาความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า ให้ดี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1.2 ภาครัฐ ควรเข้ามามีบทบาทดังนี้

1.2.1 การควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วน

ภาครัฐควรเข้ามาทำการควบคุมคุณภาพของอาหารจานด่วนทั้งการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ และการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์สุดท้าย โดยการจัดเจ้าหน้าที่ลงุ่มตรวจคุณภาพสินค้าและความสะอาด สุขอนามัยเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ มีการตักเตือนผู้ค้าที่ไม่ได้มาตรฐานและติดตามการปรับปรุงของผู้ค้าดังกล่าว รวมถึงห้ามจำหน่ายสินค้าหากพบว่าผู้ค้าไม่ทำการปรับปรุง มีการตั้งหน่วยงานเพื่อรับเรื่องร้องเรียน และติดตามการแก้ไขปัญหาของผู้ค้าอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และนอกจากการควบคุมในเรื่องของมาตรฐานคุณภาพของอาหารจานด่วนแล้ว ภาครัฐควรควบคุมในเรื่องของราคาสินค้าไม่ให้สูงเกินจริงด้วย

1.2.2 การสนับสนุนและควบคุมทางอ้อม

ภาครัฐควรมีการเข้ามาดูแลจัดระเบียบพื้นที่การจำหน่ายอาหารริมทางให้มีระเบียบมากขึ้น ถูกสุขลักษณะและถูกสุขอนามัยเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสะดวก สบาย และปลอดภัยมากขึ้น ทั้งนี้ อาจจะต้องไปถึงเรื่องของการจัดสถานที่สำหรับจอดรถแทนการให้นักท่องเที่ยวจอดรถบริเวณไหล่ทางซึ่งทำให้การจราจรติดขัดและเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย นอกจากนั้นภาครัฐควรมีการให้การรับรองร้านค้าที่ผ่านมาตรฐานด้านสุขอนามัย ไม่ว่าจะป็นร้านขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก หรือหาบเร่ แผงลอยก็ตาม เพื่อเป็นเครื่องประกันความปลอดภัยในการบริโภคให้กับนักท่องเที่ยว

1.2.3 การสร้างเอกลักษณ์ของอาหารไทยหรืออาหารท้องถิ่น

ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการจัดจำหน่ายอาหารท้องถิ่นหรืออาหารที่มีเอกลักษณ์ของไทยในทุกๆ ร้าน เพราะนักท่องเที่ยวชอบบริโภคอาหารท้องถิ่นซึ่งเป็นอาหารที่ไม่สามารถหารับประทานที่อื่นได้ ในกรณีที่จำหน่ายอาหารให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอาจจะมีการปรับปรุงรสชาติให้เหมาะสมกับชาวต่างชาติโดยยังคงเอกลักษณ์ของอาหารไทยควบคู่ไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในลักษณะ 3 เสา คือ ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการอาหารจานด่วนริมถนน ผู้ประกอบการอาหารจานด่วนริมถนน และภาครัฐ เพื่อให้ทราบปัญหาและสามารถหาจุดร่วมในการแก้ปัญหาของทั้ง 3 ส่วนได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยจำแนกนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติออกจากกัน
ในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างชาติควรแยกโซนเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบความ
คิดเห็นและความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มได้ชัดเจนมากขึ้นและสามารถปรับปรุงและ
จัดสรรบริการต่างๆ ได้ตรงความต้องการของนักท่องเที่ยว

รายการอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คงศักดิ์ ศรีแก้ว. (2560). การบริหารจัดการคุณภาพในโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วลาวัณย์ ทวีผดุง. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารจานด่วน
เคเอฟซี ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
หลักสูตรบริหารธุรกิจ, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็ว

ภายหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

(Early postoperative ambulation)

หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง โรงพยาบาลนครปฐม

Factors associated with Early postoperative ambulation

after emergency abdominal surgery

เครือมาส สงวนให้ (Khrueamas Sanguanhai)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียงได้ภายใน 24 ชั่วโมงหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินระบบทางเดินอาหาร ดับและทางเดินน้ำดีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง โรงพยาบาลนครปฐมคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 100 รายตามเกณฑ์ที่กำหนดทำการศึกษาระหว่าง เดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคมพ.ศ. 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1)แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยและจำนวนครั้งของยาฉีดแก้ปวดที่ได้รับ 2) แบบบันทึกเวลาที่ลุกเดินได้ครั้งแรกหลังผ่าตัด3)แบบสอบถามความรู้การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดช่องท้อง4)แบบสอบถามการพยาบาลในการจัดการความปวดหลังผ่าตัด 5) แบบสอบถามการส่งเสริมการลุกเดินหลังผ่าตัดช่องท้องซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเที่ยงของเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์ดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติหาความสัมพันธ์แบบไคสแควร์กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .050

ผลการวิจัยพบว่าอายุ ชนิดการผ่าตัด ตำแหน่งแผลผ่าตัด และการพยาบาลในการจัดการความปวดหลังผ่าตัดมีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วภายหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .050ค่าp-value =.000, .000 , .000 และ .011 ตามลำดับส่วนจำนวนครั้งของการได้รับยาฉีดแก้ปวดหลังผ่าตัดช่องท้องความรู้การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดช่องท้อง และการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่งเสริมการลุกเดินหลังผ่าตัดช่องท้องไม่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วภายหลัง
ผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .050ค่า p-value =.074 , .796 และ .200
ตามลำดับ

คำสำคัญ : ผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน ; การลุกเดินจากเตียงโดยเร็วภายหลังผ่าตัด

Abstract

This Descriptive Research has a purpose to study the factors relating to Early postoperative ambulation within 24 hours after emergency abdominal surgery. The sample consisted of 100 patients with postoperative abdominal operations for the treatment of gastrointestinal, hepatic and bile tract disorders, who were undergoing operations at female surgical ward in Nakornpathom hospital, were selected by purposive sampling. Data were collected between September and December, 2018. The research instruments consisted of 1) a general information questionnaire and the record of times they received analgesic drug 2) time record from that can be ambulation for the first time 3) questionnaires on knowledge of self practice for post abdominal surgery 4) questionnaire on nursing care of postoperative pain management. 5) questionnaire on nursing care for promoting early postoperative ambulation, which was validated by experts, and has acceptable reliability coefficient. The data were analyzed using descriptive statistics and the Chi-square test with the significant value set at .050. The results showed that

1) ages, surgery types, surgical incision and nursing care of postoperative pain management had an impact on early postoperative ambulation with statistical significance level of .050, p-value = .000 , .000 , .000 and .011 respectively.

2) numbers of using analgesic drug post abdominal surgery, knowledge of self practice for post abdominal surgery and nursing care for promoting early postoperative ambulation did not affect on early postoperative ambulation with statistical significance level of .050, p-value = .074 , 0.796 and 0.200 respectively.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Keywords: Early postoperative ambulation; Abdominal surgery

บทนำ

หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง มีภารกิจในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะฉุกเฉินทางศัลยกรรม การผ่าตัดที่พบมากที่สุดคือการผ่าตัดเปิดช่องท้องฉุกเฉินของระบบทางเดินอาหาร ได้แก่ ผ่าตัดไส้ติ่งอักเสบผ่าตัดกระเพาะอาหารและลำไส้และผ่าตัดถุงน้ำดีซึ่งเป็นการผ่าตัดใหญ่ที่เร่งด่วนใช้ยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกายผลการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าผู้ป่วยหลังผ่าตัดส่วนหนึ่งไม่สามารถลุกเดินได้ในระยะเวลาที่เหมาะสมคือภายใน 24-48 ชั่วโมงหลังการผ่าตัดทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด เช่น ปอดบวม ปอดแฟบ ท้องอืด ซึ่งจะเพิ่มความเสี่ยงในกระบวนการดูแลและทำให้ต้องนอนโรงพยาบาลนานขึ้น นอกจากนี้การลุกเดินโดยเร็วหลังผ่าตัดยังสะท้อนถึงการฟื้นสภาพหลังผ่าตัดโดยจำนวนครั้งของการลุกเดินหลังผ่าตัดบ่งชี้ว่ามีอาการฟื้นสภาพหลังผ่าตัดดี และยังเป็นบทบาทอิสระที่พยาบาลสามารถกระทำได้ทันทีเมื่อประเมินผู้ป่วยแล้วว่ามีความพร้อมและไม่มีข้อจำกัดในการลุกเดิน และยังแสดงถึงผลลัพธ์การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดทางศัลยกรรมที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินโดยเร็วหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้มาปรับปรุงระบบ Early postoperative ambulation ในหอผู้ป่วยเพื่อการฟื้นสภาพเร็วหลังผ่าตัด ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนที่ไม่พึงประสงค์ นำสู่คุณภาพการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

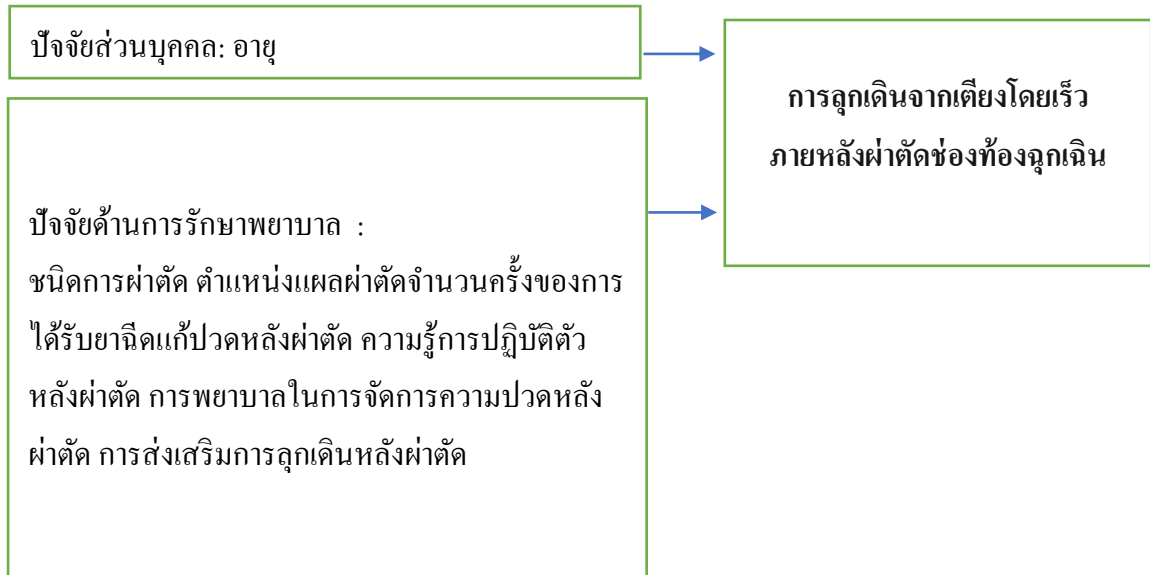
เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียง โดยเร็วภายหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

การผ่าตัดช่องท้อง (abdominal surgery) หมายถึง การผ่าตัดที่ตัดผ่านผนังหน้าท้องเข้าไปยังอวัยวะภายในช่องท้องเพื่อค้นหาความผิดปกติ และรักษาอวัยวะในช่องท้องที่เกิดพยาธิสภาพโดยใช้ยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย สามารถจำแนกการผ่าตัดช่องท้องดังนี้ 1.ตามปัจจัยเสี่ยง (Lemone & Burke, 2008 อ้างใน เพิ่มเพ็ญ น้อยคุณ, 2559) ได้แก่ 1.1 การผ่าตัดเล็ก (minor surgery) 1.2 การผ่าตัดใหญ่ (major surgery) เช่น การผ่าตัดกระเพาะอาหารและลำไส้ การผ่าตัดถุงน้ำดี ตับโต เป็นต้น 2. แบ่งตามลักษณะของแผลผ่าตัด 2.1 ผ่าตัดตามแนวตั้ง (vertical Incision) เริ่มผ่าตัดจากกลางลำตัวบริเวณเหนือสะดือลงมาถึงบริเวณกระดูกหัวเหน่า เช่น Midline incision ใช้ในการการผ่าตัดกระเพาะอาหาร ลำไส้ เป็นต้น 2.2 ผ่าตัดแบบแนวขวางและแนวเฉียง (Transvers and Oblique Incision) สำหรับการผ่าตัดระบบทางเดินน้ำดี เช่น Subcostal incision ใช้ผ่าตัดถุงน้ำดี Mc Burney muscle-split incision ใช้ผ่าตัดไส้ติ่งอักเสบ เป็นต้น 3. แบ่งตามความเร่งด่วน (Potter & Perry, 2003) ดังนี้ 3.1 ชนิดฉุกเฉิน (emergency surgery) เป็นการผ่าตัดที่ต้องรีบทำทันที เช่น การได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง ลำไส้อุดตัน กระเพาะอาหารทะลุ เป็นต้น 3.2 ชนิดเร่งด่วน (urgent surgery) เป็นการผ่าตัดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการผ่าตัดภายใน 1-2 วัน เช่น การทำท่อเบี่ยงทางเดินน้ำดี เป็นต้น 3.3 ชนิดวางแผนไว้ล่วงหน้า (elective surgery) เป็นการผ่าตัดที่สามารถรอได้ที่มีการวางแผนเตรียมการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผ่าตัดไว้ล่วงหน้าความปวดหลังผ่าตัดเป็นผลกระทบที่หลีกเลี่ยงไม่ได้การดูแลเพื่อบรรเทาอาการปวดหลังผ่าตัดจึงมีความจำเป็น เนื่องจากการปวดแผลหลังผ่าตัดเป็นปัญหาสำคัญอันดับแรกของผู้ป่วยหลังผ่าตัดต้องเผชิญโดยความปวดจะรุนแรงมากในระยะ 12-36 ชั่วโมงหลังผ่าตัด(สมพร พงศ์ชูและคณะ, 2555)และจะปวดมากขึ้นขณะเคลื่อนไหวหรือเดินจากการหดเกร็งของกล้ามเนื้อหน้าท้องทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมได้ และมักไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมหลังผ่าตัด พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้ป่วยบรรเทาจากความปวดและปฏิบัติกิจกรรมหลังผ่าตัดได้ดีขึ้น โดยมีแนวปฏิบัติคือ 1) การให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยก่อนผ่าตัด 2) การประเมินความปวดหลังผ่าตัด 3) การบรรเทาความปวดหลังผ่าตัดโดยใช้ยา 4) การบรรเทาความปวดหลังผ่าตัดโดยไม่ใช้ยา 5) การประเมินซ้ำภายหลังการบรรเทาความปวดหลังผ่าตัด (ภักธิดา มหาแก้ว, 2559) โดยการประเมินความปวดที่ดีจะทำให้การจัดการความปวดมีประสิทธิภาพ (ธนัญญา ราชภักดีและคณะ, 2554)

การลุกเดินจากเตียงโดยเร็วหลังผ่าตัดควรทำให้เร็วที่สุดภายใน 24-48 ชั่วโมงหลังผ่าตัดเพื่อช่วยส่งเสริมให้อวัยวะต่าง ๆ กลับมาทำหน้าที่ตามปกติได้เร็วขึ้น และสะท้อนให้เห็นถึงการฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัดได้โดยจำนวนครั้งของการลุกเดินหลังผ่าตัดบ่อยครั้งแสดงว่ามีการฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัดที่ดี ปัจจุบันได้มีการนำ Fast track program (Enhanced recovery after surgery : ERAS protocol) มาใช้ส่งเสริมการฟื้นตัวอย่างรวดเร็วของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่ซึ่งการเริ่มเคลื่อนไหวร่างกายโดยเร็วและการลุกเดินหลังผ่าตัดเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่สำคัญของโปรแกรมนี้จากการทบทวนงานวิจัยพบว่ามีกิจกรรมการพยาบาลหลายอย่างที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ป่วยลุกเดินได้เร็วหลังผ่าตัด เช่น 1) การให้ข้อมูลความรู้การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในทางที่ดีได้ด้วยตนเองซึ่งหากผู้ป่วยไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัดหรือผู้ป่วยไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตัวทั้งก่อนและหลังผ่าตัดจะส่งผลให้ผู้ป่วยไม่สามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม(น้ำทิพย์ ไตรยสุนันท์, 2553) 2) การจัดการความปวดด้วยการไม่ใช้ยาเป็นวิธีเพิ่มประสิทธิภาพของยาฉีดบรรเทาปวดและช่วยลดขนาดของการใช้ยาแบ่งเป็น (1)วิธีที่มีการกระทำโดยตรงต่อร่างกาย เช่น การจัดทำผู้ป่วย (positioning) ที่ถูกต้องขณะมีกิจกรรมต่างๆจะช่วยลดการยึดขยายของกล้ามเนื้อที่มากเกินไปเพื่อลดสิ่งกระตุ้นที่จะไปเพิ่มความปวดให้มากขึ้น(2) วิธีอาศัยกระบวนการคิดและการกระทำเช่น การสอนหรือให้ข้อมูลที่ถูกต้องการให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาการปวดแก่ผู้ป่วย และญาติในการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องจะช่วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ลดความกลัว ความวิตกกังวล หลีกเลี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำให้อาการปวดเพิ่มมากขึ้นและการใช้แนวปฏิบัติในการจัดการความปวดทำให้ค่าเฉลี่ยความปวดหลังผ่าตัดใน 24 ชั่วโมงและ 72 ชั่วโมงหลังผ่าตัดต่ำกว่า (สมพร พงศ์ชู และคณะ, 2555)3) การเสริมแรงให้ผู้ป่วยหลังผ่าตัดมีพลังหรือแรงกระตุ้นที่จะปฏิบัติกิจกรรมหลังผ่าตัดและปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ คือการเสริมแรงทางบวกโดยการให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการใช้คำพูดหรือใช้ท่าทางเป็นวิธีที่ง่ายและสามารถกระทำได้ทันที เพื่อให้ผู้ป่วยทราบความก้าวหน้าของการปฏิบัติจะเป็นแรงเสริมให้ผู้ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือตามแผนการรักษา หากใช้ร่วมกับตัวเสริมแรงทางสังคม เช่นการชมเชย ให้กำลังใจทุกครั้งปฏิบัติได้สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริรัตน์ จารรัชกุล และฐานันวรรณ ดาวจันทร์(2555) การเสริมแรงด้วยการชมเชยและให้กำลังใจเมื่อผู้ป่วยปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด ได้ถูกต้องและถ้าปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีจะทำให้ผู้ป่วยมีการฟื้นฟูสภาพที่ดีหลังผ่าตัดช่องท้อง 4) การขาดแนวทางการส่งเสริมการลุกเดิน โดยเร็วหลังผ่าตัดที่ชัดเจนและการขาดเครื่องมือที่ช่วยประเมินความพร้อมหรือข้อจำกัดในการลุกเดินส่งผลให้ได้รับการส่งเสริมให้ลุกเดินจากเตียงหลังผ่าตัดล่าช้า (ฉลาด แสงอาทิตย์และคณะ, 2559)5) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยในระยะก่อนและหลังผ่าตัดทำให้ผู้ป่วยรับรู้ปัญหา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้สามารถปฏิบัติตามแผนการพยาบาลที่ตกลงร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้มีการลุกเดินและเคลื่อนไหวหลังผ่าตัดได้เร็วและนานขึ้น(วัลยาพร คำมอญ,2060)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วภายหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินของระบบทางเดินอาหาร ตับ และทางเดินน้ำดี ที่พักรักษาตัวในหอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิงโรงพยาบาลนครปฐม คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 100 รายในผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์คือมีอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปพูดสื่อสารได้ เดินได้ด้วยตนเอง ไม่มีภาวะแทรกซ้อนขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด ไม่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ไม่ให้ออกซิเจน พักฟื้นหลังผ่าตัดที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิงภายใน 24-48 ชั่วโมงหลังผ่าตัด และยินดีเข้าร่วมวิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ power analysis ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่า $IOC = 0.67 - 1$ คำนวนหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่น $= .908$ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปคือ อายุ การวินิจฉัยโรค ชนิดการผ่าตัด ตำแหน่งแผลผ่าตัด เวลาที่ผ่าตัด
สิ้นสุด จำนวนยาฉีดแก้ปวดที่ได้รับใน 24 ชม.หลังผ่าตัด 2) แบบบันทึกเวลาที่ลุกเดินจากเตียงได้
ครั้งแรก3) แบบสอบถามการรับรู้ของผู้ป่วยต่อการพยาบาลที่ได้รับประกอบด้วย 2.1) แบบสอบถาม
ความรู้การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด 2.2)แบบสอบถามการพยาบาลในการจัดการความปวดหลังผ่าตัด
2.3) แบบสอบถามการส่งเสริมการลุกเดินหลังผ่าตัด เก็บข้อมูลตั้งแต่ เดือน ก.ย ถึงเดือน ธ.ค
พ.ศ.2561 ที่หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง โรงพยาบาลนครปฐม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา
ด้วยการแจกแจง ความถี่ และร้อยละ และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Chi-square

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์อายุกับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม.หลังผ่าตัดช่องท้อง
ฉุกเฉิน

อายุ	การลุกเดินได้หลังผ่าตัด		รวม	Chi-square	p-value
	ภายใน 24 ชม.	มากกว่า 24 ชม.			
14-30 ปี	38 (50.70%)	2 (8.00%)	40	38.331 ^a	.000
31-45 ปี	24 (32.00%)	3(12.00%)	27		
46-60 ปี	9 (12.00%)	7(28.00%)	16		
3>60 ปี	4 (5.30%)	13(52.00%)	17		
รวม	75	25	100		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

ตารางที่ 2แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งแผลผ่าตัดกับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็ว
หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

ตำแหน่งแผลผ่าตัด	ลุกเดินได้ภายใน 24 ชม.	ลุกเดินได้ มากกว่า 24 ชม.	รวม	Chi-square	p-value
Mc Burney incision	71 ราย(94.70%)	8 ราย(32%)	79	46.288 ^a	.000
Midline incision	4 ราย(5.30%)	13 ราย(52%)	17		
Subcostal incision	0 ราย(0%)	4 ราย(16%)	4		
รวม	75	25	100		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่3แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ชนิดการผ่าตัดกับการลูกเดินจากเตียง โดยเร็วหลัง
ผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

ชนิดการผ่าตัด	ลูกเดินได้ภายใน 24 ชม.	ลูกเดินได้ มากกว่า 24 ชม.	รวม	Chi-square	p-value
Appendectomy	67 (89.33%)	5 (20%)	72	53.017	0.000
Appendectomy with delay suture	4 (5.30%)	3 (12%)	7		
Explore lap	4 (5.30%)	13 (52%)	17		
Cholecystectomy	0 (0%)	4 (16%)	4		
รวม(ราย)	75	25	100		

ตารางที่4แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการได้รับยาฉีดแก้ปวดหลังผ่าตัด
กับการลูกเดินจากเตียง โดยเร็วหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

จำนวนยาแก้ปวดที่ได้ภายใน 24 ชม.หลังผ่าตัด	ลูกเดินได้ ภายใน 24 ชม.	ลูกเดินได้ มากกว่า 24 ชม.	รวม	Chi-square	p-value
ไม่ได้ยาบรรเทาปวด	16 (21.30%)	1(4%)	17	5.209	.074
ได้ยาบรรเทาปวด 1-2 ครั้ง	52 (69.30%)	19(76%)	71		
ได้ยาบรรเทาปวด 3 ครั้งขึ้นไป	7 (9.30%)	5(20%)	12		
รวม(ราย)	75	25	100		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

ตารางที่5แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดกับการลูกเดินจาก
เตียง โดยเร็วหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

คะแนนความรู้ การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด	ลูกเดินได้ ภายใน 24ชม.	ลูกเดินได้ มากกว่า 24ชม.	รวม	Chi-square	p-value
ความรู้น้อยกว่า 60%	20 (26.70%)	8 (32%)	28	0.457	0.796
ความรู้ปานกลาง(61-70%)	39 (52%)	13 (52%)	52		
ความรู้มาก(>70%)	16 (21.30%)	4 (16%)	20		
รวม (ราย)	75	25	100		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 6 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพยาบาลในการจัดการความปวดหลังผ่าตัดกับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

ระดับความรู้การปฏิบัติตน หลังผ่าตัด	ลุกเดินได้ภายใน 24 ชม.	ลุกเดินได้มากกว่า 24 ชม.	รวม	Chi-square	p-value
คะแนน ≤ 27	9 (12%)	9 (36%)	79	8.933	.011
คะแนน 28-37	52 (69.30%)	15 (60%)	17		
คะแนน ≥ 38	14 (18.70%)	1 (4%)	4		
รวม(ราย)	75	25	100		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050

ตารางที่ 7 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมการลุกเดินกับการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วหลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉิน

ระดับความรู้การปฏิบัติตน หลังผ่าตัด	ลุกเดินได้ภายใน 24 ชม.	ลุกเดินได้ มากกว่า 24 ชม.	รวม	Chi- square	p-value
คะแนน ≤ 28	9 (12%)	4(16%)	79	3.216	.200
คะแนน 29-40	52 (69.30%)	20(80%)	17		
คะแนน ≥ 41	14 (18.70%)	1 (4%)	4		
รวม(ราย)	75	25	100		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

อายุมีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม.หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.050(p-value =.000) โดยกลุ่มอายุ 14-30 ปี ลุกเดินได้จำนวนมากที่สุดและกลุ่มอายุ >60 ปี ลุกเดินได้จำนวนน้อยที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ สมคิด ทองดี และคณะ (2554) พบว่าปัจจัยอายุ มีความสัมพันธ์กับการฟื้นตัวด้านสรีรภาพของผู้ป่วยหลังผ่าตัดใหญ่ช่องท้องในระยะวิกฤตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < 0.01) ทาริกา บุญประกอบ (2559) อายุ มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับสูงกับการฟื้นตัวในผู้สูงอายุหลังได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม(r=.506)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ชนิดของการผ่าตัดและตำแหน่งแผลผ่าตัด มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .050 (p-value = .000 และ .000) โดยการผ่าตัดไส้ติ่งอักเสบตำแหน่งแผลผ่าตัดที่ช่องท้องด้านล่างขวาลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดมากที่สุด การผ่าตัดถุงน้ำดีตำแหน่งแผลผ่าตัดที่ใต้ชายโครงขวาไม่สามารถลุกเดินได้เลยภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดแต่ลุกเดินได้ทั้งหมดภายใน 48 ชม. หลังผ่าตัดส่วนการผ่าตัดกระเพาะอาหารและลำไส้ ตำแหน่งแผลแนวกลางท้องลุกเดินได้มากกว่า 24 ชม. หลังผ่าตัดมากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษาของสาวตรี สมมงคลและคณะ (2560) ศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นไส้ติ่งอักเสบร่วมกับรอยกริดของแผลผ่าตัดบริเวณกล้ามเนื้อแมกเบอร์นีซ พบว่าความสามารถเชิงปฏิบัติภายในระยะ 24 ชั่วโมง หลังผ่าตัดลดลงเล็กน้อยหรือไม่แตกต่างจากวันแรกรับเข้ารักษาซึ่งอาจเป็นเพราะแผลมีขนาดเล็ก และมีการกริดทำลายกล้ามเนื้อน้อยทำให้มีอาการปวดแผลผ่าตัดน้อยกว่ารอยกริดแบบอื่นๆ จึงทำให้ลุกเดินได้เร็วกว่าและศิริพรรณ ภมรพล (2559) การผ่าตัดเล็กทำให้เกิดการบาดเจ็บของเนื้อเยื่อจากการผ่าตัดน้อยกว่าการผ่าตัดใหญ่ ส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อการอักเสบน้อยกว่าร่างกายจึงตอบสนองต่อความเจ็บปวดน้อยกว่าทำให้มีความสามารถในการลุกเดินจากเตียงภายใน 24 ชั่วโมง หลังผ่าตัดมากกว่าผู้ที่ได้รับการผ่าตัดใหญ่

ความรู้การปฏิบัติตัวหลังผ่าตัด ไม่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .050 (p-value = .796) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. แรกหลังผ่าตัดมากที่สุดคือกลุ่มที่มีความรู้ระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มที่มีความรู้ระดับมากลุกเดินได้น้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการเข้ามาเกี่ยวข้องกับการลุกเดินได้หลังผ่าตัด เช่น ความทนต่อความเจ็บปวดอายุชนิดการผ่าตัดการจัดการความปวดที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น แต่เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60 ระบุว่าอาการปวดแผลหลังผ่าตัดเป็นเรื่องปกติที่ต้องอดทน จึงรอนทนปวดทนไม่ไหวจึงค่อยขอยาแก้ปวดกับพยาบาล ซึ่งความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนี้ทำให้ได้รับยาแก้ปวดที่ไม่เพียงพอและอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถลุกเดินได้เร็วหลังผ่าตัดและกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 48 ไม่รู้ว่าการนอนนิ่งๆ ไม่ขยับตัวนานๆ อาจทำให้เกิดปอดบวมหลังผ่าตัดได้ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าหากไม่ทราบถึงผลเสียของการไม่ปฏิบัติว่าจะทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงต่อตนเอง จึงไม่พยายามที่จะลุกเดินให้ได้โดยเร็ว การทำให้ผู้ป่วยตระหนักและยอมรับปัญหาสุขภาพว่าเป็นปัญหาที่ตนต้องทำการปรับปรุงแก้ไขจึงจะเกิดการปฏิบัติ (ชนิษฐาสุระเดชาวุธ, 2553)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การพยาบาลในการจัดการความปวดหลังผ่าตัดมีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .050 ($p\text{-value} = .011$) แสดงให้เห็นว่าการพยาบาลในการจัดการกับความปวดหลังผ่าตัดเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากพยาบาลเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยตลอด 24 ชม. ดังนั้นการพยาบาลหลังผ่าตัดโดยใช้การประเมินระดับความปวดด้วย pain scale สอนให้ผู้ป่วยประเมินความปวดได้ด้วยตนเอง นิดยาแก้ปวดให้ตามระดับความปวด ประเมินความปวดซ้ำ รวมถึงการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อช่วยลดหรือบรรเทาความปวดจึงมีความสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อการจัดการความปวดของพยาบาลในภาพรวม = 33.69, S.D. 6.044 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรายชื่อระดับสูงประเด็นการประเมินความปวด การประเมินความปวดซ้ำ การรับรู้ว่ามีปวดแผลให้บอกพยาบาลทันที และการได้รับยาฉีดแก้ปวดทุกครั้งที่บอกพยาบาลว่าปวดแผลมาก ซึ่งการดูแลผู้ป่วยที่มีความปวดได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องมีการประเมินความปวดเป็นข้อมูลในการจัดการกับความปวดได้อย่างเป็นองค์รวม เพื่อวางแผนและให้การพยาบาลที่ถูกต้อง (เจือกุล อโนธรรม, 2545)

จำนวนครั้งของการได้รับยาฉีดแก้ปวดหลังผ่าตัดไม่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .050 ($p\text{-value} = .074$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อาจเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยผ่าตัดไส้ติ่งอักเสบซึ่งเป็นการผ่าตัดเล็ก ความปวดหลังผ่าตัดจึงน้อยกว่ากลุ่มผ่าตัดใหญ่ ดังนั้นการได้รับยาฉีดแก้ปวด 1-2 ครั้งจึงอาจเพียงพอต่อการระงับความปวด และสามารถลุกเดินได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับยาฉีดแก้ปวดเลยซึ่งอาจมีความปวดแผลผ่าตัดแต่ไม่ได้ขอยาแก้ปวดจึงไม่ได้รับการฉีดยาให้ เนื่องจากแม้หน่วยงานจะมีแนวทางในการประเมินระดับความปวดแต่ในทางปฏิบัติยังพบมีการประเมินระดับความปวดที่แตกต่างกัน เช่น พยาบาลบางคนใช้วิธีถามผู้ป่วย บางคนรอให้ผู้ป่วยมาบอกและไม่ได้นำเครื่องมือประเมินความปวดมาใช้ในการประเมิน เป็นต้น ผู้ป่วยจึงไม่ได้รับการประเมินหรือได้รับการประเมินน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ส่วนกลุ่มที่ได้รับยาฉีด 3 ครั้งขึ้นไปทุกรายเป็นผู้ป่วยผ่าตัดกระเพาะอาหาร ลำไส้ และถุงน้ำดีซึ่งเป็นการผ่าตัดใหญ่ที่มีความเจ็บปวดแผลผ่าตัดรุนแรงในระยะ 12-36 ชั่วโมงหลังผ่าตัด (สมพร พงศ์ฐ์และคณะ, 2555) ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ยาฉีดแก้ปวดเพียง 3 ครั้งจึงอาจไม่เพียงพอต่อการระงับความปวดทำให้ไม่สามารถลุกเดินได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการจัดการความปวดที่ยังไม่ดีพอของหน่วยงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การส่งเสริมการลุกเดินโดยเร็วหลังผ่าตัดไม่มีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม. หลังผ่าตัดช่องท้องฉุกเฉินตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p\text{-value} = .200$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมุติฐานการวิจัยโดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการรับรู้ในภาพรวมต่อการส่งเสริมการลุกเดินหลัง ผ่าตัดในระดับมาก $\text{mean}=34.85$, $\text{S.D.}=6.61$ แต่เมื่อวิเคราะห์รายข้อพบว่าข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด 2 ลำดับและมีความสัมพันธ์กับการลุกเดินได้ภายใน 24 ชม.แรกหลังผ่าตัดตามระดับนัยสำคัญทาง สถิติที่ .050 ($p\text{-value} = .000$, .037) คือ 1) การสอบถามถึงความวิตกกังวลหรือไม่สบายใจเกี่ยวกับ อาการและการรักษาที่ได้รับ 2) การชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อสามารถลุกนั่งหรือลุกเดิน ได้ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทีมพยาบาลยังพร้อมในการดูแลด้านจิตใจซึ่งผู้ป่วยผ่าตัดฉุกเฉินจะมีความวิตกกังวล จากการผ่าตัดที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนที่อาจมีผลต่อการลุกเดินหลังผ่าตัด สอดคล้องกับการศึกษาของ วลัยนารี พรหมลา (2560) ความวิตกกังวลและการรับรู้กิจกรรมการพยาบาลก่อนได้รับการผ่าตัดช่อง ท้องมีอิทธิพลต่อการฟื้นตัวของผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดช่องท้องสามารถร่วมกันพยากรณ์การฟื้นตัว หลังผ่าตัดช่องท้อง และศิริรัตน์ จารรัชกุลและ ฐานิวรรณ ดาวจันทร์ (2555) กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการ ผ่าตัดช่องท้องต้องการการเสริมแรงด้านการชมเชย การให้กำลังใจและการให้ข้อมูลย้อนกลับ มากที่สุดใน 1-3 วันแรกหลังผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยมีความพร้อมที่จะปฏิบัติและปฏิบัติตัวหลังผ่าตัดได้ดี ขึ้นแสดงให้เห็นว่าทีมพยาบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมแรงเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ควรกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นปัญหาหน้างานจริงๆ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผ่าตัดใหญ่ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดและควรศึกษาแยกในประเด็นการจัดการความปวด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานควรกำหนด Early postoperative ambulation เป็นนโยบายที่ชัดเจนเพื่อนำสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำผลจากการศึกษามาจัดทำแนวทางดำเนินการตามบริบทของหน่วยงานนั้น ในกลุ่มผ่าตัดใหญ่ที่มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป ให้มีความสำคัญกับการประเมิน pain scale ในการ จัดการความปวดและการดูแลด้านจิตใจ การเสริมแรง เพื่อส่งเสริม early ambulation ที่ดีขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- จุฑารัตน์ สว่างชัยและ ศรีสุดา งามขำ. (2560). ความปวดของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้องโรงพยาบาล
สวรรค์ประชารักษ์. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, ปีที่ 11 ฉบับพิเศษ: กรกฎาคม-
ธันวาคม 2560, หน้า 1-11
- เพ็ญนภา แดงด้อมยุทธ์. (2560). การเสริมสร้างพลังอำนาจ บทบาทของพยาบาล. วารสารการ
พยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต, ปีที่ :44 ฉบับที่ 2, หน้า 159-168
- ศิริพรรณ ภมรพล. (2559). บทบาทพยาบาลในการส่งเสริมการลุกเดินจากเตียงโดยเร็วภายหลัง
ผ่าตัด. วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย, ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค.) 2559, หน้า 14-23
- ฉลาด แสงอาทิตย์และคณะ. (2559). การวิเคราะห์สถานการณ์การส่งเสริมการกระตุ้นให้ผู้ป่วยทำ
กิจกรรมโดยเร็วในผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง หอผู้ป่วยพิเศษเฉลิมพระบารมี 10
โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพยาบาลสวนดอก
โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2559, หน้า 18-27
- เพิ่มเพ็ญ น้อยตุ่น. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดกลุ่มอาการตอบสนองต่อการอักเสบทั่ว
ร่างกาย ระยะ 72 ชั่วโมงแรก หลังผ่าตัดใหญ่ช่องท้อง. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภักธิดา มหาแก้ว, ลัทธนา กิจรุ่งโรจน์ และหทัยรัตน์ แสงจันทร์. (2559). ความรุนแรงของความปวด
การจัดการความปวดและความพึงพอใจของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้องทางนรีเวชใน
โรงพยาบาลศูนย์ยะลา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพยาบาลศาสตร์,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สรารุณี สีถาน และคณะ. (2557). ปัจจัยทำนายนายการพื้นตัวในผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง. วารสารสภา
การพยาบาลปีที่ 29 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนา 2557, หน้า 21-35
- สมพร พงศ์ชูและคณะ. (2555). ผลของการใช้แนวปฏิบัติในการจัดการความปวดต่อการรับรู้ความ
ปวดของผู้ป่วยหลังผ่าตัดช่องท้อง. วารสารควบคุมโรค ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 เม.ย -มิ.ย 2555,
หน้า 157-165

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สมคิด ทองดี ผ่องศรี ศรีมรกต พรเลิศ ฉัตรแก้ว. (2554).ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานความ
เจ็บปวด ภาวะแทรกซ้อนระบบทางเดินหายใจ ภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด และความวิตกก
ังวลกับการฟื้นตัวด้านสรีรภาพของผู้ป่วยหลังผ่าตัดใหญ่ช่องท้องในระยะวิกฤติ. *Journal
of Nursing Science* 2011; 29(2),หน้า 129-139

เจือกุล อโนธรมณ์. (2545). บทบาทของพยาบาลในการประเมินความปวด. *วารสาร
พยาบาลศาสตร์*, ปีที่20 (3), 8-18.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์
ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562
Election Campaign Mean (Channel) through Electronics
before Member of the House of Representative's General Election
on March 24, 2019**

วีระ เลิศสมพร (Veera Lertsomporn)

อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Lecturer in Political Science, Faculty of Political Science and Social Sciences, Phayao University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลในเอกสารแบบฟอร์มที่ผู้สมัครยื่นแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงระหว่างวันที่ 23 มกราคม - 15 กุมภาพันธ์ 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 ในจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล ยูทูป อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน เอสเอ็มเอส วิแชท คีคตัดอก ไฮไฟฟ์ ทัมเบลอร์ กูเกิลแอดเคาท์น วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ และการถ่ายทอดสดทางอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ : วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Abstract

This research surveyed data in the documentary forms which candidate submit notice to Office of the Provincial Election Commission's Phayao and Chiangmai Province from January 23 to February 15, 2019. The survey research aims to study the election campaign mean (channel) through electronics before member of the house of representative's general election on March 24, 2019 within Phayao and Chiangmai Province. The results revealed that the election campaign through electronics which candidate submit notice to Office of the Provincial Election Commission (arranged in descending order) were as follows: Line, Facebook, Social Media, E-mail, Youtube, Instagram, Twitter, Website, Application, SMS, Wechat, Hi5, Tumblr, Google Account, Video Conference, Live Streamed Online.

Keywords : Mean (Channel), Election Campaign through Electronics, Member of the House of Representative's General Election

บทนำ

การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยที่ผ่านมาได้มีการใช้วิธีการและช่องทางต่าง ๆ เช่น การกล่าวปราศรัย (บนเวทีหรือบนรถแห่) การลงพื้นที่พบปะประชาชน การลงโฆษณา (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เคเบิลทีวี ...) การนำเสนอรูปภาพ หมายเลขผู้สมัคร โลโก้พรรค และข้อความสั้น ๆ (โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว นามบัตร ป้ายคัทเอาท์ ป้ายอิเล็กทรอนิกส์ ...) การให้สัมภาษณ์ในรายการต่าง ๆ (ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ ทางนิตยสาร ทางวารสาร ทางหนังสือพิมพ์ ...) เป็นต้น สำหรับยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ช่องทางรูปแบบใหม่เป็นการเพิ่มเติมในการหาเสียง เช่น อีเมล เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูป เป็นต้น

จากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดให้มีขึ้นในวันที่ 24 มีนาคม 2562 คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออก “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561” (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) โดยมีใจความสำคัญระบุไว้ว่า ใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใด แล้วแต่กรณี สามารถใช้ “วิธีการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์” ได้ด้วยตนเอง หรือมอบหรือว่าจ้างบุคคลหรือนิติบุคคล ดำเนินการแทนได้ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (1) เว็บไซต์
- (2) โซเชียลมีเดีย
- (3) ยูทูป
- (4) แอปพลิเคชัน
- (5) อีเมล
- (6) เอสเอ็มเอส
- (7) สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นทุกประเภท

ทั้งนี้ ในการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้สมัครแจ้งวิธีการ รายละเอียด ช่องทาง ระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องตามแบบที่กำหนด ท้ายระเบียบ (ดูแผนภาพที่ 1) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทราบตั้งแต่วันสมัครรับเลือกตั้งเป็นต้นไปหรือก่อนดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเชิงสำรวจว่า ก่อนการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้ยื่นแจ้งวิธีการ (ช่องทาง) ใดบ้าง ที่ตนเองจะใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้วิจัยเลือกจังหวัดพะเยาและจังหวัด เชียงใหม่เป็นพื้นที่ในการศึกษา ด้วยเหตุผลสองประการ กล่าวคือ 1) ความสะดวกในการเดินทางไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องด้วยผู้วิจัยเดินทางไปมาระหว่างสองจังหวัดนี้เป็นประจำ จากการทำงานเป็นอาจารย์ประจำที่มหาวิทยาลัยพะเยาและการมีครอบครัวอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ 2) การเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างจังหวัดพะเยาที่มีเขต การเลือกตั้งไม่มาก (3 เขตเลือกตั้ง) และจังหวัดเชียงใหม่ที่มีเขตการเลือกตั้งมาก (9 เขตเลือกตั้ง)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เขียนที่ .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

เรื่อง ขอแจ้งการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์

เรียน .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ..... แผ่น

ข้าพเจ้า ชื่อ ..... นามสกุล .....

หมายเลขประจำตัวประชาชน ..... ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัด ..... เขตเลือกตั้งที่ ..... หมายเลข ..... สังกัดพรรคการเมือง .....

/หรือตำแหน่ง..... ในนามพรรคการเมือง.....

มีความประสงค์ขอแจ้งการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

- ขอใช้การหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ..... ช่องทาง
- เปลี่ยนแปลงการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ..... ช่องทาง
- เพิ่มเติมการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ..... ช่องทาง
- ยกเลิกการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ..... ช่องทาง

ตามรายละเอียดที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

ข้าพเจ้า ขอรับรองว่า เอกสารเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ยื่นมาพร้อมนี้ ได้ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น ข้อ ๙ เป็นต้น ที่กำหนดไว้ และขอรับรองว่าเป็นความจริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ

(.....)

ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด..... หมายเลข..... เขตเลือกตั้งที่ .....

โทรศัพท์ ที่ทำการ..... โทรศัพท์ มือถือ..... อีเมล .....

หรือ

(ชื่อ) พรรคการเมือง..... โทรศัพท์ ที่ทำการพรรคการเมือง.....

โทรศัพท์ มือถือ..... อีเมล .....

แผนภาพที่ 1 แบบฟอร์มการแจ้งรายละเอียดวิธีการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: ราชกิจจานุเบกษา, 2562

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 ในจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเอกสาร (documentary survey research) ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์ข้อมูล ว่าด้วยวิธีการ (ช่องทาง) หาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งใน 3 เขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา และ 9 เขตเลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่ ที่ยื่นแจ้งผ่านแบบฟอร์มมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังจากได้รับข้อมูลเอกสารจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสรุปนำเสนอในรูปแบบของตาราง อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 ของผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ลงแข่งขันใน 3 เขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา และ 9 เขตเลือกตั้งจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสำรวจข้อมูลในเอกสารแบบฟอร์มที่ผู้สมัครยื่นแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงระหว่างวันที่ 23 มกราคม - 15 กุมภาพันธ์ 2562

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 ในจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 1)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 1

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	พลังประชารัฐ	อินสตาแกรม ไลน์ 2 เฟสบุ๊ก (ธรรมนัส พรหมเผ่า / ธรรมนัส พรหมเผ่า เพื่อประชาชน)
2	เสรีรวมไทย	อินสตาแกรม ไลน์ เฟสบุ๊ก อีเมล
3	เพื่อไทย	เฟสบุ๊ก
4	ไทยศรีวิไลย์	อินสตาแกรม ไลน์ เฟสบุ๊ก 2 อีเมล (meenykung@gmail.com / meeny_kung@hotmail.com) ยูทูป ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ ไฮไฟฟ์ ทัม เบลอร์ (Tumblr เป็น โซเชียลเน็ตเวิร์คคล้ายเฟสบุ๊ก)
5	พลังปวงชนไทย	อินสตาแกรม ไลน์ เฟสบุ๊ก อีเมล ยูทูป ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ ภูเก็ต แอคเคาท์ แอปพลิเคชัน เอสเอ็มเอส วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ การถ่ายทอดสดทาง อินเทอร์เน็ต
6	อนาคตใหม่	2 เฟสบุ๊ก (Phuvakorn srinean / สัปปายะ)
7	พลังไทยรักไทย	ไลน์
8	ภูมิใจไทย	เฟสบุ๊ก
9	ประชาธิปไตย	โซเชียลมีเดีย ยูทูป แอปพลิเคชัน อีเมล เอสเอ็มเอส
10	พลังประชาชาติ ไทย	เฟสบุ๊ก ไลน์
11	พลังชาติไทย	ไลน์
12	แผ่นดินธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยา (2562)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 2

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	อนาคตใหม่	ไลน์ 2 เฟสบุ๊ค (บำรุง สักลอ / บำรุง สักลอ (bamrung saklo))
2	รวมพลัง ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ค
3	เพื่อชาติ	ไลน์
4	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ค
5	ภราดรภาพ	ไลน์ เฟสบุ๊ค อีเมล
6	ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ค ยูทูป
7	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ค
8	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ค ยูทูป
9	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ค
10	ประชากรไทย	ไลน์ 5 เฟสบุ๊ค (รันทมผู้ขายขายครีม เมืองลาว / เชียงคำทูเดย์ / รวม พลคนฮักเชียงคำ บ้านเฮา พะเยา ภูซาง ฯลฯ (กลุ่ม) / พะเยาทีวี / สมาคมศิษย์เก่า โรงเรียนจุนวิทยาคม

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยา (2562)

ตารางที่ 3 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 3

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	ไทยศรีวิไลย์	ไลน์ เฟสบุ๊ค
2	พลังไทยรักไทย	ไลน์
3	เพื่อไทย	เฟสบุ๊ค
4	เพื่อชาติ	3 เฟสบุ๊ค (ชัยประพันธ์ สิงห์ชัย / poungpaka singchai / Noi singchai

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

5	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก
6	พลังชาติไทย	ไลน์
7	ภราดรภาค	ไลน์ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย ยูทูป
8	ประชาธิปไตย	ไลน์ ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก
9	รวมใจไทย	เฟสบุ๊ก
10	อนาคตใหม่	เฟสบุ๊ก
11	ผู้หวัง	ไลน์ เฟสบุ๊ก
12	พลังปวงชนไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยา (2562)

ตารางที่ 4 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 1

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	รวมพลัง ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
2	ประชาธิปไตย	อีเมล ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
3	ประเทศไทย	อีเมล ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
4	พลังธรรมใหม่	อินสตาแกรม ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
5	เพื่อไทย	อินสตาแกรม อีเมล ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
6	รักษ์ผืนป่า ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
7	ประชานิยม	ไลน์ เฟสบุ๊ก
8	อนาคตใหม่	ทวิตเตอร์ ดิกต็อก (Tiktok) ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
9	ภูมิใจไทย	อีเมล ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
10	ประชาธิปไตย	ยูทูป ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

11	เพื่อชาติ	อีเมล ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
12	เสีรรวมไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
13	พลังท้องถิ่นไท	เว็บไซต์ ยูทูป อีเมล
14	ชาติไทยพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
15	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
16	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
17	เพื่อแผ่นดิน	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
18	ชาติพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
19	ประชากรไทย	อินสตาแกรม
20	ภราดรภาพ	อีเมล
21	ไตรภพธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

ตารางที่ 5 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 2

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	รวมพลัง ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
2	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
3	ประชาวิวัฒน์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
4	เสีรรวมไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
5	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก อีเมล
6	รักษ์ผืนป่า ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
7	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
8	ชาติไทยพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

9	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
10	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
11	ชาติพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
12	พลังปวงชนไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
13	พลังไทยรักชาติ	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
14	ไทรภักธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

ตารางที่ 6 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 3

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	เสรีรวมไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
2	ไทยศรีวิไลย์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
3	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
4	รวมพลัง ประชาชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล อินสตาแกรม ทวิตเตอร์
5	ชาติพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
6	รักษ์ผืนป่า ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
7	ประชาภิวัฒน์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
8	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
9	เพื่อไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
10	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
11	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
12	เพื่อแผ่นดิน	ไลน์ เฟสบุ๊ก อีเมล
13	แผ่นดินธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

14	ชาติพันธุ์ไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
15	ประชาชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก ยูทูป
16	ไตรภพธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

ตารางที่ 7 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 4

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	ประชาธิปไตย	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
2	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
3	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
4	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
5	เสรีรวมไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
6	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
7	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล อินสตาแกรม ทวิตเตอร์
8	เพื่อไทย	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
9	แผ่นดินธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
10	ชาติพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
11	รวมพลัง ประชาชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
12	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
13	ภราดรภาพ	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
14	ชาติพันธุ์ไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
15	ยางพาราไทย	เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
16	เศรษฐกิจใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
17	ไตรภพธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 8 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 5

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
2	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
3	ไทยศรีวิไลย์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
4	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก
5	ประชาภิวัฒน์	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
6	เสรีรวมไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
7	ชาติไทยพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
8	ประชาชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก ยูทูป
9	รักษ์ผืนป่า ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
10	รวมพลัง ประชาชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล อินสตาแกรม
11	ประชาชนปฏิรูป	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล อินสตาแกรม
12	เพื่อไทย	เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
13	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
14	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อินสตาแกรม
15	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล อินสตาแกรม
16	พลังไทยรักไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
17	แผ่นดินธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
18	เพื่อแผ่นดิน	ไลน์ เฟสบุ๊ก
19	ชาติพันธุ์ไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
20	ไทรภักธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 9 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 6

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	เพื่อไทย	เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อินสตาแกรม
2	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
3	รักษ์ผืนป่า ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
4	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
5	ชาติไทยพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย ยูทูป
6	ประชาภิวัฒน์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย ยูทูป
7	พลังปวงชนไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
8	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
9	เสรีรวมไทย	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
10	รวมพลัง ประชาชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
11	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล วีแชท (Wechat)
12	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
13	ไทยศรีวิไลย์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
14	พลังท้องถิ่นไท	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
15	ครูไทยเพื่อ ประชาชน	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
16	ชาติพันธุ์ไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล อินสตาแกรม
17	กรีน	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
18	ประชากรไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
19	ไทรักธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 10 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 7

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	พลังท้องถิ่นไท	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย ยูทูป อีเมล
2	ชาติพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
3	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
4	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
5	รวมพลัง ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
6	ชาติไทยพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย ยูทูป
7	ไทยศรีวิไลย์	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
8	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
9	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย ยูทูป อีเมล
10	ประชาชนปฏิรูป	ไลน์ เฟสบุ๊ก
11	ชาติพันธุ์ไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
12	พลังไทยรักไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
13	ไทรภักธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

ตารางที่ 11 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 8

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	เสรีรวมไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
2	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
3	พลังท้องถิ่นไท	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4	ภูมิใจไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
5	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก
6	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
7	รวมพลัง ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
8	เพื่อชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
9	ประชานิยม	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
10	พลังปวงชนไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์
11	ชาติพันธุ์ไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

ตารางที่ 12 ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 9

ลำดับ	พรรคการเมือง ต้นสังกัด	ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัคร ส.ส. ยื่นแจ้ง มายัง กกต. จังหวัด
1	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
2	รวมพลัง ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
3	พลังชาติไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย อีเมล
4	รักษ์ผืนป่า ประเทศไทย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
5	ประชาชาติ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
6	เพื่อไทย	ไลน์ โซเชียลมีเดีย
7	พลังประชารัฐ	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ อีเมล
8	ประชาธิปไตย	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย ยูทูป อีเมล
9	อนาคตใหม่	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
10	ชาติไทยพัฒนา	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

11	ครูไทยเพื่อ ประชาชน	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
12	แผ่นดินธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย
13	ไทรภะธรรม	ไลน์ เฟสบุ๊ก

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่ (2562)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 24 มีนาคม 2562 ในจังหวัดพะเยาและจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1) การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนในแต่ละเขตเลือกตั้งไม่ได้ยื่นแจ้งวิธีการหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์มายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อาจเนื่องมาจากไม่ได้เล่นรวมถึงไม่มีความถนัดและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสื่อโซเชียลหรือสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยยังคงเน้นวิธีการหาเสียงในรูปแบบเดิมที่ตนถนัด เช่น การหาเสียงด้วยวิธีการปราศรัย การติดโปสเตอร์ การติดป้ายคัทเอาท์ เป็นต้น

2) วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ **ไลน์ เฟสบุ๊ก โซเชียลมีเดีย** อีเมล ยูทูป อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน เอสเอ็มเอส วิแชต ดีกิต็อก ไฮไฟฟ์ ทัมเบลอร์ กูเกิลแอดคาทน์ วิดีโอคอนเฟอเรนซ์ และการถ่ายทอดสดทางอินเทอร์เน็ต ที่เป็นเช่นนี้ อาจด้วยเพราะในการดำเนินชีวิตประจำวันผู้สมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่ต่างมีบัญชีไลน์และเฟสบุ๊ก ส่งผลให้มีความคุ้นเคยและความชำนาญในระดับหนึ่ง ซึ่งเล็งเห็นประโยชน์จากการนำไลน์และเฟสบุ๊กมาใช้เป็นหนึ่งในช่องทางการหาเสียงเลือกตั้ง

3) ในแต่ละช่องทาง หากผู้สมัครรับเลือกตั้งสร้างช่องทางแยกย่อย ก็ต้องแจ้งข้อมูลด้วย เช่น กรณี 2 เฟสบุ๊ก (ธรรมนัส พรหมเผ่า / ธรรมนัส พรหมเผ่า เพื่อประชาชน) 2 เฟสบุ๊ก (Phuvakorn srinean / สับplayหระ) 2 อีเมล (meenykung@gmail.com / meeny_kung@hotmail.com) เป็นต้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

4) เมื่อทำการเปรียบเทียบวิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดพะเยาซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก (3 เขตเลือกตั้ง) กับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ (9 เขตเลือกตั้ง) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยส่วนใหญ่ยื่นแจ้งช่องทางที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้ง 2 จังหวัดที่ยื่นแจ้งช่องทางล้วนเป็นคนที่ตามทันยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และมีความคุ้นเคยจากการใช้งานช่องทางต่าง ๆ เหล่านี้ในชีวิตประจำวัน

5) ในอนาคตข้างหน้า วิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นแจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด อาจมีความเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากการเลือกตั้งครั้งนี้ (24 มีนาคม 2562) โดยมีช่องทางอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมอย่างมากในแต่ละยุคสมัยนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (การเลือกตั้งระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาหลังจากเสร็จสิ้นการเลือกตั้งระดับชาติ นอกจากการวิจัยเชิงสำรวจวิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ควรทำการศึกษาต่อเนื่องในเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) เกี่ยวกับวิธีการ (ช่องทาง) การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ ว่า เหตุใดถึงเลือกใช้ช่องทางแต่ละช่องทางเหล่านั้น ? มีการจัดวางการนำเสนอข้อมูลของตนลงในแต่ละช่องทางอย่างไร ? อันนำมาซึ่งความมีสัมฤทธิ์ผลสูงสุด และภายหลังจากเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว จะมีการพัฒนาใช้งานช่องทางเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง หรือไม่ ? อย่างไร ?

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเชียงใหม่. (2562). “ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้ง
ทางอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดเชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ 1-9”. เชียงใหม่: สำนักงานฯ. (เอกสาร
อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพะเยา. (2562). “ช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งทาง
อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งที่ 1-3”. พะเยา: สำนักงานฯ. (เอกสารอัดสำเนา)

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). แบบฟอร์มการแจ้งรายละเอียดวิธีการหาเสียงเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์.
วันที่ค้นข้อมูล 9 กุมภาพันธ์ 2562 เข้าถึงได้จาก [http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/
PDF/2562/A/006/T_0006.PDF](http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/006/T_0006.PDF)

_____. (2562). ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามใน
การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561. วันที่ค้นข้อมูล 9 กุมภาพันธ์ 2562
เข้าถึงได้จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/006/T_0006.PDF

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ เลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

Marketing Mix and Service Quality Affecting the Decision Making to Use Samchuk Hospital, Suphanburi Province

กาญจนา แก้วเขียว (Kanjana KewKhiaw)¹

ลัดดาวัลย์ สำราญ (Laddawan Someran)²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ, ²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

¹Student in Management, ²Assistant Professor

Faculty of Business Administration and Information Technology

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: fangkanjanakaewkhiaw@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุกจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้เข้ามาใช้บริการโรงพยาบาลสามชุกจังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 385 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบคอดดอยพหุคูณแบบเป็นชั้น โดยกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดปัจจัยคุณภาพการให้บริการ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โดยรวมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ร้อยละ 7.50 ส่วนปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไว้วางใจได้ ด้านความเข้าใจและเห็นใจในผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาล โดยร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ร้อยละ 17.10

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, คุณภาพการให้บริการ, การตัดสินใจเลือกใช้บริการ

Abstract

This research aimed to study the marketing mix factors and service quality factors those affected decision making to use Samchuk hospital, Suphanburi province. The sample consisted of 385 people. The questionnaire was used as an instrument in this study. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis. The significance level was set at 0.05. The results were that the respondents had high levels of opinion toward the marketing mix factors, service quality factors, and decision making. The hypothesis testing showed that the marketing mix factors consisted of price aspect, place aspect, and process aspect influenced decision making. They can predict the decision making up to 7.50 percent. The service quality factors consisted of reliability aspect, understanding and sympathy aspect, and concrete service aspect influenced decision making. They can predict the decision making up to 17.10 percent.

Keywords: Communication, Organizational Culture, Teamwork

บทนำ

ปัจจุบัน สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงด้านการรักษาพยาบาล โดยมีสาเหตุในหลายด้านรวมไปถึงสภาวะด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้มีการนำกลยุทธ์ต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในด้านการบริการการรักษา มากขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของการรักษาของโรงพยาบาลสามชุกให้เป็นที่พึงพอใจและ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประทับใจต่อผู้เข้ารับบริการเพิ่มขึ้นซึ่งรวมถึงด้านการรักษาพยาบาลผู้รับบริการทางแพทย์มีแนวโน้มในการดูแลและให้ความสำคัญกับสุขภาพร่างกายมากขึ้น และตระหนักในการให้บริการความรู้ช่วยป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ โรงพยาบาลสามชุกเป็นสถานที่บริการด้านสุขภาพที่สำคัญเมื่อมีอาการเจ็บป่วย และรัฐได้จัดการก่อสร้างตึกอาคารเพิ่มขึ้นเพื่อรับรองการมาใช้บริการของผู้ป่วยให้เพียงพอ และได้จัดหาแพทย์เฉพาะทางมาประจำตำแหน่งเพิ่มขึ้นเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการให้บริการในการรักษาและครอบคลุมประชาชนในอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้นโรงพยาบาลซึ่งถือเป็นสถานบริการด้านสาธารณสุขจึงต้องมีการวัดระดับคุณภาพการให้บริการสอดคล้องกับส่วนประสมทางการตลาดและมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ

ความต้องการของผู้ใช้บริการไม่ได้รับการตอบสนองตามความคาดหวังทำให้ผู้เข้ารับบริการไม่พึงพอใจในการเข้ารับรักษา ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพยาบาลที่ให้บริการอย่างมีคุณภาพ พูดยาสุขภาพและให้บริการเบื้องต้นต่อผู้ที่มาใช้บริการอย่างรวดเร็วเพื่อให้เป็นที่น่าพอใจมีผลต่อการรักษาและประสิทธิภาพของการพยาบาลเป็นผลดีต่อชื่อเสียงโรงพยาบาลสามชุกและสถาบัน ถ้าไม่สามารถให้บริการที่ดีได้อย่างทั่วถึงก็จะเกิดผลเสียต่อโรงพยาบาลและสถาบันได้ด้วยเหตุนี้

โรงพยาบาลสามชุก ซึ่งเป็นสถานที่ของรัฐและเป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอจึงมีข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรที่น้อยกว่าโรงพยาบาลประจำจังหวัดและภาคเอกชน การให้บริการจึงมีการแข่งขันในการบริการสูง เมื่อกล่าวถึงโรงพยาบาลสามชุกจะปรากฏในเรื่องของจำนวนผู้เข้ารับบริการสูง เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอ และห่างไกลจากโรงพยาบาลประจำจังหวัดทำให้ผู้ที่มารับบริการเป็นผู้ที่มีรายได้น้อยและข้าราชการที่เบิกค่ารักษาพยาบาลได้และปัจจุบันผู้ให้บริการกลุ่มนี้มีมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้โรงพยาบาลสามชุกเปรียบเสมือนที่พึ่งที่สำคัญเวลาที่ประชาชนในเขตอำเภอสามชุกและใกล้เคียงเจ็บป่วยหรือไม่สบาย ในทางกลับกันขณะที่ผู้ที่มีรายได้น้อยขยายตัวเพิ่มมากขึ้นทำให้มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ การเข้ารับบริการเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกันทำให้โรงพยาบาลมีพื้นที่บริการไม่เพียงพอต่อผู้เข้ารับบริการเนื่องจากสถานที่และอาคารที่สร้างขยายตัวขึ้นยังไม่เสร็จสมบูรณ์ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลสามชุกจะมีการดูแลเอาใจใส่ผู้ป่วยได้ไม่ทั่วถึงเนื่องจากกลุ่มผู้ให้บริการมีมากขึ้น บุคลากรภายในโรงพยาบาลมีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการ บางครั้งที่ผู้ให้บริการต้องใช้เวลาในการเข้ามาใช้บริการ ส่วนเรื่องยาและเวชภัณฑ์งบประมาณที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้บางครั้งก็อาจไม่เพียงพอต่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การใช้จ่ายในการสั่งซื้อสิ่งของจำเป็นประเภทยาและเวชภัณฑ์ จากปัญหาดังกล่าว จึงมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่โรงพยาบาลสามชุก

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อทราบถึงคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการ และเพื่อนำผลที่ศึกษามาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลสามชุก และนำเสนอของผู้บริหารระดับสูงต่อไปเพื่อนำไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการเพื่อสนองต่อกรอบนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของโรงพยาบาลสามชุกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

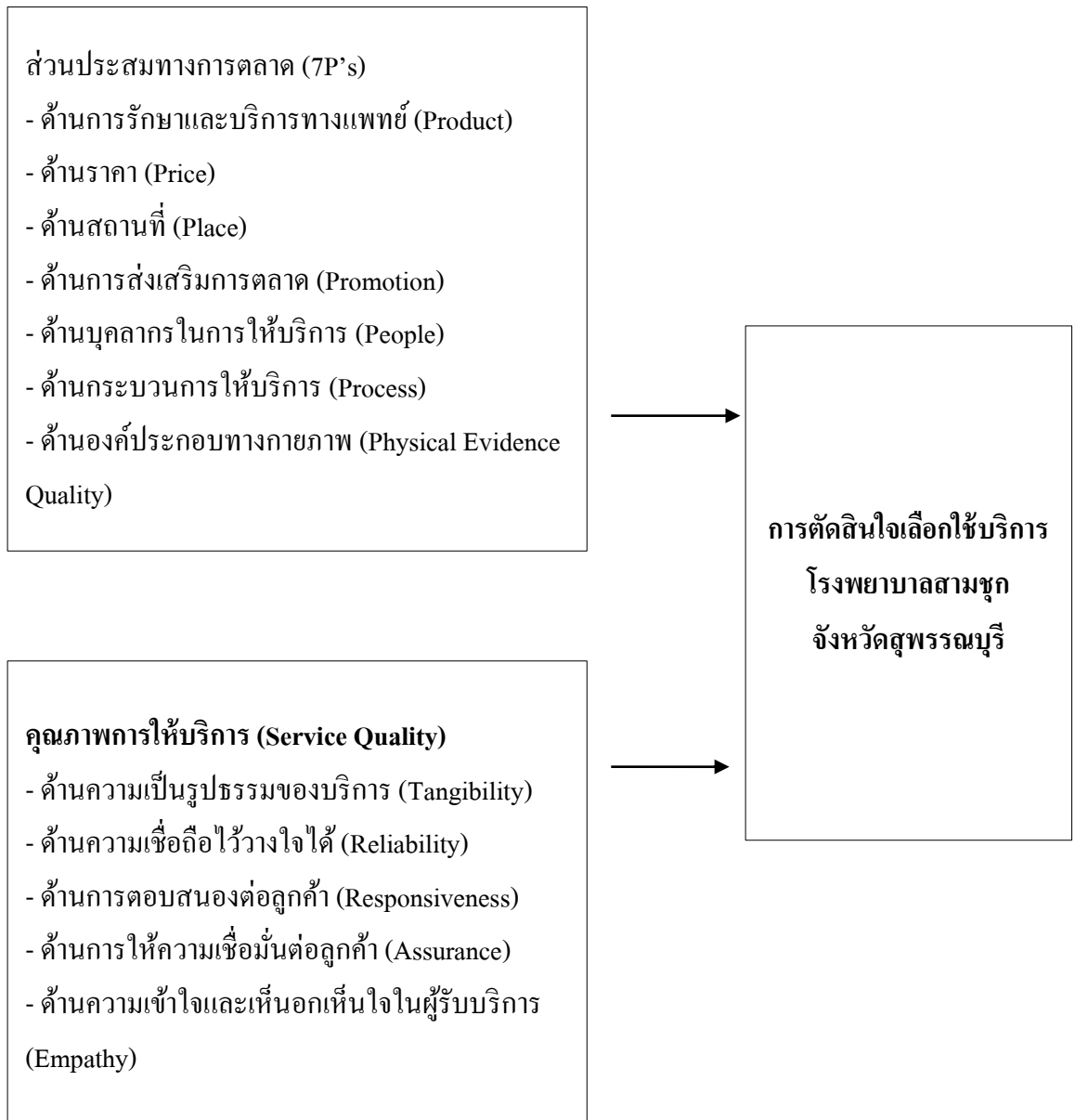
บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการ
ตัดสินใจเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด 7P's (Marketing Mix)

ส่วนประสมทางการตลาด คือ เครื่องมือทางการตลาดที่โรงพยาบาลสามชุก มาใช้ในการนำเสนอต่อผู้รับบริการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการตลาดเป็นหลักเกี่ยวกับตลาดบริการ โดยการบริการมีความแตกต่างจากการบริการ และจำเป็นต้องมีการทำการตลาดที่แตกต่างกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546 , น. 434) **ด้านผลิตภัณฑ์** หมายถึง สิ่งที่บริษัทนำเสนอออกขายเพื่อก่อให้เกิดความสนใจ โดยการใช้บริการนั้นสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ (Armstrong and Kotler, 2009, p. 616) โดยความพึงพอใจนี้อาจจะมาจากสิ่งที่สัมผัสได้และหรือสัมผัสไม่ได้ เช่น รูปแบบบรรจุภัณฑ์ กลิ่น สี ราคา ราคาสินค้าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ความมีชื่อเสียงของผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่าย **ด้านราคา** หมายถึง จำนวนเงินตราที่ต้องจ่ายเพื่อให้ได้รับผลิตภัณฑ์สินค้า หรือ บริการของกิจการ หรืออาจเป็นคุณค่าทั้งหมดที่ลูกค้ารับรู้ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการใช้ผลิตภัณฑ์ สินค้า หรือบริการนั้น ๆ อย่างคุ้มค่างับจำนวนเงินที่จ่ายไป **ด้านสถานที่** หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบันและกิจกรรมใช้เพื่อเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากองค์การหรือผู้ผลิตไปยังตลาดสถาบันที่นำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด คือสถาบันทางการตลาดอาจจะเป็นคนกลางต่างๆ **ด้านการส่งเสริมการตลาด** หมายถึงเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสารหรือชักจูงใจผู้ซื้อและการติดต่อสื่อสารอาจใช้พนักงานขายทำการขาย **ด้านบุคลากร** หมายถึง พนักงานผู้ให้บริการซึ่งได้จากการคัดเลือกการฝึกอบรมและแรงจูงใจพนักงานทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในการบริการมากขึ้นแตกต่างเหนือคู่แข่งพนักงานควรมีความรู้ความสามารถมีทัศนคติที่ดีสามารถตอบสนองต่อลูกค้า **ด้านกระบวนการบริการ** หมายถึงกระบวนการในการให้บริการแก่ลูกค้าซึ่งมีหลากหลายรูปแบบเป็นการส่งมอบคุณภาพในการให้บริการกับลูกค้าเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และประทับใจลูกค้า **ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ** หมายถึงเป็นการพัฒนารูปแบบการให้บริการ โดยการสร้างคุณภาพรวมเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้า ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานที่ให้บริการการออกแบบตกแต่ง และแบ่งส่วนการใช้พื้นที่ในร้านอินเทอร์เน็ต

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวคิดและทฤษฎีคุณภาพการให้บริการ

คุณภาพการให้บริการ คือ การให้บริการด้านต่าง ๆ ที่โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จัดให้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังประกอบไปด้วย ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ จรัสสุวรรณมาลา (2539 อ้างถึงใน สุนันทา ทวีผล, 2550, หน้า 14 -15) ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ หมายถึง สิ่งที่สามารถจับต้องได้ เช่นเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีความพร้อม และมีความทันสมัย รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ามาใช้บริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ หมายถึง การให้บริการที่มีคุณภาพได้มาตรฐานแพทย์และพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า หมายถึง เจ้าหน้าที่หรือแพทย์ พยาบาล ที่มีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้เข้ามาใช้บริการมีความเต็มใจ และพร้อมที่จะช่วยเหลือหรือให้บริการทันที ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า หมายถึง เจ้าหน้าที่ มีทักษะความรู้ ความสามารถในการให้บริการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการได้อย่างดีและไม่เลือกปฏิบัติกับผู้เข้ามาใช้บริการ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจในผู้รับบริการ หมายถึง เจ้าหน้าที่เข้าอกเข้าใจผู้เข้ามาใช้บริการว่ามีความต้องการแตกต่างหลายอย่างในการมาขอรับบริการเต็มใจตอบและเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการถามปัญหาต่างๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

การตัดสินใจเลือกใช้บริการ หมายถึง การตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้เข้ามาใช้บริการที่โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี คือ คุณภาพการให้บริการการรักษาจากแพทย์มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ เช่น แพทย์มีความรู้ความสามารถในการรักษาที่ดีตรงความต้องการของผู้เข้ามาใช้บริการการแต่งกายบุคลิกภาพที่ดี ความน่าเชื่อถือ รวมไปถึงความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการของแพทย์ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526, อ้างถึงใน ปิยะนุช เหลืองงาม , 2552) **ทฤษฎีบรรทัดฐาน** เป็นทฤษฎีการตัดสินใจที่มีลักษณะสำคัญคือ จะคำนึงถึงว่าแนวทางการตัดสินใจน่าจะเป็นหรือควรจะเป็นเช่นใด จึงจะสามารถ บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการตัดสินใจได้ ซึ่งการพิจารณาว่าแนวทางใดเป็นแนวทางที่น่าจะเป็น หรือควรจะเป็นนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยของบุคคลแต่ละคน ซึ่งอาจจะ คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันก็ได้ **ทฤษฎีพรรณนา** คือ เป็นทฤษฎีการตัดสินใจที่มีลักษณะแตกต่างกับทฤษฎีแรก กล่าวคือ เป็นทฤษฎี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ที่มีสาระสำคัญที่ว่า การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาจะต้องกระทำอย่างไร จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้ไม่ว่าผลของการตัดสินใจนั้นจะเป็นที่ชื่นชอบหรือพึงพอใจของผู้ตัดสินใจหรือไม่ก็ตาม

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้เข้ามาใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุกจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่เข้ามาใช้บริการอย่างแน่นอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่เข้ามาใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก จึงได้ใช้สูตร W.G. Cochran (1953) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม โดยพิจารณาจำกัดกรอบแนวความคิดและตัวแปรต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยลักษณะโครงสร้างประกอบไปด้วยคำถามชนิดปลายปิด (Closed End) และปลายเปิด (Opened End) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับความคิดเห็น คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) และการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นที่แต่ละด้าน ดังนี้ 4.50 – 5.00 (เห็นด้วยมากที่สุด) 3.50 – 4.49 (เห็นด้วยมาก) 2.50 – 3.49 (เห็นด้วยปานกลาง) 1.50 – 2.49 (เห็นด้วยน้อย) และ 1.00 – 1.49 (เห็นด้วยน้อยที่สุด)

ทั้งนี้การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ และปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ส่วนประสมทางการตลาดและคุณภาพการให้บริการกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เพื่อวัดความคงที่ภายในโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha Coefficient) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.721 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 จึงถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Influential statistic) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณแบบเป็นชั้น

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณในการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยที่เทคนิควิธีการนี้มีเงื่อนไขที่ทำได้ดังต่อไปนี้

1) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ 0 โดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดจะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 เสมอ

2) การตรวจสอบจากปัญหา Multicollinearity กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมดจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยใช้สถิติตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายๆ ตัวด้วยค่าสถิติ Collinearity Statistics ผลที่ได้มี 2 ค่า คือ ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.958 -1.000 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 1.020– 1.044ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearityหรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

3) การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.09- 0.27 (r น้อยกว่า 0.80) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ซึ่งปรากฏว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 แสดงถึงตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีปัญหา Multicollinearity

4) ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน โดยพิจารณาจากค่า Durbin – Watson มีค่า 1.851 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง 1.50 – 2.50 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) แสดงว่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกันเมื่อทดสอบเงื่อนไขข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด จึงวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้เข้ามาใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	การตัดสินใจเลือกใช้บริการ				
	b	β	SE	t	p
Constant	2.72		0.27	10.19	0.000
1.ด้านราคา	0.15	0.16	0.05	3.20*	0.002
2.ด้านสถานที่	0.13	0.15	0.40	3.07*	0.002
3.ด้านกระบวนการให้บริการ	0.11	0.13	0.40	3.70	0.008

Adjust R Square = 0.075 R = 0.288 R Square = 0.075 Durbin-Watson = 1.815

*p < .05, **p < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโดยที่ตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 7.50 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.075 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณในการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยที่เทคนิควิธีการนี้มีเงื่อนไขที่ทำได้ดังต่อไปนี้

1) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน มีค่าเท่ากับ 0 โดยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดจะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 เสมอ

2) การตรวจสอบจากปัญหา Multicollinearity กล่าวคือ ตัวแปรอิสระทั้งหมดจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยใช้สถิติตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวด้วยค่าสถิติ Collinearity Statistics ผลที่ได้มี 2 ค่า คือ ค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.934– 0.983ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 1.017 – 1.070ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีปัญหา Multicollinearityหรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

3) การตรวจสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าระหว่าง 0.073 – 0.378 (r น้อยกว่า 0.80) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) ซึ่งปรากฏว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 แสดงถึงตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีปัญหา Multicollinearity

4) ความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน โดยพิจารณาจากค่า Durbin – Watson มีค่า 2.000 ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่าง 1.50 – 2.50 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550) แสดงว่าความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรมีความอิสระต่อกันเมื่อทดสอบเงื่อนไขข้างต้น สรุปได้ว่า ชุดข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด จึงวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีได้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ	การตัดสินใจเลือกใช้บริการ				
	b	β	SE	t	p
Constant	2.03		0.26	7.91	0.000
1.ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	0.25	0.29	0.04	5.93*	0.000
2.ด้านความเข้าใจและเห็นใจในผู้รับบริการ	0.21	0.22	0.04	4.70*	0.000
3.ด้านความเป็นรูปเป็นธรรมของบริการ	0.10	0.12	0.04	2.41	0.017

Adjust R Square = 0.171 R = 0.421 R Square = 0.177 Durbin–Watson = 2.000

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยคุณภาพการให้บริการได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านความเข้าใจและเห็นใจในผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยที่ตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ตัว

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แปรตามได้ร้อยละ 17.10 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.170 แสดงว่า ปัจจัย
คุณภาพการให้บริการ มีอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการอย่างมี
ระดับนัยสำคัญทาง สถิติ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีสรุปการ
อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

จากวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของ
โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และคุณภาพการ
ให้บริการส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งมี
รายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านราคา
ด้านสถานที่ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจ
เลือกใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ธนพ
ภา สุวณิช (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และสิ่งแวดล้อมทางการ
ตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลเอกชน ในเขตจังหวัดชลบุรี ในการ
วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมการตลาดและสิ่งแวดล้อมทางการตลาดของผู้ใช้บริการ
โรงพยาบาลเอกชน 400 คนในเขตจังหวัดชลบุรี ได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพพญาไทโรงพยาบาล
พญาไท ศรีราชา โรงพยาบาลสมิติเวช ศรีราชา และโรงพยาบาลเอกชนโดยใช้แบบสอบถามในการ
วิจัย พบว่า ความคิดเห็นในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการ
โรงพยาบาลเอกชน ในเขตจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากโรงพยาบาลสามชุก มีการให้
คำแนะนำเกี่ยวกับโรคหรือการรักษาแก่ผู้เข้ามาใช้บริการ โรงพยาบาลสามชุกได้อย่างถูกต้อง
ครบถ้วน นอกจากนั้นยังมีการติดตามการรักษาของผู้เข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่องรวมถึงเครื่องมือ
อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่มีความสะอาดได้มาตรฐานในการรักษา จึงทำให้ผู้เข้ามาใช้บริการนั้น
มีความไว้วางใจในการรักษาและตัดสินใจใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ
ไว้วางใจได้ ด้านความเข้าใจและเห็นใจในผู้รับบริการ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ส่งผล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สมฤดี ธรรมสุรดี (2554) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยคุณภาพบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยคุณภาพบริการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (tangible) ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการ (reliability) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการ (responsiveness) ด้านการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้มาใช้บริการ (assurance) และด้านความเห็นอกเห็นใจ (empathy) กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการและความภักดีต่อตราสินค้าของโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยคุณภาพบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือในการให้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจในขณะที่ปัจจัยคุณภาพบริการ ด้านการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้มาใช้บริการ ด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริกาญจน์ กมลปิยะพัฒน์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด คุณภาพการบริการ และการประกันสุขภาพของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร ตัวแปรต้นคือ ส่วนประสมทางการตลาด คุณภาพการบริการ และการประกันสุขภาพ ตัวแปรตามคือ การเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการ และการประกันสุขภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจาก โรงพยาบาลสามชุกมีการให้บริการแก่ผู้เข้ามาใช้บริการมาตรฐานเดียวกันโดยที่ไม่เลือกปฏิบัติ นอกจากนั้นผู้เข้ามาใช้บริการยังเข้ามาใช้บริการได้สะดวกเข้ารับบริการได้ง่าย รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ในการรักษาของแพทย์ที่คอยติดตามอาการของผู้เข้ามาใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก และตอบคำถามเกี่ยวกับการรักษาของผู้เข้ามาใช้บริการด้วยความเต็มใจ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงพรรณนาที่เป็นการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะและระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึก เช่น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม (Focus group) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น

1. การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีมากยิ่งขึ้น งานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษา ได้แก่ ปัจจัยพฤติกรรมการใช้บริการ และปัจจัยการสื่อสารทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ เพื่อนำผลไปพัฒนา การตัดสินใจเลือกใช้บริการกับผู้ใช้บริการต่อโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีต่อไป

2. การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยคุณภาพ การให้บริการโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้การตัดสินใจ เลือกใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีมากยิ่งขึ้น งานวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษา ได้แก่ ปัจจัยความพึงพอใจ และปัจจัยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ที่ส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยคุณภาพการให้บริการ เพื่อนำผลวิจัยไปสร้าง คุณภาพการให้บริการกับผู้ใช้บริการของโรงพยาบาลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อไป

รายการอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนนภา สุวศิษฐ์. (2554). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและสิ่งแวดล้อมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการ โรงพยาบาลเอกชนในเขตจังหวัดชลบุรี. *สหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*. 1(3). 62-71.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- ปิยะนุช เหลืองงาม. (2522). บรรทัดฐานในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องภาวะโลกร้อนตามแนวทางการสอนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม(STS).บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมฤดี ธรรมสุรดี. (2554). ปัจจัยคุณภาพบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและความภักดีต่อ ตรา สินค้าของโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักชิตานนท์, ศุภร เสรีรัตน์, และองอาจ ปทะวานิช. (2541). การจัดการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมสาร.
- สิริกาญจน์ กมลปิยะพัฒน์. (2556).การตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุนันทา ทวีผล. (2550). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านให้คำปรึกษาแนะนำปัญหาด้านกฎหมายของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย 3 (สคช). ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Armstrong, G. & Kotler, P. (2009). Marketing, an introduction (9 th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall
- W.G. Cochran. (1953).*Sampling Techiques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

The efficiency of treasury management according to the good governance principles of the Faculty of Science Mahidol University

มลฤดี ชรรมรงค์ (Monrudee Thammarong)¹

นักวิชาการเงินและบัญชี (ผู้ชำนาญการพิเศษ) สังกัด คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Finance and Accounting Analyst (Senior Professional Level), Faculty of Science, Mahidol University

จิรายุ ธนาวุฒิ (Jirayu Thanavuth)²

นักวิชาการเงินและบัญชี สังกัด คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Finance and Accounting Analyst, Faculty of Science, Mahidol University

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล 2) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล 3) รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และ 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโรยามานะ (Taro Yamane) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 และคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนของภาคีงาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งระดับชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก (4) ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (5) ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศและระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (6) ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (7) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.67$) (8) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.74$) (9) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลและแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 สามารถร่วมพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ดี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.90 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.80 สามารถทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลได้ร้อยละ 80.00 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 0.22 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ -0.48 และ (10) แนวทางการพัฒนาองค์การควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรเงินรายได้ให้มีความชัดเจน สมเหตุสมผลตามหลักวิชาการด้านการบริหารงานคลัง มีการพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานคลังสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน มีกฎหมายและระเบียบว่าด้วยคุณธรรมและจริยธรรมทางการบริหารที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม กำหนดให้มีการวางระบบบริหารงานคลังที่รัดกุมและตรวจสอบได้ชัดเจน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารงานคลัง, หลักธรรมาภิบาล, คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Abstract

The purpose of this research was to study 1) problems and obstacles in the management of the treasury according to the good governance principles, 2) effective treasury management guidelines according to the good governance principles, 3) effective treasury management model according to the good governance principles and 4) propose guidelines for the development of an effective treasury management model according to the good governance principles of the Faculty of Science, Mahidol University. The sample group consisted of 252 workers in the Faculty of Science, Mahidol University. The sample size was determined from the Taro Yamane formula. The error value was set to 0.05 and calculated the sample from the proportion of the faculty with Stratified Random Sampling. The research tool was a questionnaire with a reliability of 0.96. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis, and determined the level of statistical significance at the level of 0.05.

The results of the research showed that: 1) Overall problems and obstacles in the management of the treasury according to good governance principles was at a high level. 2) Overall effective treasury management guidelines according to the good governance principles was at a high level. 3) Overall effective treasury management model according to the good governance principles was at a high level. 4) Workers with different gender had no different opinions on problems and obstacles in the management of the treasury according to good governance principles but workers with different age, education level, working periods and types of workers had different opinions on problems and obstacles in the management of the treasury according to good governance principles with statistical significance at the level of 0.05. 5) Workers with different gender and education level had no different opinions on effective treasury management guidelines according to the good governance principles but workers with different age, working periods and types of workers had different opinions on effective treasury management guidelines according to the good governance principles with statistical significance at the level of 0.05. 6) Workers with different gender had no different opinions on effective treasury management model according to the good governance principles but workers with different age, education level, working periods and types of workers had different opinions on effective treasury management model according to the good governance principles with statistical significance at the level of 0.05. 7) Problems and obstacles in the management of the treasury according to good governance principles were positively correlated with the effective treasury management model according to the good

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

governance principles at the statistical significance level of 0.05, with the relationship at a high level ($r = 0.67$). 8) Effective treasury management guidelines according to the good governance principles were positively correlated with the effective treasury management model according to the good governance principles at the statistical significance level of 0.05, with the relationship at a high level ($r = 0.74$). 9) Problems and obstacles in the management of the treasury according to good governance principles and effective treasury management guidelines according to the good governance principles had significant influence on effective treasury management model according to the good governance principles at the level of 0.05. It can be well predicted with multiple correlation coefficients (R) equal to 0.90, predictive efficiency (R^2) equal to 0.80, can predict treasury management efficiency according to good governance principles by 80.00 percent with error of prediction equal to ± 0.22 and had constant predictive equation in the form of raw score equal to -0.48. 10) Development guidelines the organization should set clear criteria and methods for allocating income, reasonable according to the academic principles of treasury management, develop legal knowledge in the in the field of treasury management for executives and workers, establish laws and regulations on morality and administrative ethics that are clear and concrete, determine the creation of a concise and auditable treasury management system.

Keywords : The efficiency, Treasury management, The principles of good governance, Faculty of Science Mahidol University

บทนำ

ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาวดังกล่าว ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้านได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่มีสมรรถนะในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ ในช่วงเวลาต่อจากนี้ การพัฒนาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่และเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของเมืองต่างๆ ให้สูงขึ้นภายใต้การใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยลด ความเหลื่อมล้ำภายในสังคมไทยลง และในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจากการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ทั้งตอน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในและตามแนวจุดขายแดนหลัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) ดังนั้น แนวคิดของการปกครอง หรือการบริหารจัดการ จึงเป็นกระบวนการของการตัดสินใจและกระบวนการที่มีการนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรมนุษย์จำนวนมากที่ไม่เข้าใจเรื่องของธรรมาภิบาล แม้กระทั่งคำจำกัดความของธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด

ธรรมาภิบาล จึงเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นหลักการโดยมิใช่หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุดคือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2545) ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญหลายประการ แล้วแต่วัตถุประสงค์ขององค์การที่นำมาใช้ หลักการที่มีผู้นำไปใช้เสมอคือ การมีสำนึกรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนอง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยหลักการต่างๆ มากมายแล้วแต่ผู้ที่จะนำเรื่องของธรรมาภิบาลไปใช้ และจะให้ความสำคัญกับเรื่องใดมากกว่ากัน และในบริบทของประเทศ บริบทของส่วนงาน

จากกรณีศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงเป็นความสนใจของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อค้นหาคำตอบที่สามารถอธิบายปัญหาและอุปสรรคประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล ที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลสำคัญและประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงาน และเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อองค์การอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

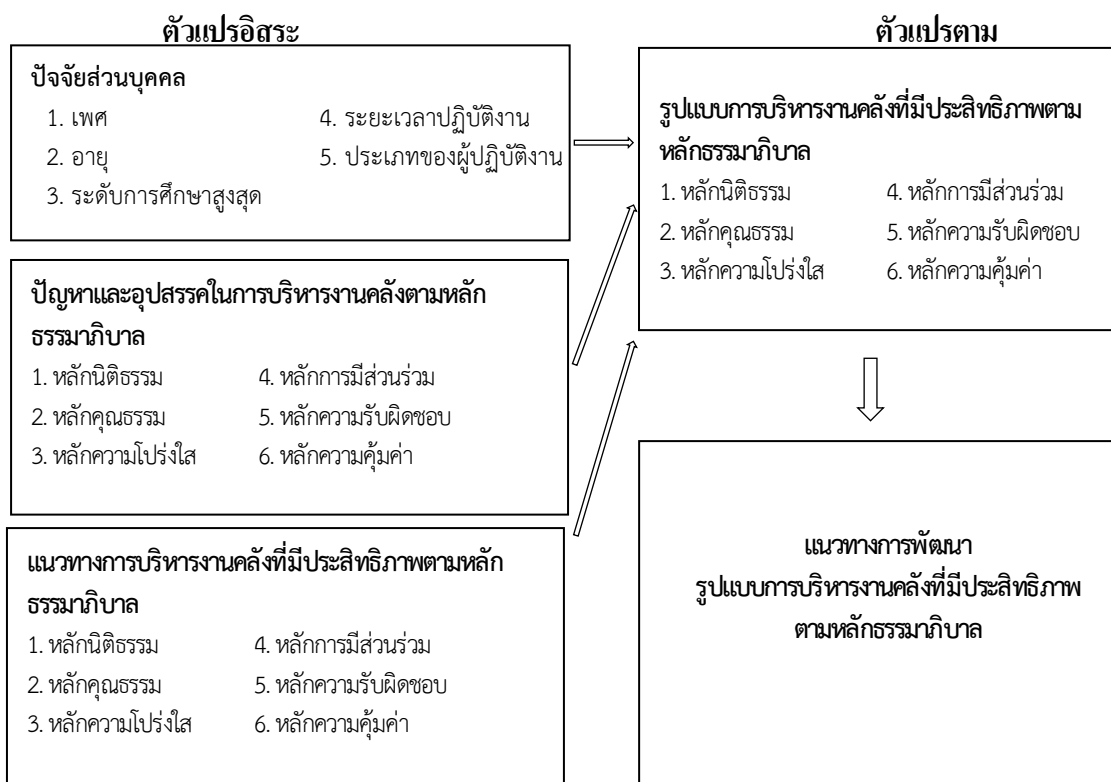
1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของดิน ปรังญพทุทธิ, 2542 และ Robert G. Harrington, 1996 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลังของ Kenneth .W. Brown, 1993 และหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

3. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้วิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 678 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีสุ่ม (Simple Random Sampling) และใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) โดยมีระดับความเชื่อมั่นในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 95% และระดับความคลาดเคลื่อน 5% และคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนของภาควิชา/งาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นแผนการสุ่มตัวอย่างที่มีการแบ่งส่วนงานต่างๆ ในประชากรออกเป็นกลุ่ม แล้วทำการเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มมาให้ครบทุกกลุ่ม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา : ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และเสนอแนะแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

1) ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงาน สถานภาพของบุคลากร และปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

2) ตัวแปรตาม คือ รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา : ดำเนินการภายในระยะเวลา 2 เดือน (มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบระดับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บททวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

การสร้างกรอบแนวคิดในเชิงของความหมายและองค์ประกอบของกระบวนการในการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์ในส่วนของการคลัง เพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานคลังของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักประสิทธิภาพหรือไม่ ประสิทธิภาพ เป็นความสามารถที่ทำให้เกิดความสำเร็จตามความปรารถนาโดยใช้เวลาและความพยายามเล็กน้อย ก็สามารถให้ผลงานที่ได้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ (Raymond G. Good, 1973) และเป็นส่วนประกอบสำคัญของประสิทธิผล ซึ่งเป็นการบรรลุเป้าหมายขององค์การ ในการบรรลุเป้าหมายขององค์การนั้น ประกอบด้วย การฝึกอบรมประสบการณ์ความรู้สึกผูกพันกับองค์การยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์การด้วย (Joseph H. Katz and Herbert Kahn, 1978) นอกจากนี้ ผลการปฏิบัติงานทำให้เกิดความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติ (James S. Millet, 1954) ในการบริหารงานด้านธุรกิจ ในความหมายอย่างแคบ ใ้ว่า หมายถึง การลดต้นทุนในการผลิต และในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง คุณภาพของการมีประสิทธิผลและความสามารถในการผลิต การดำเนินงานทางด้านธุรกิจที่จะถือว่ามีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ก็เพื่อสามารถผลิตสินค้าหรือบริการ ในปริมาณและคุณภาพที่ต้องการและเหมาะสม และต้นทุนน้อยที่สุด เพื่อคำนึงถึงสถานการณ์และข้อผูกพันด้านการเงินที่มีอยู่ ดังนั้น แนวความคิดประสิทธิภาพทางด้านธุรกิจในที่นี้มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ต้นทุน (cost) คุณภาพ (quality) ปริมาณ (quantity) และวิธีการในการผลิต (method) (Peterson and Plowman, 1953) ในเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเครื่องจักร โดยพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพสูงสุด นั้นดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้านั้นเองแต่ถ้าเป็นระบบราชการต้องนำความพึงพอใจของประชาชนผู้มาขอรับบริการรวมอยู่ด้วยโดยเขียนสมการดังนี้ (Herbert A. Somon, 1971) องค์การเอกชน : $E = (O - I)$ องค์การราชการ : $E = (O - I) + S$ $E =$ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Efficiency) $O =$ ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับออกมา (Output) $I =$ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป (Input) $S =$ ความพึงพอใจ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในผลงานที่ออกมา (Satisfaction) ดังนั้นจึงอาจสรุปว่าประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการสนับสนุนให้มีวิธีการบริหาร ที่จะได้รับผลดีมากที่สุด โดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั่นก็คือ การลดค่าใช้จ่ายด้านวัสดุและ ผู้ปฏิบัติงานลง ในขณะที่พยายามเพิ่มความแม่นยำ ความเร็ว และความราบเรียบของการบริหารให้มากขึ้น (ดิน ปรัชญพฤทธิ์, 2542) องค์การที่มีประสิทธิภาพนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 12 ประการที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานและการบริหารจัดการที่มีระบบ โดยมุ่งที่การปฏิบัติงานให้เหมาะสมและง่ายขึ้น ซึ่งจะลดความสิ้นเปลืองในด้านต่างๆ มีรายละเอียด ดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 2) ใช้หลักเหตุผลทั่วไป 3) คำแนะนำที่ดี 4) วินัย 5) ความยุติธรรม 6) มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ 7) ความฉับไวของการจัดส่ง 8) มาตรฐานและตารางเวลา 9) สภาพมาตรฐาน 10) การปฏิบัติการที่มีมาตรฐาน 11) มีคำสั่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานระบุไว้ และ 12) การให้รางวัลที่มีประสิทธิภาพ

สำหรับการปฏิบัติงานที่เสร็จสมบูรณ์ (Robert G. Harrington, 1996) เงื่อนไขที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กร ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมขององค์กร 2) การประมวลผลสารสนเทศ และการตัดสินใจเลือก 3) การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงองค์กร 4) เป้าหมายขององค์กร 5) ชนิดของงานที่จะทำให้เป้าหมายสำเร็จ 6) การออกแบบขององค์กร 7) ขนาดและความสลับซับซ้อนขององค์กร 8) วัฒนธรรมขององค์กร 9) อำนาจและหน้าที่ 10) ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน 11) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 12) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

อาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพเป็นความสามารถที่ทำให้เกิดความสำเร็จตามความปรารถนาโดยใช้ เวลาและความพยายามเล็กน้อยก็สามารถให้ผลงานที่ได้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์หรือเป็นการดำเนินการให้สำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุดและเป็นส่วนประกอบสำคัญของประสิทธิผล ซึ่งหมายถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ในการบรรลุเป้าหมาย ขององค์กรนั้น ปัจจัยประกอบด้วย การฝึกอบรมประสบการณ์ความรู้ตึกผูกพันกับองค์กรยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพขององค์กรด้วย นอกจากนั้น เป็นผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิด ความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติการ สนับสนุนให้มีวิธีการบริหารที่จะ ได้รับผลดีมากที่สุด โดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั่นก็คือ การลดค่าใช้จ่ายด้านวัสดุและ ผู้ปฏิบัติงานลงในขณะที่พยายามเพิ่มความแม่นยำ ความเร็ว และความราบเรียบของการบริหารให้มากขึ้น

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง

Kenneth .W. Brown (1993) ได้เสนอตัวแบบที่ศึกษาตัวชี้วัดทางการเงินการคลัง 10 ประการ สำหรับใช้วิเคราะห์ความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งใช้วิธีการเปรียบเทียบสัมพัทธ์ (Benchmarking) โดยพิจารณาจากการบริหารด้านการคลัง หรือพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวโน้มข้อมูลในอดีต ตัวชี้วัดทางการเงินการคลังของท้องถิ่น 10 ประการได้รับการสนับสนุนจากสมาคมนักการคลังของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Government Finance Office Association : GFOA) และงานวิจัยด้านท้องถิ่นอย่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แพร่หลาย เนื่องจากตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถนำไปประเมินสถานะการคลัง ของท้องถิ่นได้สะดวกพร้อม ทั้งสามารถเสนอแนะนโยบายของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสรุปได้ ว่า 1) รายได้รวม/จำนวน ประชากร ค่าน้อยแสดงถึงความจำเป็นที่จะหารายได้เพิ่มขึ้น 2) รายได้ที่จัดเก็บเอง/รายได้จากการ ดำเนินงาน แสดงถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง ได้ดีโดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากหน่วยงานภายนอก หรือเงินจัดสรรจากรัฐบาล 3) รายได้จากเงินอุดหนุน/รายได้จากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นดัชนีที่บ่งชี้ถึง การพึ่งตนเอง ด้านการคลังซึ่งแสดงว่าท้องถิ่นไม่ต้องพึ่งพารายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 4) รายจ่าย จากการดำเนินงาน/รายได้รวม เป็นดัชนีที่แสดงว่าท้องถิ่นมีการใช้จ่ายใน โครงการลงทุนโครงสร้าง พื้นฐานอย่างเพียงพอ 5) รายได้รวม/รายจ่ายรวม ค่ามากแสดงว่าองค์การมีฐานะการคลังที่เกินดุล และ เข้มแข็ง เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงในระยะยาว 6) ดุลการดำเนินงานเบื้องต้น/รายได้จากการ ดำเนินงานค่ามากแสดงว่าท้องถิ่นมีทรัพยากรเพียงพอที่รองรับการขาดรายได้ในระยะสั้น 7) เงินสดและ เงินลงทุนระยะสั้น/หนี้สินระยะสั้นค่ามากแสดงว่าท้องถิ่นมีสภาพคล่อง เพียงพอสำหรับการจ่ายหนี้ใน ระยะสั้น 8) หนี้สินระยะสั้น/รายได้จากการดำเนินงานค่าน้อยแสดงว่าท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอ สำหรับการจ่ายหนี้ในระยะสั้น 9) หนี้สินทางตรงระยะยาว/จำนวนประชากรค่าน้อยแสดงว่ามีความสามารถในการจ่ายหนี้ระยะยาว 10) รายจ่ายชำระหนี้/รายได้รวมค่าน้อยแสดงว่าท้องถิ่นสามารถจ่ายหนี้ได้ตาม กำหนดชำระ แนวคิดของ Brown เป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์เป็นกรอบในการพิจารณา ประเมินประสิทธิภาพขององค์การได้บางส่วนเช่น รายได้รวม/ จำนวนประชากร ค่าน้อยแสดงถึงความ จำเป็นที่หารายได้เพิ่มขึ้น รายได้ที่จัดเก็บเอง/รายได้จากการดำเนินงานซึ่งแสดงถึงความสามารถใน การพึ่งตนเอง ได้ดี โดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากหน่วยงานภายนอกหรือเงินจัดสรรจากรัฐบาล รายได้จาก เงินอุดหนุน/รายได้จากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นดัชนีที่บ่งชี้ถึงการพึ่งตนเองด้านการคลัง รายจ่ายจากการ ดำเนินงาน/รายได้รวม เป็นดัชนีที่แสดงว่าองค์การมีการใช้จ่ายใน โครงการลงทุน โครงสร้างพื้นฐาน อย่างเพียงพอ รายได้รวม/รายจ่ายรวม ค่ามากแสดงว่าองค์การมีฐานะการคลังที่ เกินดุล และเข้มแข็งเพียง พอที่จะรองรับความเสี่ยงในระยะยาวและดุลการดำเนินงานเบื้องต้น/รายได้จากการดำเนินงานค่ามาก แสดงว่าองค์การมีทรัพยากรเพียงพอที่รองรับการขาดรายได้ในระยะสั้น เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในส่วนของเนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการบริหาร ราชการแผ่นดินกำหนดให้มีการพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็น แนวทางในการปฏิบัติราชการ หลักการพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับนั้น

2) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและความซื่อสัตย์สุจริตและหลักด้านหลักคุณธรรม Ethics ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือหน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณองค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์ปชั่น หรือมีคอร์ปชั่นน้อยลง คอร์ปชั่นการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ Corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ และกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์ปชั่น ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี้ (ถวิลวดี บุรีกุล, ม.ป.ป.) (1) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง (2) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่า หรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้ น้อยลง (3) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่ กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้ น้อยลง และ (4) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตาม เจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้ น้อยลง สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ นั้นเป็นการกระทำผิดวิชาชีพได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการมีจรรยาบรรณวิชาชีพและการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพหลักความโปร่งใส ได้แก่ การมีกลไกการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่รับรู้กัน ได้โดยทั่วไป และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยง่าย มีการตรวจสอบแต่ละขั้นตอนภายใต้การควบคุมของกฎหมายที่ชัดเจน

3) หลักความโปร่งใส Transparency ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ องค์กรมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านกรให้คุณ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล (1) ความโปร่งใสด้าน โครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การปฏิบัติงาน มีผู้ปฏิบัติงานมาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่ มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง (2) ความโปร่งใสด้านให้คุณประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ มีคำตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ มีคำตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ มีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์ มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย (3) ความโปร่งใสด้านการให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โทษ ประกอบด้วยพฤติการณ์ต่อไปนี้ มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง มีการปรามผู้ต่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติการณ์ต่อไปนี้ 1) ประชาชนได้เข้ามารับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ 2) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออก กฏ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ 3) ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่างๆ มากขึ้น 4) มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้าร่วมตรวจสอบ

4) หลักการมีส่วนร่วม Participation การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้ง อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็น วิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ (1) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็น วิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ (2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผน โครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ การริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็น จากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น (3) ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนิน โครงการระดับนี้มักใช้ใน กรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น (4) ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้ อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

5) หลักความรับผิดชอบ *Accountability* มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับ พฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งการ ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมมองของการปฏิบัติถือว่า สำคัญรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคล พึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่า ได้ยอมรับในการกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้ (1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบกล่าว คือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น (2) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ต้องประกาศให้ทุกคน ได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร (3) การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสำคัญสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันปฏิบัติงานระหว่าง หน่วยงานต่างๆ ในองค์กร (4) การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการปฏิบัติงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอหน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับ แนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ (5) การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟู ที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจถึงแผน และนโยบายขององค์กร และที่สำคัญคือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่างเปิดเผย (6) การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

6) หลักความคุ้มค่า *Value For Money* หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหาร การจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย การประหยัด การปฏิบัติงาน และผลตอบแทนผู้ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเหมาะสม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึงการมีนโยบาย แผน วัตถุประสงค์ พันธกิจ และเป้าหมาย การมีการเน้นผลงาน ด้านบริการ การมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้ว หน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงาน

4. ประวัติคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการประกาศจัดตั้ง เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ในนามโรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อจัดการศึกษาเตรียมแพทย์ และเตรียมประเภทวิชาอื่นๆ ขึ้นภายในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติยกฐานะขึ้นเป็น คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี - โท - เอก ในเวลาต่อมา ในปี พ.ศ. 2511 คณะวิทยาศาสตร์ได้ย้ายสถานที่มาตั้ง ณ พื้นที่ปัจจุบัน ในปีพ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้ใช้พระนามาภิไธย มหิดล เป็นนามใหม่ของมหาวิทยาลัย และต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี แบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 คณะวิทยาศาสตร์ จึงได้ใช้ชื่อใหม่เป็น คณะวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีที่ทำการ 2 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตพญาไท และวิทยาเขตศาลายาสำหรับการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-2 และเป็นสถานที่ปฏิบัติการวิจัย ซึ่ง MUSC เป็นผู้นำการศึกษาถึงระดับปริญญาเอกทางสาขาวิทยาศาสตร์ สร้างนักวิจัยระดับมันสมองให้กับประเทศ ในสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นหน่วยงานแรกของประเทศที่ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอกและผลิตบัณฑิตปริญญาตรี - โท - เอก ออกมาอย่างต่อเนื่อง บัณฑิตเหล่านี้ได้รับใช้สังคมเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาค ผลผลิตจาก MUSC คุณภาพสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (คณะวิทยาศาสตร์, 2556) ในการบริหารงานของคณะวิทยาศาสตร์ มีคณบดี เป็นผู้นำด้านวิชาการและการบริหารจัดการมีคณะกรรมการประจำคณะวิทยาศาสตร์ ร่วมกำหนดและเสนอ นโยบายและแนวทางการบริหารงานตามภารกิจหลัก เพื่อให้ดำเนินการโดยสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายและทิศทางของมหาวิทยาลัย มีคณะที่ปรึกษาคณบดี ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า ผู้บริหาร ผู้ใช้บัณฑิต ปัจจุบันคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย 12 ภาควิชา และ 1 ศูนย์ โครงสร้างส่วนสนับสนุนองค์การ ภายใต้สำนักงานคณบดี ประกอบด้วย 13 งาน และ 1 โครงการจัดตั้งงาน นอกจากนี้ยังมีหน่วยวิจัยและเครือข่ายวิจัย ของคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 12 หน่วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิชุกร นาคชน (2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลัง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หน่วยในการวิเคราะห์ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคลังที่ยังไม่ครอบคลุมกับการปฏิบัติงานด้านการคลังขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอ อีกทั้งกฎหมายและระเบียบบางส่วนมีความล้าสมัยเนื่องจากใช้มาเป็นเวลานานไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยที่เกี่ยวข้องตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคลัง (2) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำหลักธรรมาภิบาลและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้แก่หลักทวิ โอตปปะ ที่มุ่งให้เกิดผลโดยตรงต่อเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอันได้แก่ เรื่องความโปร่งใสและหลักสัพปุริสธรรมอัน เป็นเรื่องของกรูจักเหตุ รู้จักผล รู้จักคน รู้จักกาล และรู้จักชุมชน ซึ่งเป็นหลักการที่ใกล้เคียงกับ หลักการบริหารในทางรัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ เช่น การวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์ โครงการ และ การประเมินผลโครงการเป็นต้น ประกอบกับเสริมสร้างหลักนิติธรรมหรือมิติด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคลังของท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นให้มีความทันสมัย รัดกุม และยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบและอยู่บนพื้นฐานของ ความคุ้มค่าอย่างแท้จริง นอกจากนี้พัฒนาความเข้มแข็งของภาคประชาชนทั้งในรูปแบบปัจเจกบุคคลและองค์กรต่างๆ ของภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งตามหลักการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยการปลูกฝังระบบคุณธรรม ทั้งในส่วนของครอบครัว วัดและโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้กลายเป็นวิถีชีวิตและ จิตวิญญาณของความเป็นชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ไม่ใช่ดำเนินการเพียงให้ครบตามรูปแบบแต่ไม่ได้เข้าถึงสิ่งที่เป็นแก่นสารสาระของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (3) รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรใช้รูปแบบนิติประชากรธรรม ซึ่งหมายถึงการผสมผสานระหว่างการใช้ กฎหมายที่เหมาะสม การส่งเสริมและพัฒนาคนหรือภาคประชาชนอย่างจริงจัง บนพื้นฐานของ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ได้มีการประยุกต์ให้เหมาะสมกับการบริหารงานคลังในบริบทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คำณ โฆษนะโชติ (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93, 3.88, 3.77, 3.70, 3.66 และ 3.63 คะแนน ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยมหิดลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน ตำแหน่งทางการบริหาร ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งชำนาญการ/งาน ประเภทของผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่สังกัด ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลซึ่งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูล จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาของเสนอรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้วิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 678 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีสุ่ม (Simple Random Sampling) และใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) โดยมีระดับความเชื่อมั่นในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 95% และระดับความคลาดเคลื่อน 5% และคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนของภาควิชา/งาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นแผนการสุ่มตัวอย่างที่มีการแบ่งส่วนงานต่างๆ ในประชากรออกเป็นกลุ่ม แล้วทำการเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มมาให้ครบทุกกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทำการศึกษานำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความตรงใช้ได้ดีตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำแบบสอบถามไปทำ try-out กับผู้ปฏิบัติงานคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพ ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลคะแนนเฉลี่ย โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลความออกเป็น 5 ระดับ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่แบ่งมาตราส่วนประมาณค่าระดับออกเป็น 5 ช่วง เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลผลของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Davis's Descriptor (อ้างในพ่องพรรณ ตรีชมงคลกุล และสุภาพ นัตรารักษ์, 2542) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.70 หรือสูงกว่า	หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.50-0.69	หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.30-0.49	หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.10-0.29	หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.01-0.09	หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC) ก่อนนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out)

2. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือถึงคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม เพื่อทำการทดสอบ Try Out จำนวน 30 ชุด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

3. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือถึงภาคีวิชา/งานต่างๆ ภายในคณะวิทยาศาสตร์ พร้อมแบบสอบถามเพื่อแจกให้กับผู้ประสานงาน ตามจำนวนที่ส่งตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลคืนตามเวลาที่กำหนด

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล โดยได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 252 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประมวลผลข้อมูล ภายหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน จนได้แบบสอบถามทั้งหมด 252 ชุด จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (*t*-test) การทดสอบค่าเอฟ (*F*-test) ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีส่งผลกระทบต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบของการบรรยาย ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 76.59) มีอายุเฉลี่ย 36.49 ปี อายุน้อยสุด 23 ปี อายุมากที่สุด 54 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 56.75) มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 9.88 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานต่ำสุด 1 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานสูงสุด 23 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 38.46)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.32 คะแนน) ส่วนด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04, 3.99, 3.99, 3.90 และ 3.54 คะแนน ตามลำดับ) รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวม และจำแนกรายด้าน

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม	3.90	0.54	มาก
2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม	3.54	0.46	มาก
3. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส	3.99	0.42	มาก
4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.32	0.49	มากที่สุด
5. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ	3.99	0.40	มาก
6. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า	4.04	0.45	มาก
โดยรวม	3.96	0.32	มาก

3. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.24 คะแนน) ส่วนด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04, 4.00, 3.79, 3.46 และ 3.40 คะแนน ตามลำดับ) รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวม และจำแนกรายด้าน

แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม	3.46	0.73	มาก
2. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม	4.00	0.42	มาก
3. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส	4.04	0.47	มาก
4. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.40	0.62	มาก
5. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ	3.79	0.65	มาก
6. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า	4.24	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	3.82	0.40	มาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักนิติธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.04, 3.93, 3.82, 3.82, 3.69 และ 3.64 คะแนน ตามลำดับ) รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม และจำแนกรายด้าน

รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม	3.64	0.56	มาก
2. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม	3.69	0.68	มาก
3. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส	3.93	0.60	มาก
4. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.82	0.60	มาก
5. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ	3.82	0.53	มาก
6. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า	4.04	0.62	มาก
โดยรวม	3.82	0.49	มาก

5. สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

5.1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดตามตารางที่ 4

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 4 แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหา และอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน
	F	F	t	F	t
	sig.	Sig.	sig.	Sig.	sig.
1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	1.82	3.39	17.57	6.81	16.60
ด้านหลักนิติธรรม	0.07	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**
2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	-0.82	3.63	3.51	4.78	1.44
ด้านหลักคุณธรรม	0.41	0.00**	0.03*	0.00**	0.24
3. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	2.60	3.95	23.88	5.36	21.66
ด้านหลักความโปร่งใส	0.01**	01.00**	0.00**	0.00**	0.00**
4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	-3.95	2.20	9.52	2.41	7.54
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**
5. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	-3.55	2.36	8.93	3.88	1.18
ด้านหลักความรับผิดชอบ	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**	0.31
6. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล	-2.71	2.95	1.57	4.12	2.35
ด้านหลักความคุ้มค่า	0.01**	0.00**	0.21	0.00**	0.10
โดยรวม	-1.56	3.62	17.88	7.41	12.27
	0.12	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**

5.2 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศและระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดตามตารางที่ 5

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 5 แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน ทดสอบ
สมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาล	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	ผู้ปฏิบัติงาน
	sig.	F Sig.	t sig.	F Sig.	t sig.
1. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	1.66	3.10	1.15	3.11	9.17
ด้านหลักนิติธรรม	0.10	0.00**	0.32	0.00**	0.00**
2. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	0.98	3.58	7.31	5.37	7.51
ด้านหลักคุณธรรม	0.33	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**
3. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	-2.73	4.67	6.92	4.26	8.78
ด้านหลักความโปร่งใส	0.01**	0.00**	0.00**	0.00**	0.00**
4. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	-1.44	2.13	4.10	4.40	2.06
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	0.15	0.00**	0.02*	0.00**	0.13
5. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	4.17	3.18	1.59	5.55	12.06
ด้านหลักความรับผิดชอบ	0.00**	0.00**	0.21	0.00**	0.00**
6. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	-1.84	2.71	2.41	3.87	8.24
ด้านหลักความคุ้มค่า	0.07	0.00**	0.09	0.00**	0.00**
โดยรวม	0.08	2.58	1.14	5.29	14.40
	0.93	0.00	*0.25	0.00**	0.00**

5.3 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วน
ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน ต่างกัน มี
ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดตามตารางที่ 6

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 6 แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	ป.ผู้ปฏิบัติงาน
	F	t	F	t	F
	sig.	Sig.	sig.	Sig.	sig.
1. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	1.64	2.37	3.32	3.3*	10.85
ด้านหลักนิติธรรม	0.11	0.00**	0.04*	0.00**	0.00**
2. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	-2.58	2.51	1.51	4.44	5.52
ด้านหลักคุณธรรม	0.01**	0.00**	0.22	0.00**	0.00**
3. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	-2.53	2.88	1.53	7.70	2.43
ด้านหลักความโปร่งใส	0.01**	0.00**	0.22	0.00**	0.09
4. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	0.24	1.61	8.09	4.15	3.91
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	0.81	0.03*	0.00**	0.00**	0.02*
5. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	1.38	2.38	4.76	3.32	7.88
ด้านหลักความรับผิดชอบ	0.17	0.00**	0.01**	0.00**	0.00**
6. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล	-1.74	2.70	1.45	4.99	12.17
ด้านหลักความคุ้มค่า	0.09	0.00**	0.24	0.00**	0.00**
โดยรวม	-0.76	2.11	3.41	5.47	9.73
	0.45	0.00**	0.03*	0.00**	0.00**

6. สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

6.1 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูง รายละเอียดตามตารางที่ 7

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 7 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล
ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าSig

ตัวแปร		X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	MX _u	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	MY _t
X ₁	Correlation Coefficient	1	0.37*	0.52*	0.32*	0.26*	0.33*	0.70*	0.36*	0.18*	0.29*	0.34*	0.67*	0.38*	0.44*
	Sig. (2-tailed)		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₂	Correlation Coefficient	0.37*	1	0.48*	0.24*	0.38*	0.42*	0.69*	0.44*	0.35*	0.41*	0.45*	0.35*	0.36*	0.48*
	Sig. (2-tailed)	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₃	Correlation Coefficient	0.52*	0.48*	1	0.33*	0.36*	0.42*	0.74*	0.44*	0.33*	0.34*	0.51*	0.44*	0.38*	0.50*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₄	Correlation Coefficient	0.32*	0.24*	0.33*	1	0.42*	0.36*	0.65*	0.05	0.33*	0.25*	0.40*	0.14*	0.22*	0.29*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.40	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00
X ₅	Correlation Coefficient	0.26*	0.38*	0.36*	0.42*	1	0.53*	0.69*	0.13*	0.34*	0.30*	0.35*	0.24*	0.28*	0.34*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₆	Correlation Coefficient	0.33*	0.42*	0.42*	0.36*	0.53*	1	0.72*	0.51*	0.62*	0.66*	0.60*	0.55*	0.66*	0.74*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
MX _u	Correlation Coefficient	0.70*	0.69*	0.74*	0.65*	0.69*	0.72*	1	0.46*	0.51*	0.54*	0.63*	0.58*	0.55*	0.67*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₁	Correlation Coefficient	0.36*	0.44*	0.44*	0.05	0.13*	0.51*	0.46*	1	0.53*	0.51*	0.53*	0.53*	0.63*	0.76*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.40	0.04	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₂	Correlation Coefficient	0.18*	0.35*	0.33*	0.33*	0.34*	0.62*	0.51*	0.53*	1	0.66*	0.60*	0.45*	0.60*	0.80*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₃	Correlation Coefficient	0.29*	0.41*	0.34*	0.25*	0.30*	0.66*	0.54*	0.51*	0.66*	1	0.71*	0.56*	0.76*	0.87*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₄	Correlation Coefficient	0.34*	0.45*	0.51*	0.40*	0.35*	0.60*	0.63*	0.53*	0.60*	0.71*	1	0.54*	0.59*	0.82*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00
Y ₅	Correlation Coefficient	0.67*	0.35*	0.44*	0.14*	0.24*	0.55*	0.58*	0.53*	0.45*	0.56*	0.54*	1	0.67*	0.75*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00
Y ₆	Correlation Coefficient	0.38*	0.36*	0.38*	0.22*	0.28*	0.66*	0.55*	0.63*	0.60*	0.76*	0.59*	0.67*	1	0.87*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00
MY _t	Correlation Coefficient	0.44*	0.48*	0.50*	0.29*	0.34*	0.74*	0.67*	0.76*	0.80*	0.87*	0.82*	0.75*	0.87*	1
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

6.2 แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แนวทางการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูงมาก รายละเอียดตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าSig

ตัวแปร		X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	MZ _{tt}	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	MY _{tt}
X ₇	Correlation Coefficient	1	0.39*	0.28*	0.31*	0.62*	0.35*	0.74*	0.48*	0.42*	0.36*	0.40*	0.40*	0.41*	0.51*
	Sig. (2-tailed)		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₈	Correlation Coefficient	0.39*	1	0.60*	0.66*	0.45*	0.28*	0.76*	0.38*	0.30*	0.22*	0.49*	0.34*	0.26*	0.40*
	Sig. (2-tailed)	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₉	Correlation Coefficient	0.28*	0.60*	1	0.45*	0.37*	0.39*	0.68*	0.27*	0.50*	0.43*	0.59*	0.36*	0.39*	0.53*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₁₀	Correlation Coefficient	0.31*	0.66*	0.45*	1	0.27*	0.18*	0.66*	0.47*	0.21*	0.27*	0.36*	0.27*	0.30*	0.38*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₁₁	Correlation Coefficient	0.62*	0.45*	0.37*	0.27*	1	0.52*	0.78*	0.51*	0.43*	0.43*	0.55*	0.46*	0.48*	0.59*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X ₁₂	Correlation Coefficient	0.35*	0.28*	0.39*	0.18*	0.52*	1	0.62*	0.50*	0.57*	0.59*	0.57*	0.66*	0.84*	0.76*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
MZ _{tt}	Correlation Coefficient	0.74*	0.76*	0.68*	0.66*	0.78*	0.62*	1	0.63*	0.56*	0.54*	0.68*	0.58*	0.62*	0.74*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₁	Correlation Coefficient	0.48*	0.38*	0.27*	0.47*	0.51*	0.50*	0.63*	1	0.53*	0.51*	0.53*	0.53*	0.63*	0.76*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₂	Correlation Coefficient	0.42*	0.30*	0.50*	0.21*	0.43*	0.57*	0.56*	0.53*	1	0.66*	0.60*	0.45*	0.60*	0.80*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₃	Correlation Coefficient	0.36*	0.22*	0.43*	0.27*	0.43*	0.59*	0.54*	0.51*	0.66*	1	0.71*	0.56*	0.76*	0.87*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00
Y ₄	Correlation Coefficient	0.40*	0.49*	0.59*	0.36*	0.55*	0.57*	0.68*	0.53*	0.60*	0.71*	1	0.54*	0.59*	0.82*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00	0.00
Y ₅	Correlation Coefficient	0.40*	0.34*	0.36*	0.27*	0.46*	0.66*	0.58*	0.53*	0.45*	0.56*	0.54*	1	0.67*	0.75*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		0.00	0.00

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
Y ₆	Correlation Coefficient	0.41*	0.26*	0.39*	0.30*	0.48*	0.84*	0.62*	0.63*	0.60*	0.76*	.59**	0.67*	1	0.87*
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
MYt	Correlation Coefficient	0.51*	0.40*	0.53*	0.38*	0.59*	0.76*	0.74*	0.76*	0.80*	0.87*	0.82*	0.75*	0.87*	1
	Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

7. สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยนำตัวแปรมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณาตามตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับความสำคัญ การสร้างสมการพยากรณ์องค์ประกอบของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อผู้วิจัยค้นหากลุ่มตัวแปรที่ดีที่สุดแล้ว จึงนำกลุ่มตัวแปรมาสร้างสมการถดถอย โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Bata) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 9 ด้าน สามารถรวมพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ ได้ดี ประกอบด้วย แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า (X₁₂) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม (X₁) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส (X₉) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม (X₁₀) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม (X₁₀) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม (X₇) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ (X₅) และปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม (X₁) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.90 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R²) เท่ากับ 0.81 สามารถทำนายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้ร้อยละ 80.00 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 0.22 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ -0.48 รายละเอียดตามตารางที่ 9

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 9 แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) ของตัวแปรด้านรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกตามลำดับการเข้าสมการ	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		t	Sig.
	B	Std. Error	Beta			
ค่าคงที่ (Constant)	.048	.118			2.73	.001
แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลัก52	.052	.004	.052		13.37	.000
ความคุ้มค่า (x ₁)						
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลัก22	.022	.004	.021		5.12	.000
คุณธรรม (x ₂)						
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความ26	.026	.005	.024		5.25	.000
คุ้มค่า (x ₃)						
แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลัก21	.021	.004	.021		4.88	.000
ความโปร่งใส (x ₄)						
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมี020	-.020	.004	-.020		-4.88	.000
ส่วนร่วม (x ₅)						
แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการ308	.008	.003	.010		2.93	.000
มีส่วนร่วม (x ₆)						
แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติ006	.006	.002	.009		2.65	.001
ธรรม (x ₇)						
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความ012	-.012	.004	-.010		-2.72	.001
รับผิดชอบ (x ₈)						
ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติ007	.007	.003	.008		2.23	.003
ธรรม (x ₉)						

R=0.90 R²=0.80 Adjusted R²=0.80 Std. Error=0.22

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากผลการวิจัยพบว่าค่าประสิทธิผลการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.80 เนื่องจากการวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงสังคมนศาสตร์ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จึงอาจมีความคลาดเคลื่อนทั้งตัวของข้อความและตัวของผู้อตอบแบบสอบถาม และมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลที่ยังไม่ได้สอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.32 คะแนน) ส่วนด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04, 3.99, 3.99, 3.90 และ 3.54 คะแนน ตามลำดับ) เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นกระบวนการที่ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ปฏิบัติงาน โดยส่วนงานมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงานและโครงการ หรือการจัดทำแผนงานและโครงการต่างๆ ส่วนงานมีการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและรอบด้าน และแผนงานและโครงการต่างๆ มาจากการร่วมคิด ตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ไม่ใช่มาจากความคิดเห็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูลเป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชชกร นาคชน (2558) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคลังที่ยังไม่ครอบคลุมกับการปฏิบัติงานด้านการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอ อีกทั้งกฎหมายและระเบียบบางส่วนมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความล่าช้าเนื่องจากใช้มาเป็นเวลานานไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการ บังคับใช้กฎหมายของหน่วยที่เกี่ยวข้องตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคลังและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคำณ โชนนะ โชนติ (2560) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93, 3.88, 3.77, 3.70, 3.66 และ 3.63 ตามลำดับ)

2. แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.24 คะแนน) ส่วนด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04, 4.00, 3.79, 3.46 และ 3.40 คะแนน ตามลำดับ) เนื่องจากแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลนั้น องค์การจำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โครงการต่างๆ ควรมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าต่อการลงทุนอย่างชัดเจน ควรเป็นโครงการที่ดำเนินการอย่างมีคุณภาพสูงและประหยัด และควรมีการกำหนดขั้นตอนการเปรียบเทียบราคากับครุภัณฑ์หรือราคาจ้างหรือการก่อสร้างในประเภทเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย การประหยัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชชุกร นาคชน (2558) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ควรนำหลักธรรมาภิบาลและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้แก่หลักทวิ โอตฺตปเป ที่มุ่งให้เกิดผลโดยตรงต่อเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอัน ได้แก่ เรื่องความโปร่งใสและหลักสัปปุริสธรรมอัน เป็นเรื่องของกรรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักคน รู้จักกาลและรู้จักชุมชน ซึ่งเป็นหลักการที่ใกล้เคียงกับ หลักการบริหารในทางรัฐประศาสนศาสตร์สมัยใหม่ เช่น การวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์โครงการ และการประเมินผลโครงการ เป็นต้น ประกอบกับเสริมสร้างหลักนิติธรรมหรือมิติด้านกฎหมายและการ บังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานคลังของท้องถิ่นในเรื่องต่างๆที่จำเป็นให้มีความทันสมัย รัดกุมและยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบและอยู่บนพื้นฐานของความคุ้มค่าอย่างแท้จริง นอกจากนี้พัฒนาความเข้มแข็งของภาคประชาชนทั้งในรูปปัจเจกบุคคลและองค์กร ต่างๆของภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งตามหลักการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยการปลูกฝังระบบ คุณธรรม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทั้งในส่วนของครอบครัว วัดและโรงเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ให้กลายเป็นวิถีชีวิตและ จิตวิญญาณของ
ความเป็นชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ไม่ใช่ดำเนินการเพียงให้ครบตามรูปแบบแต่ไม่ได้ เข้าถึงสิ่งที่เป็นแก่น
สารสาระของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3. รูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลของคณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ใน
ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความ โปร่งใส
ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักนิติธรรม (ค่าเฉลี่ย
4.04, 3.93, 3.82, 3.82, 3.69 และ 3.64 คะแนน ตามลำดับ) เนื่องจากการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากร
มนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานคลังของส่วนงาน จำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านผู้ปฏิบัติงานทั้งใน
ด้านปริมาณและคุณภาพ และการพัฒนาระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ส่วนงานจะต้อง
วางแผนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้วางไว้ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
ในการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมครบถ้วนและ ใช้ปฏิบัติงานได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะ
ก่อให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันองค์การควรนำระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานให้เหมาะสม มี
การดำเนินงานอย่างรวดเร็ว และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน ได้อย่างครบถ้วนและ
ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและเข้าใจได้ง่าย การสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลัง ควรยึดถือ
กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่กำหนดไว้ มีความโปร่งใสในการบริหาร มีการปฏิบัติงานตามขั้นตอน
ที่กำหนดไว้ มีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนในลักษณะที่เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา
ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานคลังได้ และการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปฏิบัติงานในการบริหารงานคลังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจายอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วน
ร่วมในการบริหารมากขึ้นในรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานแบบการประชุมร่วมกันในรูปแบบของ
คณะกรรมการที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ และนำเอา
ข้อเสนอไปปรับปรุง กำหนดทิศทางการดำเนินงาน การกำหนดนโยบายทางงานคลัง แล้วจัดให้มีการแสดง
ความคิดเห็นอีกในรอบต่อไป และในกระบวนการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมกับการ
บริหารงานคลังในรูปแบบต่างๆ นั้น ควรสะท้อนถึงความเป็นตัวแทนของผู้ปฏิบัติงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ในแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิชชุกร นาคชน (2558) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการ
บริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการ
บริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรใช้รูปแบบ
นิติประชาธรรม ซึ่งหมายถึงการผสมผสานระหว่างการใช้ กฎหมายที่เหมาะสม การส่งเสริมและพัฒนาคน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หรือภาคประชาชาชนอย่างจริงจังบนพื้นฐานของ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ได้มีการประยุกต์ให้
เหมาะสมกับการบริหารงานคลังในบริบทของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

4. สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการ
บริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลา
ปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลัง
ตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ และระดับ
การศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล
ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความ
คิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด
ระยะเวลาปฏิบัติงาน และประเภทของผู้ปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้ปฏิบัติงาน
เพศชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลัง แนวทางการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพ และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลสอดคล้องกัน ให้ความ
ร่วมมือในการปฏิบัติงานขององค์การ ด้วยความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความรู้สึกรักผูกพันใน
องค์การ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ เต็มใจที่จะทุ่มเทการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ขององค์การ สำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบมี
ลักษณะคล้ายคลึงกัน มีภาระงานและการปฏิบัติหน้าที่ที่เหมือนกัน ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานตามแนว
ทางการบริหารงานคลังที่เหมือนกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงานและ
ประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมา
ภิบาลแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน เนื่องผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุ และระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยยังมี
โอกาสที่จะเปลี่ยนงานหรือหางานใหม่ ได้ง่ายกว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุมากและมีระยะเวลาปฏิบัติงานนาน และ
ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุน้อยและระยะเวลาปฏิบัติงานน้อย แต่ปัจจัยเหล่านี้
ยังคงส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลแนวทางการบริหารงานคลังที่มี
ประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล
และจะเห็นได้ว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุมากจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดี ได้ปริมาณงานตาม
เป้าหมาย มีคุณภาพดี เสร็จทันเวลา องค์การควรเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุมากให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานที่มีอายุน้อย ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มี ระดับการศึกษา และประเภทผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล และรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหิดล มีภาระงานและการปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องและความต่างกับผลงานวิจัยคาร์ณ โชนะ โชติ (2560) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยมหิดลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน ตำแหน่งทางการบริหาร ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งชำนาญการ/งาน ประเภทของผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่สังกัด ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูง แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก ($r=0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูงมาก เนื่องจากการสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรนั้นจำเป็นต้องอาศัยระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีภาระรับผิดชอบภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และนโยบายที่ โปร่งใสตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับ โครงสร้างการบริหารงาน เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบภายใต้กรอบของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรนั้น จะต้องพยายามเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการให้ถูกต้องตามหลักเหตุผล และหน้าที่ มีระบบความรับผิดชอบด้านการเงินการคลังที่มีประสิทธิภาพมาใช้และให้มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ยกเว้นความชำนาญขององค์กรให้มีความทันสมัย

6. สมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยนำตัวแปรมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณาตามตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับความสำคัญ การสร้างสมการพยากรณ์องค์ประกอบของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล ต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อผู้วิจัยค้นหากลุ่มตัวแปรที่ดีที่สุดแล้ว จึงนำกลุ่มตัวแปรมาสร้างสมการถดถอย โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Bata) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาล และแนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล มีอิทธิพลต่อรูปแบบการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 9 ด้าน สามารถรวมพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ดี ประกอบด้วย แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า (X_{12}) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม (X_2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า (X_6) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส (X_9) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม (X_4) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม (X_{10}) แนวทางการบริหารงานคลังที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม (X_1) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ (X_3) และปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานคลังตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรม (X_7) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.90 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.80 สามารถทำนายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้ร้อยละ 80.00 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 0.22 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ -0.48 เนื่องจากการใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์กรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน และยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบ โดยมีผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์การ เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์การ เป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการปฏิบัติงานในองค์การ และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในองค์การเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานโดยตรง การบริหารงานในรูปแบบของธรรมาภิบาลนั้น จึงเน้นที่การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มั่นคง ไม่ล้มละลาย ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย ผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจในองค์การว่าสามารถปฏิบัติงานในองค์การได้ในระยะยาว ซึ่งการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารนั้น ทำให้องค์การมีความน่าเชื่อถือและ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ได้รับการยอมรับจากผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงาน ดังนั้น การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กร ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชันขององค์กรลดลง ซึ่งสิ่งที่จำเป็นในการบริหารงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. องค์กรควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรเงินรายได้ให้มีความชัดเจน สมเหตุสมผลตามหลักวิชาการด้านการคลังมิใช่ขึ้นอยู่กับนโยบายที่คณะกรรมการกระจายอำนาจกำหนดขึ้นในวาระดำรงตำแหน่ง
2. องค์กรควรมีการพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายในการปฏิบัติงานด้านการคลังสำหรับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านการคลังอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนา

1. องค์กรควรมีกฎหมายและระเบียบว่าด้วยคุณธรรมและจริยธรรมทางการบริหารที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยกำหนดฐานความผิดและลักษณะการลงโทษที่ชัดเจนและมีมาตรฐาน
2. องค์กรควรกำหนดให้มีการวางระบบบริหารการเงินและพัสดุรัดกุมและตรวจสอบได้ชัดเจน โดยตรงเรื่องความโปร่งใสและมีระบบรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการคลังที่สามารถกระทำได้อย่างง่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการลดค่าใช้จ่ายด้านผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
2. ควรศึกษาความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรในสภาพที่แตกต่างกัน เช่น ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังเปรียบเทียบในเชิงของประเภทเดียวกันในแต่ละส่วนงาน เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการคลัง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556). *แผนกลยุทธ์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2555-2559 (ฉบับปรับปรุงปี 2556)*. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- คำรณ ไชยชนะ โชติ. (2560). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล*. Journal of Professional Routine to Research. Volume 1, August 2017. หน้า 67-75
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2542). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม*. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (ม.ป.ป.). *ธรรมาภิบาล : หลักการบริหารรัฐกิจแนวใหม่*. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เข้าถึง โดย http://kmcenter.rid.go.th/kmc11/file/file_abstract/abstac-54/abs_010954-1.pdf
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ. (2545). *โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2550). *ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล*. รายงานการวิจัย นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า
- ผ่องพรรณ ตรีชมงคลกุล และ สุภาพ นั้ตราภรณ์. (2541). *การออกแบบการวิจัย ประชาชน*. กรุงเทพมหานคร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2548). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8) กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2534). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534*.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2556*.
- วิชชุกร นาคชน. (2558). *ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล*. คุุณิพนธ์พุทธศาสตร์คุุณิบัณชิต. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2559). *สรุปสารสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : สำนักกฤษฎมนตรี.
- Cronbach, Lee J. 1984. *Essential of Psychological Testing*. 2nd ed., New York : Harper and Row.
- Herbert A. Simon. (1971). *Public Administration*. New York : Alfred K. Kopf.
- James S. Millet. (1954). *Human Resource Management*. New Jersey : Prentice Hall.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Joseph H. Katz and Herbert Kahn. (1978). *Fundamental of Leadership Readings*. Massachusetts Addison : Westly Publishing Co.

Kenneth .W. Brown. (1993). *The 10-Point Test of Financial Condition: Toward an Easy-toUse Assessment Tool for Smaller Cities*. Government Finance Review : December.

Peterson and Plowman. (1953). *Leadership Theory*. New York : Harper Publishers.

Raymond G. Good. (1973). *Theory and Concept of Administration*. New York : Macmillan Company.

Robert G. Harrington, *Public Administration and Financial Management*, (Englewood : Cliff NJ : Prentice Hall, 1996), p. 251.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Knowledge and attitudes toward to the indirect cost reduction

A company in Phra Nakhon Si Ayutthaya

กนกวรรณ โอภาสพินิจ (Kanokwan Opasphinit)¹

โสธรา สุภาพล (Soraya Supaphol)²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ ²อาจารย์

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

(Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi)

E-mail: kanokwan.opasphi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความรู้ และระดับเจตคติที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม
ศึกษาการเปรียบเทียบความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ
ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำนวน 299 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม
สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบ
สมมติฐานแต่ละข้อ โดยวิธีการทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
การเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD และหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ต่อ
การลดต้นทุนทางอ้อม อยู่ในระดับสูง มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมในภาพรวมมีเจตคติอยู่ในระดับ
ค่อนข้างดี ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนเมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 5 ปัจจัย
พบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่สังกัด ที่ต่างกัน มีระดับความรู้ต่อการลดต้นทุน
ทางอ้อมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีความรู้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต่อการลดต้นทุนทางอ้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการเปรียบเทียบระดับเจตคติเกี่ยวกับการลดต้นทุน เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลทั้ง 5 ปัจจัยพบว่า พนักงานที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด ที่ต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำสำคัญ : ความรู้, เจตคติ, การลดต้นทุนทางอ้อม

Abstract

The purposes of this research were; to study the opinion levels of knowledge and altitude toward the indirect cost reduction, to compare the knowledge and attitude divided by personal factors, and to study the relationship between knowledge and attitude toward the indirect of employee at once company in Pha Na Korn Si Ayutthaya Province. The sample includes 299 workers from the company was selected. The research instruments to collect data were questionnaires. The Statistics used were frequency , percentage , means ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.) t-test , One way Analysis of Variance(ANOVA) , Least-Significant Different (LSD) for PostHoc Comparisons and Pearson product moment correlation and Pearson Correlation.

The results found that overall knowledge opinion level was at high level and overall attitude opinion level was at quite high. The hypothesis test result showed that the difference sex, age, education level, and department were not difference in the knowledge of indirect cost reduction. While, work experience showed the difference in the knowledge of the indirect cost reduction with the statistically significant at the level of 0.05. About attitude in the knowledge of the indirect cost reduction found that sex, age, education level, work experience, and department were not difference in the attitude in indirect cost reduction with the statistically significant at the level of 0.05. Moreover, the result found that the knowledge of the indirect cost reduction was not related to the attitude in the indirect cost reduction with the statistically significant at the level of 0.05.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Keywords: knowledge, Attitude, indirect cost reduction

บทนำ

ปัจจุบัน การลดต้นทุนทางอ้อมเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การตระหนักรู้จากพนักงานแต่ละคน และทุกคน นี้ไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้โดยคน ๆ เดียว แต่การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น ตำแหน่งและวัยไม่ใช่ประเด็นการที่ทุกคนเข้าร่วมในการดำเนินงานขนาดเล็กแต่สร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้กิจกรรมการขจัดต้นทุนขยายตัวและส่งผลในวงกว้างยิ่งขึ้น ซึ่งพนักงานส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญ และใส่ใจในการทำกิจกรรมนี้มากพอ จึงต้องมีกฎเกณฑ์ และรางวัลแลกเปลี่ยนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการทำกิจกรรมนี้มากขึ้น พนักงานบางคนขาดความรู้ และไม่เข้าใจในการเขียนกิจกรรมนี้มากนัก โครงการการลดต้นทุนทางอ้อมนี้ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ นอกจากการส่งเสริมให้พนักงานทุกท่านมีส่วนร่วมในการคิดแนวทางจัดการใหม่ๆ ด้วยต้นทุนที่ประหยัดกว่าแล้ว ยังสนับสนุนด้านการประหยัดอนุรักษ์พลังงาน การลดของเสีย การใช้ทรัพยากรแบบหมุนเวียน การทดแทนด้วยนโยบาย 6R ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยความตระหนักรู้สิ่งแวดล้อมโลก การอยู่ร่วมกับสังคมชุมชนดีเป็นองค์กรแห่งคุณธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเจริญและควบคู่ไปกับการเติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อความเป็นเลิศในผลประกอบการกำไรดีที่สุดในที่สุด จึงจำเป็นที่ต้องการได้รับความร่วมมือจากพนักงานทุกท่านให้การสนับสนุนโครงการการลดต้นทุนทางอ้อมอย่างพร้อมพร้อมเรียงกัน

เนื่องจากได้มีโอกาสเข้ามาฝึกงานสหกิจศึกษาที่ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสังเกตเห็นว่าทางบริษัทได้มีการทำกิจกรรมการลดต้นทุนทางอ้อม และบริษัทได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมนี้เป็นอย่างมากโดยมีกฎเกณฑ์ ระเบียบในการส่งเสริมกิจกรรม ซึ่งจะให้พนักงานทุกคนส่ง Case Study ในทุก ๆ เดือน โดยจะมีผลไปตลอดทั้งปี (12 เดือน) จึงเกิดข้อสงสัยว่าพนักงานจะใส่ใจและปฏิบัติตามได้มากน้อยแค่ไหน เพราะเนื่องจากในหลายๆเดือนของปีที่ผ่านมา มีจำนวนการส่ง Case Study ของ กิจกรรมลดลงและความร่วมมือในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งต้องมีข้อบังคับหรือข้อแลกเปลี่ยนเสมอ จึงอยากทราบว่าเหตุใดพนักงานจึงมีจำนวนการส่งลดลง อาจเป็นเพราะพนักงานบางท่านอาจจะขาดความรู้หรือมีเจตคติอย่างไรต่อกิจกรรมนี้ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้อยากศึกษาเรื่องความรู้และเจตคติที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้และเจตคติที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้เพราะว่า หากพนักงานขาดความรู้และเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำกิจกรรมนี้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัท การปฏิบัติตามนโยบายของกิจกรรมกับเจตคติมีผลซึ่งกันและกัน เป็นที่เชื่อกันว่าเจตคติมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคล ในขณะที่เดียวกันการปฏิบัติของบุคคลก็ย่อมมีผลต่อเจตคติของบุคคลด้วย โดยจะนำไปใช้ข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการลดต้นทุนทางอ้อม ภายในองค์กรตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนาความรู้และสร้างเจตคติที่ดีให้แก่พนักงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้พนักงานยอมรับและปฏิบัติตามวิธีการลดต้นทุนทางอ้อม อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรสามารถดำเนินธุรกิจได้ในสภาพที่มีการแข่งขันในปัจจุบันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ และระดับเจตคติที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

1. การลดต้นทุนทางอ้อม

กิจกรรมการลดต้นทุนทางอ้อม เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การตระหนักรู้จากพนักงานแต่ละคน และทุกคน นี้ไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้โดยคนๆเดียว แต่การมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น ตำแหน่งและวัยไม่ใช่ประเด็นที่ทุกคนเข้าร่วมในการดำเนินงานขนาดเล็กแต่สร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้กิจกรรมการจัดต้นทุนขยายตัวและส่งผลในวงกว้างยิ่งขึ้น โครงการการลดต้นทุนทางอ้อมนี้ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ นอกจากการส่งเสริมให้พนักงานทุกท่านมีส่วนร่วมในการคิดแนวทางจัดการใหม่ๆ ด้วยต้นทุนที่ประหยัดกว่าแล้ว ยังสนับสนุนด้านการประหยัด อนุรักษ์พลังงาน การลดของเสีย การใช้ทรัพยากรแบบหมุนเวียน การทดแทนและการส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยความตระหนักรู้ถึงสิ่งแวดล้อม โลก

2. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับความรู้

เบนจามิน บลูม (Benjamin S. Bloom อ้างถึงในอักษร สวัสดิ์, 2542) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่าหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่างๆ รวมถึง แบบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กระบวนของโครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้โดยเน้นในเรื่องกระบวนการทางจิตวิทยาของ
ความจำอันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านั้นในปีค.ศ. 1965
บลูม และคณะได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของคนว่า
ประกอบด้วย ความรู้ตามระดับต่างๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่
ระดับของความรู้ใน ระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้
ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและ
การระลึกได้ถึง ความคิดวัตถุและปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่ายๆ ที่เป็นอิสระ
แก่กัน ไปจนถึง ความจำเป็นในสิ่งที่ยู่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

2) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทาง สติปัญญาใน
การขยายความรู้ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญ
กับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือ
การขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้(Knowledge) ความ
เข้าใจหรือใช้ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับ
ความสามารถในการแปลความหาขการสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น ความคิดรวบยอด
(Comprehension) ในเรื่องใดๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น

4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจและการนำไป
ปรับใช้โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยที่มีความสัมพันธ์กันรวมทั้ง
การสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่
อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยๆ หรือ
ส่วนใหญ่อยุ่เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกับการสังเคราะห์จะมีลักษณะของการ
เป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสร้างรูปแบบหรือ โครงสร้าง
ที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อนอันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่ง
ที่กำหนดให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

6) การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินเกี่ยวกับความคิดค่านิยม ผลงานคำตอบวิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีการกำหนดเกณฑ์(Criteria) เป็นฐานใน

การพิจารณาตัดสินการประเมินผลจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (Characteristics of Cognitive Domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจการนำไปปรับใช้การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด

สรุปได้ว่าความรู้ที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง และกฎเกณฑ์ ประสิทธิภาพทางตรงและทางอ้อม รู้ถึงหลักการพื้นฐานในการลดค่าใช้จ่าย รู้ถึงการจัดต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นให้หมดไป คือ การลดต้นทุนทางอ้อม

3. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับเจตคติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดเจตคติของออสแคมป์ (Oskamp, 1977) ได้แบ่งปัจจัยของการที่บุคคล เกิดเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเป็นผลมาจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การเรียนรู้จากการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก การอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับจะฝังใจและกลายมาเป็นเจตคติในโอกาสต่อมา

2. ประสบการณ์เดิมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะประสบการณ์ครั้งแรกจะมีผลให้บุคคลเกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นๆอย่างฝังใจ

3. การถ่ายทอด บุคคลจะได้รับการถ่ายทอดเจตคติจากบุคคลที่อยู่แวดล้อมและรับมาเป็นเจตคติของตนได้

4. บุคลิกภาพของบุคคล บุคลิกภาพของคนจะมีผลต่อการเกิดเจตคติต่อสิ่งต่างๆเช่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบยึดมั่นในหลักเกณฑ์ที่สังคมวางไว้จะมีเจตคติในทางลบต่อผู้ไม่ปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ของสังคม

5. สื่อมวลชน สื่อต่างๆจะให้ข้อมูลต่างๆกับบุคคล ทำให้บุคคลเกิดเจตคติต่อสิ่งเรานั้น

6. ความต้องการของบุคคล บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสถานการณ์หรือบุคคลที่จะช่วยให้ตนได้รับในสิ่งที่ต้องการ และมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งที่ขัดขวางหรือไม่เอื้อประโยชน์ต่อแนวทางที่จะ ไปสู่ความต้องการนั้นๆ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

7. ระบบค่านิยม กลุ่มชนแต่ละกลุ่มจะมีค่านิยมแตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อเจตคติของบุคคลด้วย ดังนั้น คนแต่ละกลุ่มจึงมีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน ได้การมีเจตคติดีหรือไม่ดีต่อ สิ่งเร้าหนึ่งๆ นั้น จึงขึ้นกับวัฒนธรรม ค่านิยม หรือบรรทัดฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นใช้ชีวิตอยู่

สรุปได้ว่า เจตคติที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม หมายถึง สิ่งที่พนักงานมีความรู้สึกต่อการทำกิจกรรมการลดต้นทุนทางอ้อม Cost Busters ซึ่งแยกด้านออกเป็น ดังนี้ 1. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ 2. ด้านการปฏิบัติงาน 3. ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,734 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ได้จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้จำนวน 310 คน และสุ่มโดยวิธีแบ่งกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ จำนวน 299 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.45

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเครื่องมือมาใช้ คือ แบบสอบถาม มีลักษณะ โครงสร้างประกอบไปด้วยคำถามชนิดปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด

แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม วัดระดับความรู้เรื่องการลดต้นทุนมีจำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์ให้คะแนน คือข้อที่ถูกถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดให้ 0 คะแนนและข้อที่ผิดถ้าตอบผิดให้ 1 คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 0 คะแนน โดยสามารถแบ่งเกณฑ์การวัดความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม ออกเป็น 3 ช่วงคะแนน เท่าๆ กัน คือ 0-6 คะแนน (ระดับความรู้ต่ำ) 7-13 คะแนน (ระดับความรู้ปานกลาง) และ 14-20 คะแนน (ระดับความรู้สูง)

แบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับเจตคติที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม มีจำนวน 20 ข้อโดยเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5) เห็นด้วย (4) ไม่แน่ใจ (3) ไม่เห็นด้วย (2) และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) คือ 4.21 – 5.00 (เจตคติดี) 3.41 – 4.20 (เจตคติก่อนข้างดี) 2.61 – 3.40 (เจตคติปานกลาง) 1.81 – 2.60 (เจตคติก่อนข้างไม่ดี) และ 1.00 – 1.80 (เจตคติไม่ดี)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม โดยใช้วิธีการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent samplet-Test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVAS: F-Test) การประมวลหาความสัมพันธ์โดยนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน (ร้อยละ 67.89) ส่วนมากมีอายุ 25-35 ปี จำนวน 149 คน (ร้อยละ 49.83) ส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 126 คน (ร้อยละ 42.10) ส่วนมากมีประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป มีจำนวน 113 คน (ร้อยละ 37.80) และพนักงานส่วนมากสังกัดฝ่ายวัสดุไฟฟ้า จำนวน 143 คน (ร้อยละ 47.83)

2. ระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตารางที่ 1 แสดงระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนของพนักงาน

ระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับสูง	282	94.30
ระดับปานกลาง	17	5.70
ระดับต่ำ	0	0
รวม	299	100

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากตาราง พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำนวนทั้งหมด 282 คนคิดเป็น ร้อยละ 94.30 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 และไม่มีพนักงานอยู่ในระดับต่ำ

3. ระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับและลำดับที่ของระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	เจตคติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ	ลำดับที่
1	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.30	0.44	ดี	1
2	ด้านการปฏิบัติงาน	3.97	0.34	ค่อนข้างดี	2
3	ด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน	3.75	0.38	ค่อนข้างดี	3
	รวม	3.99	0.29	ค่อนข้างดี	

จากตาราง พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีเจตคติอยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน มีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างดี และด้านการมีส่วนร่วมของพนักงาน มีเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างดี

4. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.1 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีเพศต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.2 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.3 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อมไม่แตกต่าง ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

4.4 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.5 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีสถานที่ทำงานต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อเจตคติต่อการลดต้นทุนของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.1 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุต่างกัน มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.5 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีสถานที่ทำงานต่างกัน มีเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนและระดับที่ดีต่อการลดต้นทุน
ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่า p-value ระหว่างระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมและระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม โดยวิธี Pearson's Correlation

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ค่า p-value
0.069	0.232

จากตาราง พบว่า p-value มากกว่า 0.05 (p-value = 0.232) แสดงว่าระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของ
พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1.1 พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา และหน่วยงานที่สังกัด ที่แตกต่างกันมีความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมไม่แตกต่างกัน
ทั้งนี้เพราะพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทุกคนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการ
การลดต้นทุนทางอ้อมอย่างเท่าเทียมกัน และบริษัทก็เน้น และปลูกฝังให้พนักงานทุกคนปฏิบัติตาม
นโยบายเกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม จึงทำให้พนักงานทุกคนเกิดความรู้ในการต่อการลดต้นทุน
ทางอ้อมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ชาย วรกุล (2550) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจต
คติต่อระบบการผลิตแบบลีนของวิศวกรในอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคม
อุตสาหกรรมอมตะนคร ที่พบว่าวิศวกรที่มีเพศ การศึกษา ต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับระบบการผลิต
แบบลีนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย เพชรภาพ (2549) ศึกษาเรื่อง
ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนที่ทุกคนมีส่วนร่วมของพนักงานโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์
กลุ่มบริษัทไทยซัมมิท เขตจังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่าพนักงานที่มีอายุที่ต่างกันมีระดับความรู้ต่อ
การลดต้นทุนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพงษ์ พันธุ์อมร (2552) ศึกษาเรื่อง
ความรู้และเจตคติต่อระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดีของพนักงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วน
ยานยนต์ : กรณีศึกษาบริษัท เอ็น เอช เค ประิง (ประเทศไทย) จำกัด ที่พบว่าพนักงานที่มีแผนกที่
สังกัดต่างกัน มีความรู้ต่อการผลิตแบบทันเวลาพอดีไม่แตกต่างกัน

1.2 พนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประสบการณ์ทำงานที่
แตกต่างกันมีความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีระยะเวลาการทำงานมาก่อนย่อมผ่านประสบการณ์ กิจกรรม การ
ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อมของบริษัทอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการสั่ง
สมความรู้ที่เกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อมซึ่งทำให้ระยะเวลาในการทำงานมีผลระดับต่อความรู้ต่อการลด
ต้นทุนทางอ้อมสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธ์ธีรา ภูวัฒน์วีรกุล (2551) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติของ
พนักงานต่อการนำกิจกรรมข้อเสนอแนะมาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเลนส์สายตา ในเขตนิคมอุตสาหกรรม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ลาดกระบัง ที่พบว่าพนักงานที่มี อายุงานต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรมข้อเสนอแนะต่างกัน และงานวิจัยของอนุพงษ์ พันธุ์อมร (2552) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติต่อระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดีของพนักงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ : กรณีศึกษาบริษัท เอ็น เอช เค ประจิม (ประเทศไทย) จำกัด ที่พบว่าพนักงานที่อายุงานต่างกัน มีความรู้ต่อระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อเจตคติต่อการลดต้นทุนของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด ที่แตกต่างกันมีความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะบริษัทมีการจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ในการลดต้นทุนทางอ้อมให้กับพนักงานทุกคน และยังมีนโยบายในเรื่องของการลดต้นทุนทางอ้อมอย่างชัดเจน ทำให้พนักงานทุกคนมีเจตคติที่ดีต่อการช่วยกันลดต้นทุนทางอ้อมให้กับบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชมนัส สมบูรณ์ (2550) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนอย่างมีส่วนร่วมของพนักงานบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมบางพลี ที่พบว่าพนักงานที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการลดต้นทุนไม่ต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรีธีรา ภูพพัฒน์วีรกุล (2551) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติของพนักงานต่อการนำกิจกรรมข้อเสนอแนะมาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเลนส์สายตา ในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ที่พบว่าพนักงานที่มีอายุต่างกันมีเจตคติเกี่ยวกับการทำกิจกรรมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพงษ์ พันธุ์อมร (2552) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติต่อระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดีของพนักงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ : กรณีศึกษาบริษัท เอ็น เอช เค ประจิม (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าพนักงานที่มีแผนกที่สังกัดต่างกัน มีเจตคติต่อการผลิตแบบทันเวลาพอดีไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชมนัส สมบูรณ์ (2550) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนอย่างมีส่วนร่วมของพนักงานบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมบางพลี ที่พบว่าพนักงานที่มีระยะเวลาในการทำงานที่ต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของของสนทยา เขมวิทรัตน์, ดวงใจ เขมวิทรัตน์, วิสรา ยงยิ่งประเสริฐและพรประภา แสงสินเจริญชัย (2559) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะเพื่อสร้างรายได้กรณีศึกษาชุมชนพระยาประสิทธิ์ เขตคูสิต กรุงเทพฯ ที่พบว่าสมาชิกชุมชนพระยาประสิทธิ์ ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะเพื่อสร้างรายได้แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อเจตคติต่อการลดต้นทุนของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนทางอ้อมไม่มีความสัมพันธ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กับระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อมของพนักงานซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ไม่ว่าบริษัทจะให้ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และตั้งนโยบายเกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อมมากเท่าไร พนักงานบริษัทก็มีเจตคติที่ดีกับการลดต้นทุนทางอ้อมเสมอ และผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมชนัสสมบูรณ์ (2550) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนอย่างมีส่วนร่วมของพนักงานบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมบางพลี พบว่าระดับความรู้ต่อการลดต้นทุนไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการลดต้นทุน และงานวิจัยของพัทธ์ธีรา ภูวพัฒน์วีรกุล (2551) ศึกษาเรื่อง ความรู้และเจตคติของพนักงานต่อการนำกิจกรรมข้อเสนอแนะมาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเลนส์สายตา ในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ที่พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการทำกิจกรรมข้อเสนอแนะมีความสัมพันธ์กับเจตคติของพนักงาน เกี่ยวกับการนำกิจกรรมข้อเสนอแนะมาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเลนส์ใกล้ตาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มี ประสบการณ์ทำงานต่างกันมีผลกับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุน ควรจัดให้มีการนำหัวข้อการลดต้นทุนทางอ้อมไปอยู่ในหัวข้อการสอนงานพนักงานใหม่และการประเมินผลงานของพนักงานในช่วงทดลองงานด้วย

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้รางวัล และยกตัวอย่างกิจกรรมการลดต้นทุนทางอ้อมที่หน่วยงานใดที่ทำสำเร็จ ไปเผยแพร่ให้ครอบคลุมกับทุกหน่วยงาน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานอื่น ๆ ได้อีกโดยการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ

1.3 ควรมีการเพิ่มการณรงค์เกี่ยวกับกิจกรรมการลดต้นทุนทางอ้อมในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้พนักงานเกิดความสนใจและความสำคัญของการลดต้นทุนทางอ้อม ก่อให้เกิดเหตุผลที่ดีและปฏิบัติตามนโยบายการลดต้นทุนทางอ้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จึงควรมีการศึกษาระดับความรู้ในระดับเจตคติของผู้บริหารในทุกหน่วยงานที่มีต่อการลดต้นทุนทางอ้อม เพื่อให้สถานที่ประกอบการที่ยังไม่เคยทำกิจกรรมการลดต้นทุนทางอ้อมนำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับปรุงและพัฒนาองค์กรของตน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่อาจจะส่งผลกระทบต่อระดับความรู้และระดับเจตคติต่อการลดต้นทุนทางอ้อม เช่น การฝึกอบรมภาวะผู้นำนโยบายขององค์กร พฤติกรรมกรมีส่วนร่วม

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการลดต้นทุนทางอ้อม ในเครือบริษัทหรือกลุ่มธุรกิจเดียวกันกับบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งอาจเป็นได้ว่าผลการเปรียบเทียบที่ได้ อาจแตกต่างกัน

รายการอ้างอิง

- ชุนนัส สมบูรณ์. (2550). ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนอย่างมีส่วนร่วมของพนักงาน บริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมบางพลี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พัทธ์ธีรา ภูวัฒน์วีรกุล. (2551). ความรู้และเจตคติของพนักงานต่อการนำกิจกรรมข้อเสนอแนะมาใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเลนส์สายตา ในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ศักดิ์ชาย วรกุล. (2550). ความรู้และเจตคติต่อระบบการผลิตแบบลีนของวิศวกรในอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก.
- สนทยา เขมวีรัตน์, ดวงใจ เขมวีรัตน์, วิสรา ยงยิ่งประเสริฐ,และพรประภา แสงสินเจริญชัย. (2559). ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการจัดการขยะเพื่อสร้างรายได้กรณีศึกษาชุมชนพระยาประสิทธิ์ เขตดุสิตกรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- อนุพงษ์ พันธุ์อมร. (2552). ความรู้และเจตคติต่อระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดีของพนักงานอุตสาหกรรมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ : กรณีศึกษาบริษัท เอ็น เอช เค ปริง (ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อักษร สวัสดิ์. (2542). **ความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาในเขตบางกะปิ กรุงเทพฯ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**

เอกชัย เพชรกาพ. (2549). **ความรู้และเจตคติต่อการลดต้นทุนที่ทุกคนมีส่วนร่วมของพนักงานโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์กลุ่มบริษัทไทยซัมมิต เขตจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.**

Oskamp, S. (1977). *Attitudes and Opinions*. New Jersey: Prentice hall Inc.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลัง และพัสดุของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

An evaluation of risk management process on the financial and procurement operation of personnel in Faculty of science, Mahidol University

มณฑุณี ธรรมรงค์ (Monrudee Thammarong)¹

¹นักวิชาการเงินและบัญชี (ผู้ชำนาญการพิเศษ) สังกัด คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Finance and Accounting Analyst (Senior Professional Level), Faculty of Science, Mahidol University

จิรายุ ธนาวุฒิ (Jirayu Thanavuth)²

²นักวิชาการเงินและบัญชี สังกัด คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Finance and Accounting Analyst, Faculty of Science, Mahidol University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ 2) โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ และ 3) เปรียบเทียบโอกาสการเกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามานะ (Taro Yamane) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 และคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนของภาควิชา/งาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งระดับชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (*t*-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า 1) การประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุอยู่ในระดับมาก 2) โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุอยู่ในระดับมาก 3) ผู้ปฏิบัติงานที่มีประเภทของผู้ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง และ 5) แนวทางการพัฒนา องค์การควรมีกรอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หากไม่มีการบริหารจัดการด้านความเสี่ยง และควรจัดให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้มีการวางแผนกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ

คำสำคัญ : การประเมินผล, การบริหารความเสี่ยง, การปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ, คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the evaluation of risk management processes in the financial and procurement operation, 2) to study the potential risks in the financial and procurement operation, 3) to compare the opportunity of risk processes in the financial and procurement operation classified by personal factors and 4) to suggest of guidelines for developing risk management processes. The sample group was 252 workers in the Faculty of Science, Mahidol University, by specifying the sample size from the Taro Yamane formula, determining the error value of 0.05 and calculating the sample from the proportion of the faculty with Stratified Random Sampling. The study instrument was a questionnaire with a reliability of 0.96. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test and Pearson's correlation coefficient and determined the level of statistical significance at the level of 0.05.

The results of the study showed that 1) The evaluation of risk management processes in the financial and procurement operation were at a high level. 2) The potential risks in the financial and procurement

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

operation were at a high level. 3) Workers with different types of workers had no different opinions on potential risks but workers with different gender, age, education level and working periods had different opinions on potential risks with statistical significance at the level of 0.05. 4) The risk management processes in the operation were correlated with the potential risks in the operation at the statistical significance level of 0.05, with the relationship at a high level ($r = 0.60$). When considering each aspect, it was found that The risk management processes in the operation were correlated with the potential risks in the operation at the statistical significance level of 0.05, with the relationship level between the medium to high. 5) Development guidelines the organization should have training for workers to know the damage that may occur. If there is no risk management. The organization should provide cooperation from all sectors. In order to plan the risk management process for the financial and procurement operation.

Keywords : An evaluation, Risk management, Financial and procurement operation, Faculty of science, Mahidol University

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาบนพื้นฐานการวิจัยและนวัตกรรม มีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีการนำองค์ความรู้และนวัตกรรมจากงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในด้านเศรษฐกิจและสังคม และมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มั่นคง มั่นคั่ง อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) สำหรับการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลผสมผสาน มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม ยึดวิสัยทัศน์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติปี 20 มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิสัยทัศน์ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579 ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติมาประกอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปีแรกและเป้าหมายในระดับย่อยลงมา โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่างๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโต จากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความครอบคลุมทั่วถึง เพื่อเพิ่มการขยายฐานกลุ่มประชากรชั้นกลางให้กว้างขึ้น และยึดหลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังในปี 5 ที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว เป็นกลไกเชื่อมต่อในลำดับแรกที่จะกำกับและส่งต่อแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติปี 20 ให้เกิดการปฏิบัติในทุกระดับและในแต่ละด้านอย่างสอดคล้องกัน ดังนั้น องค์การควรดำเนินการประเมินผลการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานให้เกิดเป็นกระบวนการ โดยเฉพาะด้านงานคลังและพัสดุ ซึ่งโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด หรือ ความเสี่ยง คือ ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นและมีผลต่อการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลบริหารที่ดี ที่จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น งานคลังและพัสดุ การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน), 2560) ซึ่งเป็นงานของการบริหาร โครงการ อันเนื่องมาจากการประสบปัญหาทำให้งานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ หรือการใช้จ่ายงบประมาณเกินวงเงินของโครงการ หรือการส่งมอบงานที่ผู้มารับบริการไม่พึงพอใจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข การป้องกันความเสี่ยงข้างต้น อาจดำเนินการได้โดยการบริหารความเสี่ยง หรือ การควบคุมไม่ให้ภาวะคุกคามเหล่านั้นเกิดขึ้นกับโครงการ ความเสี่ยงอาจเกิดจากหลายสาเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อจำกัดของโครงการและความไม่แน่นอนอันเนื่องมาจากอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมโครงการ จนเป็นเหตุให้การคำนวณกิจกรรมของโครงการคาดเคลื่อนจากความจริง ผลที่ตามมาที่เห็นได้ชัดเช่น หากยอมรับความล่าช้า นั่น ก็ต้องเพิ่มงบประมาณและผลกระทบคือ ค่าใช้จ่ายเกินกว่าที่กำหนดไว้ วันสิ้นสุดของโครงการผิดพลาดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของโครงการ ในกรณีที่ต้องจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมผลก็จะจบลงที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ค่าใช้จ่ายของโครงการเงินที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน การดำเนินงานของภาครัฐแม้ว่าเป้าหมายสำคัญไม่ได้อยู่ที่กำไร แต่ภาครัฐก็ต้องการผลผลิตที่เป็นประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่คุ้มค่างบดำเนินการนั่นเอง หลังจากจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและมีการดำเนินงานตามแผนแล้ว จะต้องมีการรายงานและติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือ เป็นการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยงรวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงหรือไม่ โดยหน่วยงานต้องสอบถามดูว่า วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงใดมีประสิทธิภาพดีก็ให้ดำเนินการต่อไป หรือวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยน และนำผลการติดตามไปรายงานให้ฝ่ายบริหารทราบตามแบบรายงานที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน เป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร และปัจจัยที่ผู้ศึกษานั้นล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้ การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นแนวทางให้ผู้บริหารนำผลที่ได้ไปพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ และเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

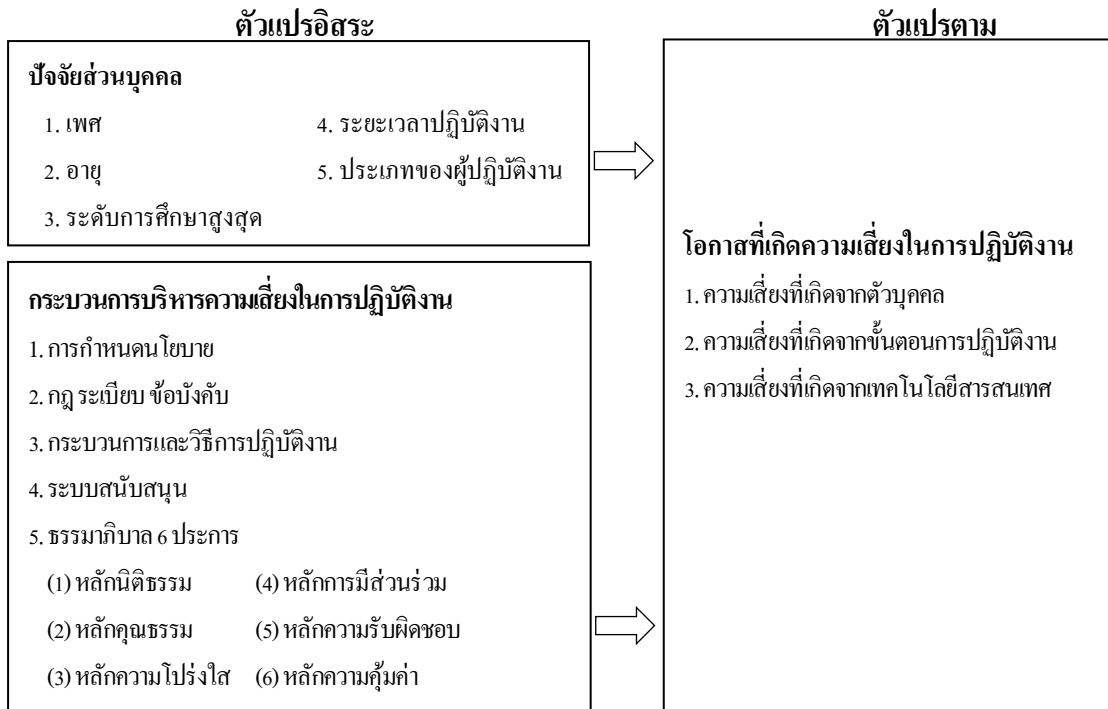
1. เพื่อศึกษาการประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ
2. เพื่อศึกษาโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ
3. เพื่อเปรียบเทียบโอกาสการเกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทฤษฎีและผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลัง
และพัสดุของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สมมติฐาน

1. ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
2. กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับ โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร 1) ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 678 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562) และ 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีสุ่ม (Simple Random Sampling) และใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) โดยมีระดับความเชื่อมั่นในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 95% และระดับความคลาดเคลื่อน 5% และคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนของภาควิชา/งาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นแผนการสุ่มตัวอย่างที่มีการแบ่งส่วนงานต่างๆ ในประชากรออกเป็นกลุ่ม แล้วทำการเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มมาให้ครบทุกกลุ่ม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา : ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วย 1) ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาปฏิบัติงาน สถานภาพของบุคลากร และกระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และ 2) ตัวแปรตาม คือ โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา : ดำเนินการภายในระยะเวลา 2 เดือน (มกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบระดับการประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยง โอกาสที่เกิดความเสี่ยง และเปรียบเทียบโอกาสการเกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

2. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบกระบวนการบริหารความเสี่ยง ด้านงานคลังและพัสดุ ที่มีประสิทธิภาพของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายในและความเสี่ยง

การควบคุมภายในเป็นกระบวนการส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานตามปกติการควบคุมภายใน มิใช่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งและมีใช้ผลสุดท้ายของการกระทำแต่เป็นกระบวนการ (process) ที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องซึ่งกำหนดไว้ในกระบวนการปฏิบัติงาน (built in) ประจำวันตามปกติของหน่วยงาน ดังนั้น ฝ่ายบริหารจึงควรนำการควบคุมภายในมาใช้โดยรวมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานซึ่งได้แก่ การวางแผน (planning) การดำเนินการ (executing) และการติดตามผล (monitoring) มาตรฐานการควบคุมภายในที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนดมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (control environment) 2) การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) 3) กิจกรรมการควบคุม (control activities) 4) สารสนเทศและการสื่อสาร (information and communications) และ 5) การติดตามประเมินผล (monitoring)

ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2554) ได้ให้ความหมาย การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่ผู้กำกับดูแล ฝ่ายบริหาร และบุคลากร ทุกระดับของหน่วยงานรับตรวจ กำหนดให้มีขึ้นเพื่อให้มีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ คือ 1) การดำเนินงาน (Operation: O) หมายถึง การบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาดความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตของหน่วยรับตรวจ 2) การรายงานทางการเงิน (Financial: F) หมายถึง รายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ภายในและภายนอกหน่วยรับตรวจ เป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันเวลา และ 3) การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance: C) ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจ รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานที่องค์การได้กำหนดขึ้น

ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่าความเสี่ยง (risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร โดยความเสี่ยงนี้จะถูกวัดด้วยผลกระทบ (impact) ที่ได้รับ และ โอกาสที่จะเกิด (likelihood) ของเหตุการณ์ ความเสี่ยงจำแนกได้เป็น 4

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ลักษณะ คือ 1) Strategic Risk เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ 2) Operational Risk เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการ 3) Financial Risk เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงิน และ 4) Hazard Risk เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ฉัตรภาพรณ คุวิเศษแสง (2552) กล่าวว่า ความเสี่ยงเกิดขึ้นได้ทุกขณะทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ หน่วยงานควรมีการป้องกันความเสี่ยงเท่าที่สามารถกระทำได้เรียกว่าการบริหารความเสี่ยงซึ่งจัดเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยป้องกันการทุจริตประทุมิชอบที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอันนำมาสู่ความเสียหายความสูญเสียแก่ทรัพย์สินของหน่วยงาน แม้จะมีการกำหนดคบทกลงโทษในการกระทำละเมิดก็ตามแต่การทุจริตและการกระทำผิดต่าง ๆ ในงานการเงินและงานจัดซื้อจัดจ้างก็ยังคงมีอยู่โดยเฉพาะการบริหารงานพัสดุเป็นกิจกรรมที่มีความสลับซับซ้อน มีขั้นตอนมากมาย มีผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์

จากความหมายของการควบคุมภายใน หรือระบบการควบคุมภายใน สรุปได้ว่า เป็นสิ่งที่ผู้บริหารระดับสูงทุกคนควรให้ความสำคัญ เพราะเป็นพันธกรณีที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จลุล่วง ตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ดังนั้น การออกแบบการควบคุมภายในอย่างเหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการติดตามผลการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่ฝ่ายบริหารกำหนด รวมทั้งการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับทราบจุดอ่อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้หน่วยรับตรวจสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง

ความหมายการบริหารความเสี่ยง

ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2554) กล่าวว่าไว้ว่าการบริหารความเสี่ยง (risk management) หมายถึง เป็นการบริหารปัจจัย และควบคุมกิจกรรม หรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อลดโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายหรือล้มเหลว ดังนั้น เพื่อควบคุมให้ระดับความเสียหาย และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และสามารถตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักตามกฎหมายจัดตั้งส่วนราชการ และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณของส่วนราชการ ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี คือ 1) การยอมรับความเสี่ยง (risk acceptance) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง 2) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (risk reduction) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงานหรือการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิด หรือลดผลกระทบ ให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ 3) การกระจายความเสี่ยง หรือการ โอนความเสี่ยง (risk sharing) เป็นการกระจายหรือ ถ่ายโอนความเสี่ยง ให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป และ 4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (risk avoidance) เป็นการจัดการกับความเสียหายที่อยู่ในระดับสูงมาก และหน่วยงานไม่อาจยอมรับ ได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรม นั้นไป

กฤษณ์ วัช นพนาศิพงษ์ (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ใช้ในการบริหารปัจจัย ความคุ้มครองกิจกรรมกำหนดแนวทางหรือมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะทำให้องค์กรเกิดความเสียหายและเพื่อให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบการเงิน และชื่อเสียงขององค์กรเป็นสำคัญ การบริหารความเสี่ยงต้องได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกระดับทั่วทั้งองค์กร

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2552) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงว่าเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุผลและหลักการเป็นการหาทางลดหรือป้องกันความเสียหายในการทำงานแต่ละ ขั้นตอนไว้ล่วงหน้าหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาย่อมมีน้อยกว่าองค์กรที่ไม่ได้นำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ องค์กรซึ่งเป็นเรื่องส่วนรวมที่ทุกคนในองค์กรต้องเกี่ยวข้อง

ปราณี พรรณวิเชียร (2552) สรุปความจำเป็นในการบริหารความเสี่ยงไว้ 3 ด้าน คือ 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ข้อ 7.5 กำหนดให้ใช้ มาตรการเพื่อส่งเสริมและกำกับให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนดแผนการสร้างความปลอดภัยและ ป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบในระบบราชการ และรายงานผลการดำเนินการในรอบปีต่อ คณะรัฐมนตรี 2) ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2544 กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐนำ มาตรฐานการควบคุมภายในที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไปใช้เป็นแนวทางจัดวางระบบ การควบคุมภายในให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี และรายงานความ คืบหน้าทุก 2 เดือน หลังจากนั้นให้ส่งรายงานการควบคุมภายในให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและ ผู้เกี่ยวข้องทุกปี และ 3) คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาองค์ประกอบที่ 7 การบริหารและการจัดการตัวบ่งชี้ที่ 7.4 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีการนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหารการศึกษา

กัญชติ จันทวงศ์ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารความเสี่ยง หมายถึง การบริหารปัจจัย และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ โดยมุ่งเน้นเพื่อลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหายเพื่อให้ระดับของความเสี่ยงและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ประเมินได้ควบคุมได้และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2550) บอกถึงวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงมี 2 ประการ คือ 1) วัตถุประสงค์ก่อนความสูญเสียวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงก่อนความสูญเสียเป็นวัตถุประสงค์สำหรับการเตรียมการขององค์กรเพื่อวางแผนป้องกันความสูญเสีย เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงขององค์กร รวมไปถึงความพยายามที่จะลดความกังวลของผู้บริหารและพนักงานก่อนที่จะเกิดความสูญเสีย เพื่อไม่ให้สูญเสียโอกาสในการทำกำไรหรือประสิทธิภาพการทำงาน และ 2) วัตถุประสงค์หลังความสูญเสียเป็นการวางแผนเพื่อความอยู่รอดขององค์กร เมื่อเกิดความสูญเสียขึ้นโดยการทำแผนรองรับความสูญเสียล่วงหน้าซึ่งครอบคลุมการวางแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับเหตุการณ์ที่เกิดความสูญเสียขึ้นกับองค์กร แผนการเยียวยาความสูญเสีย แผนการดำเนินงานหลังเกิดความสูญเสีย โอกาส ความรับผิดชอบผู้อื่นและสังคมหลังเกิดความสูญเสีย เป็นต้น ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์นี้มากกว่าภาคเอกชนเพราะงานบริการของหน่วยงานภาครัฐมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและความอยู่รอดของท้องถิ่นและประเทศชาติ

จากความหมายของการบริหารความเสี่ยงข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยงหมายถึงวิธีการที่องค์กรใช้เพื่อลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบ หรือความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อองค์กรเพื่อให้โอกาสที่จะเกิดความเสียหายซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานลดลงอยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานจากความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงซึ่งเป็นการสร้างฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของหน่วยงาน สามารถสรุปประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง คือ 1) สะท้อนให้เห็นภาพรวมความเสี่ยงที่สำคัญโดยชี้ให้เห็นปัญหาขององค์กรและใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหาร 2) ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร 3) ใช้เป็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อมูลในการพัฒนาการบริหารหน่วยงานให้เข้าไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) ช่วยลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ และ 5) ช่วยในการติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร โดยใช้แผนบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือ

กระบวนการบริหารความเสี่ยง

ปราณี พรรณวิเชียร (2552) ได้อธิบายกระบวนการบริหารความเสี่ยงไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยงวิเคราะห์ประเมินและจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของมหาวิทยาลัยและหน่วยงาน รวมทั้งการบริหารและจัดการความเสี่ยงโดยกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้กระบวนการนี้จะสำเร็จได้ต้องมีการสื่อสารให้บุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในทิศทางเดียวกันและควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (enterprise risk management) หมายถึง การบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเงิน และชื่อเสียงเกียรติภูมิขององค์กรเป็นสำคัญ โดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงจากหน่วยงานทุกระดับทั่วทั้งองค์กร สามารถแบ่งประเภทของความเสี่ยงเป็นกลุ่มความเสี่ยงประเภทต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการค้นหา ระบุ ประเมิน จัดลำดับ และกำหนดมาตรการควบคุมประกอบด้วย (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2554) 1) ประเภทความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน เช่น การออกแบบสำรวจ ประมาณราคา การก่อสร้าง การบำรุงรักษา การบริหารงานพัสดุ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น 2) ประเภทความเสี่ยงด้านบัญชีและการเงิน เช่น ความเสี่ยงเรื่องความปลอดภัยของเงินสด ความปลอดภัยของทรัพย์สิน การบันทึกบัญชีผิดพลาด การทุจริตรายงานทางการเงิน เรื่องสภาพคล่อง การมีรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และการสูญเสียรายได้ เป็นต้น 3) ประเภทความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เกิดจากการละเมิดกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ หรืออาจทำผิดโดยมิได้ตั้งใจ แต่เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 4) ประเภทความเสี่ยงด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ เช่น การจัดทำโครงการเร่งด่วนตามนโยบายภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ หรือการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ความเปลี่ยนแปลงความต้องการของลูกค้า สถานการณ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แข่งขัน 5) ประเภทความถี่ด้านระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี ทั้งในเรื่องของเครื่องมืออุปกรณ์ ความลับของข้อมูล หรือภัยพิบัติที่กระทบระบบ ส่งผลให้ระบบอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงโดยระบบ สารสนเทศมีผลกระทบไปด้วย

กล่าวโดยสรุป กระบวนการบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของหน่วยงาน หรือขององค์กร รวมทั้งการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยกำหนดแนวทางการควบคุม เพื่อป้องกันหรือลด ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง

Kenneth .W. Brown (1993) ได้เสนอตัวแบบที่ศึกษาตัวชี้วัดทางการเงินการคลัง 10 ประการ สำหรับใช้วิเคราะห์ความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งใช้วิธีการเปรียบเทียบสัมพัทธ์ (Benchmarking) โดย พิจารณาจากการบริหารด้านการคลัง หรือพิจารณาเปรียบเทียบกับแนวโน้มข้อมูลในอดีต ตัวชี้วัดทาง การเงินการคลังของท้องถิ่น 10 ประการได้รับการสนับสนุนจากสมาคมนักการคลังของประเทศ สหรัฐอเมริกา (the Government Finance Office Association : GFOA) และผลงานด้านท้องถิ่นอย่าง แพร่หลาย เนื่องจากตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถนำไปประเมินสถานะการคลังของท้องถิ่นได้สะดวกพร้อม ทั้งสามารถเสนอแนะนโยบายของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสรุปได้ ว่า 1) รายได้รวม/จำนวน ประชากร คำน้อยแสดงถึงความจำเป็นที่จะหารายได้เพิ่มขึ้น 2) รายได้ที่จัดเก็บเอง/รายได้จากการ ดำเนินงาน แสดงถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง ได้ดีโดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากหน่วยงานภายนอก หรือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 3) รายได้จากเงินอุดหนุน/รายได้จากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นดัชนีที่บ่งชี้ถึงการ พึ่งตนเอง ด้านการคลังซึ่งแสดงว่าท้องถิ่น ไม่ต้องพึ่งพารายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 4) รายจ่ายจาก การดำเนินงาน/รายได้รวม เป็นดัชนีที่แสดงว่าท้องถิ่นมีการใช้จ่ายใน โครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน อย่างเพียงพอ 5) รายได้รวม/รายจ่ายรวม ค่ามากแสดงว่าองค์กรมีฐานะการคลังที่เกินดุล และเข้มแข็ง เพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงในระยะยาว 6) ดุลการดำเนินงานเบื้องต้น/รายได้จากการดำเนินงานค่ามาก แสดงว่าท้องถิ่นมี ทรัพยากรเพียงพอที่รองรับการขาดรายได้ในระยะสั้น 7) เงินสดและเงินลงทุนระยะ สั้น/หนี้สินระยะสั้นค่ามากแสดงว่าท้องถิ่นมีสภาพคล่อง เพียงพอสำหรับการจ่ายหนี้ในระยะสั้น 8) หนี้สินระยะสั้น/รายได้จากการดำเนินงานค่าน้อยแสดงว่าท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอ สำหรับการจ่ายหนี้ใน ระยะสั้น 9) หนี้สินทางตรงระยะยาว/จำนวนประชากรค่าน้อยแสดงว่ามีความสามารถในการจ่าย หนี้ระยะ ยาว 10) รายจ่ายชำระหนี้/รายได้รวมค่าน้อยแสดงว่าท้องถิ่นสามารถจ่ายหนี้ได้ตามกำหนด ชำระ แนวคิด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของ Brown เป็นประโยชน์ในการนำมาประยุกต์เป็นกรอบในการพิจารณา ประเมินประสิทธิภาพขององค์กรได้บางส่วนเช่น รายได้รวม/ จำนวนประชากร คำน้อยแสดงถึงความจำเป็นที่จะหารายได้เพิ่มขึ้น รายได้ที่จัดเก็บเอง/รายได้จากการดำเนินงานซึ่งแสดงถึงความสามารถในการพึ่งตนเองได้ดีโดยไม่ต้องพึ่งพารายได้จากหน่วยงาน ภายนอกหรือเงินจัดสรรจากรัฐบาล รายได้จากเงินอุดหนุน/รายได้จากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นดัชนีที่บ่งชี้ถึงการพึ่งตนเองด้านการคลัง รายจ่ายจากการดำเนินงาน/รายได้รวม เป็นดัชนีที่แสดงว่าองค์กรมีการใช้จ่ายในโครงการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ รายได้รวม/ รายจ่ายรวม ค่ามากแสดงว่าองค์กรมีฐานะการคลังที่ เกินดุล และเข้มแข็งเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงในระยะยาวและผลการดำเนินงานเบื้องต้น/รายได้ จากการดำเนินงานค่ามากแสดงว่าองค์กรมีทรัพยากรเพียงพอที่รองรับการขาดรายได้ในระยะสั้นเป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในส่วนของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการบริหารราชการแผ่นดินกำหนดให้มีการพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ หลักการพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546) ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม (Rule of Law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับนั้น 2) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและความซื่อสัตย์สุจริตและหลักด้านหลักคุณธรรม Ethics ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือหน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณองค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ Corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชัน ได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการ บริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาเรื่องต่อไปนี (ถวิลวดี บุรีกุล, ม.ป.ป.) (1) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายอย่างโจ่งแจ้ง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง (2) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่า หรือไม่เท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง (3) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่ กฎหมายกำหนด หรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง และ (4) องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง สำหรับการที่หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ นั้นเป็น การกระทำผิดวิชาชีพนิยมได้แก่ พฤติกรรมที่สวนทางหรือขัดแย้งกับองค์ประกอบของวิชาชีพนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของ การมีจรรยาบรรณวิชาชีพและการประพฤติตามจรรยาบรรณวิชาชีพหลักความโปร่งใส ได้แก่ การมีกลไกการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีความ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่รับรู้กัน ได้โดยทั่วไป และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้น ได้โดยง่าย มีการตรวจสอบแต่ละขั้นตอนภายใต้การควบคุมของกฎหมายที่ชัดเจน 3) หลักความโปร่งใส Transparency ประกอบไปด้วยหลักการย่อย 4 หลักการ คือ องค์กรมีความโปร่งใสด้าน โครงสร้าง หน่วยงานมี ความโปร่งใสด้านการให้ข้อมูล หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้าน การเปิดเผยข้อมูล (1) ความโปร่งใสด้าน โครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การปฏิบัติงาน มีผู้ปฏิบัติงานมาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่ มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง (2) ความโปร่งใสด้านให้ข้อมูลประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ มีคำตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ มีคำตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ มีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์ มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย (3) ความ โปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม มีการลงโทษจริงจังหนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้ 1) ประชาชนได้เข้ามามีรับรู้ การทำงานของ คณะกรรมการตรวจสอบ 2) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทานการออก กฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ 3) ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดย วิธีการต่างๆ มากขึ้น 4) มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้าร่วมตรวจสอบ 4)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หลักการมีส่วนร่วม Participation การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มี โอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมี การนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้ง อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็น วิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการ และยังเปิด โอกาสให้แสดงความคิดเห็น หรือเข้า มาเกี่ยวข้องกับใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ หลักการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการคือ (1) ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้วางแผน โครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผน โครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ (2) ระดับการเปิดรับความคิดเห็น จากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับ การริเริ่ม โครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็น จากผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น (3) ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้มักใช้ใน กรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้ อนุญาโตตุลาการเพื่อปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น (4) ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงสุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะ ได้รับความร่วมมือของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีด ความสามารถ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด 5) หลัก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความรับผิดชอบ Accountability มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้รวมทั้งการ ตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมมองของการปฏิบัติถือว่า สำคัญรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคล พึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่อง ชี้ว่า ได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และนำไปปฏิบัติด้วยความ รับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้ (1) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำนึก รับผิดชอบกล่าว คือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้าง วัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น (2) ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ต้องประกาศให้ทุกคนได้ รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร (3) การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนึก รับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นใน องค์กร ผู้บริหารให้ความสำคัญสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันปฏิบัติงานระหว่าง หน่วยงานต่างๆ ในองค์กร (4) การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการปฏิบัติงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลง นับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอหน่วยงานต้องมีการจัดการกับพฤติกรรม การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุก คนเกิดการยอมรับแนวความคิดและ เทคโนโลยีใหม่ๆ (5) การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและเข้าใจถึงแผน และนโยบายขององค์กร และที่สำคัญคือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่างเปิดเผย (6) การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบว่าผลงานนั้นเป็น ไปตามมาตรฐาน คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการ ดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร และ 6) หลักความคุ้มค่า Value For Money หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิด จากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย การประหยัด การปฏิบัติงานและ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลตอบแทนผู้ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเหมาะสม การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึงมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึงการมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย การมีการเน้นผลงานด้านบริการ การมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ เมื่อมีหลักการที่เป็นแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลแล้วหน่วยงานที่ต้องการใช้หลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งสร้างธรรมาภิบาลสามารถประยุกต์ใช้ได้และวัดระดับการมีธรรมาภิบาลของหน่วยงานตนได้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่แล้วในหน่วยงาน ภาพข้างล่างนี้เป็นตัวอย่างของการนำหลักการข้างต้นไปสร้างตัวชี้วัดและนำไปทดสอบจริงในหน่วยงาน และสามารถแสดงผลให้เข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้บริหารสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีธรรมาภิบาลมากขึ้นได้

4. ประวัติคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการประกาศจัดตั้ง เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ในนาม โรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อจัดการศึกษาเตรียมแพทย์ และเตรียมประเภทวิชาอื่นๆ ขึ้นภายในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2503 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติยกฐานะขึ้นเป็น คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี - โท - เอก ในเวลาต่อมา ในปี พ.ศ. 2511 คณะวิทยาศาสตร์ได้ย้ายสถานที่มาตั้ง ณ พื้นที่ปัจจุบัน ในปีพ.ศ. 2512 มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้ใช้พระนามาภิไธย มหิดล เป็นนามใหม่ของมหาวิทยาลัย และต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี แบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2512 คณะวิทยาศาสตร์ จึงได้ใช้ชื่อใหม่เป็น คณะวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีที่ทำการ 2 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตพญาไท และวิทยาเขตศาลายา สำหรับการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-2 และเป็นสถานที่ปฏิบัติการวิจัย ซึ่ง MUSC เป็นผู้นำการศึกษาถึงระดับปริญญาเอกทางสาขาวิทยาศาสตร์ สร้างนักวิจัยระดับมัธยมศึกษาให้กับประเทศ ในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นหน่วยงานแรกของประเทศที่ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาเอก และผลิตบัณฑิตปริญญาตรี - โท - เอก ออกมาอย่างต่อเนื่อง บัณฑิตเหล่านี้ได้รับใช้สังคม เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนกลาง และในส่วนภูมิภาค ผลผลิตจาก MUSC คุณภาพสูงเทียบเท่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มาตรฐานสากล ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ (คณะวิทยาศาสตร์, 2556) ในการบริหารงานของคณะวิทยาศาสตร์ มีคณบดี เป็นผู้นำด้านวิชาการและการบริหารจัดการมีคณะกรรมการประจำคณะวิทยาศาสตร์ ร่วมกำหนดและเสนอนโยบายและแนวทางการบริหารงานตามภารกิจหลัก เพื่อให้ดำเนินการโดยสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายและทิศทางของมหาวิทยาลัย มีคณะที่ปรึกษาคณบดีประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า ผู้บริหาร ผู้ใช้บัณฑิต ปัจจุบันคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลประกอบด้วย 12 ภาควิชาและ 1 ศูนย์ โครงสร้างส่วนสนับสนุนองค์การ ภายใต้สำนักงานคณบดี ประกอบด้วย 13 งาน และ 1 โครงการจัดตั้งงาน นอกจากนี้ยังมีหน่วยวิจัยและเครือข่ายวิจัยของคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 12 หน่วย

5. ผลงานที่เกี่ยวข้อง

สุเมธี ทาวิชัย (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือซึ่งได้ศึกษากระบวนการและแนวปฏิบัติในการบริหารของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานคือความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจากการที่ระบบการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ การละเมิดกฎเกณฑ์ต่างๆ ทั้งภายนอกและภายใน การผิดพลาดในการปฏิบัติงานและการทุจริตและในการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือพบว่า ธนาคารพาณิชย์ที่ต่างชาติถือหุ้นใหญ่มีระดับแนวปฏิบัติมากที่สุดทั้งในด้านการระบุความเสี่ยง การวัดความเสี่ยง การติดตามความเสี่ยง และการควบคุมความเสี่ยง โดยผู้บริหารระดับสูงได้นำนโยบายที่ได้รับอนุมัติจากกรรมการผู้จัดการ ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลได้กำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานที่สำคัญโดยการรายงานผลการดำเนินงานจริงเทียบกับเป้าหมายการเติบโตในส่วนของปัญหาของการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานพบว่า ส่วนใหญ่ขาดการศึกษาในด้านการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง

ธารชุตดา อมรเพชรกุล (2546) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงภายในสายงานทะเบียนและตรวจสอบพัสดุ ส่วนการพัสดุสำนักบริหารแผนและการคลังจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า มีความเสี่ยง 14 ประเด็น และความเสี่ยง 5 ลำดับแรก คือสถานที่จัดเก็บพัสดุ ไม่เพียงพอ เจ้าหน้าที่ทำงานไม่ทัน เจ้าหน้าที่ทำงานผิดพลาด ผู้รับบริการไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าหน้าที่ได้รับอันตรายสรุปเป็นแผนจัดการความเสี่ยงได้ 12 แผน จากการประเมินความเสี่ยงหลังจากใช้ระบบบริหารความเสี่ยงแล้วพบว่า ความเสี่ยงลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 76.70

วราพร อาสาห์ประกิต (2547) ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของโครงการการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยง ผลการศึกษาพบว่ามีความเสี่ยงภายใน จำนวน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

13 ปัจจัย ความเสี่ยงภายนอก จำนวน 14 ปัจจัย จากนั้นมีการสร้างแผนการควบคุมความเสี่ยงของโครงการ มีแผนการจัดการความเสี่ยง 14 แผน ได้นำแผนจัดการความเสี่ยง จำนวน 4 แผน มาประยุกต์ใช้ในโครงการจากการนำแผนจัดการความเสี่ยงไปปฏิบัติพบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่เดิมมีความรุนแรงในระดับ 3 ลดความรุนแรงลงเป็นเพียงระดับ 1

สกุล วันศรี (2547) ทำการศึกษาการบริหารความเสี่ยงต่อประสิทธิภาพของการบริหารกลุ่มออมทรัพย์อย่างเป็นระบบในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มออมทรัพย์มีการบริหารความเสี่ยงอยู่มากทำให้ระดับความเสี่ยงมีน้อย ทั้งนี้เพราะมีการบริหารทั้งด้านการดำเนินงานและด้านการเงินอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมและตรวจสอบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายและแผนงานที่กำหนดไว้สำหรับ ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มออมทรัพย์ได้แก่ การขาดเงินทุน การอนุมัติล่าช้า การไม่ซื่อสัตย์ตามสัญญา ซึ่งเจ้าหน้าที่ขาดการติดตามทวงถามกรรมการและสมาชิกไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบจากการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการหรือวิธีการดำเนินงาน จึงควรแก้ไขโดยให้ความรู้ความเข้าใจกับกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ควรบริหารความเสี่ยงด้วยการจัดให้มีการวางแผนการดำเนินงาน จัดโครงสร้างองค์การและประเมินความเสี่ยงเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

วิดา ปานาลาด (2548) ได้ศึกษาการบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทยจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการบริหารการควบคุมภายในและเปรียบเทียบการบริหารการควบคุมภายในของผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการควบคุมภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม การควบคุมด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสารและการติดตามประเมินผลในส่วนของผลการเปรียบเทียบการบริหารการควบคุมภายในพบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการบริหารราชการกรมต้นสังกัดที่ได้รับจำนวนเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่แตกต่างกันให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในที่แตกต่างกันในขณะที่ผู้บริหารที่มีจำนวนบุคลากรแตกต่างกันให้ความสำคัญต่อการบริหารการควบคุมภายในเฉพาะในด้านการประเมินความเสี่ยง

วิราภรณ์ พึ่งพิศ (2550) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของบริษัทบูรพาอุตสาหกรรม จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของบริษัทอยู่ในระดับไม่แน่นอนทุกด้าน โดยเฉพาะซึ่งประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุมด้านสารสนเทศ และการสื่อสารและการติดตามประเมินผล ในส่วนของปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในซึ่ง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประกอบด้วย ด้านระบบการควบคุมภายใน ด้านความเสี่ยงของการควบคุม และด้านการประเมินผล และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของบริษัท จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าระดับการศึกษาและตำแหน่งที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกัน ในขณะที่เพศอายุและระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรค ไม่แตกต่างกัน ในส่วนของการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรซึ่งประกอบด้วย ด้านวัฒนธรรมและด้านโครงสร้าง และระบบงานและปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในพบว่าทั้ง 2 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในไปในทิศทางเดียวกันและโดยรวมแล้วมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

อัจฉริยา อนันตพงษ์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานพัสดุของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผลการศึกษาพบว่า มีรายการความเสี่ยง 13 รายการซึ่งความเสี่ยงทั้งหมดอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก รายการความเสี่ยง 3 ลำดับแรกคือ ผู้ขาย/ผู้รับจ้าง ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการรับข้อมูลหรือเอกสารจากหน่วยขอรับบริการล่าช้า และมีการยกเลิกการดำเนินการ/การยกเลิกสัญญาจากรายการความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ได้วิเคราะห์หาสาเหตุและสามารถจัดแนวทางบริหารความเสี่ยง ได้ 9 แนวทางด้วยกัน ซึ่งการบริหารงานพัสดุสามารถนำแนวทางการบริหารความเสี่ยง ไปปฏิบัติได้จริงและไปขยายผลหรือต่อยอดในการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานอื่น ๆ ภายในองค์กรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วนในกระบวนการบริหารงานในภาพรวมทั้งองค์กร

วิฑูรย์ สมโต (2551) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการของธนาคารกรุงไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ธนาคารกรุงไทยมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นประจํา/สม่ำเสมอ ซึ่งพิจารณาการดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านกระบวนการและวิธีการปฏิบัติ ด้านระบบสนับสนุน และด้านธรรมาภิบาลในองค์กรและจากการปฏิบัติเป็นประจํา/สม่ำเสมอสนับสนุนผลการศึกษาระดับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการของธนาคารกรุงไทยในภาพรวมที่พบว่ามีโอกาสเกิดขึ้นน้อย

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยโดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมืองนอกเมือง และในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และแนวทางการบริหารความเสี่ยงใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียน การสอนควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ความเสี่ยงรวมไปถึงถ่ายโอนความเสี่ยงปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ความเสี่ยงปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นใจทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการ ในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคี คือชุมชนผู้ปกครองและผู้ประกอบการปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมไปถึงถ่ายโอนความเสี่ยงส่วนปัจจัย ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียนผู้ปกครองบุคลากรในสถานศึกษาชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

สุพัตรา แสงวงษา (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการของพนักงาน บมจ. ธนาकरกรุงไทย สำนักงานใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านอายุ ด้านสถานภาพด้านระยะเวลาในการทำงานด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและด้านตำแหน่งงานมีผลต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการติดตามความเสี่ยง ด้านการควบคุมและบรรเทาความเสี่ยง และด้านการรายงานความเสี่ยง ยกเว้นด้านปัจจัยด้านเพศและด้านระดับการศึกษาที่ไม่มีผลในส่วนของปัจจัยการรับรู้ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิธีการสื่อสารภายในองค์กร ด้านการฝึกอบรม ด้านสิ่งเร้า/กระตุ้น ด้านประสบการณ์ในอดีต ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และด้านเป้าหมายการบริหารความเสี่ยงโดยรวมมีผลต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการระดับปานกลาง และระดับการรับรู้โดยรวมมีผลต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการระดับปานกลาง

มนสิชา แสงวัง (2553) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้ศึกษาระดับความเสี่ยง และแนวทางการจัดทำการบริหารความเสี่ยง ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารระดับสูงสามารถยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงาน ส่วนความเสี่ยงด้านการเงินงบประมาณ มีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารระดับสูงไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงนั้นได้ ส่วนแนวทางในการจัดทำการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยมี 2 แนวทาง คือจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรทุกระดับ และจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยงโดยให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความสำคัญต่อความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำรณ โฆษนะ โชติ (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.93, 3.88, 3.77, 3.70, 3.66 และ 3.63 คะแนน ตามลำดับ) และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานมหาวิทยาลัยมหิดลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน ตำแหน่งทางการบริหาร ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งชำนาญการ/งาน ประเภทของผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่สังกัด ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีการศึกษา

การศึกษากการประเมินผลกระทบการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูล จากหนังสือ เอกสาร ผลงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการศึกษาที่เกี่ยวกับผลกระทบการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ และเพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาขอเสนอรายละเอียดการดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร : ประชากรที่ใช้ในศึกษา คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 678 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 252 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีสุ่ม (Simple Random Sampling) และใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีระดับความเชื่อมั่นในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 95% และระดับความคลาดเคลื่อน 5% และคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสัดส่วนของภาควิชา/งาน ด้วยวิธีการสุ่มแบบ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ระดับชั้น (Stratified Sampling) ซึ่งเป็นแผนการสุ่มตัวอย่างที่มีการแบ่งส่วนงานต่างๆ ในประชากร
ออกเป็นกลุ่ม แล้วทำการเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มมาให้ครบทุกกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่
เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสรุปผลเพื่อใช้เป็นแนวทางใน
การสร้างแบบสอบถามและดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการศึกษา นำแบบสอบถามให้
ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC : Index of
item objective congruence) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่ง
แสดงว่ามีความตรงใช้ได้ดีตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำแบบสอบถามไปทำ try-out กับ
ผู้ปฏิบัติงานคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มา
ตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็น
เกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยง ความคิดเห็นเกี่ยวกับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงด้าน และความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์ในการแปลคะแนนเฉลี่ย โดยใช้วิธีการอิงเกณฑ์ในการแปลความออกเป็น 5
ระดับ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่แบ่งมาตราส่วนประมาณค่าระดับออกเป็น 5 ช่วง เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	คะแนน หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้ศึกษาได้กำหนดการแปลผลของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Davis's Descriptor (อ้างในพ้อง
พรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ นัศราภรณ์, 2542) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.70 หรือสูงกว่า	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.50-0.69	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.30-0.49	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.10-0.29	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01–0.09 หมายถึง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC) ก่อนนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out)
2. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือถึงคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม เพื่อทำการทดสอบ Try Out จำนวน 30 ชุด
3. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือถึงภาควิชา/งานต่างๆ ภายในคณะวิทยาศาสตร์ พร้อมแบบสอบถาม เพื่อแจกให้กับผู้ประสานงาน ตามจำนวนที่สุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลคืนตามเวลาที่กำหนด
4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล โดยได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 252 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประมวลผลข้อมูล ภายหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน จนได้แบบสอบถามทั้งหมด 252 ชุด จากนั้นผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (*t*-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ของกระบวนการบริหารความเสี่ยง มีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง การประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการบรรยาย ผลการศึกษา ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.21) มีอายุเฉลี่ย 37.21 ปี อายุน้อยสุด 23 ปี อายุมากที่สุด 55 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 68.65) มีระยะเวลาปฏิบัติงานเฉลี่ย 9.43 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานต่ำสุด 2 ปี ระยะเวลาปฏิบัติงานสูงสุด 22 ปี และเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 65.48)

2. กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการและวิธีการปฏิบัติการ ด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านระบบสนับสนุน ด้านธรรมาภิบาลในองค์กร และด้านการกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.01 3.96 3.89 3.85 และ 3.68 คะแนน ตามลำดับ) รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของกระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ โดยรวมและจำแนกรายด้าน

กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการกำหนดนโยบาย	3.68	0.64	มาก
2. ด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	3.96	0.43	มาก
3. ด้านกระบวนการและวิธีการปฏิบัติการ	4.01	0.42	มาก
4. ด้านระบบสนับสนุน	3.89	0.66	มาก
5. ด้านธรรมาภิบาลในองค์กร	3.85	0.60	มาก
โดยรวม	3.88	0.41	มาก

3. โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83 คะแนน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเสี่ยงที่เกิดจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเสี่ยงที่เกิดจากขั้นตอนการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงที่เกิดจากตัวบุคคล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07 3.96 และ 3.46 คะแนน ตามลำดับ) รายละเอียดตามตารางที่ 2

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน
โดยรวม และจำแนกรายด้าน

โอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความเสี่ยงที่เกิดจากตัวบุคคล	3.46	0.64	มาก
2. ความเสี่ยงที่เกิดจากขั้นตอนการปฏิบัติงาน	3.96	0.54	มาก
3. ความเสี่ยงที่เกิดจากเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.07	0.60	มาก
โดยรวม	3.83	0.48	มาก

4. สมมติฐานการศึกษา ข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อโอกาสที่
เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีประเภท
ของผู้ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อโอกาสที่ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วน
ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อโอกาส
ที่ความเสี่ยงในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดตาม
ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปฏิบัติงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ
โอกาสที่ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ
ทดสอบค่าที (*t*-test) และทดสอบค่าเอฟ (*F*-test)

โอกาสที่ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ <i>t</i> Sig.	อายุ <i>F</i> Sig.	ระดับ <i>F</i> Sig.	ระยะเวลา <i>F</i> Sig.	ป.ผู้ปฏิบัติงาน <i>F</i> Sig.
1. ความเสี่ยงที่เกิดจากตัวบุคคล	0.74 0.46	3.11 0.00**	0.38 0.68	6.20 0.00**	0.59 0.55
2. ความเสี่ยงที่เกิดจากขั้นตอนการ	-4.93 0.00**	1.54 0.04*	16.80 0.00**	3.63 0.00**	2.54 0.08
3. ความเสี่ยงที่เกิดจากเทคโนโลยี	-3.87 0.00**	2.00 01.00**	8.62 0.00**	2.96 0.00**	5.20 0.01*
โดยรวม	-3.18 0.00**	1.80 0.01*	6.50 0.00**	4.75 0.00**	2.79 0.06

5. สมมติฐานการศึกษาข้อที่ 2 กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับ
โอกาสที่ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 กระบวนการบริหารความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับโอกาสที่เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ทดสอบสมมติฐานของการศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่า Sig

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	MX_u	Y_1	Y_2	Y_3	MY_u
X_1 Correlation Coefficient	1	0.34**	0.44**	0.71**	0.36**	.80**	0.26**	0.49**	0.35**	0.44**
Sig. (2-tailed)	.	0.00	0.00	0.00	0.00	.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X_2 Correlation Coefficient	0.34**	1	0.36**	0.26**	0.26**	.52**	0.35**	0.38**	0.38**	0.45**
Sig. (2-tailed)	0.00	.	0.00	0.00	0.00	.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X_3 Correlation Coefficient	0.44**	0.36**	1	0.44**	0.31**	.63**	0.31**	0.37**	0.26**	0.33**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	.	0.00	0.00	.00	0.00	0.00	0.00	0.00
X_4 Correlation Coefficient	0.71**	0.26**	0.44**	1	0.55**	.87**	0.06	0.54**	0.45**	0.42**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	.	0.00	.00	0.36	0.00	0.00	0.00
X_5 Correlation Coefficient	0.36**	0.26**	0.31**	0.55**	1	.71**	0.31**	0.66**	0.48**	0.60**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	.	.00	0.00	0.00	0.00	0.00
MX_u Correlation Coefficient	0.80**	0.52**	0.63**	0.87**	0.71**	1	0.30**	0.66**	0.52**	0.60**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	.	0.00	0.00	0.00	0.00
Y_1 Correlation Coefficient	0.26**	0.35**	0.31**	0.06	0.31**	.30**	1	0.37**	0.43**	0.75**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.36	0.00	.00	.	0.00	0.00	0.00
Y_2 Correlation Coefficient	0.49**	0.38**	0.37**	0.54**	0.66**	.66**	0.37**	1	0.55**	0.77**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	.00	0.00	.	0.00	0.00
Y_3 Correlation Coefficient	0.35**	0.38**	0.26**	0.45**	0.48**	.52**	0.43**	0.55**	1	0.83**
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	.00	0.00	0.00	.	0.00
MY_t Correlation Coefficient	0.44**	0.45**	0.33**	0.42**	0.60**	.60**	0.75**	0.77**	0.83**	1
Sig. (2-tailed)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	.00	0.00	0.00	0.00	.

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. องค์กรควรมีการสื่อสารให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้ตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการไม่ระมัดระวังในเรื่องความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุในทุกภาคส่วน
2. องค์กรควรมีกระบวนการวางแผนด้านนโยบายด้านความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

แนวทางการพัฒนา

1. องค์กรควรมีการอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น หากเราไม่มีการบริหารจัดการด้านความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ
2. องค์กรควรจัดให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้มีการวางแผนกระบวนการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ ของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ควรศึกษาทัศนคติที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานด้านงานคลังและพัสดุ ของผู้ปฏิบัติงานคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รายการอ้างอิง

- กฤษณ์วัช นพนาตีพงษ์. (2552). *แผนบริหารความเสี่ยง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประจำปีงบประมาณ 2552*. ค้นจาก <http://www.nrct.go.th>
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2549). *ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล*. ค้นจาก <http://www.images.akaruna.multiply.multiplycontent.com/.../>
- กัญชวลี จานงศ์วงศ์. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. ค้นจาก <http://www.opdc.dgr.go.th>
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (ม.ป.ป.) *คู่มือการบริหารความเสี่ยง การกีฬาแห่งประเทศไทย*. ค้นจาก <http://www.sat.or.th>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- กิ่งแก้ว ศรีสาตีกุลรัตน์. (2556). *สรุปหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการบริหารหลักการธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา*. ค้นจาก <http://www.gotoknow.org/posts/206242>
- คุณชาติ เวชสาร. (2546). *การวิจัยการตลาด (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556). *แผนกลยุทธ์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี 2555-2559 (ฉบับปรับปรุงปี 2556)*. มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร.
- คำรณ โขชนะ โชติ. (2560). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหิดล*. Journal of Professional Routine to Research. Volume 1, August 2017. หน้า 67-75
- ณิศภาพวรรณ คูวิเศษแสง. (2552). *การบริหารความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล*. ค้นจาก <http://blog.buu.ac.th/blog/supply/>
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ติน ปรัชญพฤกษ์. (2542). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม*. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (ม.ป.ป.). *ธรรมาภิบาล : หลักการบริหารรัฐกิจแนวใหม่*. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เข้าถึง โดย http://kmcenter.rid.go.th/kmc11/file/file_abstract/abstac-54/abs_010954-1.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2546). *พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับปรับปรุง 2546-2548*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์ไพศาล.
- ธารชуда อมรเพชรกุล. (2546). *การพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงในส่วนการพัสดุ สำนักบริหารแผนและการคลัง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. ค้นจาก <http://www.cu-qa.chula.ac.th/learning/Risk/RISK%20paper%20A-Prasert.pdf>
- ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *ธรรมนูญแห่งชาติดุทธศาสตร์กัญหายนะประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- นฤมล สะอาดโถม. (2550). *การบริหารความเสี่ยงองค์กร Enterprise risk management*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- นฤมล สะอาดโถม, บุษกร วัชรศรี โรจน์ และวาสิตา บุญสาธิต. (2551). *CRO ต้องรู้คู่มือบริหารความเสี่ยงองค์กรยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ฐานบุ๊คส์.
- นวพร เรืองสกุล. (2551). *กรอบโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาความรู้ตลาดหุ้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นิรมล กิติกุล. (2552). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. นครปฐม: เพชรเกษม.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2544). *ตัวชี้วัดธรรมภิบาล*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. (2550). *ตัวชี้วัดธรรมภิบาล*. รายงานการวิจัย นนทบุรี : สถาบัน
พระปกเกล้า

ปรานี พรรณวิเชียร. (2552). *การบริหารความเสี่ยง*. ค้นจาก <http://www.eqd.rmutt.ac.th/document/RISK.ppt>
ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ จัตุราภรณ์ .(2541) .*การออกแบบการวิจัย ประชาชน* .
กรุงเทพมหานคร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2548). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 8)
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนสิชา แสงวัง. (2553). *การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต คณะวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2552). *คู่มือการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ฉบับปรับปรุงพิมพ์ครั้งที่ 3*.
กรุงเทพฯ: โกลบอล กราฟฟิค.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. (2556). *แนวโน้มการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย*. ค้น
จาก <http://www.mcu.ac.th/BO/Files/Doc/Reseachdoc/schFile21.doc>

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. (ม.ป.ป.). *แผนบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ประจา
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 - 2555*. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.

_____. (2556). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2555 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.

_____. (2556). สารสนเทศ 2556 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (2552). *คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ประจำปี 2552*. ค้น
จาก http://www.wedz.skun.ac.th/doc/file/2009-01-30_070.doc

ราชกิจจานุเบกษา. (2534). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534*.

ราชกิจจานุเบกษา. (2556). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
พ.ศ. 2556*.

รัชนา สานติยานนท์ และคนอื่นๆ. (2544). *รูปแบบใหม่ของการบริหารจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- วราพร อาสาห์ประกิต. (2547). *การบริหารความเสี่ยงของโครงการการให้คำปรึกษาและติดตั้งระบบสารสนเทศ*. ค้นจาก [http:// cuir.car.chula.ac.th/dspace/sidebar/thesis.jsp?start=2401](http://cuir.car.chula.ac.th/dspace/sidebar/thesis.jsp?start=2401) – แกด
- วิฑูรย์ สมโต. (2551). *การบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการของธนาคารกรุงไทยในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิดา ปานาลาด. (2548). *การบริหารการควบคุมภายในของกระทรวงมหาดไทย จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิราภรณ์ พึ่งพิศ. (2550). *ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของบริษัทบูรพาอุตสาหกรรม จำกัด*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษุกร นาคชน. (2558). *ประสิทธิภาพการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2559). *สรุปสารสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรัฐมนตรี.
- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน). (2560). *แผนบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ : สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน).
- สกล วันศรี. (2547). *การบริหารความเสี่ยงต่อประสิทธิภาพการบริหารกลุ่มออมทรัพย์อย่างเป็นระบบในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (2556). *องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)*. ค้นจาก http://www.igphtai.org/knowledge_organization_10-good-governance.html
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). *การบริหารความเสี่ยง*. ค้นจาก

<http://www.moph.go.th/opdc/data/2/การบริหารความเสี่ยง.doc>

สุพัตรา แสงวงษา. (2552). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารความเสี่ยง ปฏิบัติการของพนักงาน
บจม.ธนาคารกรุงไทย สำนักงานใหญ่*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุเมธี ทาวิชัย. (2546). *การบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์บัญชี
มหาบัณฑิต คณะวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อังคณา ศรีสวัสดิ์. (2553). *การยอมรับกระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการที่ส่งผลต่อ โอกาสที่
เกิดความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ ของบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด (บสก.)*.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัจฉริยา อนันตพงศ์. (2550). *การบริหารความเสี่ยงในการบริหารงานพัสดุของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ*.
ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการสาธารณะสำหรับ นักบริหาร คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Hendrik, J. T. (2005). *Donos and good governance: Analysis of a policy discourse in the Netherland and
Germany*. Unpublished doctoral dissertation, University of Twente, Enschede, Netherlands.

Karmel, R. (2003). *Reconciling federal and state interests in securities regulation in the United States and
Europe*. London: Brooklyn J. of International Law.

Philip, K. (2005). *The politics of good governance in the Asean 4*. Unpublished Master's thesis, University of
Griffith, South East Queensland, Australia.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การควบคุมความเร็วรถด้วยระบบ GPS Tracking

กรณีศึกษา บริษัท ABC

Vehicle speed control with GPS Tracking system

ชนินทร์ ลากเกิน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ-การจัดการ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน

ปฏิพล หอมยามเย็น

อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

Management - Logistics and Supply Chain Management

Faculty of Business and Information Technology

Rajamangala University of Technology Suwannaphum Suphanburi Center

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นเรื่องของ การขนส่งทางถนน การควบคุมความเร็วรถด้วยระบบ GPS Tracking มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบ GPS Tracking ในการควบคุมความเร็วรถขนส่งสินค้า ที่ขนส่งสินค้าในบริษัท ABC ได้ใช้ศึกษาระบบ GPS Tracking ได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว โดยดำเนินการประเมินคุณภาพของงานวิจัยจากพนักงานผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน งานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบประเมินระดับคุณภาพของงานวิจัยและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลของงานวิจัยการควบคุมความเร็วรถด้วยระบบ GPS Tracking สำหรับการควบคุมความเร็วรถ โดยพนักงานขับรถและพนักงานควบคุม GPS จำนวน 10 คน ได้ทดลองปฏิบัติงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ทำการทำการประเมินคุณภาพ พบว่า ทั้งสามด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการดำเนินงานและด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\mu = 4.60$) คิดเป็นค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.22$) สำหรับด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.72$, $\sigma =$

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

0.25) รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.40$) และด้านการดำเนินงาน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.52$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การควบคุมความเร็ว, ระบบ GPS Tracking

Abstract

Vehicle speed control with GPS Tracking system is intended to study the GPS Tracking system in controlling the speed of cargo transportation. Which transport goods in Suk Sampan Transport Limited Partnership Has been used to study GPS Tracking system correctly and quickly by conducting the assessment of the quality of the project from 10 related employees. The tools used to evaluate the project are the evaluation form for the quality of the project. And in-depth interview By analyzing data Is to find the percentage, mean and standard deviation Project evaluation results, vehicle speed control with GPS tracking system for vehicle speed control The driver and GPS control staff of 10 people were experimenting with the work created by the project and then evaluated the quality. It was found that the three aspects were the content, operations and benefits received The overall picture is at the highest level of satisfaction ($\mu = 4.60$), which is the standard deviation ($\sigma = 0.22$). For the content, the level of satisfaction is highest ($\mu = 4.72$, $\sigma = 0.25$), followed by Is the benefit received Satisfaction is at the highest level ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.40$) and operational aspects Satisfaction is at a high level ($\mu = 4.43$, $\sigma = 0.52$), respectively.

Keywords: Vehicle speed control, GPS Tracking

บทนำ

ปัจจุบันการขนส่งในงานด้านโลจิสติกส์ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างมากเพราะการแข่งขันที่รุนแรง การแข่งขันที่ต้องสร้างความได้เปรียบ ความรวดเร็วจึงต้องมีการนำเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ระบบโทรคมนาคม และเครือข่ายทางอินเทอร์เน็ต (Internet) มีการเติบโต

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อย่างก้าวกระโดดรวมทั้งมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่อำนวยความสะดวกสบายให้แก่มนุษย์ในการใช้ชีวิตรวมถึงการบริหารจัดการองค์กร ดังเช่นระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) ซึ่งเป็นระบบที่สามารถระบุตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ได้ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือยานพาหนะ โดยตำแหน่งที่ระบุได้นั้นมาจากการคำนวณพิกัดของดาวเทียมระบุพิกัดที่ลอยอยู่ในอวกาศ

ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS) อาศัยการคำนวณจากความถี่สัญญาณนาฬิกาที่ส่งมาจากดาวเทียมที่โคจรรอบโลก ทำให้ระบบ GPS ระบุตำแหน่ง ณ จุดที่สามารถรับสัญญาณได้ทั่วโลก โดยเครื่องรับสัญญาณ GPS ได้รับการพัฒนาเป็นอุปกรณ์ติดตามยานพาหนะแบบเรียลไทม์ เรียกว่า ระบบติดตามยานพาหนะ (GPS Tracking System) ส่วนใหญ่ใช้ในองค์กรที่ดำเนินธุรกิจด้านโลจิสติกส์ ซึ่งมีการใช้ยานพาหนะในการประกอบธุรกิจขนส่งสินค้า โดยผู้ใช้สามารถตรวจสอบตำแหน่ง ความเร็ว และทิศทางของยานพาหนะได้ทันทีตลอด 24 ชั่วโมง โดยใช้ร่วมกับอุปกรณ์คำนวณพิกัดตำแหน่งยานพาหนะที่เรียกว่า GPS Tracker ผ่านสัญญาณดาวเทียมระบบอินเทอร์เน็ต และแสดงผลผ่านระบบสื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ระบบวิทยุสื่อสาร เป็นต้นระบบติดตามติดตามยานพาหนะ (GPS Tracking) ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารพนักงานและยานพาหนะในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการตรวจสอบพฤติกรรมของพนักงานหรือสถานะของรถยนต์ รถบรรทุกและรถส่งสินค้า ได้ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ในสภาวะราคาน้ำมันหรือเชื้อเพลิงต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งที่ต้องใช้น้ำมันในการประกอบธุรกิจเป็นหลัก ปัจจัยในการเพิ่มหรือลดต้นทุน ประกอบด้วยระยะทาง ระยะเวลา น้ำมัน เชื้อเพลิง ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้เป็นผลที่เกี่ยวข้องกัน หากใช้เส้นทางที่อ้อม ระยะทางมากขึ้น เวลาในการเดินทางก็มากขึ้นตาม ทำให้สูญเสียพลังงานเชื้อเพลิงมากขึ้นตามลำดับ เทคโนโลยี GPS Tracking ช่วยให้ผู้ใช้งานทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถได้ อาทิ เช่น การใช้ความเร็วเกินกำหนด การขับรถออกนอกเส้นทาง เป็นต้น ดังนั้นแนวทางในการลดต้นทุนจำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่แท้จริงเพื่อใช้ในการบริหารจัดการการขนส่งให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากผลสำรวจของกรมการขนส่งทางบก พบว่า ปัจจุบันมีอุตสาหกรรมการขนส่งสินค้า โดยรถบรรทุกเพิ่มมากขึ้น และมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุและความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงเทศกาล ซึ่งข้อมูลจากหน่วยสืบสวนอุบัติเหตุ พบว่า การขับขี่ของผู้ขับขี่เป็นปัจจัยหลักในการเกิดอุบัติเหตุของการขนส่งโดยรถบรรทุก นอกจากนี้ มีผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีระบบ GPS เป็นเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการเดินรถ โดยการนำ GPS มาใช้ควบคุมความเร็วในการขับขี่ของพนักงานขับรถสามารถช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุของรถบรรทุกได้อย่างชัดเจน

ดังนั้นผู้จัดทำโครงการจึงมีความสนใจที่จะจัดทำโครงการควบคุมความเร็วรถขนส่งสินค้าด้วยระบบ GPS ของพนักงานขับรถขนส่งสินค้า ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุขสำราญขนส่ง เพื่อที่จะนำผลการจัดทำโครงการไปเป็นข้อมูลให้ทางบริษัทนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบการขนส่งสินค้าเพื่อควบคุมความเร็วรถลดต้นทุนและลดอุบัติเหตุในการขนส่งสินค้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระบบ GPS Tracking ในการควบคุมความเร็วรถขนส่งสินค้า

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

แนวความคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี GPS Tracking

ประวัติความเป็นมาของเทคโนโลยี GPS Tracking ในช่วงปี ค.ศ. 1950 ถึง 1960 กองทัพของสหรัฐอเมริกาได้สร้างระบบนำทางและระบบค้นหาตำแหน่งด้วยดาวเทียมขึ้นมาคือ Transit และ Imation โดยระบบ Transit ได้เริ่มดำเนินการในปี 1964 และสามารถเริ่มใช้งานได้ในปี 1969 ส่วน Imation เป็นเพียงระบบต้นแบบเท่านั้นไม่สามารถนำมาใช้งานได้จริงในขณะเดียวกัน กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาอยู่ในช่วงสร้างระบบดังกล่าวเช่นเดียวกันโดยมีชื่อเรียกว่า System 621B ก่อนที่จะมีการทดลองนำไปใช้คณะกรรมการรักษาความมั่นคงแห่งสหรัฐอเมริกาซึ่งก่อตั้งโดยกองทัพอากาศในปี 1973 ได้กำหนดให้มีการรวมระบบ Imation และ 621B เข้าด้วยกันภายใต้หน่วยงานใหม่เรียกว่า DNSS หลังจากแนวความคิดในการรวมระบบเข้าด้วยกันนั้นก่อให้เกิดการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พัฒนาเป็นหน่วยงานใหม่เรียกว่า NAVSTAR จนทำให้เกิดระบบที่เรียกว่า Global Positioning System หรือเรียกย่อ ๆ ว่าระบบ GPS โดยก่อนที่จะมีการใช้ระบบ GPS อย่างเป็นทางการได้มีการสร้างระบบบอกทิศทางสำหรับการเดินเรือทะเลในระบบ LORAN ซึ่งใช้คลื่นวิทยุติดตั้งตามพื้นที่ส่วนต่างๆอ่านค่าตำแหน่งออกมาได้แต่ขาดความแม่นยำและความน่าเชื่อถือสามารถบอกตำแหน่งได้เพียงบริเวณใดบริเวณหนึ่งเท่านั้นจึงมีการพัฒนาขึ้นมาใหม่โดยใช้ชื่อระบบว่า SATNAV หรือระบบ TRANSIT สามารถบอกตำแหน่งได้ครอบคลุมพื้นที่กว่าระบบ LORAN แต่มีข้อบกพร่องคือวงโคจรดาวเทียมของระบบอยู่ในระดับต่ำและมีจำนวนน้อยเกินไปจึงทำให้ทั้งสองระบบดังกล่าวเลิกใช้ไปเริ่มแรกกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกาใช้ระบบ GPS ใช้งานเฉพาะด้านการทหารเท่านั้นแต่ปัจจุบันพลเรือนสามารถนำไปใช้งานได้อย่างกว้างขวาง

ด้วยความสามารถของ GPS ทำให้องค์กรหรือบุคคลธรรมดาสามารถนำข้อมูลตำแหน่งมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมาย เช่น การหาตำแหน่งที่แน่นอนบนพื้นโลกเพื่อป้องกันการหลงทาง การหาจุดอ้างอิงต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น หรือใช้ในการแนะนำเส้นทางไปยังจุดต่าง ๆ บนโลกที่เรียกว่าระบบนำทาง (Navigator) นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้ในการติดตามบุคคลหรือติดตามยานพาหนะที่เรียกว่า GPS Tracking เพื่อใช้ในการตรวจสอบเส้นทางการเดินทางได้อีกด้วย

หลักการทำงานของเทคโนโลยี GPS Tracking

ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) ประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่คือส่วนอวกาศส่วนควบคุมและส่วนผู้ใช้งาน ส่วนอวกาศและส่วนควบคุมมีฐานการทำงานอยู่ที่กองทัพบกสหรัฐอเมริกาซึ่งบริหารงานโดยหน่วยงานอวกาศของกองทัพสหรัฐอเมริกาโดยส่วนควบคุมมีหน้าที่ในการดูแลรักษาทั้งดาวเทียมและการสื่อสารข้อมูลส่วนอวกาศประกอบด้วยดาวเทียมซึ่งโคจรอยู่ในอวกาศรอบโลกซึ่งมีทั้งส่วนที่ปฏิบัติงานส่วนสำรองและส่วนที่ไม่ทำงาน ส่วนผู้ใช้งานเป็นส่วนที่ผู้คนทั่วไปสามารถจัดหามาใช้ได้จากตัวแทนจำหน่ายหลากหลายบริษัทซึ่งในส่วนของผู้ใช้งานนั้นได้รวมถึงฝ่ายทหารด้วยการทำงานของ GPS เป็นไปอย่างง่าย ๆ โดยการคำนวณระยะทางระหว่างดาวเทียมกับเครื่อง GPS ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาจากดาวเทียมอย่างน้อย 3 ดวงเพื่อให้ได้ตำแหน่งที่แน่นอนเมื่อเครื่อง GPS สามารถรับสัญญาณจากดาวเทียมทั้ง 3 ดวงขึ้นไปแล้วมีการคำนวณระยะทางระหว่างดาวเทียมถึงเครื่อง GPS ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

$$D = V \times T$$

โดยที่ D คือระยะทาง
V คือความเร็วของสัญญาณ
T คือเวลา

โดยดิวเทียมทั้ง 3 ดวงจะส่งสัญญาณที่เหมือนกันมายังเครื่อง GPS ด้วยความเร็วแสง 186,000 ไมล์ต่อวินาที แต่ระยะเวลาในการรับสัญญาณได้จากดาวเทียมแต่ละดวงนั้นไม่เท่ากัน เนื่องจากระยะทางไม่เท่ากันระบบติดตามยานพาหนะ (GPS Tracking) แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ดังนี้

1. GPS Tracking แบบ Off-line เป็นการนำเทคโนโลยี GPS มาผสมกับหน่วยความจำ (Memory) ซึ่งจะทำให้ผู้ดูแลระบบสามารถทราบข้อมูลในอดีตของยานพาหนะที่ต้องการติดตาม โดยมีหลังการทำงานคืออุปกรณ์ GPS Tracking แบบ Off-line จะรับข้อมูลตำแหน่งยานพาหนะ GPS และข้อมูล Sensor อื่น ๆ ภายในรถเช่นปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงปริมาณระดับความร้อนของเครื่องยนต์สถานการณ์ติดเครื่องยนต์ซึ่งการรับข้อมูลต่าง ๆ จากยานพาหนะนี้จะถูกจัดเก็บตลอดเวลาการทำงานข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำภายในอุปกรณ์โดยปกติจะสามารถเก็บไว้ได้เป็นระยะเวลานานหลาย ๆ วันเมื่อยานพาหนะกลับมายังบริษัทผู้ดูแลระบบ GPS Tracking แบบ Off-line สามารถนำข้อมูลที่อุปกรณ์เก็บไว้ตลอดระยะเวลาที่เดินทางมาเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์

2. GPS Tracking แบบ On-line เป็นการนำระบบกำหนดตำแหน่งบนโลกมารวมกับระบบโครงข่ายสื่อสาร เช่น วิทยุ SMS, GPRS เป็นการพัฒนาต่อยอดจากแบบ Off-line ทำให้ระบบ GPS Tracking แบบ On-line สามารถแสดงตำแหน่งยานพาหนะในปัจจุบันได้ทันที เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดูแลอย่างมาก โดยมีหลักการทำงานคือ อุปกรณ์ GPS Tracking แบบ On-line จะรับข้อมูลตำแหน่งยานพาหนะ GPS และข้อมูล Sensor อื่น ๆ ภายในรถการรับข้อมูลต่าง ๆ จากยานพาหนะนี้จะถูกเก็บตลอดเวลาการทำงาน ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำภายในอุปกรณ์โดยปกติสามารถเก็บได้เป็นระยะเวลานานหลายวัน ข้อมูลจะถูกส่งออกมาจากอุปกรณ์ไปยัง Server กลางทันทีโดยไม่ต้องรอให้ยานพาหนะกลับมายังบริษัท การใช้ GPS Tracking ในประเทศ ปัจจุบันระบบโลจิสติกส์ของไทยมีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการพัฒนา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบโลจิสติกส์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะราคาน้ำมันหรือเชื้อเพลิงต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธุรกิจ ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระบบการขนส่งสินค้าและบริการมากยิ่งขึ้นระบบ GPS Tracking จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการบริหารงานด้านการขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยใช้การขนส่งทางรถยนต์เป็นหลักถึง 86% ขณะที่ในอนาคตการขนส่งทางรถยนต์ไม่ถูกจำกัดเพียงในประเทศเท่านั้นแต่ขยายไปถึงภูมิภาคอาเซียนจากการเปิดเขตการค้าเสรี (AEC) ธุรกิจภาคการขนส่งจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วควบคู่กับการนำเทคโนโลยี GPS Tracking มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อวางแผนการเดินทางประจำวัน การเดินทางรวมถึงควบคุมค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและทราบข้อมูลรวมถึงการติดตามรถได้แบบเรียลไทม์ (ฉัตรลดา ลาภมหานนท์, 2554) การใช้เทคโนโลยี GPS Tracking ในปัจจุบันเทคโนโลยี GPS Tracking นิยมใช้ในการติดตามรถยนต์ รถบรรทุก และรถโดยสารขนาดใหญ่ แนวโน้มในอนาคตอาจมีการใช้อย่างแพร่หลายไปถึงรถแท็กซี่ รถพยาบาล รถตำรวจ รถโรงเรียนรถขนส่งสาธารณะ เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า

โดยทั่วไปการขนส่ง (Transportation) หมายถึงการเคลื่อนย้ายคน (People) สัตว์ สิ่งของ (Goods) จากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง อย่างไรก็ดีหากพิจารณาจากคำนิยามนี้แล้วผิวดินอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้นมาได้ว่า การขนส่งเป็นการเคลื่อนย้ายคน สัตว์ หรือสิ่งของจากอาคารแห่งหนึ่งเท่านั้น แต่แท้ที่จริงแล้วการขนส่งยังมีความหมายกว้างขวางโดยครอบคลุมไปถึงการขนส่ง การขนถ่าย การเคลื่อนย้ายคนหรือสิ่งของภายในอาคาร ภายในบ้าน ภายในที่ทำงานหรือภายในโรงงานด้วย ดังนั้นหากยึดคำจำกัดความถูกต้องแล้วการที่คนเราเดินอยู่ภายในบ้าน การใช้รถเข็นช่วยบรรทุกของเมื่อเข้าไปซื้อสินค้าหรือการที่กรรมกรขนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือก็นับเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการขนส่งเช่นเดียวกัน (จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา, 2543)

การขนส่ง ตามนิยามทางเศรษฐศาสตร์ยังมีความหมายที่ซับซ้อนกว่านิยามของการขนส่งตามที่เข้าใจกัน โดยทั่วไปคือ การขนส่งหมายถึงการเคลื่อนย้ายบุคคลหรือสินค้าจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง อันก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (Place Utility) และอรรถประโยชน์ด้านเวลา (Time Utility) ดังนั้นถ้าพิจารณาจากนิยามข้างต้น การขนส่งสินค้า (Freight

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Transportation) จึงหมายถึงการเคลื่อนย้ายสินค้าสินค้าจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง อันก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (Place Utility) และอรรถประโยชน์ด้านเวลา (Time Utility) ทั้งนี้การเคลื่อนย้ายดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า ซึ่งจะเป็นการก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ด้านสถานที่และเวลาในการขนส่ง (Time-in-Transit) กับความต่อเนื่องในการให้บริการ (Consistency of Service) เป็นตัวที่บ่งบอกถึงอรรถประโยชน์ด้านเวลา

แลมเบิร์ต (Lambert, Stock & Ellran, 1998) ได้ให้ความหมายของโลจิสติกส์ (Logistics) ไว้ว่าเป็นกระบวนการวางแผนการดำเนินงาน และการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การเคลื่อนย้ายการจัดเก็บวัตถุดิบสินค้าระหว่างผลิตสินค้าสำเร็จรูป และสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ดำเนินไปจากแหล่งจัดหาไปสู่จุดบริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยต้นทุน

ประสิทธิภาพในการขนส่ง (Efficiency of Transportation) การพัฒนาการขนส่งนั้นมุ่งที่จะพัฒนาให้การขนส่งมีคุณภาพ มีมาตรฐาน และประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งตามหลักของการขนส่งแล้วถือว่าการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ความรวดเร็ว การขนส่งที่มีความรวดเร็วสามารถที่จะทำให้สินค้าและบริการต่าง ๆ ไปสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา และทันต่อความต้องการมีความสดและมีคุณภาพเหมือนกับสินค้าและบริการที่แหล่งผลิต

2. การประหยัด การขนส่งที่มีประสิทธิภาพ จะต้องทำให้เกิดการประหยัดในต้นทุนการขนส่งและประหยัดในราคาค่าบริการ กล่าวคือ ผู้ประกอบกิจการขนส่งต้องพยายามให้ต้นทุนในการขนส่งต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเมื่อต้นทุนในการขนส่งต่ำแล้ว การเรียกเก็บอัตราค่าบริการก็ลดลงด้วยอันจะทำให้ผู้ใช้บริการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเสียอัตราค่าบริการ โดยสารหรือค่าระวางด้วย ดังนั้นความประหยัดถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ

3. ความปลอดภัย หมายถึง ความปลอดภัยจากการสูญเสียบริษัทหรือเสียหายของสินค้าตลอดจนความปลอดภัยของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับระบบการขนส่ง ซึ่งถือได้ว่าผู้ประกอบการขนส่งต้องรับผิดชอบต่อการสูญเสียบริษัทและเสียหายในทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อสินค้าและบริการ

4. ความสะดวกสบาย การขนส่งที่ดีจะต้องให้ความสะดวกสบายแก่ผู้ใช้บริการ หรือความสะดวกในการขนส่งสินค้าและบริการ เช่น ยานพาหนะจะต้องมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วน พร้อมทั้งนำมาใช้ในการเคลื่อนย้ายได้ทันที

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

5. ความแน่นอนเชื่อถือได้และตรงต่อเวลา (Certainty and Punctuality) ถือเป็นเรื่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการขนส่ง เพราะการขนส่งที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องมี กำหนดในการเดินทางที่แน่นอนเชื่อถือได้ และตรงต่อเวลา มีจำนวนเที่ยวที่วิ่ง เวลาที่จะออกเดินทางจากต้นทางเวลาที่เดินทางถึงปลายทาง ระยะเวลาในการเดินทาง เวลาที่จะผ่านจุดที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งจะต้องระบุไว้และจะต้องรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้จึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ (คานาย อภิปรัชญาสกุล, 2546)

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า สรุปได้ว่า การขนส่ง (Transportation) หมายถึง การเคลื่อนย้ายคน (People) สัตว์ สิ่งของ (Goods) จากสถานที่หนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง โดยการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วย ความเร็ว การประหยัด ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ความแน่นอนเชื่อถือได้และตรงต่อเวลา

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ พนักงานบริษัท ABC โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 10 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้นำเครื่องมือมาใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสอบถามส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการจัดทำวิจัย การควบคุมความเร็วรถด้วยระบบ GPS ของ บริษัท ABC

ผลการวิจัย

โดยสรุปงานวิจัยจากสอบถามสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 คน ได้ผลวิจัยดังนี้ พนักงานขับรถและพนักงานควบคุมระบบ GPS มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน การควบคุมระบบ GPS มีประโยชน์ต่อการดำเนินการและกิจการเพราะจะช่วยลดอุบัติเหตุในการขนส่งสินค้า ระบบ GPS มีความเหมาะสมกับการใช้งาน เพราะช่วยในการติดตามสถานะของรถและตำแหน่งของรถได้ และการใช้ระบบ GPS ในการควบคุมความเร็วรถมีความแตกต่างกับรถที่ไม่ใช้ระบบ GPS เป็นอย่างมาก ในการทำวิจัยนี้พนักงานและพนักงานควบคุมระบบGPS โดยผู้ตอบแบบสอบถาม 5 คน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ให้ความเห็นว่า มีประโยชน์ สามารถช่วยลดอุบัติเหตุได้ และติดตามสถานะของรถบรรทุกสินค้าได้ตลอดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามอีก 3 คนให้ความเห็นว่า มีความแตกต่างกัน ในการที่รถบรรทุกติด GPS สามารถควบคุมความเร็วและติดตามสถานะของรถได้ตลอดเวลา และผู้ตอบแบบสอบถามอีก 2 คน ให้ความคิดเห็นว่า เหมาะสม ในการใช้งานของบริษัท ABC

ภาพที่ 1-1 แสดงภาพที่ก่อนและหลังนำระบบ GPS มาใช้ในการควบคุมความเร็ว

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการดำเนินงานสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ เพื่อควบคุมความเร็วรถขนส่งสินค้า จากเดิมพนักงานขับรถขนส่งสินค้ามีการขับรถด้วยความเร็วเกินกว่าที่บริษัทกำหนด พนักงานมีการขับรูดอกนอกเส้นทางส่งผลต่อต้นทุนที่สูงขึ้นของบริษัทและส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดอุบัติเหตุในการขนส่งสินค้าและใช้น้ำมันในปริมาณมาก ผู้จัดทำวิจัยมีความสนใจในงานวิจัยด้านควบคุมความเร็วรถขนส่งสินค้าด้วยระบบ GPS ของพนักงานขับรถขนส่งสินค้าเพื่อที่จะนำผลการจัดทำโครงการไปเป็นข้อมูลให้ทางบริษัทนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบการขนส่งสินค้า การควบคุมความเร็วรถด้วยระบบ GPS เพื่อช่วยลดความเร็วของรถบรรทุกในการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ขนส่งสินค้า ประโยชน์ของโครงการ คือ เพื่อควบคุมความเร็วรถ ช่วยลดต้นทุนในการขนส่งสินค้า
สร้างความปลอดภัยให้กับผู้ขับรถขนส่งสินค้า และช่วยลดอุบัติเหตุในการขนส่งสินค้า

รายการอ้างอิง

- กุลปรียา นกดี (2557) เรื่องการยอมรับ GPS Tracking บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ สืบค้นวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2561
- ขจรศักดิ์ พ่วงตระกูลศิริ (2552) เรื่องการยอมรับเทคโนโลยี GPS มาประยุกต์ใช้งานของ
ผู้ประกอบการด้านโลจิสติกส์ขนาดกลางและขนาดเล็กในกลุ่ม บริษัทสยาม โลจิสติกส์
อัลลาย แอนซ์จำกัด สืบค้นวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2561
- จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา. (2543). เรื่องหลักการขนส่ง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย วันที่ สืบค้น 19 ตุลาคม พ.ศ.2561 กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ณามาศ ประยงค์ (2555) เรื่อง การปรับปรุงประสิทธิภาพการขนส่ง สืบค้นวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
2561 สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- ดร.ณิ ศรีมณีรัตน์ (2558) เรื่องแนวทางการพัฒนานโยบายเพื่อลดอุบัติเหตุการจราจรทางบกใน
กรุงเทพมหานคร สืบค้นวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2561 คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ผดุงศิลป์ สุยะ. 2552. ระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของข้าราชการตำรวจ สังกัด
ตำรวจภูธร จังหวัดพะเยา. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สืบค้นวันที่
23 ตุลาคม พ.ศ.2561บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วรพล ปัญจศิริประการ (2553) เรื่องปัจจัยการยอมรับการนาระบบติดตามรถยนต์ GPS สาขาวิชา
การบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศตวรรษ ศานต์ศิริ
ประภา (2557) โครงการงาน GPS Tracking สืบค้นวันที่ 23 ตุลาคม
พ.ศ. 2561 คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Hazen et al., (2013); Kembo & Naslund, (2013); Flint, Lusch Vargo,(2014);Hammervoll,
Halse & Engelseth, (2014); Mass, Herb & Hartmann, (2014) ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการโล
จิสติกส์ (Forward Logistics Management: FLM) สืบค้นวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2561
จาก <http://dspace.spu.ac.th/bitstream>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับเข้าสินค้าในคลังสินค้าในงานโลจิสติกส์

Implementing of Ready-to-Use Software in Logistics to help Increase the Efficiency of Product Receiving into Warehouse For Logistics

ปฏิพล หอมยามเย็น (Patipol Homyamyen)^{1*} จิตติศิริ ปิ่นทอง (Thitasiri Pinthong)²

สันติพงษ์ จิโรจน์กุลกิจ (Santipong Jirotkulkit)³ มนต์รี นิลทับ (Montree Ninthap)⁴

¹อาจารย์²นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการจัดการ-การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์สุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

³อาจารย์ สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

⁴นักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Management - Logistics and Supply Chain Management

Faculty of Business Administration and Information Technology Suphanburi Center

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: patipol_1803@hotmail.com

บทคัดย่อ

การจัดทำวิจัยการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับเข้าสินค้าในคลังสินค้าในงานโลจิสติกส์ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของกระบวนการรับเข้าสินค้าและแนวทางแก้ไขปัญหา พร้อมนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานในงานคลังสินค้า กลุ่มประชากรจำนวน 5 คน ในการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มาตรฐาน และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเริ่มต้นจากกระบวนการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ประเด็นย่อยต่างๆ

ผลจากการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับเข้าสินค้าในคลังสินค้าในงาน โลจิสติกส์ พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการใช้งาน โปรแกรมและเคาท์เตอร์นับจำนวน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ของวิจัย และด้านวัตถุประสงค์ของวิจัย

คำสำคัญ : การรับเข้าสินค้า, คลังสินค้า, โลจิสติกส์

Abstract

The preparation of research on the application of ready-made programs to increase the advantage of receiving goods into the warehouse in this logistic project aims to study the problems of the product admission process and the solution. Warehouse work. Population groups of 5 people in data collection using a specific selection of tools that use a variety of forms. Satisfied with satisfaction, analyze data using statistics And use in-depth interviews with Analyzing the data by means of content analysis, starting from the overall analysis process to the process of analyzing various sub-issues.

The results of the research showed that the application of the finished program to increase the efficiency of product import in the warehouse in logistics found that the overall satisfaction was at a high level. When considering each aspect, it was found that the highest value was the use of programs and counters. Satisfaction is at a high level, followed by research benefits. And research objectives

Keywords: Product admission, warehouse, Logistics

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

ปัจจุบันคลังสินค้าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีการผลิตแบบ Make To Stock การตรวจนับจำนวนสินค้าคงเหลือก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ถ้าหากการนับจำนวนสินค้าคงเหลือมีความผิดพลาดจะส่งผลกระทบต่องานของบริษัท ส่งผลกระทบต่อการขาดทุน และสินค้าไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย เพราะฉะนั้นความสำคัญของการบริหารคลังสินค้าคือความถูกต้อง ความแม่นยำ ความรวดเร็ว การลดเวลา และการเพิ่มผลผลิตให้กับบริษัท สินค้าคงเหลือเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่ควรเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ปัญหาที่เกิดขึ้นในการรับสินค้าที่ผิดพลาดหรือการนับจำนวนสินค้าคงเหลือที่ขาดความไม่แม่นยำของสต็อก ส่งผลกระทบต่อการผลิตสินค้า เมื่อสินค้าคงเหลือจริงไม่ตรงกับระบบทำให้สินค้าขาดมือ (Stock out) หรือต่ำกว่า Minimum Stock ที่กำหนดไว้ และสินค้าเกินระบบ ทำให้เกิน Maximum Stock ที่กำหนดไว้ ทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดเก็บสินค้า และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ การที่ธุรกิจมีสินค้าไม่เพียงพอที่จะขายให้แก่ลูกค้า ย่อมส่งผลที่ไม่ดีต่อธุรกิจ หรือสินค้าเกินความต้องการของลูกค้า ทำให้บริษัทต้องแบกรับต้นทุนของสินค้าคงคลังที่มากขึ้น ทำให้ลูกค้าขาดความมั่นใจ อันเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจกับลูกค้าได้ ในการดูแลคลังสินค้า กิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญคือกิจกรรมในการนับสินค้าทั้งหมด เพื่อความแน่ใจว่ายอดสินค้าคงเหลือในระบบมีความถูกต้อง เมื่อเทียบกับสินค้าคงเหลือที่มีอยู่จริง และเมื่อพบข้อผิดพลาด เช่น จำนวนจริงมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนในระบบ ก็จะทำการตรวจนับสินค้าทั้งหมด โดยจะนำผลที่ได้จากการตรวจนับ จำนวนที่รับเข้า และจำนวนที่จ่ายออก มา Check และเปรียบเทียบกับยอดสินค้าคงเหลือในระบบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนสินค้า ซึ่งอาจจะเกิดข้อผิดพลาดจากการตรวจนับสินค้าได้

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้จัดทำมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและข้อผิดพลาดของการตรวจรับสินค้า เพื่อนำปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุง ให้การตรวจนับมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการรับเข้าสินค้าในคลังสินค้า ของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาการออกแบบการรับเข้าสินค้าด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 5 คน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ได้แบบเฉพาะเจาะจงพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ได้นำเครื่องมือมาใช้ คือ การสอบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต มีลักษณะ
โครงสร้างประกอบไปด้วยคำถามชนิดปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ
แบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด และข้อ
คำถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด

แนวความคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีวงจรเดมมิ่ง PDCA

จากแนวความคิดของ ดร.วอลเตอร์ เอ ชิวฮาร์ท (Walter A. Shewart) จากหลักความคิดของ
การวางแผน (Plan) ทำ (Do) ติดตามผลงาน (Check) ดร.เดมมิ่งได้พัฒนามาเป็นหลักการด้าน
คุณภาพของวงรอบ PDCA (Plan - Do - Check - Action) โดยเป็นแนวบริหารในรูปของ TQM
(Total Quality Management) หรือการบริหารคุณภาพแบบองค์รวม จากความร่วมมือ และการ
พัฒนาหลักการบริหารงานที่ดีของสมาคม JUSE กับทีมผู้เชี่ยวชาญของ ดร.เดมมิ่ง กับ โจเซฟ เอ็ม จู
แรนจึงทำให้ญี่ปุ่นมีการพัฒนาคุณภาพกันอย่างต่อเนื่องมายาวนานกว่า 20 ปี เกิดแนวคิดทางด้าน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เทคนิคในการบริหารเชิงคุณภาพ และปรัชญามากมายหลายหลักการ เช่น Fish Bone Diagram, Taguchi, QCC, CWQC เป็นต้น

โครงสร้างของวงจร PDCA

ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

ขั้นตอนการวางแผนครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานพร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้น โดยระบุวิธีการเก็บข้อมูลให้ชัดเจน นอกจากนี้ จะต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วกำหนดทางเลือกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ผลดังกล่าว การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งในด้านแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณการทำงาน เงิน เวลา เป็นต้น โดยสรุปแล้ว การวางแผนช่วยให้รับรู้สภาพปัจจุบันพร้อมกับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตด้วยการผสมผสานประสบการณ์ ความรู้ และทักษะอย่างลงตัว โดยทั่วไปการวางแผนมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

1) การวางแผนเพื่ออนาคต เป็นการวางแผนสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือกำลังจะเกิดขึ้น บางอย่างเราไม่สามารถควบคุมสิ่งนั้นได้โดยแต่เป็นการเตรียมความพร้อมของเราสำหรับสิ่งนั้น

2) การวางแผนเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เป็นการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อสภาพที่ดีขึ้น ซึ่งเราสามารถควบคุมผลที่เกิดในอนาคตได้ด้วยการเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปัจจุบัน

ขั้นตอนการปฏิบัติ (DO)

ขั้นตอนการปฏิบัติ คือ การลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผนในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบด้วย เราไม่ควรปล่อยให้ถึงวินาทีสุดท้ายเพื่อคู่ความคืบหน้าที่เกิดขึ้น หากเป็นการปรับปรุงในหน่วยงานผู้บริหารย่อมต้องการทราบความคืบหน้าอย่างแน่นอนเพื่อจะได้มั่นใจว่าโครงการปรับปรุงเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

ขั้นตอนการตรวจสอบ คือ การประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแต่ขั้นตอน
นี้มักจะถูกมองข้ามเสมอการตรวจสอบทำให้เราทราบว่า การปฏิบัติในขั้นที่สองสามารถบรรลุ
เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ หรือไม่ สิ่งสำคัญก็คือเราต้องรู้ว่า จะตรวจสอบอะไรบ้าง
และบ่อยครั้งแค่ไหน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนถัดไป

ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม (Act)

ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมจะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบซึ่งมีอยู่ 2 กรณี
คือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หากเป็นกรณีแรกก็ให้นำ
แนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำเป็นมาตรฐานพร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดี
ยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิม หรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิม
หรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นก็ได้ แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่สอง ซึ่งก็คือผลที่ได้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตาม
แผนที่วางไว้ เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์ และพิจารณาว่าควรจะดำเนินการอย่างไร
ต่อไปนี้

- 1) มองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้
- 2) ใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม
- 3) ขอความช่วยเหลือจากผู้รู้
- 4) เปลี่ยนเป้าหมายใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตาม PDCA

- 1) มีการปฏิบัติงาน / ปรับปรุง ตามระบบบริหารคุณภาพองค์กรรวม TQM อย่างต่อเนื่อง
- 2) มีการปรับปรุงการผลิต / การให้บริการ / การจัด โครงการ และการตลาด
- 3) ช่วยให้คนทุกฝ่าย ทุกระดับในองค์กรได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพที่มีผลงานที่ดีมี

คุณค่า

- 4) มีการพัฒนาแนวทาง และวิธีการในการแก้ไขปัญหา
- 5) มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมา และเพิ่มพูนประสิทธิภาพ คุณภาพของผลิตภัณฑ์

ให้ดีขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

6) ส่งเสริมให้การวิจัย และพัฒนากระบวนการผลิตใหม่ ๆ ขึ้นมา

ทฤษฎีแก๊งปลา (Fish Bone Diagram)

ทฤษฎีแก๊งปลาหรือเรียกเป็นทางการว่า แผนผังสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) แผนผังสาเหตุและผลเป็นแผนผังที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา (Problem) กับสาเหตุทั้งหมดที่เป็นไปได้ที่อาจก่อให้เกิดปัญหานั้น (Possible Cause) เราอาจคุ้นเคยกับแผนผังสาเหตุและผล ในชื่อของ "แก๊งปลา (Fish Bone Diagram)" เนื่องจากหน้าตาแผนภูมิมีลักษณะคล้ายปลาที่เหลือแต่ก้าง หรือหลายๆ คนอาจรู้จักในชื่อของแผนผังอิชิคาว่า (Ishikawa Diagram) ซึ่งได้รับการพัฒนาครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1943 โดย ศาสตราจารย์คาโอริ อิชิคาว่า แห่งมหาวิทยาลัยโตเกียว เมื่อไรจึงจะใช้แผนผังแก๊งปลา

1. เมื่อต้องการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา
  2. เมื่อต้องการทำการศึกษา ทำความเข้าใจ หรือทำความเข้าใจกับกระบวนการอื่น ๆ เพราะว่าโดยส่วนใหญ่พนักงานจะรู้ปัญหาเฉพาะในพื้นที่ของตนเท่านั้น แต่เมื่อมีการ ทำแก๊งปลาแล้ว จะทำให้เราสามารถรู้กระบวนการของแผนกอื่นได้ง่ายขึ้น
  3. เมื่อต้องการให้เป็นแนวทางใน การระดมสมอง ซึ่งจะช่วยให้ทุกๆ คนให้ความสนใจในปัญหาของกลุ่มซึ่งแสดงไว้ที่หัวปลา
- การกำหนดหัวข้อปัญหาที่หัวปลา

ทฤษฎีการจัดการสินค้าคงคลัง

Water C. Donald ,2003 กล่าวถึงการจัดการสินค้าคงคลัง(Inventory Management) การจัดการธุรกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนและควบคุมสินค้าคงเหลือ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่จะจัดเก็บและรักษาระดับสินค้าไว้ในเวลาที่ต้องการ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจ เพราะเป็นสินค้ามีไว้เพื่อให้การผลิตหรือการขาย สามารถดำเนินไอย่างราบรื่น การมีสินค้าคงคลังมากเกินไปอาจเป็นปัญหากับธุรกิจ ทั้งในเรื่องต้นทุนการเก็บรักษาที่สูง สินค้าเสื่อมสภาพ หมดยุ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ล้ำสมัย ถูกขโมย หรือสูญหาย นอกจากนี้ยังทำให้สูญเสียโอกาสในการนำเงินที่จมอยู่กับสินค้าคงคลังนี้ไปหาประโยชน์ในด้านอื่นๆ

เงื่อนไขที่ใช้การจัดการสินค้าคงเหลือ ประกอบด้วย

- 1) ประเภทของสินค้าคงคลัง ได้แก่ วัตถุดิบชิ้นงานระหว่างผลิต และสินค้าสำเร็จรูป
- 2) ชนิดของสต็อก ได้แก่ สต็อกหมุนเวียน สต็อกที่กำลังเคลื่อนย้าย สต็อกกันชน สต็อกที่มีความเสี่ยงสูง สต็อกตามฤดูกาล และสต็อกคงค้าง

3) ตัวแบบสินค้าคงเหลือ ได้แก่ ตัวแบบสินค้าคงเหลือเชิงกำหนด และตัวแบบสินค้าคงเหลือเชิงน่าจะเป็น

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการคลังสินค้า

แนวคิดและทฤษฎีการจัดการคลังสินค้า

การจัดการคลังสินค้า(Warehouse Management)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการคลังสินค้า มีความเห็นว่าการจัดการคลังสินค้าคือการจัดระเบียบในด้านการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บ การวางแผนและการรักษาสินค้าอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและรักษาสินค้าให้อยู่ในสภาพที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพล มณฑาทิพย์กุล,2550

ศ.ดร. ฐาปนา บุญหล้า, นงลักษณ์ นิมิตรภูวคณ (2555) การจัดการคลังสินค้าเป็นการศึกษาระบบการคลังสินค้า สิ่งอำนวยความสะดวกคลังสินค้าและหลักการจัดการคลังสินค้า ความสำคัญของการจัดการสินค้าและวิธีการรับสินค้า การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อจัดเก็บ การจัดเก็บ การจัดเบิก การจัดส่งสินค้า และออกบิล อธิบายถึงหลักการปฏิบัติการคลังสินค้าที่มีประสิทธิภาพ

สุนันทา ศิริเจริญวัฒน์ (2555) กล่าวว่า การจัดการคลังสินค้า หมายถึง การวางแผนเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ทันเวลา สะดวก มีความพร้อมในการจัดจ่ายของได้อย่างถูกต้อง ภายใต้การดำเนินงานในคลังสินค้า รวมถึงให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ต่ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

คำนาย อภิปรัชญาสกุล (2550) ได้กล่าวว่าการจัดการคลังสินค้า เป็นการจัดการในการรับการจัดเก็บ หมายถึง การจัดส่งสินค้าให้ผู้รับเพื่อกิจกรรมการขาย เป้าหมายหลักในการบริหารดำเนินธุรกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าก็เพื่อให้เกิดการดำเนินการเป็นระบบให้สัมพันธ์กับการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ลงทุน การควบคุมคุณภาพของการเก็บ การหยิบสินค้า การป้องกัน ลดการสูญเสียดังกล่าว
ดำเนินงานเพื่อให้ต้นทุนการดำเนินงานต่ำที่สุด และการใช้ประโยชน์เต็มที่จากพื้นที่

การจัดการคลังสินค้าคือการจัดการเก็บรักษาหมายถึงการจัดการวางสินค้าอย่างมีระเบียบ
และการดูแลสินค้าไว้ในพื้นที่เก็บรักษาของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคลังสินค้า
โรงเก็บสินค้าหรือพื้นที่เก็บรักษากลางแจ้งก็ตามให้สินค้านั้นอยู่ในสภาพพร้อมสำหรับการจัดส่ง
สินค้าออกไปเพื่อการจำหน่ายหรือการใช้ตามความมุ่งหมายของสินค้านั้นการเก็บรักษาเริ่มต้นตั้งแต่
การรับสินค้าเข้ามาจนถึงการจัดเตรียมสินค้าเพื่อการส่งออกไปจากคลังสินค้าการเก็บรักษา
เกี่ยวข้องกับการจัดผังบริเวณของการเก็บรักษาแบบต่าง ๆ ของสิ่งอำนวยความสะดวกแผนการเก็บ
รักษาตำแหน่งจัดเก็บตลอดจนระเบียบปฏิบัติงานและการควบคุมบริหารนับตั้งแต่สินค้านั้นได้เข้า
มาจนกระทั่งสินค้านั้นได้ถูกจัดส่งออกไป

วัตถุประสงค์ของการจัดการคลังสินค้า (Objective of Warehouse Management)

- 1) เพื่อให้เกิดการประหยัดในการขนส่ง
- 2) เพื่อให้เกิดการประหยัดในการผลิต
- 3) เพื่อต้องการลดการสั่งซื้อจำนวนมากหรือส่วนลดจากการสั่งซื้อล่วงหน้า
- 4) เพื่อเป็นแหล่งของวัตถุดิบในระยะทางในการปฏิบัติการส่วนประกอบและชิ้นส่วนที่ใช้

ในการผลิต

- 5) เพื่อสนับสนุนนโยบายการให้บริการลูกค้า
- 6) เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะทางการตลาดเช่นความตึงเครียดสินค้า
ที่ผันผวนความต้องการสินค้าแบบฤดูกาลหรือสภาวะการแข่งขันที่สูง
- 7) เพื่อลดเวลา (Lead Time) ของการสั่งซื้อสินค้า
- 8) เพื่อสนับสนุนระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี (JIT) ของผู้ขายปัจจัยการผลิตและลูกค้า
- 9) เพื่อให้สามารถขนส่งสินค้าได้หลายประเภท

ประโยชน์ของการจัดการคลังสินค้า (The Benefit of a warehouse)

1) คลังสินค้า (Warehouse) ช่วยสนับสนุนการผลิต (Manufacturing support) โดย
คลังสินค้าจะทำหน้าที่ในการรวบรวมวัตถุดิบในการผลิต ชิ้นส่วน และส่วนประกอบต่าง ๆ จาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผู้ขายปัจจัยการผลิต เพื่อส่งป้อนให้กับโรงงานเพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปต่อไป เป็นการช่วยลดต้นทุนในการจัดเก็บสินค้า

2) คลังสินค้า (Warehouse) เป็นที่ผสมผลิตภัณฑ์ (Mix warehouse) ในกรณีที่มีการผลิตสินค้าจากโรงงานหลายแห่งโดยอยู่ในรูปของคลังสินค้ากลางจะทำหน้าที่รวบรวมสินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานต่าง ๆ ไว้ในที่เดียวกันเพื่อส่งมอบให้ลูกค้าตามต้องการขึ้นอยู่กับลูกค้าแต่ละรายว่าต้องการสินค้าจากโรงงานใดบ้าง

3) คลังสินค้า (Warehouse) เป็นที่รวบรวมสินค้า (Consolidation warehouse) ในกรณีที่ลูกค้าต้องการซื้อสินค้าจำนวนมากจากโรงงานหลายแห่งคลังสินค้าจะช่วยรวบรวมสินค้าจากหลายแหล่งเพื่อจัดเป็นขนส่งขนาดใหญ่หรือทำให้เต็มเที่ยว ซึ่งช่วยประหยัดค่าขนส่ง

4) คลังสินค้า (Warehouse) ใช้ในการแบ่งแยกสินค้าให้มีขนาดเล็กกลง (Break Bulk warehouse) ในกรณีที่การขนส่งจากผู้ผลิตมีหีบห่อหรือพาเลตขนาดใหญ่ คลังสินค้าจะเป็นแหล่งที่ช่วยในการแบ่งแยกสินค้าให้มีขนาดเล็กกลงเพื่อส่งมอบให้กับลูกค้ารายย่อยต่อไป

แนวคิดการเขียน Flowchart เบื้องต้น

ผังงาน (Flowchart) คือ แผนภาพแสดงลำดับขั้นตอนการทำงานของ Algorithm, Workflow, Process เป็นเครื่องมือใช้การรวบรวมจัดลำดับความคิด เพื่อให้เห็นขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน และใช้วางแผนการทำงานขั้นแรก โดยสัญลักษณ์ Flowchart แสดงถึงการทำงานลักษณะต่าง ๆ เชื่อมต่อกัน

การเขียน Flowchart แบบ โครงสร้าง

การเขียน Flowchart แบบ โครงสร้างมีประโยชน์คือทำให้การไล่ขั้นตอนการทำงานทำได้ง่ายและเป็นระเบียบ ซึ่งมีหลักการเขียนอยู่ 3 ข้อ คือ

1) การทำงานแบบตามลำดับ (Sequence)

รูปแบบการเขียนโปรแกรมที่ง่ายที่สุดคือ เขียนให้ทำงานจากบนลงล่างเขียนคำสั่งเป็นบรรทัด และทำทีละบรรทัดจากบรรทัดบนสุดลงไปจนถึงบรรทัดล่างสุด สมมติให้มีการทำงาน 3 กระบวนการคือ อ่านข้อมูล คำนวณ และพิมพ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

2) การเลือกกระทำตามเงื่อนไข (Decision or Selection)

การตัดสินใจ หรือเลือกเงื่อนไขคือ เขียน โปรแกรมเพื่อนำค่าไปเลือกกระทำ โดยปกติจะมีเหตุการณ์ให้ทำ 2 กระบวนการ คือเงื่อนไขเป็นจริงจะกระทำกระบวนการหนึ่ง และเป็นเท็จจะกระทำอีกกระบวนการหนึ่ง แต่ถ้าซับซ้อนมากขึ้นจะต้องใช้เงื่อนไขหลายชั้น เช่น การตัดเกรดนักศึกษา เป็นต้น ตัวอย่างฟังก์ชันนี้จะแสดงผลการเลือกอย่างง่ายเพื่อกระทำกระบวนการเพียงกระบวนการเดียว

3) การทำซ้ำ (Reparation or Loop)

การทำกระบวนการหนึ่งหลายครั้ง โดยมีเงื่อนไขในการควบคุม หมายถึงการทำซ้ำเป็นหลักการที่ทำให้ความเข้าใจได้ยากกว่า 2 รูปแบบแรก เพราะการเขียน โปรแกรมแต่ละภาษาจะไม่แสดงภาพอย่างชัดเจนเหมือนการเขียนผังงาน ผู้เขียน โปรแกรมต้องจินตนาการด้วยตนเอง

วิธีการ

1. ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นภายในคลังสินค้า

การศึกษากระบวนการจัดทำวิจัย การนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาประยุกต์ใช้กับการรับเข้าสินค้าในคลังสินค้าในงาน โลจิสติกส์ ทำการศึกษาข้อมูล กระบวนการ คัดเลือกหัวข้อวิจัยที่เหมาะสม ขั้นตอนการจัดทำวิจัย วิเคราะห์ลำดับขั้นตอนของการจัดทำวิจัยมีลักษณะการจัดวิจัยอย่างไรบ้าง ต้องมีขั้นตอนอย่างไร และวิเคราะห์ข้อมูล

2. รวบรวมข้อมูล

เมื่อทำการศึกษาข้อมูลข้างต้นแล้ววิเคราะห์ความสำคัญเพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ความสำคัญของข้อมูลในส่วนที่จะรับผิดชอบว่ามีสำคัญอย่างไร เพราะเหตุใดจึงมาทำการศึกษา

3. วางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน

การวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานจะเริ่มจากการศึกษาปัญหา และคัดเลือกหัวข้อวิจัยที่จะทำ เมื่อพบปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ววางแผนวิธีการและแนวทางแก้ไขปัญหาโดยจะได้ศึกษาข้อมูลและวางแผนการจัดทำโดยศึกษาจากผู้รับผิดชอบและทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำวิจัยการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับเข้าสินค้า ในคลังสินค้าในงาน โลจิสติกส์ ในการทำงานต่างๆ และวิธีการทำงานต่อไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

4. ติดต่อประสานงานกับผู้เขียน โปรแกรมและผู้ติดตั้ง

ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ติดตั้งเกี่ยวกับขั้นตอนในการติดตั้ง ตำแหน่งที่จะติดตั้ง อุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการติดตั้ง ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการติดตั้ง และทำการติดต่อสื่อสารกับผู้เขียน โปรแกรมเกี่ยวกับการเขียน โปรแกรมการรับเข้าสินค้าที่จะนำมาใช้กับอุปกรณ์ที่เราจะทำการติดตั้ง ให้สามารถใช้งานด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์และออกแบบ โปรแกรม

การวางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์ จะติดต่อกับซัพพลายเออร์เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ต้องใช้ และ ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ วางแผนการออกแบบหน้าตา โปรแกรมโดยผู้จัดทำได้ทำการออกแบบหน้าตา โปรแกรมและทำการติดต่อผู้เขียน โปรแกรมให้เขียน โปรแกรม

สรุปผลการดำเนินงาน

จากการจัดทำวิจัย การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพรับเข้า สินค้าในคลังสินค้าในงาน โลจิสติกส์ มีวัตถุประสงค์ที่จะลดข้อผิดพลาดจากการรับเข้าสินค้า จึงมี แนวคิดที่จะนำเทคโนโลยีที่นับจำนวนกับ โปรแกรมสำเร็จรูปเข้ามาใช้ในการรับเข้าสินค้า เพื่อการ รับเข้าสินค้ามีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ผลการทำวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร

พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินทั้งหมดเป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 อายุอยู่ใน ช่วง 40-49 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนใหญ่ศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีประสบการณ์ทำงาน 3-4 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของวิจัย

ด้านวัตถุประสงค์ของวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้าน วัตถุประสงค์ของวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พบว่าข้อที่มีค่าสูงสุด คือ วิจัยนี้ช่วยลดข้อผิดพลาดในการรับเข้าสินค้า ($\mu = 4.00, \sigma = 0.71$)

รองลงมาคือวิจัยนี้ช่วยลดขั้นตอนการทำงานของพนักงานรับสินค้า ($\mu = 3.80, \sigma = 0.84$)

ด้านประโยชน์ของวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านประโยชน์ของวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84, \sigma = 0.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าสูงสุด คือ วิจัยนี้สามารถนำมาใช้งานได้จริง ($\mu = 3.84, \sigma = 0.63$) รองลงมาคือ วิจัยนี้จะทำให้พนักงานรับเข้าสินค้ามีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ($\mu = 3.80, \sigma = 0.45$)

ด้านการใช้งานโปรแกรมและเคาท์เตอร์นับจำนวน พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านการใช้งานโปรแกรมและเคาท์เตอร์นับจำนวนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93, \sigma = 0.81$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าสูงสุด คือ โปรแกรมใช้งานง่าย ($\mu = 4.40, \sigma = 0.89$) รองลงมาคือ โปรแกรมช่วยลดเวลาในการตรวจสอบข้อมูล ($\mu = 4.00, \sigma = 0.71$)

ความพึงพอใจภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86, \sigma = 0.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านการใช้งานครูโปรแกรมและเคาท์เตอร์นับจำนวน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93, \sigma = 0.81$) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ของโครงการ ($\mu = 3.84, \sigma = 0.63$) และด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ ($\mu = 3.80, \sigma = 0.81$)

การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์

ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ และข้อมูลที่ตอบเป็นความจริงทั้งหมด สามารถสรุปผลเป็นรายข้อได้ดังนี้ ข้อที่ 1 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด กล่าวว่า หน้าตาโปรแกรมที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับการใช้งาน ข้อที่ 2 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ กล่าวว่า โปรแกรมการรับเข้าสินค้ามีประโยชน์ในการรับเข้าสินค้า ทำให้ทราบยอดของการผลิตและมีความถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ข้อที่ 3 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด กล่าวว่า การรับเข้าแบบเดิมทำให้ยุ่งยากและเสียเวลา พนักงานไม่สามารถไปทำงานอย่างอื่นได้ เพราะต้องจดบันทึกรายการรับเข้าสินค้าที่หน้างานตลอดเวลา แต่การรับเข้าแบบใหม่ มีความทันสมัย สามารถตรวจสอบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และพนักงานสามารถทำงานอย่างอื่นได้ เพราะโปรแกรมการรับเข้าสินค้าจำแนกจำนวนกระสอบอย่างอัตโนมัติ ข้อที่ 4 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด กล่าวว่า หลักการทำงานของโปรแกรม คือ เป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกและแสดงผลการนับจำนวนบนหน้าจอแสดงผล ข้อที่ 5 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนใหญ่ กล่าวว่า สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข คือ ควรจะเพิ่มช่องแสดงผลสำหรับชนิดสินค้าและเลข
หม้อของสินค้าที่รับเข้าเพื่อทราบชนิดของสินค้าและเลขหม้อที่ผลิตในแต่ละวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. วิจัยนี้ทำให้การรับเข้าสินค้ามีความถูกต้องแม่นยำ มีความสะดวกและรวดเร็วในการ
ตรวจสอบข้อมูล
2. เพื่อสร้างรูปแบบของโปรแกรมการรับเข้าสินค้าที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2550). การจัดการคลังสินค้า = **“Warehouse management.**

กรุงเทพฯ, โฟกัส มีเดีย แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ

คาโอริ อชิคา. (1943). **แนวคิดและทฤษฎีกังปลา.** สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561.

http://akachai99.blogspot.com/2012/09/blog-post_30.html

ฐาปนา บุญหล้า และนางลักษณ์ นิมิตรภูวคด. (2555), **การจัดการโลจิสติกส์ มิติซัพพลายเชน,**

กรุงเทพฯ

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). **วงจรคุณภาพ PDCA.** สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561.

<http://www.bpi.ac.th/subsite/cdaat/2012/images/stories/pdf/b3.pdf>

วีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์. (2547). **วงจรคุณภาพ PDCA.** สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561.

<file:///C:/Users/user/Downloads/5a81196152dea.pdf>

อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). **วงจรคุณภาพ PDCA.** สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561.

<file:///C:/Users/user/Downloads/5a81196152dea.pdf>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สุนันทา ศิริเจริญวัฒน์. (2555). การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคลังสินค้า กรณีศึกษา บริษัทภูมิ
ไทย คอมชีส จำกัด. การค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
จัดการโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

Tozava. (2544). **วงจรคุณภาพ PDCA**. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561.

<http://www.bpi.ac.th/subsite/cdaat/2012/images/stories/pdf/b3.pdf>

Water C. Donad. (2003). **การจัดการสินค้าคงคลัง**. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2561.

file:///C:/Users/user/Downloads/Fulltext%239_287306.pdf

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0

The Competencies Improving to Support the Government System 4.0

ภัทรชนก คุณธร (Pattarachanok Koontorn)

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Master Degree of Political Science Public Administration

Thammasat University

E-mail: pkoontorn@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 2) ศึกษาความแตกต่างของสมรรถนะหลักที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะหลักที่คาดหวังของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 3) ศึกษาความแตกต่างของสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่คาดหวังของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และ 4) ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามสมรรถนะของบุคลากร จำนวน 226 คน และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหาร จำนวน 4 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2562 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปัจจุบันพบว่า สมรรถนะที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 7 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ย (mean=160.20, SD=16.66) มากกว่าสมรรถนะที่เป็นอยู่ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$; 95%CI: 27.41-30.26) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสมรรถนะที่คาดหวังตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดถึงระดับที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (mean=29.58, SD=3.09) การยึดมั่นในความถูกต้อง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และจริยธรรม (mean=23.0, SD=2.12) การทำงานเป็นทีม (mean=22.67, SD=2.36) บริการที่ดี (mean=21.48, SD=3.02) ด้านภาวะผู้นำ (mean=21.41, SD=3.59) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (mean=21.38, SD=2.58) และความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ (mean=20.63, SD=2.44) และพบว่า สมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 สมรรถนะที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ย (mean=102.14, SD=12.08) มากกว่าสมรรถนะ ที่เป็นอยู่ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$; 95%CI: 11.48-14.86) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสมรรถนะ ที่คาดหวังตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดถึงระดับที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (mean=38.08, SD=5.50) ต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (mean=33.88, SD=4.64) และด้านต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยงเข้ากับทุกฝ่าย (mean=30.17, SD=3.49) ผลการศึกษา ข้อเสนอแนะการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 มีดังนี้ 1) การปรับวัฒนธรรมองค์กรใหม่ (Culture Change) 2) การปรับระบบการบริหารงานบุคคลแนวใหม่ (Personal Administration) 3) การเน้นการบริหารองค์กรแบบมีส่วนร่วม (Participations) และ 4) การสร้างผู้บริหารองค์กรแนวใหม่

สรุป: การศึกษาครั้งนี้พบสมรรถนะหลักของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 7 ด้าน และสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสมรรถนะปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การพัฒนา, สมรรถนะ, ระบบราชการ 4.0

Abstract

This competencies personnel improving to support the government system 4.0 of department of local administration in order to drive effectively aim to 1) study competencies personnel according to the characteristics of the government system 4.0 of department of local administration, 2) study difference of competencies personnel and competencies characteristics of the government system 4.0 between Current and expected, 3) study to suggestions for personnel development of the Department of Local Administration to support the government system 4.0.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

This research were quantitative by using the questionnaire for competencies of 226 personnel and qualitative by in-depth interview from 4 executives. Data collected between January - February 2019. Data analysis using frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test.

Results found that the expected personnel competencies of the department of local administration overall 7 aspects have an average score (mean=160.20, SD=16.66) more than current competencies was significantly different ($p < 0.001$; 95%CI: 27.41-30.26). When considering the average score on each side, the expected competencies according to the difference in the highest average to the lowest level as follows Achievement Motivation (mean=29.58, SD=3.09), Adherence to ethics (mean=23.0, SD=2.12), Teamwork (mean=22.67, SD=2.36), Good service (mean=21.48, SD=3.02), Leadership (mean=21.41, SD=3.59), Accumulate professional expertise (mean=21.38, SD=2.58) and Understanding the government system (mean=20.63, SD=2.44) and the expected competencies overall 3 aspects have an average score (mean = 102.14, SD = 12.08) was significantly different than the current competencies ($p < 0.001$; 95% CI: 11.48-14.86) When considering the average score on each side, the expected competencies according to the difference in the highest average to the lowest level as follows Smart and high performance government (mean=38.08, SD=5.50), Citizen-centric and service – oriented government (mean=33.88, SD=4.64), open and connected government (mean=30.17, SD=3.49). The results of the study suggested the development of personnel of the Department of Local Administration to support the government system 4.0 as the following 1) Culture Change 2) Personal Administration 3) Participations and 4) New Executive Management

Conclusion: this study found the expected competencies the expected personnel competencies of the department of local administration overall 7 aspects and competencies characteristics of the government system 4.0 overall 3 aspects have an average score was significantly different than the current competencies.

Key words: Improving, Competencies, Government System 4.0

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

เพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้น ระบบราชการจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อสอดรับกับบริบทที่จะเกิดขึ้น โดยภาครัฐหรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก (Better Governance Happier Citizens) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายดังกล่าว คือ ความพร้อมของบุคลากรของภาครัฐที่จะเป็นฟันเฟืองในการขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยแนวคิดระบบราชการ 4.0 ถือกำเนิดขึ้นจากมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 26 กันยายน 2560 โดยมีมุ่งหวังจะพัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัลให้ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ ให้สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานได้อย่างเต็มที่ โดยสำนักงาน ก.พ. ได้วางกรอบการพัฒนาทักษะข้าราชการดิจิทัลที่มีความสามารถ 5 มิติ คือ 1) รู้เท่าทันและใช้เทคโนโลยีเป็น 2) เข้าใจนโยบาย กฎหมาย และมาตรฐาน 3) ใช้ดิจิทัลเพื่อการประยุกต์และพัฒนา 4) ใช้ดิจิทัลเพื่อการวางแผนบริหารจัดการและนำองค์กร 5) ใช้ดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ (สำนักปฏิรูประบบราชการ, 2562)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยมีภารกิจหน้าที่สำคัญตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 คือ การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และให้คำปรึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) ด้านการบริหารงานบุคคล 3) ด้านการเงินการคลัง 4) ด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560 – 2569 โดยมียุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นร่วมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย 4.0 คู่ประเทศที่พัฒนาแล้วจากฐานของท้องถิ่น ได้กำหนดบทบาทของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับมีความพร้อมในการรองรับการขับเคลื่อนโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ให้มีระบบบริการและบุคลากรที่มีขีดความสามารถในการจัดบริการอย่างมีมาตรฐานสากล (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2560)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งการจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ท้องถิ่นดังกล่าวให้มีความน่าเชื่อถือ และนำความแตกต่างของสมรรถนะที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวังดังกล่าวนั้น นำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ สามารถถ่ายทอดแนวคิด นโยบายรัฐบาลในประเด็นเรื่องไทยแลนด์ 4.0 ให้ขับเคลื่อนสู่ระดับพื้นที่คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

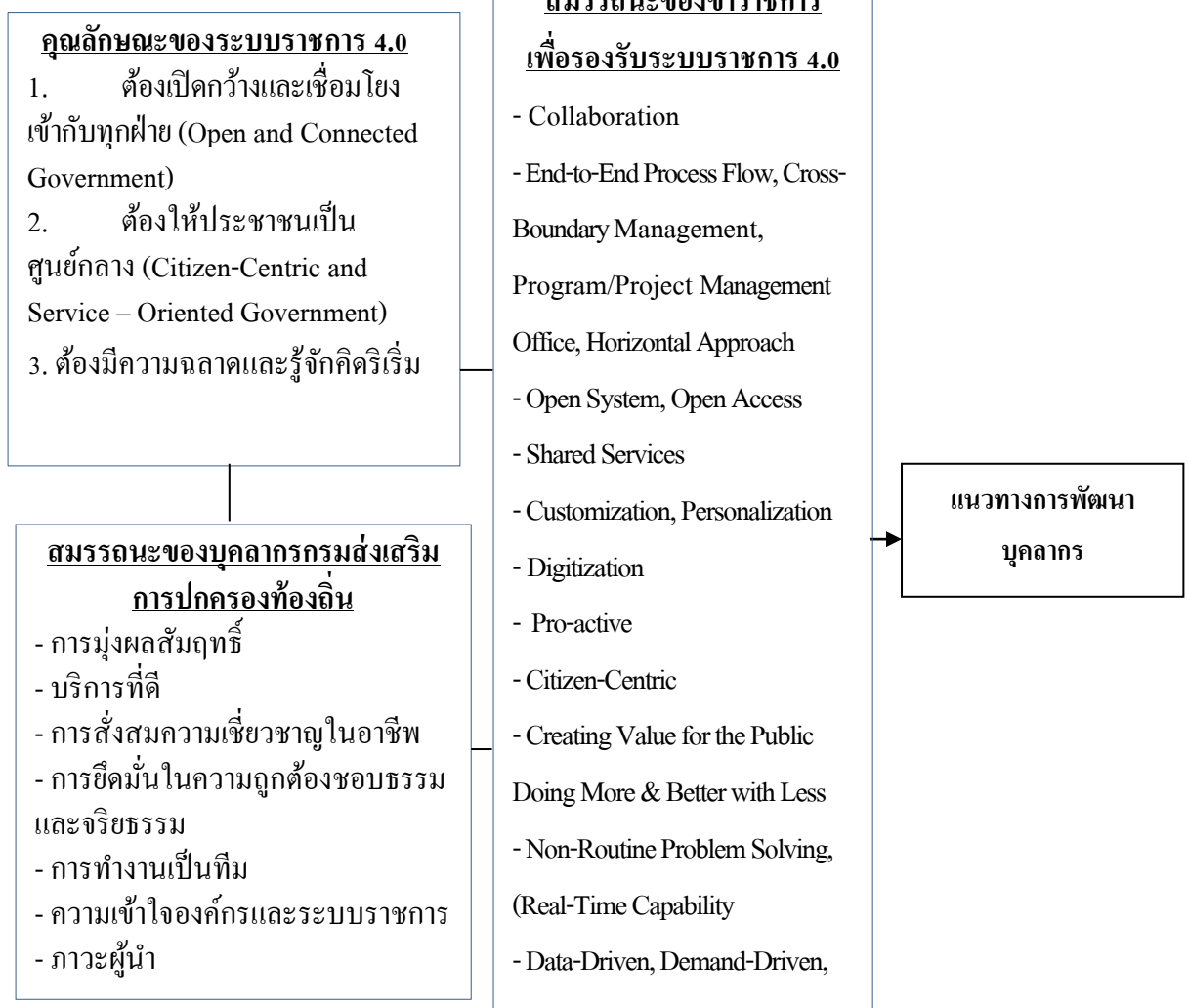
1. เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปัจจุบัน และสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างสมรรถนะหลักของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสมรรถนะหลักที่คาดหวัง
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวังตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวคิดการทำวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 ผู้วิจัยได้กำหนด
กรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทบทวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

คุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 หมายถึง แนวคิดการปฏิรูประบบราชการเพื่อรองรับไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งมีการกำหนดในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ว่าภาครัฐจะต้องปรับตัวให้สามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมยุคดิจิทัลท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและไม่สามารถคาดเดาได้ จึงต้องมุ่งเน้นความคล่องตัวเพื่อขับเคลื่อนภารกิจพิเศษ (Agenda – Based) และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพลิกโฉมระบบราชการสู่ Government 4.0 คุณลักษณะตามที่คาดหวังของระบบราชการ 4.0 ประยุกต์มาจาก กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ (2559) มี 3 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย 1) ต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยงเข้ากับทุกฝ่าย (Open and connected Government) 2) ต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric and Service – Oriented Government) และ 3) ต้องมีความฉลาดและรู้จักคิดริเริ่ม (Smart and High Performance Government)

การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร หมายถึง บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่เป็นข้าราชการ (ประเภททั่วไป วิชาการ และอำนวยการ) ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นส่วนกลาง ส่วนการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการที่คาดหวังเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการส่วนท้องถิ่นทั้งระบบที่ต้องมี เพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่คาดหวังร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน และโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน โดยสมรรถนะหลัก มี 7 สมรรถนะๆ ละ 5 ข้อ จำนวน 35 ข้อ ประกอบด้วย (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) บริการที่ดี (3) การส่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (4) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม (5) การทำงานเป็นทีม (6) ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ (7) ภาวะผู้นำ (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2560)

อัจฉรา หล่อตระกูล (2557) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาอุปสรรคของสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐ ในปัจจุบัน เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้จัดการทรัพยากรมนุษย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 ราย ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย เชิงปริมาณ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน ซึ่งเป็นบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของเวลา เนื่องจากภารกิจหลักของบุคลากรมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาตนเอง หรือเข้ารับการพัฒนา และพบว่าสมรรถนะบุคลากรอยู่ในระดับปานกลางในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี และการทำงานเป็นทีม ด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม สำหรับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐ จากการสัมภาษณ์พบว่า การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นรูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม เพราะจะทำให้ผู้รับการพัฒนา ได้เรียนรู้จากการฟังและการปฏิบัติจริงอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

วิธีการวิจัย

1. เป็นการวิจัยแบบผสมประกอบด้วยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถาม และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2. ประชากรในการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การศึกษาเชิงปริมาณ คือ บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกลาง และปฏิบัติหน้าที่อยู่ระหว่างช่วงวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 534 คน เนื่องจากการวิจัยนี้ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้ศึกษาจึงใช้ตารางสำเร็จรูปของเครื่องซีและมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ 226 คน

2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารระดับสูงกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อประกอบ ในการสัมภาษณ์ข้อมูล จำนวน 4 คน ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และรองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและดัดแปลงจากคู่มือคำอธิบายสมรรถนะของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2560) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามปลายปิด (Close-ended) โดยคำถามมีทางเลือกให้ตอบและให้ผู้ตอบเลือกตอบ 1 คำตอบ ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 จำนวน 24 ข้อ ที่สอดคล้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ประยุกต์มาจาก กองบริหารงานวิจัยและประกัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คุณภาพ (2559) มี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) ต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน โดยมีความโปร่งใสในการทำงาน (2) ต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และ (3) ต้องมีความฉลาดและรู้จักคิด ซึ่งการตอบมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ (ประกอบกรรมสูตร, 2535) แบ่งเป็น 1-5 น้อยที่สุด-มากที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 35 ข้อ เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากรที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวัง เพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการส่วนท้องถิ่นทั้งระบบที่ต้องมี เพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่คาดหวังร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน และโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน มี 7 สมรรถนะๆ ละ 5 ข้อ ประกอบด้วย (1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) บริการที่ดี (3) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (4) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม (5) การทำงานเป็นทีม (6) ความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ (7) ภาวะผู้นำ การตอบมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ แบ่งเป็น 1-5 น้อยที่สุด-มากที่สุด

ชุดที่ 2 โครงสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาข้อมูลสำคัญเชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อข้อเสนอแนะการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง ประกอบด้วยความคิดเห็นและข้อเสนอแนะรูปแบบการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 โครงสร้างเนื้อหาสำคัญมี 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ (1) แนวคิดที่ควรนำมาใช้ในการอบรมพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามบทบาทที่คาดหวังของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 เพื่อให้องค์กรมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น และ (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 เพื่อให้บุคลากรมีประสิทธิผลของการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลเมื่อได้รับรองอนุมัติให้ทำการศึกษาวิจัยจากคณะกรรมการการ ทำวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2562

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัย ให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 นำเครื่องมือที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จากนั้นจึงนำไปใช้สัมภาษณ์

5.2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเชิงปริมาณ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาทางวิจัยเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ หาดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index objective congruence: IOC) (ชวยศ จุยประเสริฐ, 2559) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีใช้กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 30 ราย แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ดังนี้

1) แบบสอบถามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 $\alpha = 0.97$

2) แบบสอบถามสมรรถนะของบุคลากร $\alpha = 0.93$

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายข้อมูลทั่วไป สมรรถนะของบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวังเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

6.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) พิจารณาที่ $P\text{-value} < 0.05$ เปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างระดับสมรรถนะที่คาดหวังกับระดับสมรรถนะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้ t-test

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษา

1. **วัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2** ผลการศึกษาสมรรถนะของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่นปัจจุบัน พบว่า โดยรวมทั้ง 7 ด้าน สมรรถนะที่คาดหวังมีคะแนนเฉลี่ย (mean=
160.20,SD=16.66) มากกว่าสมรรถนะที่เป็นอยู่ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($p<0.001$; 95%CI: 27.41-30.26) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสมรรถนะที่คาดหวังตามความ
แตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดถึงระดับที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (mean=29.58,
SD=3.09) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม (mean=23.0, SD=2.12) การทำงานเป็นทีม
(mean=22.67, SD=2.36) บริการที่ดี (mean=21.48, SD=3.02) ด้านภาวะผู้นำ (mean=21.41,
SD=3.59) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (mean=21.38, SD=2.58) และความเข้าใจองค์กร
และระบบราชการ (mean=20.63, SD=2.44) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ระหว่างสมรรถนะปัจจุบัน
และสมรรถนะที่คาดหวัง รายข้อ (N=226)

สมรรถนะ (คะแนน)	ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน		ที่คาดหวัง		95%CI	t	p-value
	Mean	SD	Mean	SD			
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	23.47	2.95	29.58	3.09	5.77-6.44	35.67	<0.001*
2. บริการที่ดี	17.22	2.32	21.48	3.02	4.05-4.46	40.40	<0.001*
3. การส่งเสริมความ เชี่ยวชาญในงานอาชีพ	17.20	2.32	21.38	2.58	3.91-4.44	31.07	<0.001*
4. การยึดมั่นในความ ถูกต้องและจริยธรรม	19.08	2.55	23.0	2.12	3.71-4.16	34.38	<0.001*
5. การทำงานเป็นทีม	18.20	2.76	22.67	2.36	4.20-4.73	33.66	<0.001*
6. ความเข้าใจองค์กร และระบบราชการ	18.28	2.53	20.63	2.44	2.01-2.68	13.68	<0.001*
7. ภาวะผู้นำ	17.87	3.21	21.41	3.59	3.04-4.02	14.09	<0.001*
รวมทั้ง 7 ด้าน	131.36	13.87	160.20	16.66	27.41-30.26	39.94	<0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.01

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2. **วัตถุประสงค์ที่ 1 และ 3** ผลการศึกษาสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวัง พบว่า สมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 โดยรวมทั้ง 3 ด้าน สมรรถนะที่คาดหวังมีคะแนนเฉลี่ย (mean=102.14, SD=12.08) มากกว่าสมรรถนะที่เป็นอยู่ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$; 95%CI: 11.48-14.86)

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสมรรถนะที่คาดหวังตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดถึงระดับที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (mean=38.08, SD=5.50) ต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (mean=33.88, SD=4.64) และด้านต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยงเข้ากับทุกฝ่าย (mean=30.17, SD=3.49) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ระหว่างสมรรถนะปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวัง (N=226)

สมรรถนะ (คะแนน)	ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน		ที่คาดหวัง		95%CI	t	p-value
	Mean	SD	Mean	SD			
1. ต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยงเข้ากับทุกฝ่าย	24.73	3.73	30.17	3.49	4.93-5.94	21.25	<0.001*
2. ต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง	30.71	4.96	33.88	4.64	2.46-3.86	8.93	<0.001*
3. ต้องมีความฉลาดและรู้จักคิดริเริ่ม	33.52	5.56	38.08	5.50	3.78-5.33	11.61	<0.001*
รวมทั้ง 3 ด้าน	88.96	12.83	102.14	12.08	11.48-14.86	15.37	<0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.01

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 สรุปได้ดังนี้

1) การปรับวัฒนธรรมองค์กรใหม่ (Culture Change) เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กร มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน การปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมจึงเป็นการหล่อหลอมให้พนักงาน มีพฤติกรรม ในการทำงานที่ดีขึ้น โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นคำนึงถึงการให้บุคลากรคิดที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นผ่านคติวัฒนธรรมองค์กรว่า “Change for Good” อาทิ การปรับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แนวความคิดการทำงานให้เป็นเชิงรุกมากยิ่งขึ้น การฝึกฝนให้บุคลากรเป็นนักวิจัยและนักวิเคราะห์ผ่านการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริงมากกว่าการอ่านจากหนังสือหรือตำราเพียงอย่างเดียว ตลอดจนการรณรงค์ในการแสดงออกซึ่งความเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกในองค์กร อาทิ การสวมใส่ผ้าไทย การใช้หลักการ 3Rs เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและหน่วยงาน เกิดความผูกพันและหวังจะสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีให้แก่กรม

2) การปรับระบบบริหารงานบุคลากรแนวใหม่ (Personal Administration) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมุ่งมั่นให้บุคลากรมีศักยภาพ ความรู้ ทักษะ ตลอดจนความสุขในการดำเนินชีวิตภายใต้แนวคิดระบบราชการ 4.0 โดยใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มความรู้เฉพาะทาง การใช้ระบบ KM Conference เพื่อให้มีการถ่ายทอดความรู้ของสมาชิกในองค์กรผ่านช่องทางเทคโนโลยี video conference การเปิดโอกาสให้บุคลากรหมุนเวียนงาน (Rotation) เพื่อให้บุคลากรได้ค้นพบศักยภาพตนเองที่เหมาะสมกับงาน ตลอดจนเพิ่มการเรียนรู้ในประสบการณ์ทำงานที่หลากหลาย สามารถมีบุคลากรทดแทนกันให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงการพัฒนาบุคลากรในด้านความสุขตามหลัก Happy Workplace เพื่อให้บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ ความสุข และคุณธรรม

3) การเน้นการบริหารองค์กรแบบมีส่วนร่วม (Participations) โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน ผ่านช่องทางสื่อสารกันภายในองค์กร อาทิ Facebook Line หรือ webpage ของกรม ตลอดจนการจัดสัมมนาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพภายในองค์กร แต่อย่างไรก็ตาม มีความเห็นว่า แม้จะมีช่องทางให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์กร แต่ความเกรงกลัว ความรู้สึกเป็นเจ้านาย-ลูกน้อง ตามสายการบังคับบัญชายังคงสร้างอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพยายามลดช่องว่างดังกล่าวผ่านกิจกรรมนันทนาการสังสรรค์ อาทิ การจัดกิจกรรมปีใหม่มกีฬาสี การจัดประกวดมอบรางวัลระดับหน่วยงานภายในกรม หรือการเชิญแต่ละสำนัก/กอง มาพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้บริหารได้รับทราบสภาพปัญหา ร่วมคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหภายในเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางาน

4) ผู้บริหารแนวใหม่ บุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทุกคนจะต้องมีมุมมองความคิดในการเป็นผู้นำทุกคน โดยผู้บริหารระดับสูงทุกคนภายในกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับสามารถนำเสนองานกับผู้บริหารภายในกรมตลอดจน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผู้บริหารภายนอกองค์กรด้วย นอกจากนี้ ยังเน้นเรื่องการเป็นจิตอาสาของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน โดยผู้บริหารอาจมอบภารกิจพิเศษ โดยไม่ระบุหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบ โดยให้สมาชิกในองค์กร เป็นอาสาสมัครดำเนินการและตั้งทีมงานในการร่วมกันทำภารกิจดังกล่าวให้แล้วเสร็จ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการฝึกการเป็นผู้นำแก่คนในองค์กร การร่วมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่ ที่แตกต่างกัน และเป็นการฝึกการเป็นผู้บริหารภายในองค์กร ให้ได้เห็นศักยภาพว่าทุกคนสามารถ เป็นผู้บริการแนวใหม่ได้ทุกที่และทุกเวลา นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการฝึกอบรมเทคนิคการเป็นผู้บริหารในหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะของการเป็นผู้บริหารแก่คนในองค์กรให้พัฒนา ยิ่งขึ้นต่อไป

สรุป การศึกษาครั้งนี้พบสมรรถนะของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ คาดหวังโดยรวมทั้ง 7 ด้าน และสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่คาดหวัง โดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสมรรถนะปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปัจจุบัน โดยรวมทั้ง 7 ด้าน สมรรถนะที่คาดหวังมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสมรรถนะที่เป็นอยู่ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสมรรถนะที่คาดหวังตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ถึงระดับที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม การทำงานเป็นทีม บริการที่ดี ด้านภาวะผู้นำ การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และความเข้าใจองค์กรและระบบราชการ นอกจากนี้ยังพบว่า สมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสมรรถนะที่คาดหวัง โดยรวมทั้ง 3 ด้าน สมรรถนะที่คาดหวังมีคะแนนเฉลี่ย มากกว่าสมรรถนะที่เป็นอยู่ปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายด้านสมรรถนะที่คาดหวังตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุดถึงระดับที่ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ต้องให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และด้านต้องเปิดกว้างและเชื่อมโยงเข้ากับทุกฝ่าย แสดงให้เห็นได้ว่า สมรรถนะของบุคลากรที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 7 ด้าน และสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่คาดหวัง 3 ด้าน สามารถรองรับระบบราชการ 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้องค์กรขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัจฉรา หล่อตระกูล (2557) ศึกษาการพัฒนา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สมรรถนะบุคลากรมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ราชดำเนินพบว่าอยู่ในระดับปานกลางในด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี และการทำงานเป็นทีม และการศึกษาของศิริพร สกุลเจริญพร (2554) ที่ศึกษาการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กร พบว่าสมรรถนะที่คาดหวังกับสมรรถนะหลักปัจจุบันมีความแตกต่างกัน อภิปรายราชดำเนินตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ถึงระดับต่ำสุด ได้แก่ ความร่วมแรงร่วมใจ การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี และด้านจริยธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการศึกษาที่พบสมรรถนะของบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 7 ด้าน และสมรรถนะตามคุณลักษณะของระบบราชการ 4.0 ที่คาดหวังโดยรวมทั้ง 3 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสมรรถนะปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอควรดำเนินการ ดังนี้

1. โดยจัดทำโครงการสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารและบุคลากร การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานสามารถถ่ายทอด ความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริมการจัดการความรู้ภายในองค์กร เพื่อให้สามารถนำความรู้จากการปฏิบัติจริงจากการฝึกฝน และจากประสบการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนา

2. บทบาทของผู้บริหารองค์กรภาครัฐ ที่จะก้าวไปสู่ระบบราชการ 4.0 ต้องทำงานคู่กับผู้บริหารองค์กรและเป็นหุ้นส่วนสนับสนุนกัน เป็นผู้บริหารอย่างมืออาชีพ จัดโครงสร้างขององค์กร ทรัพยากรมนุษย์มีขนาดเล็กกะทัดรัด กำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยแบบกึ่งทดลองเฉพาะกลุ่มงาน เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานจริงจากการฝึกฝนและการสั่งสมประสบการณ์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงาน
ภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0.
- สำนักปฏิรูประบบราชการ. คู่มือสมรรถนะสำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 1
มกราคม 2562 เข้าถึงได้จาก <http://www.LOCALTRAIN57.COM>
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2560). ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560 –
2569. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2562 เข้าถึงได้จาก
<https://www.dla.go.th/visit/stategics.pdf>
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพ. (2559). กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา.
Thailand 4.0 เป็นโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. กองบริหาร
งานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา.
- อัจฉรา หล่อตระกูล. (2557). การพัฒนาสมรรถนะพนักงานมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2560). คู่มือคำอธิบายสมรรถนะของกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น. กองการเจ้าหน้าที่ กลุ่มงานวางแผนอัตรากำลังและระบบงาน, 2560.
- ประคอง วรรณสูตร. (2535). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวยศ จุยประเสริฐ. (2559). แนวทางการพัฒนาระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูงของ
กรมบัญชีกลาง. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 7(1): 228-248.
- ศิริพร สกฤตเจริญพร. (2554). กลยุทธ์การพัฒนากลไกการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.
วารสารวิทยบริการ, 22(2): 41-50.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการขยะในครัวเรือน

บ้านห้วยเคียน ต.แม่กา อ.เมือง จ.พะเยา

Research and Development on Innovation for Household Waste

Management in Baan Huay Kian, Moo 2, Maeka sub-district, Muang

District, Phayao Province

ทนงศักดิ์ นิราศ, ชนสรณ์ สีหมอก

สิริวิชญ์ บัวบุรพาจารย์, พงศธร ทรงทอง

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ดาร์รัตน์ คำเป็ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

นัฏทิพย์ ชัยฉกรรจ์

อาจารย์, สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา(ภาษาอังกฤษ)

E-mail: pokza32@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนานวัตกรรมจัดการขยะในครัวเรือน ผ่านการใช้ถุงสีคัดแยกขยะและบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน ในชุมชนบ้านห้วยเคียน หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และเพื่อนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสินค้าและบริการดังกล่าว มาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะและการพัฒนาต่อไป โดยโครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม และการทดลอง กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 17 ครัวเรือน แยกออกเป็น 2 กลุ่มแรกจำนวน 9 คน เป็นกลุ่มทดลองแทนกลุ่ม A และกลุ่มที่สองจำนวน 8 คน เป็นกลุ่มควบคุมแทนกลุ่ม B ใช้ถุงดำระยะเวลา 2 สัปดาห์ และถุงสี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยกลุ่ม A ใช้ถุงดำก่อน กลุ่ม B ใช้ถุงสีก่อน เมื่อครบกำหนดแล้วสลับสี และมีบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลที่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการขยะในครัวเรือนส่วนมากมีการคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อจำหน่ายแก่ร้านหรือรถรับซื้อของเก่า ส่วนขยะเศษอาหารนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือทำปุ๋ยหมัก ส่วนขยะทั่วไปและขยะอันตรายทุกครัวเรือนใส่รวมกันในถุงดำแล้วนำไปทิ้งในถังขยะชุมชน ส่วนขยะรีไซเคิลจะใช้ถุงพลาสติกขนาดใหญ่ กระสอบหรืออื่น ๆ ที่ครัวเรือนมีในการสะสมขยะรีไซเคิลเพื่อรอจำหน่าย 2. ผลของการใช้ถุงสีคัดแยกขยะและมีบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน พบว่าทุกครัวเรือนมาสามารถคัดแยกขยะได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการทดลองใช้สินค้าและบริการ 3. แนวทางและความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจ พบว่าสามารถหารายได้ 2 แนวทาง คือ แจกถุงสีคัดแยกขยะฟรีและหักค่าบริการในการรับซื้อขยะถึงบ้าน และขายถุงสีคัดแยกขยะและมีบริการฟรีรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน ซึ่งแนวทางแรกมีคนยินยอมจ่ายมากกว่าแนวทางที่สอง

คำสำคัญ: การจัดการขยะในครัวเรือน

Abstract

This research aimed to manage household waste. Use colored bags for sort out waste and recycling services to service recipients at home. And to receive comments and feedback on products and services in Huay Kian, Moo 2, Maeka sub-district, Muang District, Phayao Province.

The researcher using a structured interview method, the experimental questionnaire from a total of 17 samples. And to bring comments and suggestions to such products and services to make suggestions and further development this research project is a semi-experimental project. Divided into 2 groups, first 9 persons experimental group of group A and group 8 person the control group of group B, By using black bag for 2 weeks period and 4 weeks color bag. By group, A uses a black bag first and group, B uses color bag first and when due and changes color bag and has recycling services at home sample groups.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

The results of the research found that:

1. Management of waste in most households, with the recycling of waste to be sold to the store. And food waste is used as animal food. Or compost. As for general waste and hazardous waste, every household put together in a black bag and then dumped in community trash. For recyclable waste, use a large plastic bag. Or other large bags that households have in the collection of recyclable waste to be sold.
  2. The effect of using colored bags to sort out waste and services to buy recycle waste at home. Found that every household can better sort out waste compared to before using products and services.
  3. Ways and possibilities of business. You can earn money in two ways. Give away color bags garbage sorting free and deducting service fees and selling color bags for sort out waste and having services to buy recyclable waste at home.
- And the first approach has more people agreeing to pay than the second approach.

Keyword: Waste management in Household

บทนำ

ปัจจุบันพื้นที่ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นพื้นที่ที่กำลังประสบปัญหาการจัดการขยะในชุมชน อันมีสาเหตุจากพฤติกรรมกรบริ โภค การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชน ถึงขยะชุมชน การจัดเก็บขยะ และวิธีการกำจัดขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบจากการกลายเป็นเมืองของชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยา (ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์และคณะ, 2560) อันประกอบด้วยร้านค้าและหอพักเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความสกปรกและส่งกลิ่นเหม็นบนถนนสาธารณะ และพื้นที่รองรับขยะเพื่อกำจัดของเทศบาลยังไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นถึง 15,000 กิโลกรัม/วัน ซึ่งคณะผู้วิจัยมองว่าการจะสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน จำต้องมีการจัดการขยะที่ถูกต้องเหมาะสมเริ่มตั้งแต่ต้นทางคือการจัดการจากในครัวเรือน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาและพัฒนานวัตกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน ผ่านการจัดทำโครงการทดลองถุงสีคัดแยกขยะ ซึ่งประกอบด้วย 4 สี ได้แก่ สีเขียวใส่ขยะเศษอาหาร สีเหลืองใส่ขยะรีไซเคิล สีน้ำเงินใส่ขยะทั่วไปและสีแดงใส่ขยะอันตราย และบริการรับซื้อขยะถึงบ้าน ประกอบกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะแต่ละประเภท เพื่อแก้ไขปัญหาจัดการขยะจากต้นทาง อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาระหว่างทาง และปลายทางของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะของครัวเรือนในชุมชน ม.2 ต.แม่กา อ.เมือง จ.พะเยา
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้ถุงสีคัดแยกขยะและบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้านต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือน และ
3. เพื่อหาแนวทางการหารายได้ของถุงสีคัดแยกขยะและบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน

ทบทวนวรรณกรรม

ประเภทของขยะ

โดยทั่วไปแล้วขยะจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทได้แก่ 1) ขยะย่อยสลายได้ คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักเป็นปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ ถังรับรองคือถังขยะสีเขียว 2) ขยะรีไซเคิล หรือขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม พลาสติก โลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น ถังรับรองคือถังขยะสีเหลือง 3) ขยะทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นที่นอกเหนือจากขยะประเภทย่อยสลาย รีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยาก และไม่คุ้มค่าในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น บรรจุภัณฑ์ ถุงพลาสติกต่าง ๆ โฟมเปื้อนอาหาร เป็นต้น ถังรองรับคือถังขยะสีน้ำเงิน และ 4) ขยะอันตราย คือ ขยะที่เป็นพิษหรือมีองค์ประกอบของวัตถุที่เป็นอันตรายแก่บุคคล สัตว์หรือสิ่งแวดล้อม เช่น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สารเคมี แบตเตอรี่ เป็นต้น ถึงรองคือถังสีแดง (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551)

แนวคิดและวิธีการจัดการขยะในครัวเรือน

แนวคิดการจัดการขยะในครัวเรือนมีอยู่หลายแนวคิดด้วยกัน เช่น หลักการ 1A3R ซึ่งประกอบด้วย 1) Avoid หมายถึง หลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของประเภทไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือย่อยสลายได้ยาก โดยใช้ประเภทนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือย่อยสลายได้ง่ายแทน 2) Reduce หมายถึง ลดการซื้อหรือใช้สิ่งของประเภทไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือย่อยสลายได้ยากที่ยังคงจำเป็นต้องซื้อหรือต้องใช้ แต่ซื้อหรือใช้ให้น้อยลง 3) Reuse หมายถึง นำวัสดุที่ผ่านการใช้งานแล้วนำกลับมาใช้ซ้ำอย่างคุ้มค่าที่สุด และ 4) Recycle นำวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ หรือจำหน่ายให้แก่ร้านรับซื้อเพื่อนำไปแปรรูปต่อไป (สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559ว; กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551) และหลักการ 7R ซึ่งประกอบด้วย 1) Rethink หมายถึง การคิดใหม่ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเรื่องสิ่งแวดล้อม 2) Reduce หมายถึง ลดการใช้ทรัพยากรให้เหลือเท่าที่จำเป็น 3) Reuse หมายถึง ใช้ซ้ำ 4) Recycle หมายถึง แปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ 5) Repair ซ่อมแซมและทะนุถนอมให้ใช้ได้นานขึ้น 6) Reject หมายถึง การปฏิเสธการใช้สิ่งของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งหรือย่อยสลายยาก และ 7) Return หมายถึง หวนคืนตอบแทนสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ เป็นต้น (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557)

การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแม่กา

ปัจจุบันปริมาณขยะมูลฝอยในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลแม่กา 18 หมู่บ้าน เฉลี่ยประมาณ 15 ตันหรือ 15,000 กิโลกรัม/วัน โดยเทศบาลมีรถบรรทุกขยะจำนวน 3 คัน กระจายออกไปเก็บจากถังขยะชุมชนของแต่ละหมู่บ้านแล้วนำไปกำจัดในสถานที่กำจัดขยะของเทศบาลตำบลแม่กา เนื้อที่ประมาณ 30 ไร่ เป็นป่าชุมชน หมู่ที่ 2 ต.แม่กา อ.เมือง จ.พะเยา ด้วยวิธีการฝังกลบ (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลแม่กา, 2561)

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน

ฮาซูลีนา วุติงามและสมเกียรติ สายธนู (2557) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลปะลู่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย ระดับครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลปะลู่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากการสุ่มตัวอย่างหัวหน้าหรือสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 287 ครัวเรือน และการสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่นเกี่ยวกับนโยบาย ความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยระดับครัวเรือน ในปัจจุบันและอนาคต ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะในระดับครัวเรือนใช้วิธีการใส่ขยะมูลฝอยลงในถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้ง ซึ่งจะเป็นการรวมขยะทุกประเภทลงในถุงเดียวกันโดยไม่ได้ทำการคัดแยก ซึ่งยากต่อการ ไปกำจัดต่อและถึงขยะไม่มีฝาปิดมิดชิดส่งผลทำให้เกิดโรคติดต่อตามมา สำหรับวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยของกลุ่ม ตัวอย่างพบว่าใช้วิธีการเทกองรวมกันแล้วเผา ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สำหรับทิ้งขยะ รวมทั้งมีการเพิ่มอัตรากำลังคนในการเก็บขนขยะมูลฝอยตามครัวเรือน และใช้วิธีให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นคัดแยก ขยะตั้งแต่แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย พร้อมทั้งจัดให้มีระบบการเพิ่มมูลค่าขยะมูลฝอยให้เหมาะสมกับประเภทขยะมูล ฝอยโดยจัดทำในรูปแบบของโครงการธนาคารขยะเพื่อมาเป็นกลไกหลักในการเพิ่มมูลค่าให้กับขยะต่อไป

จอมจันทร์ นทีวัฒนาและวิชัย เทียนถาวร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลดขยะชุมชนแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมลดขยะของชุมชนแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยา และศึกษาปัจจัยการลดขยะด้านลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ และทัศนคติ โดยเก็บตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่าง 18 หมู่บ้าน จำนวน 486 คน วิเคราะห์โดย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-Test และ Pearson's correlation จาก ผลการวิจัยพบว่าระดับความรู้ของชุมชนในการลดขยะตามหลัก 5R ได้แก่ การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซม การปฏิเสธ ไม่ใช่ อยู่ในระดับมาก มีทัศนคติและพฤติกรรมในการลดขยะในการซื้อสิ่งของตาม ความจำเป็นหลัก 5R และการจัดการขยะตามลำดับชั้นการจัดการขยะอยู่ในระดับเห็นด้วยและระดับมาก ปัจจัยที่มีความแตกต่างและส่งผลต่อพฤติกรรมลดขยะพบว่าลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สื่อที่รับข่าวสาร ชนิดของขยะ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ความรู้เรื่อง ได้แก่ การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การปฏิเสธไม่ใช่ การซ่อมแซม ลำดับชั้นการจัดการขยะ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และทัศนคติไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมลดขยะ ผลการศึกษาสหสัมพันธ์เพียร์สันกับพฤติกรรมลดขยะ พบว่าพฤติกรรมลดขยะมีสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับลักษณะส่วนตัว ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สื่ออินเทอร์เน็ต และขยะเศษอาหาร ผัก ผลไม้ และกระดาษในครัวเรือน พฤติกรรมลดขยะมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สหสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับอายุ สถานภาพ สื่ออินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ ขยะติดเชื้อ และถ่าน ไฟฉายที่เกิดในครัวเรือน พฤติกรรมการลดขยะมีสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ ความรู้เรื่องการลดการใช้ การซ่อมแซม และการปฏิเสธไม่ใช้ และมีสหสัมพันธ์เชิงลบอย่างมี นัยสำคัญกับความรู้เรื่องการลดขยะเรื่องการใช้ซ้ำ พฤติกรรมการลดขยะ มีสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญกับทัศนคติ คือ การลดขยะจากครัวเรือน การลดการใช้ของที่ไม่จำเป็น การลดขยะตาม หลัก 5R การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การน ำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซม และการปฏิเสธไม่ใช้ และ พฤติกรรม การลดขยะ ไม่มีสหสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับทัศนคติ

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบสอบถาม และการสำรวจพฤติกรรมหลังการทดลอง สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเลือกจากสมาชิกของ อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนจำนวน 17 ครัวเรือน แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่ม ทดลองจำนวน 9 ครัวเรือน แทนกลุ่ม A และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มควบคุมจำนวน 8 ครัวเรือน แทน กลุ่ม B ทั้งสองกลุ่มทดลองใช้ถุงสีคัดแยกขยะที่มีป้ายติดหน้าถุง 4 สี ได้แก่ สีเขียวใส่ขยะเศษอาหาร สีเหลืองใส่ขยะรีไซเคิล สีน้ำเงินใส่ขยะทั่วไปและสีแดงใส่ขยะอันตราย ระยะเวลา 1 เดือน และดู ค่าที่มีป้ายติดหน้าถุง 4 ประเภท ได้แก่ ขยะเศษอาหาร ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไปและขยะอันตราย ระยะเวลา 2 สัปดาห์ และมีบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การแบ่งครัวเรือนออกเป็น 2 กลุ่มตามแผนที่นี่ กลุ่ม A คือ กลุ่มที่เริ่มใช้ถุงดำก่อน ส่วน
กลุ่ม B คือกลุ่มที่เริ่มใช้ถุงสีก่อน พอครบระยะเวลาตามกำหนดจะมีการสลับประเภทของถุง โดย
กลุ่ม A เริ่มใช้ถุงสี และกลุ่ม B เริ่มใช้ถุงดำ

ผลการวิจัย

1. การจัดการขยะของครัวเรือนในชุมชน ม.2 ต.แม่กา อ.เมือง จ.พะเยา จากการสัมภาษณ์
และแบบสอบถามก่อนการทดลองพบว่า การคัดแยกและการกำจัดหรือการใช้ประโยชน์ จำนวน 2
ครัวเรือน แยกออกเป็น 4 ประเภทได้อย่างถูกต้องตามประเภทของขยะ จำนวน 12 ครัวเรือนจะแยก
ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะทั่วไปและขยะอันตราย ซึ่งคัดแยกและกำจัดโดยการนำไปรวมกัน
ในถุงดำแล้วทิ้งในถังขยะของชุมชน เพื่อรอการจัดเก็บของเทศบาล 2) ขยะรีไซเคิล มีการคัดแยก
สะสมเก็บไว้ในครัวเรือนเพื่อนำไปจำหน่ายแก่ร้านหรือรับซื้อขยะรีไซเคิล และ 3) ขยะเศษ
อาหารหรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้ มีการคัดแยกทิ้งใส่ในถังสี ถังพลาสติก ถุงพลาสติก และถุง
ดำ แล้วนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือทำปุ๋ยหมัก จำนวน 2 ครัวเรือน แยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1)
ขยะเศษอาหารหรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้คัดแยกใส่ถังสี แล้วนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือทำปุ๋ย
หมัก และ 2) ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายนำไปรวมกันในถุงดำแล้วทิ้งในถังขยะชุมชน
เพื่อรอการจัดเก็บของเทศบาล และมีเพียงครัวเรือนเดียวเท่านั้นที่ไม่มีการคัดแยกขยะไปใช้
ประโยชน์

ตาราง 1 แสดงการจัดการขยะในครัวเรือนก่อนการทดลอง

จำนวนครัวเรือน	จำนวนที่แยกได้	รายละเอียดของการคัดแยก
2	4	1. ขยะทั่วไป 2. ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้ 3. ขยะรีไซเคิล และ 4. ขยะอันตราย
12	3	1. ขยะทั่วไปและขยะอันตราย 2. ขยะรีไซเคิล และ 3. ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

2	2	1. ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล 2. ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้
1	1	ทุกประเภทรวมกันในถุงเดียว

2. ผลของการใช้ถุงสีคัดแยกขยะและมีบริการรับซื้อขยะถึงบ้าน จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามหลังการทดลองพบว่า การคัดแยกและการกำจัดหรือการใช้ประโยชน์ จำนวน 2 ครั้วเรือน สามารถคัดแยกทั้ง 4 ประเภทได้อย่างถูกต้องตามเดิม จำนวน 14 ครั้วเรือนแยกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะทั่วไปและขยะอันตราย ซึ่งคัดแยกและกำจัดโดยการนำไปรวมกันในถุงสีแล้วทิ้งในถังขยะของชุมชน เพื่อรอการจัดเก็บของเทศบาล 2) ขยะรีไซเคิล มีการคัดแยกสะสมใส่ถุงสีเก็บไว้ในครั้วเรือน และ 3) ขยะเศษอาหารหรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้ ใส่ถุงสีและถุงพลาสติกนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือทำปุ๋ยหมัก และจำนวน 1 ครั้วเรือน แยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะรีไซเคิล และ 2) ขยะทั่วไป ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้ และขยะอันตรายนำไปรวมกันในถุงสีแล้วทิ้งในถังขยะชุมชน โดยทุกครั้วเรือนสามารถคัดแยกขยะได้ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการทดลอง โดยทุกครั้วเรือนสามารถคัดแยกขยะได้ดีขึ้น ด้วยเหตุผลสามประการ หนึ่ง คือ คนในครั้วเรือนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมากขึ้น สองถุงขยะที่มีสีง่ายต่อการเข้าใจทำให้คัดแยกขยะแต่ละประเภทได้ดีขึ้น และสามมีบริการรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้านเป็นแรงจูงใจในการคัดแยก

ตาราง 2 แสดงการจัดการขยะในครั้วเรือนจากผลของการใช้ถุงสีคัดแยกและบริการรับซื้อขยะถึงบ้าน

จำนวนครั้วเรือน	จำนวนที่แยกได้	รายละเอียดของการคัดแยก
2	4	1. ขยะทั่วไป 2. ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้ 3. ขยะรีไซเคิล และ 4. ขยะอันตราย
14	3	1. ขยะทั่วไปและขยะอันตราย 2. ขยะรีไซเคิล และ 3. ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1	2	1. ขยะรีไซเคิล 2. ขยะทั่วไป ขยะเศษอาหารหรือย่อยสลายได้ และ ขยะอันตราย
---	---	---

3. แนวทางการหารายได้ของถุงสีกัดแยกขยะและบริการรับซื้อขยะถึงบ้าน จากการสัมภาษณ์แต่ละครัวเรือนเกี่ยวกับการหารายได้ของหลังจบการทดลองพบว่า 11 ครัวเรือนยินยอมให้หักค่าบริการจากการขายขยะ 4 ครัวเรือนยินยอมซื้อแล้วให้ขายขยะให้ และ 2 ครัวเรือน ไม่จ่ายเงินทั้งสองทาง ดังนั้นมีแนวทางการหารายได้ 2 แนวทาง คือ แจกถุงสีกัดแยกขยะฟรีและหักค่าบริการในการรับซื้อขยะถึงบ้าน และขายถุงสีกัดแยกขยะและมีบริการฟรีรับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน ซึ่งแนวทางแรกมีคนยินยอมจ่ายมากกว่าแนวทางที่สอง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าการจัดการขยะในครัวเรือนมีการสะสมขยะรีไซเคิลไว้เพื่อจำหน่าย และแปรรูปเศษอาหารและขยะย่อยสลายได้เป็นปุ๋ยหมัก และใช้ซ้ำเศษอาหารเป็นอาหารสัตว์ สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชนแม่กาอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (จอมจันทร์ นทีวัฒนาและวิชัย เทียนถาวร, 2560) ที่พบว่าการจัดการตามหลัก 5R ซึ่งประกอบด้วย การลดการใช้ การใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซม การปฏิเสธ ไม่ใช่ อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิด 1A3R และ 7R คณะผู้วิจัยกำลังพยายามที่จะสร้าง Rethink คือ การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยการปลูกฝังพฤติกรรมการคัดแยกขยะของคนในครัวเรือน และ Recycle คือ การแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ โดยการทำให้ครัวเรือนได้รับผลตอบแทนในการเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้ขยะประเภทที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้เข้าสู่กระบวนการแปรรูปจากการรับซื้อ ซึ่งในระยะต่อไปของโครงการนี้คณะผู้วิจัยจะพยายามนำแนวคิดเหล่านี้ไปปรับใช้มากขึ้น

จากงานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลปะลู่ (ฮาซูลีนา วุฒิจามและสมเกียรติ สายธนู, 2557) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยพบว่ามีความคล้ายคลึงกันของรูปแบบถังขยะที่ไม่มีฝาปิดให้มีคิซิด แต่นอกเหนือจากนั้นคือถังขยะไม่เพียงพอ จึงทำให้ชาวบ้านนำขยะวางไว้กับพื้น และมีสุนัขมากัดกินอาหารที่อยู่ในถังขยะ ส่งผลให้เกิดความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สกปรกและส่งกลิ่นเหม็นในบริเวณนั้น ส่วนความแตกต่างกันคือครัวเรือนส่วนมากจะคัดแยกขยะ
เศษอาหารหรือสามารถย่อยสลายได้ ไปเป็นอาหารสัตว์หรือทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น และขยะรีไซเคิล
สะสมไว้ในครัวเรือนเพื่อจำหน่าย ซึ่งอาจเป็นเพราะอยู่บริบทที่แตกต่างกันทั้งในแง่ของเวลา
สถานที่ นโยบายภาครัฐ และอื่น ๆ และความแตกต่างอีกประการ คือ ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหาก
ต้องการจัดทำเป็นนโยบาย คือ จัดตั้งกองทุนขยะชุมชน มีชุมชนเป็นเจ้าของ โดยนำเงินที่ได้มา
ส่งเสริมและพัฒนาระบบสวัสดิการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการลดขยะจากการบริโภคอย่างถูกวิธี
2. หารายได้ 2 แนวทางตามความต้องการของแต่ละครัวเรือน โดยจะเก็บค่าบริการหลังการ
ขายขยะ หรือขายถุงสีคัดแยกให้ครัวเรือนก็ได้
3. เปลี่ยนธุรกิจเป็นบริการรับซื้อขยะถึงบ้านพร้อมมีถุงสีคัดแยกขยะ และเก็บค่าบริการ
4. เปลี่ยนเป็นกองทุนจากขยะของชุมชนเพื่อนำเงินดังกล่าวมาพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
2. มีการสร้างความเข้าใจแก่คนในชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัคร

ผ่านกิจกรรมของชุมชน

3. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการขยะใน
ครัวเรือนตามหลักแนวคิด 1A3R และ 7R

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2551). **คู่มือแนวทางการลด คัด แยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย สำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมู่บ้าน**. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลแม่กา. (2561). **ข้อมูลด้านการจัดการขยะมูลฝอย**. จอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร. (2560). **ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลด ขยะชุมชนแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา**. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 25(2), 316-330.
- นัทรทิพย์ ชัยฉกรรจ์และคณะ (2560). **การกลายเป็นเมืองของชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยา: กรณีศึกษาตำบลแม่กา จังหวัดพะเยา**. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. 9(3), 178-190.
- เทศบาลตำบลแม่กา. (2560). **ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลแม่กา**. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2561 เข้าถึงได้จาก: <http://www.maekalocal.com>
- สมาคมพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). **Zero Waste ขยะเหลือศูนย์เป็นจริงได้ไม่ใช่แค่ฝัน**. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2561 เข้าถึงได้จาก: www.adeq.or.th/zero-waste
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557). **การจัดการขยะ: การจัดการขยะด้วยแนวคิด 7R**. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2561 เข้าถึงได้จาก: <http://reo16.mnre.go.th/reo16/knowledge/detail/198>
- ฮาซูลีนา วุฒิงามและสมเกียรติ สายธนู. (2557). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลปะลูลู**. วารสาร AL – NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี. 9(16), 121 – 130.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหาร
จัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบั้ง
ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลก**

**The potential development, and increase capabilities for mango products
management in around of Ban Krong Sub Rang community
Sai Yoi sub-district, Noen Maprang dictrict, Phitsanulok province.**

กิตติกา นาคทอง (Kittika Nakthong), นันทน์ภัส ชามะรัตน์ (Nannapat Chamarat)
บุญยา สำราญจิตร (Bootsaya Somranjit), รังสิมา พินนัตศักดิ์ (Rangsima Pinnatsak)
ศิริวรรณ บุญก้อ (Siriwan Boonkor), เสาวลักษณ์ ศรีม่วง (Seawvalux seemingly)
อลิษา เกตุวังแดง (Alisa Ketwangaeng)
นักศึกษาศาขารัฐประศาสนศาสตร์
โชติ บดีรัฐ (Chot Bodeerat)

อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
College of Local Management and Development, PibulsongkramRajabhat University
E-mail: siriwanview2541@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีด
ความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบั้ง ตำบลไทร
ย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีด
ความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง และเพื่อศึกษาการนำผลการวิจัยไปใช้
ประโยชน์ในทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์
มะม่วง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 200 คน และเชิงคุณภาพ
จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา โดยใช้ความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ
ตีความเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ
ผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบรั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเพาะปลูก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านสาย
พันธุ์การเพาะปลูกและดูแลรักษา ด้านการลงทุน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาด

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์
มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบรั้ง พบว่า 1) ควรมีการกำหนดพื้นที่ในการเพาะปลูก โดย
แยกประเภทในแต่ละสายพันธุ์ให้ชัดเจน 2) สายพันธุ์ของมะม่วงในเพาะปลูก ควรมีความ
หลากหลายให้เป็นที่นิยมของตลาด และ 3) ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ควรมีการพัฒนาให้เหมาะสม
และเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภค

3. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถ
ในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง พบว่า 1) *ขั้นตอนการผลิต* มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็น
ซาลาเปาไส้มะม่วง ส่วนผสม ได้แก่ แป้งสาลี ตัดแบ่งเป็นก้อนละ 45-50 กรัม จัดทำเป็นก้อนกลมๆ
ห่อไส้มะม่วง และนำไปนึ่งไฟประมาณ 10 - 15 นาที โดยมีอายุการเก็บรักษาได้ประมาณ 2 สัปดาห์
2) *ด้านบรรจุภัณฑ์* ได้พัฒนาโดยการเปลี่ยนรูปแบบถุงพลาสติกใสจากเดิม เปลี่ยนมาเป็นกล่อง
กระดาษแบบมาตรฐาน ขนาดกว้าง 5 ซม. ยาว 18 ซม. สูง 18 ซม. โดยเพิ่มฉลากแนะนำสินค้าและ
รายละเอียดต่างๆ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าให้มีราคาสูงขึ้นและตรงกับความต้องการของ
ผู้บริโภค 3) *ด้านราคา* กำหนดจากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐานราคาตามท้องตลาดกล่อง
ละ 35 บาท

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพ เพิ่มขีดความสามารถผลิตภัณฑ์มะม่วง ชุมชนบ้านคลองซบรั้ง
จังหวัดพิษณุโลก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Abstract

This researching is on purpose for survey about the problem of potential development, and to increase of capabilities for mango products management in around of Ban Krong Sub Rang community Sai Yoi sub-district, Noen Maprang district, Phitsanulok province. For learn and become to be the method to potential development and to increase of capabilities for mango products management, and bring the result of this resource to use and lead to benefit. Its quantitative research and qualitative research. Representative sample is have about 200 person and represented sample for qualitative research is about 10 person. The instruments that use for gather the information is questionnaire and interview document, data analysis is decide from descriptive statistics and to find the percent, mean, standard deviation (S.D.), content interpretation by frequency. The result of researched is

1. The problem of potential development, and to increase of capabilities for mango products management in around of Ban Krong Sub Rang community is have medium overview. When we have list consider the result is agriculture the most of mean and follow by the species of agriculture and treatment, investment, create the products and marketing.

2. the method to potential development and to increase of capabilities for mango products management around of Ban Krong Sub Rang community it was found that 1) It should to define the agriculture area and keep clearly to separate type of species. 2) Mango should to have various species for trendy in the market. And 3) The products or packaging should appropriate to develop and should to indulge customers.

3. The result of research that bring to potential development and to increase of capabilities for mango products management 1) Production process is reconversion to mango buns, the ingredients is wheat flour, and cut wheat flour for 1 lump, for one lump is about 45-50 gram. Molding as nodular appearances and put the mango inside. Bring to steam about 10-15 minute. It's able to keep approximately 2 weeks. 2) packaging its develop to change from plastic bags to become standard paper box width 5 cm. length 18 cm. high 18 cm. and adding the product

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

label instructions and details for increase value to product with higher price and meets the need of customer 3) The price, define from products and packaging there are standard in market is 35 Baht.

Keywords: potential development, increase of capabilities, mango products, Krong Sub Rang community, Phitsanulok province.

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญา มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามที่ต้องการของชุมชน ตลาด เน้นขบวนการสร้างรายได้ ผลิตภัณฑ์ ในแต่ละหมู่บ้าน หรือตำบล แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาด การผลิต ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเอง ทำเองในการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรภายใต้แนวทางการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นนโยบายของประเทศที่ให้ความสำคัญ จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการสร้างกลไก ส่งเสริม และสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นจากชุมชนและผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับชุมชนซึ่งเป็นฐานรากของธุรกิจในประเทศของตน การเพิ่มศักยภาพของชุมชนและใช้จุดแข็งของชุมชนทางด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาเพื่อเชื่อมโยงสู่ภาคการผลิตและบริการเพื่อจะสามารถสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและขยายโอกาสทางการตลาดมากยิ่งขึ้น (ฉันทมัย เจียรกุล, 2557:177)

ปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง ชุมชนบ้านคลองซบั้ง เทศบาลตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีประชากรรวมทั้งสิ้น 359 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร พืชหลักที่ทำการปลูกส่วนมากคือ มะปราง และมะม่วง โดยมีพื้นที่ปลูกมะม่วงทั้งหมด 3.338 ไร่ และมีหลายสายพันธุ์ได้แก่ เขียวมรกต มหาชนก เขียวเสวย อกร่อง เพชรบ้านราช และน้ำดอกไม้ เป็นต้น ผลมะม่วงที่ผลิตได้มีคุณภาพดีสามารถส่งจำหน่ายสำหรับการส่งออกได้ ซึ่งจะต้องมีคุณภาพดี รูปทรง และผิวสวยงาม ส่วนใหญ่จะจำหน่ายในรูปผลสด เนื่องจากผลมะม่วงมีอายุการเก็บรักษาสั้น ทำให้ผล มะม่วงในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวที่มีผลิตผลมาก ทำให้มะม่วงมีราคาตกต่ำ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ซึ่งจะเป็นปัญหาของเกษตรกรทุกปีที่ผ่านมา ตลอดจนการผลิตมะม่วงยังไม่สามารถผลิตให้ได้คุณภาพดีทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงทำให้มีมะม่วงส่วนหนึ่งที่มีคุณภาพในการบริโภคดี แต่ที่ผิวไม่สวย ผิดรูปทรง ซึ่งต้องคัดทิ้งไป หรือจำหน่ายได้ในราคาที่ถูกลง การนำเอาผลิตผลที่มีมากเกินไปเกินความต้องการของตลาด และผลที่มีตำหนิเหล่านี้มาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตผลมะม่วง และเป็นการสร้างงานให้กับกลุ่มแม่บ้าน หรือสมาชิกของชุมชน เพื่อให้มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายทั้งปี ทำให้เกษตรกรมีรายได้ตลอดทั้งปี ผลิตภัณฑ์การแปรรูปมะม่วงในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด ได้แก่ มะม่วงดอง มะม่วงแช่อิ่ม มะม่วงกวน มะม่วงแผ่น มะม่วงอบแห้ง มะม่วงแช่แข็ง น้ำมะม่วง เป็นต้น ผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงดังกล่าวยังมี รูปลักษณะ และบรรจุภัณฑ์ไม่ทันสมัย ไม่ถูกกับรสนิยมของคนรุ่นใหม่ ดังนั้น จึงมีแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปมะม่วงที่เหมาะสมสำหรับคนรุ่นใหม่ สามารถบริโภคกันอย่างแพร่หลายทั่วไป และเก็บรักษาได้นาน เช่น มะม่วงอบแห้ง น้ำมะม่วง มะม่วงแผ่น โดยต้องมีการอบรมกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ด้วยการหาสายพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด และหารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ยังต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย เหมาะแก่การเป็นของฝาก ของขวัญที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้

ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยนั้น ได้รับความสนใจจากผู้บริโภค จึงทำให้ผู้ประกอบการชุมชนหลายรายเข้ามาแข่งขันกันในตลาดมากขึ้น โดยจะมุ่งเน้นไปในทิศทางของการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ของแต่ละท้องถิ่นให้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในทิศทางที่ดีขึ้น อาจจะมีผู้ประกอบการบางรายที่ยังมองข้ามความสำคัญของการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคได้เท่าที่ควรทำให้กลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวนี้เสียโอกาสทางการตลาดไปไม่น้อย ดังนั้นการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์จึงต้องให้ความสำคัญในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สามารถคุ้มครองป้องกันไม่ให้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์เสียหายและเพิ่มคุณค่าทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์ซึ่งจะเป็นสิ่งหนึ่งช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่ามากยิ่งขึ้น (สุทธิศักดิ์ กลิ่นแก้วรงค์, 2558:54)

จากสถานการณ์ดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่ เพื่อศึกษาหาความต้องการของกลุ่ม โดยประสานกับทาง คุณนงเล็ก แก้วสระแสนผู้ใหญบ้านของชุมชนบ้านคลองซบรัง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิมนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการบริหาร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลิตภัณฑ์มะม่วงนั้นซึ่งจะต้องมีบรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความสนใจของสินค้า จึงมีแนวคิด ที่จะพัฒนาคุณภาพสินค้า สร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อขยายตลาดในการจำหน่ายสินค้า รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชนขนาดย่อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และปรับตัวให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพทางการตลาดในปัจจุบัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ร่วมศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วงร่วมกับกลุ่มชาวบ้านคลองชะบั้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการบริหารผลิตภัณฑ์มะม่วงเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์และเพิ่มรายได้ ให้ผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองชะบั้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองชะบั้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองชะบั้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิจิตร

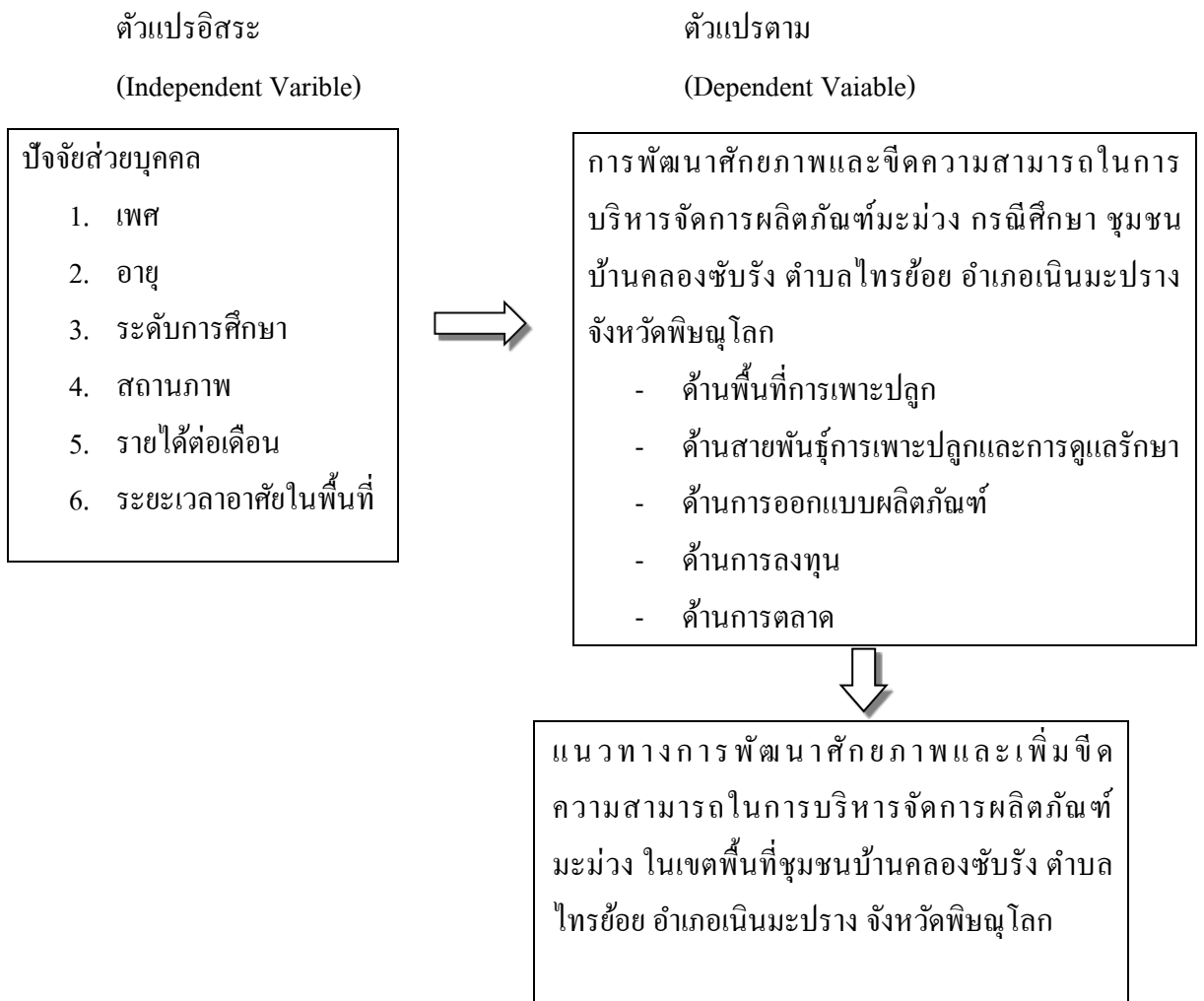
กรอบแนวความคิดของการวิจัย

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อกำหนดแนวทางในการศึกษา โดยจะเลือกศึกษาปัจจัยและตัวแปรที่สำคัญๆ มาบางประการที่เชื่อว่ามีผลต่อการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในพื้นที่ชุมชนบ้านคลองชะบั้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิจิตร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและ
ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ด้านพื้นที่การเพาะปลูก ด้านสายพันธุ์การ
เพาะปลูกและการดูแลรักษา ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาด

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดของการศึกษา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

แนวคิดการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

วารุณี สุนทรเจริญเงิน (2556:24) ระบุว่า มูลค่าเพิ่ม คือ คุณค่าที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภค ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นสูงขึ้น ไม่ว่าจะสัมผัสจากทางกายภาพ หรือสัมผัสได้จากความรู้สึกรับการ “สร้าง มูลค่าเพิ่ม” มิใช่มีแค่เพียงการออกแบบผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่โอกาสนั้นอยู่ในทั้งกระบวนการบางกรณี อาจจะเน้นในจุดเดียวแต่บางกรณีอาจต้องกระทำในหลาย ๆ จุดไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ผลสำเร็จสุดท้าย คือการได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่มี “คุณค่าเพิ่ม” สำหรับผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักในการพิจารณา ดังนี้คือ 1. การเพิ่มคุณค่า 2. การออกแบบผลิตภัณฑ์ 3. การพิจารณาวัตถุดิบ การคัดเลือกวัตถุดิบที่มีเรื่องราวที่จะสร้างคุณค่าเพิ่มได้ 4. การพิจารณาวิถีกระบวนการผลิต 5. การพิจารณาบรรจุภัณฑ์หรือการนำเสนอให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่สัมผัสแรกหรือตั้งแต่มองเห็น 6. การพิจารณาสร้าง มูลค่าเพิ่มในเชิงบริการให้กับผลิตภัณฑ์ 7. การเสริมสร้างคุณค่าให้ผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ การเพิ่มมูลค่า (Added Value) เป็นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากขั้นเดิม การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือการตลาดที่จะทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์การจัดจำหน่าย การโฆษณา และการส่งเสริมการตลาด ซึ่งทำให้สามารถตั้งราคาได้สูงขึ้น แต่การเพิ่มมูลค่าจะทำให้ผู้บริโภครู้สึกได้ประโยชน์มากขึ้นด้วย โดยการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added Creation) คือ ความพยายามในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ ให้มีคุณค่าในสายตาของลูกค้าเพิ่มมากขึ้น หรือเป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือการบริการที่ครบถ้วน สมบูรณ์ด้วยคุณภาพ บริการ และราคา เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ให้เกิดความพึงพอใจในการซื้อ ครอบครองและใช้ประโยชน์ ในด้านการตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มคือ การพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้บริโภคสูงสุด และเกินความคาดหมายของผู้บริโภคอีกทั้งมูลค่าเพิ่มอาจเกิดจากการเพิ่มสิ่งทีนอกเหนือจากสิ่งที่ผู้บริโภคคาดว่าจะได้รับ นอกจากนี้ การสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการเพิ่มหรือเสริมสิ่งใหม่ๆสู่ตัวผลิตภัณฑ์ ควรมีความเกี่ยวข้องและเป็นสิ่งที่ลูกค้าต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีจะต้องสามารถผสมผสานปัจจัยต่างๆ ทั้งรูปแบบ (form) ประโยชน์ใช้สอย (function) กายวิภาคเชิงกล (ergonomics) และอื่นๆ ให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิต แฟชั่น หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างกลมกลืนและลงตัว มีความสวยงาม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการตลาด และความเป็นไปได้ในการผลิตจำนวนมาก โดยยึดหลักเกณฑ์ คือ 1) หน้าที่ใช้งาน 2) ความทนทาน 3) การเก็บรักษา 4) ประสิทธิภาพ 5) ความปลอดภัย 6) สะดวกต่อการบำรุงรักษา 7) ระดับเสียง 8) น้ำหนัก 9) พื้นที่ใช้สอย 10) สุนทรียศาสตร์ 11) ต้นทุน 12) ความง่ายในการติดตั้ง และ 13) สะดวกต่อการเก็บ การพัฒนาผลิตภัณฑ์มีวัตถุประสงค์หลายประการและมีลักษณะครอบคลุมกว้างขวางแต่มีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การเป็น ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างผลกำไรและเพื่อความอยู่รอด (Fuller, 1994)

2. แนวคิดด้านบรรจุภัณฑ์และการออกแบบ บรรจุภัณฑ์ที่มีความหมายกว้างๆ 2 ประการ คือ 1) เป็น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของการเตรียมผลิตภัณฑ์เพื่อการขนส่ง และการขาย และ 2) เป็นวิธีการส่ง มอบผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภค โดยอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยสมบูรณ์ที่สุด และมีราคาที่เหมาะสม บรรจุภัณฑ์ในปัจจุบันมีหน้าที่หลายประการ (สมพงษ์ เฟื่อง อารมย์, 2550:52) ได้แก่ 1) การรองรับหรือบรรจุสินค้า 2) การปกป้องผลิตภัณฑ์ 3) การเคลื่อนย้าย 4) การเก็บรักษา 5) การขนส่ง 6) เอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ 7) การสร้างความสะดวก 8) ดึงดูดความสนใจ 9) สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ สร้างความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค 10) สื่อสารการตลาด 11) ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากหน้าที่ต่างๆ ของบรรจุภัณฑ์ จะพบว่าบรรจุภัณฑ์ (Packaging) มีความสัมพันธ์กับส่วนผสมทางการตลาด ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ทำหน้าที่ที่คอยปกป้องให้ผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพที่ดี 2) ด้านราคา บรรจุภัณฑ์ช่วยกำหนดคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในสายตาของผู้ซื้อได้ 3) ด้านช่องทางจัดจำหน่าย การจัดจำหน่ายจะราบรื่นดี เมื่อสามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์ได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง 4) การส่งเสริมการตลาด ข้อมูล หรือรูปภาพต่างๆ ที่ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ สามารถกระตุ้นความสนใจและความต้องการของผู้บริโภคได้ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดีเป็นการผสมผสานความสามารถทางการออกแบบกับความเข้าใจในเรื่องของการสื่อสาร จิตวิทยา พฤติกรรมผู้บริโภค และการตลาด ซึ่งข้อควรพิจารณาในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ดี (ปิยลักษณ์ เบญจกุล, 2549:32) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ประกอบไปด้วย การออกแบบโครงสร้าง และการออกแบบกราฟิก ในทางทฤษฎีการให้ความสำคัญ และสามารถออกแบบให้ทั้งสองส่วนลงตัวก็จะสามารถสร้างบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตราสินค้า นั้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองชะรัง ตำบลไพร่ฮ้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 359 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามครัวเรือนต่างๆ ตามสัดส่วนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และเชิงคุณภาพ จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองชะรัง ตำบลไพร่ฮ้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งออกเป็นรายด้าน 5 ด้าน คือ 1. ด้านพื้นที่การเพาะปลูก 2. ด้านสายพันธุ์การเพาะปลูกและการดูแลรักษา 3. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 4. ด้านการลงทุน และ 5. ด้านการตลาด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคลองชะรัง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

เชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

- 1) นำประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านมาสร้างเป็นกรอบประเด็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์ 2) สร้างแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่การเพาะปลูก ด้านสายพันธุ์การเพาะปลูกและการดูแลรักษา ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้านการลงทุน และด้านการตลาด
- 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาแก้ไข เนื้อหาส่วนที่ใช้ และ
- 4) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) คณะผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยการจัดการและ
พัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอหนังสือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
และผู้นำชุมชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ขอเก็บรวบรวมข้อมูล 2) คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ด้วยตัวเอง 3) คณะผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้
200 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทั้ง 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์
จำนวน 10 คน และ 4) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย
(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการตีความเนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์
มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบรัง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก มี
การสรุปผลจากแบบสอบถามและการสรุปผลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น
แบบเลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และ
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า

1.1) ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0 1.2) ผู้ตอบ
แบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 1.3) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่
คือ ช่วงอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.0 1.4) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับ
การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.5 1.5) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพ
สมรส คิดเป็นร้อยละ 74.5 1.6) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 6,001-10,000 บาท
คิดเป็นร้อยละ 50.5 และ 1.7) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า
10 ปี คิดเป็นร้อยละ 88.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการ
บริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบรัง ตำบลไทรย้อย อำเภอนิ
คมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 5 ด้าน พบว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ด้านการเพาะปลูก โดยภาพรวมด้านการเพาะปลูกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D.= 0.68) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินในการเพาะปลูกตามสายพันธุ์ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.803) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พื้นที่ใช้ในการเพาะปลูกมะม่วงอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรมและพื้นที่ทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 1.111) **ด้านสายพันธุ์การเพาะปลูกและดูแลรักษา** โดยภาพรวมด้านการเพาะปลูกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D.= 0.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การห่อผลมะม่วงเพื่อให้ผิวเนียนสวย ป้องกันโรคและแมลงบางชนิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$ S.D.= 0.859) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดการบริหารควบคุมปริมาณน้ำที่จะให้แก่มะม่วงแต่ละสายพันธุ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, S.D.= 1.045) **ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์** โดยภาพรวมด้านการเพาะปลูกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.85) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.924) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ หรือการสร้างแบรนด์ให้กับมะม่วงที่แปรรูปแล้ว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 1.044) **ด้านการลงทุน** โดยภาพรวมด้านการเพาะปลูกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือมีการบริหารจัดการด้านการลงทุน เพราะการปลูกมะม่วงครั้งในแรกจะมีการลงทุนที่สูงมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.879) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือเกษตรกรมีการยอมรับถึงเหตุการณ์ “ขาดทุน” ในการปลูกมะม่วง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.971) **ด้านการตลาด** โดยภาพรวมด้านการเพาะปลูกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.85) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสายพันธุ์ของมะม่วงที่เพาะปลูก มีความเป็นที่ยอมรับของตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.982) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผลิตภัณฑ์ที่มีการจัดจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 1.168)

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบั้ง ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ด้านพื้นที่การเพาะปลูก ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า พื้นที่ที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควรเพราะว่า ขาดแคลนน้ำควรมีการเตรียมแปลงปลูก หรือพื้นที่การเพาะปลูกให้พร้อมและมีแหล่งน้ำที่เพียงพอกับการไถรดน้ำตอนปลูกมะม่วง **ด้านสายพันธุ์การเพาะปลูกและดูแลรักษา** ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ควรคัดเลือกกิ่งพันธุ์ที่สมบูรณ์และแข็งแรงก่อนนำไปปลูก จะทำให้ดูแลง่ายและทนต่อการเพาะปลูก **ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์** ส่วนใหญ่ต้องการให้มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในเรื่องของการออกแบบผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์มะม่วง ออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ให้ดูสวยงาม และดูน่าซื้อมากยิ่งขึ้น และอยากให้มีการบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ทันสมัยและช่วยสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของเรา **ด้านการลงทุน** ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้มีกองทุน และมีแหล่งเงินทุนคอยสนับสนุนและช่วยเหลือ และอยากให้มีเป็นสหกรณ์การลงทุนและเป็นแหล่งเงินกู้ของกลุ่มสำหรับเกษตรกร และ **ด้านการตลาด** ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการให้มีตลาดพร้อมรับซื้อโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง มีตลาดที่รองรับตอนที่ผลผลิตและมะม่วงล้นตลาด และมีการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนทางการตลาด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองขั้วรัง ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ด้านพื้นที่ในการเพาะปลูกมะม่วง ซึ่งนงเล็ก แก้วสระแสน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า พื้นที่ในการเพาะปลูกมีความเหมาะสมในการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้เพราะอยู่ในพื้นที่เป็นที่สูงเหมาะสำหรับทำการเกษตรหรือการปลูกมะม่วง และมีปัญหาในการเพาะปลูกมะม่วงเกี่ยวกับสภาพอากาศซึ่งทำให้มะม่วงไม่ติดลูกติดและดอกได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับของทองสุข กองมน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านการเพาะปลูก มีเหมาะสมเพราะว่าพื้นที่ที่จะปลูกเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกมะม่วงและไม่สามารถปลูกพืชสายพันธุ์ชนิดอื่นได้เพราะสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยให้กับการเพาะปลูกพืชสายพันธุ์ชนิดอื่น **ด้านสายพันธุ์เพาะปลูกและดูแลรักษา** ซึ่งวาสนา แก้วสระแสน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านสายพันธุ์การเพาะปลูกและการดูแลรักษา มีสายพันธุ์การเพาะปลูกและวิธีการดูแลรักษาที่เหมาะสมในด้านสายพันธุ์เพราะเลือกสายพันธุ์ที่มีความต้องการในท้องตลาดและเหมาะกับสภาพพื้นที่และสภาพอากาศ มีการดูแลรักษาตามขั้นตอนในการเพาะปลูกในบางครั้งอาจใช้สารเคมีให้ได้ผลผลิตตามที่ต้องการตลอดจน สมบูรณ์ แถวบุญตา (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านสายพันธุ์การ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพาะปลูกและดูแลรักษาก็มีความเหมาะสมกับพื้นที่ที่สามารถปลูกตามสายพันธุ์ได้ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกมะม่วงเป็นส่วนมากและสามารถดูแลรักษาได้ง่าย **ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชาลาเปาไส้มะม่วง** ซึ่งนงเล็ก แก้วสระแสน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ก็มีความเหมาะสมในการออกแบบผลิตภัณฑ์มะม่วง เพราะช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดและน่าสนใจขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือโลโก้ผลิตภัณฑ์ยังไม่คงที่เท่าที่สมควร ซึ่งสอดคล้องกับของทองสุข กองมน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ในเขตพื้นที่ว่าคลองซบรั้งคิดว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่ค่อนข้างเหมาะสม มีรูปแบบที่แปลกใหม่และสวยงาม รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นที่จดจำของผู้บริโภค มีลักษณะที่โดดเด่นง่าย **ด้านการลงทุนผลิตภัณฑ์** ซึ่งวาสนา แก้วสระแสน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านการลงทุน คิดว่าเหมาะสมเพราะว่าเงินที่นำมาลงทุนมาจากการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตร และอยากมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการลงทุน ตลอดจน สมบูรณ์ แถวบุญตา (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านการลงทุนก็มีกองทุนกู้ยืมสำหรับทำการเกษตร หรือจากธนาคารต่างๆ เพื่อนำมาลงทุนในครั้งแรกก่อน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์คิดว่าเหมาะสมพอประมาณและอยากให้ช่วยพัฒนาความรู้ ออกแบบและสามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น **ด้านการตลาด** ซึ่งนงเล็ก แก้วสระแสน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านการตลาดก็ยังไม่เห็นผลิตภัณฑ์ในการวางขายในท้องตลาดเพราะตอนนี้รับทำเฉพาะที่มีออเดอร์สั่งเข้ามา ซึ่งสอดคล้องกับของทองสุข กองมน (สัมภาษณ์เมื่อ 25 มกราคม 2562) ได้กล่าวว่า ด้านการตลาดในเขตพื้นที่บ้านคลองซบรั้งมีการตลาดที่ไม่เหมาะสมเท่าไรหรอกเพราะผลผลิตที่ได้จะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อของเราไปในราคาที่ต่ำแต่นำไปขายได้ในราคาที่สูง ซึ่งไม่อยากให้ผ่านพ่อค้าคนกลาง

ตอนที่ 4 การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์มะม่วง ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านคลองซบรั้ง ตำบลไพร่ย่อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยเห็นว่ารสชาติและกรรมวิธีการผลิตของผลิตภัณฑ์มะม่วง เป็นการทำสืบต่อกันมา จึงน่าจะยังคงรักษาเอกลักษณ์นี้ไว้เช่นเดิม โดยไม่ดัดแปลงเกี่ยวกับเรื่องรสชาติและสูตรของชาลาเปาไส้มะม่วง โดยมีขั้นตอนการทำ **ด้านบรรจุภัณฑ์** มีรายละเอียด ดังนี้ 2.1 ชาลาเปาไส้มะม่วง บรรจุในถุงพลาสติกใสขนาดกว้าง 9 เซนติเมตร ยาว 12 เซนติเมตร สูง 3.5 เซนติเมตร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บรรจุได้ประมาณ 100 กรัม บรรจุภัณฑ์ยังไม่สามารถแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างขนมทั่วไปที่ขายตามตลาดสด ขาดความน่าสนใจหรือไม่ดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่ของ 1) สีของบรรจุภัณฑ์มี ลักษณะใส ไม่มีสีสันทันและลวดลายที่สวยงาม ทำให้เมื่อเห็นตัวสินค้าแล้วทำให้ไม่น่าซื้อ และ 2) ฉลากแสดงรายละเอียดผลิตภัณฑ์ไม่ได้ระบุชื่อผลิตภัณฑ์ ตราผลิตภัณฑ์ รายละเอียดของสินค้า และขนาดยังขาดความโดดเด่น และยังขาดความน่าสนใจ แต่ทั้งนี้การเพิ่มฉลากบนบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามดึงดูดใจ นั้นผู้ผลิตจำเป็นต้องยอมรับเกี่ยวกับต้นทุนที่สูงขึ้นตามไปด้วย ถึงอย่างไรก็ตามต้นทุนที่เพิ่มขึ้นสามารถชดเชยได้กับราคาสินค้าที่สูงขึ้น จึงนับว่าเป็นการยกระดับราคาผลิตภัณฑ์ของชุมชน การบรรจุภัณฑ์ มีรายละเอียด ดังนี้ ซาลาเปาไส้มะม่วง บรรจุในกล่องกระดาษขนาดกว้าง 5 เซนติเมตร ยาว 18 เซนติเมตร สูง 18 เซนติเมตร บรรจุได้ประมาณ 120 กรัม **ด้านราคา** การพัฒนาด้านราคาเป็นผลมาจากการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้มีความสะดวกในการใช้งานและมีความน่าสนใจของบรรจุภัณฑ์เพื่อพัฒนาให้เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวได้โดยขาย ในราคาตลาดการท่องเที่ยวในราคา กล่องละ 35 บาท

อภิปรายผล

ด้านการเพาะปลูก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า ความเหมาะสมและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินในการเพาะปลูกตามสายพันธุ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก มีปริมาณ อนินทรีย์วัตถุ อินทรีย์วัตถุ น้ำ และอากาศ ในสัดส่วนที่พอเหมาะ ปลูกพืชได้ดีตามธรรมชาติ ดูแลง่าย มีธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช ไม่มีสารพิษ ไม่มีชั้นดินที่ขัดขวางการเจริญเติบโตและเป็นแนวทางในการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฐิน ศรีมงคล (2549) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการพัฒนาการเกษตรว่า นอกจากจะใช้แนวความคิดทฤษฎีและปรัชญาในการพัฒนาโดยทั่วไปแล้ว ยังต้องคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นระบบนิเวศใหญ่ และสังคมมนุษย์ คือ หลักการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยพิจารณาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมมนุษย์ โดยมีหลักการ คือ ความเข้าใจสภาพแวดล้อมในพื้นที่ โดยทำความเข้าใจทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคมศาสตร์หรือสังคมเกษตร

ด้านสายพันธุ์การเพาะปลูกและการดูแลรักษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า มีการห่อมะม่วงเพื่อให้ผิวเนียนสวย ป้องกันโรคและแมลงบาง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ชนิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลผลิตของเกษตรกรออกมารูปลักษณ์สวยงาม และนำรับประทาน สมควรปฏิบัติดูแลรักษาเพื่อให้ผลดีต่อการส่งออกหรือแปรรูป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี อัฐวงศ์ (2549) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาการผลิต และการจำหน่ายมะม่วงเพื่อการส่งออกของเกษตรกรนั้น ประเด็น ประกอบด้วย เกษตรกรเจ้าของสวนควรปฏิบัติดูแลรักษาผลผลิตของตนเองตามระบบ GAP อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเทคนิคการป้องกันไม่ให้ศัตรูพืชทำลายผิว รวมถึงการควบคุมขนาดผลให้มีน้ำหนักตรงตามความต้องการของตลาดส่งออก

ด้านการลงทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า มีการบริหารจัดการด้านการลงทุนเพราะการปลูกมะม่วงในครั้งแรกจะมีการลงทุนที่สูงมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มักพบปัญหาด้านต้นทุนการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญภัทร์ เลิศไพฑูริย์ศิริ (2553) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาที่พบว่าเกษตรกรควรมีการวางแผนด้านการตลาด การคำนวณต้นทุน และผลตอบแทนที่จะได้รับ การกำหนดเป้าหมายการผลิต และการตลาดให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณผลผลิตที่จะได้รับในแต่ละปี และปริมาณความต้องการของผู้บริโภค

ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มสิ่งจูงใจในการเลือกซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนภวรรณ คณานุรักษ์ (2556) ได้กล่าวว่า การใช้งานออกแบบบรรจุภัณฑ์ไว้ว่ารูปถ่ายหรือรูปภาพบนบรรจุภัณฑ์สามารถกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้า และเกิดการตอบสนองเชิงอารมณ์ที่มีต่อตัวสินค้าได้ดังนั้นรูปถ่ายหรือวาดบนบรรจุภัณฑ์จึงเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ทรงอำนาจภาพ คือ 1. เป็นดั่งบ่งชี้ความแตกต่างของสินค้า 2. สื่อถึงหน้าที่และขั้นตอนการใช้งาน 3. เพื่อดึงดูดความสนใจในด้านอารมณ์ 4. บ่งชี้ประเภทสินค้า หรือรูปลักษณะสินค้าภายใน 5. แทนภาพลักษณ์ที่เป็นนามธรรม

ด้านการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สายพันธุ์ของมะม่วงที่เพราะปลูกมีความเป็นที่นิยมของตลาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การผลิตมะม่วงเพื่อการส่งออกจะเป็นการสร้างรายได้ที่ดีแก่เกษตรกรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงษ์ จำริญสาร (2553) ได้กล่าวว่า การจัดการการตลาด มะม่วงมีแนวทางการพัฒนาพบ 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ควรมีการวางแผนการผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด 2) เพิ่ม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ช่องทางการจัดจำหน่าย เพื่อลดการกดราคาของพ่อค้า คนกลาง 3) ควรปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย และดึงดูดความสนใจผู้บริโภค และ 4) ควรมีการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า เนื่องจากผลผลิตมะม่วงมีอายุการเก็บรักษาสั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานภาครัฐควรมีการมารับซื้อผลผลิตเพราะพื้นที่ใช้ในการเพาะปลูกมะม่วงอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม และควรมีชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องการลดใช้สารเคมี 2) หน่วยงานของภาครัฐควรมีการจัดการบริหารควบคุมปริมาณน้ำที่จะให้แก่มะม่วงแต่ละสายพันธุ์ 3) หน่วยงานของภาครัฐควรมีการส่งเสริมการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ หรือการสร้างแบรนด์ให้กับมะม่วงที่แปรรูปแล้ว 4) หน่วยงานของภาครัฐควรมีการจัดวิทยากรให้ความรู้กับเกษตรกรและเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้เกษตรกรมีการยอมรับถึงเหตุการณ์ “ขาดทุน” ในการปลูกมะม่วง 5) หน่วยงานของภาครัฐควรส่งเสริมและมีการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ให้มีการจัดจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเชิงเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการเปรียบเทียบถึงการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการการผลิตมะม่วง ว่ามีเหมาะสมหรือแตกต่างกันหรือไม่ 2) ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการการผลิตมะม่วง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบริหารจัดการการผลิตมะม่วงอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง 3) ควรศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์ เช่น การตลาด ต้นทุนการผลิต ความคุ้มค่า ของการผลิตมะม่วง เพื่อคุณภาพตามมาตรฐานส่งออกของเกษตรกร เพื่อเป็นข้อมูลการวางแผนการผลิตของเกษตรกร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กฐิน ศรีมงคล. (2549). “การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาการเกษตร.” ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่
การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาติรี อัฐวงศ์. (2549). “ศึกษาถึงแนวทางการผลิตและการจำหน่ายมะม่วงของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก
มะม่วงส่งออก อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นถาวรณ คณานุรักษ์. (2556). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ : ซีวีแอลการพิมพ์.
- ปิยลักษณ์ เบญจกุล. (2549). **บรรจุภัณฑ์กับการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์**. ปทุมธานี :
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วารุณี สุนทรเจริญเงิน. (2556). **การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อผลิตภัณฑ์ OTOPT**. วารสาร
กรมวิทยาศาสตร์บริการ, 63(199).
- สุทธิศักดิ์ กลิ่นแก้วณรงค์. (2558). **การออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อผลิตภัณฑ์ OTOPT**. วารสาร
กรมวิทยาศาสตร์บริการ, 63(199).
- สมพงษ์ เฟื่องอารมย์. (2550). **บรรจุภัณฑ์กับการส่งออก: Export packaging**. กรุงเทพฯ: จามจุรี
โปรดักท์.
- ธันยมัย เจียรกุล. (2557). **ปัญหาและแนวทางการปรับตัว ของ OTOPT เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC**.
วารสารนักบริหาร, 34(1), น. 177-188 .
- ธันยาภัทร์ เลิศไพบูลย์ศิริ. (2553). “การสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันจากการ
พัฒนาคุณภาพการผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ กรณีศึกษาของเกษตรกรตำบลสองคอน
อำเภอแก่งคอย จังหวัด สระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจือกุล อโนธารมณ. (2545). **บทบาทของพยาบาลในการประเมินความปวด**. วารสาร
พยาบาลศาสตร์, ปีที่20 (3), 8-18.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**สิทธิการเข้าถึงการศึกษานอกระบบของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ (กศน.ตำบลศรีภูมิ)**

**The Right of Tai Yai Minority, ChangMai, to Access Non-Formal
Education Department : A Case Study of Office of The Non-Formal and
Informal Education (NFE) in SriBhum Sub District Municipality.**

นายอำพล วัฒนาศกุลเลิศ (Amphon Wadthanasakunloet)
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Bachelor of Political Science (Politics and Government)
Chiang Mai University

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง สิทธิการเข้าถึงการศึกษานอกระบบของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตเทศบาลตำบล
ศรีภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขั้นตอนการเข้าถึงการศึกษานอกระบบ ภาครัฐของชนกลุ่มน้อยไท
ใหญ่ เพื่อศึกษาการสร้างตัวตนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ผ่านการศึกษานอกระบบ และเพื่อศึกษา
สาเหตุที่ทำให้เกิดอคติด้านลบต่อชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ในความรู้สึกรักของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่

วิธีการศึกษาใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล จากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก
และจากการตอบแบบสอบถามของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ นำมาวิเคราะห์โดยข้อมูลเชิงคุณภาพ
(Qualitative Analysis) วิเคราะห์เพื่อศึกษาว่าตรงหรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษา

ผลการศึกษา ประการแรกพบว่าปัญหาการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ส่วน
ใหญ่เอกสารการสมัครไม่ครบ รัฐบาลมีข้อยกเว้นและเปิดโอกาสการเข้าถึงการศึกษาโดยให้ศึกษา
ไปก่อน ตามหลักสูตรที่กำหนด และให้เวลาจัดหาเอกสารให้ครบก่อนจะศึกษาครบตามหลักสูตร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การศึกษาที่รัฐกำหนด ประการที่สองพบว่า การสร้างตัวตนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ผ่านการศึกษา
นอกระบบ เนื่องจากต้องการมีพื้นที่ในสังคม โดยใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมในการสร้างพื้นที่ และ
เครื่องมือทางการศึกษาในการสร้างพื้นที่ให้ตนเอง โดยการศึกษาให้สูง เพื่อนำวุฒิการศึกษาต่อรอง
ค่าจ้างกับนายจ้าง ประการที่สามพบว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดอคติด้านลบต่อชนกลุ่มน้อยไทใหญ่
เนื่องจากสังคมไทยยังมีความเข้าใจที่ผิดในเรื่อง ที่คิดว่าชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เป็นชนกลุ่มเดียวกัน
กับพม่า จึงเกิดความคิดเหมารวมว่าเป็นชาวพม่า

คำสำคัญ: การศึกษา สิทธิมนุษยชน สิทธิการเข้าถึงการศึกษา ไทใหญ่ คนไร้สัญชาติ

Abstract

The purpose to study The right of Tai Yai minority, ChangMai, to access non-formal education department. Case study of office of the non-formal and informal education (NFE) in SriBhum sub district municipality is learn accessing process of non-formal education which own by government sector of minority Tai Yai. And also study about how they form or establish themselves through this system and for find the reason why there is prejudicial ideas to them, in their own side.

The way to study is collecting data from documents or books which are related, including both of inside interview and survey that responses are Tai Yai minority. Then, analysis these data by using a technique called Qualitative analysis to prove the data we got whether go along in the same way as the purpose or not.

From the results, the first problem is application papers of applicant are incomplete. The government has an exception and give opportunities to study in real required courses first. Also give time for applicants to complete their application papers until the end of the courses. The second problem is establishing themselves of Tai Yai minority through NFE system, according to they want to have their own space in society by using cultural things and education as a tool, to get high educated and degree certificate for their career path, in term of salary. And to make people who have prejudice or looking down on them to change their views. The third is the

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

negative ideas or prejudice that people think to Tai Yai come from misunderstanding thoughts of Thai society that still think Tai Yai is Myanmar, some assume that so, it create stereotype.

Keywords: Education, Human Right, Accessing Education Right, Tai Yai, Stateless Person

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบัน การศึกษาถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาประชากรในประเทศ การศึกษาจะส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพ ประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ย่อมมีโอกาสในสังคมมากกว่าประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษา และประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษาย่อมตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิในด้านต่างๆ เพราะความไม่รู้ของตนเอง อีกทั้งการไม่ได้รับการศึกษานั้น ทำให้ขาดสิทธิและความสามารถในการพัฒนาตนเอง (วรพจน์ วิสสุตพิชญ์, 2538, น.7) การศึกษายังเป็นการสร้างคุณค่าและปลูกจิตสำนึกในเรื่อง สิทธิมนุษยชนหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิการเข้าถึงการศึกษาถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ สัญชาติ คนไร้รัฐหรือคนไร้สัญชาติ ดังจะเห็นได้จากการบัญญัติรับรองสิทธิการศึกษาในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ค.ศ.1966 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 เป็นต้น

ประเทศไทยให้ความสำคัญทางการศึกษามากมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้แบ่งรูปแบบการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษา การวัดประเมินผล หลักสูตรและเงื่อนไขการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น. 16-21) การศึกษานอกระบบ คือการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มีการจัดหลักสูตร ระยะเวลาในการเรียน การวัดและประเมินผล ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้ศึกษา โดยไม่จำกัด อายุ รูปแบบการเรียนการสอนและสถานที่ (สุวัฒน์ ธรรมสุนทร, 2555) การศึกษาตามอัธยาศัย คือการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส ศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สิทธิทางการศึกษา หรือสิทธิในการเข้าถึงการได้รับ การพัฒนาความรู้ ความสามารถตามวัยที่เหมาะสม ถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับ ซึ่งเป็นหลักการที่ได้รับรองไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ กล่าวไว้ว่ารัฐสมาชิกทุกรัฐจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานโดยไม่เลือกปฏิบัติในเรื่อง เชื้อชาติ เพศ ภาษาหรือศาสนา และยังปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติ ทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1965 กติกา ระหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550, น.1-127)

ภูมิหลังของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวไทยใหญ่เข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีปฏิสัมพันธ์กับจังหวัดเชียงใหม่อย่างต่อเนื่อง ในหลายลักษณะ ตั้งแต่แต่ในอดีตในช่วงสมัยจังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นเมืองล้านนาที่ยังไม่รวมตัวกับสยามในสมัยราชกาลที่วพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในยุคแรกนั้น การเข้ามาของไทใหญ่เป็นการเข้ามาเพื่อค้าขาย และเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมกระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ (ยุพิน เข็มมุกด์, 2554, น.33) สาเหตุหนึ่งที่ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่อพยพจากภูมิลำเนาซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศพม่าเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่อยู่ติดขอบชายแดนพม่าและมีเส้นทางเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ได้ง่ายหลายเส้นทาง มีทั้งเส้นทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและเส้นทางที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก (นิพัทธ์พร เฟ็งแก้ว และ นवलแก้ว บุรพวัฒน์, 2549, น. 19-20) หลังจากสัญญาปางโหลง ถูกยกเลิกเป็นโมฆะ ประเทศพม่ายึดอำนาจชนกลุ่มน้อยในประเทศ ปกครองโดยอำนาจรัฐบาลทหารพม่าหรืออำนาจเผด็จการทหาร สัญญาปางโหลงเป็นข้อตกลงของชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่าที่ทำสัญญาขึ้นเพื่อเป็นข้อตกลงร่วมช่วยกันในการกู้อิสรภาพประเทศพม่าจากอังกฤษ หลังจากกู้อิสรภาพสำเร็จ รัฐบาลพม่ากังวลว่าชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในประเทศพม่า อนาคตอาจมีอำนาจมากเหนือกว่ารัฐบาลทหารพม่าเนื่องจากชนกลุ่มน้อยไทใหญ่มีประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศพม่า รัฐบาลทหารพม่าจึงตัดปัญหาโดยการยกเลิกสัญญาปางโหลงเป็นโมฆะและบังคับให้ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยมาอยู่ในเมืองหลวงย่างกุ้งและยึดอำนาจในการปกครอง ทำให้เกิดสงครามระหว่างชนกลุ่มน้อยไทใหญ่กับรัฐบาลทหารพม่าอย่างรุนแรง ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ถูกรัฐบาลทหารพม่าฆ่าตาย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เป็นจำนวนมาก ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่บางกลุ่มเกิดความกลัว จึงอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่และอยู่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่จนถึงปัจจุบัน

ไทใหญ่หรือไต คือ กลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดใหญ่อันดับสองของพม่า อยู่ในเขตพม่า ตอนใต้ของจีนและภาคเหนือของประเทศไทยในพม่า ชาวไทใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐชาน(SHAN STATE) มีประชากรประมาณ 3หรือ 4ล้านคน และมีชาวไทใหญ่หลายแสนคนได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทย (อานันท์ กาญจนพันธุ์ และชัยพงษ์ สำเนียง, 2560, น. 113-114)

ปัจจุบันชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ที่อพยพเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี รัฐบาลไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนกับประชากรเหล่านี้ ไม่มีการกำหนดให้ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่กลุ่มนี้เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งในประเทศไทย เมื่อรัฐบาลไทยไม่จัดพื้นที่พักพิงชั่วคราวไว้รองรับที่ชายแดนไทย-พม่า ทำให้ชาวไทใหญ่จำนวนมากเข้ามาทำงานในเมือง โดยเฉพาะตัวเมืองเชียงใหม่ (อานันท์ กาญจนพันธุ์ และชัยพงษ์ สำเนียง, 2560, น. 113-114) ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เข้ามาขายแรงงาน อยู่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่ม อยู่ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันสร้างตัวตนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ผ่านวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อของตนเอง และสร้างคุณภาพชีวิตของตนผ่านการศึกษ การสร้างตัวตนผ่านวัฒนธรรม สังเกตได้จากการแต่งกาย กิจกรรมทางศาสนา ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่จะมีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นของตนเอง และมีการพูดภาษาของตนเอง เอกลักษณ์ส่วนนี้กลายเป็นเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งในประเทศไทย เช่น งานปอยสา่งลองของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่จะแต่งกายด้วยชุดของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในการร่วมกิจกรรมงานปอยสา่งลอง และเด็กชายที่ทำสา่งลองจะมีชุดแต่งกายที่สวยงาม ด้วยศิลปะแบบไทใหญ่ โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ และใช้วัดเป็นสถานที่ศึกษาภาษาไทยของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ (อาน ไตย กาน ใจฟ้า, 2555) เช่น วัดป่าเป้า เป็นสถานศึกษาที่มีชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ศึกษาภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ในวัดมีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สนับสนุนก่อตั้งโดยรัฐ และมีโครงการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือไทย ที่สอนโดยพระภิกษุไทใหญ่และชาวไทใหญ่ที่มีความรู้ด้านภาษาไทย รวมกลุ่มก่อตั้งและสนับสนุนกันเอง ชาวไทใหญ่ในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรกกลุ่มไทใหญ่ที่เป็นพลเมืองดั้งเดิมของประเทศไทย ถือเป็นบรรพบุรุษคนไทย เป็นกลุ่มไทใหญ่ที่มาจากอาศัยประเทศไทยนานแล้ว กับกลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อพยพเข้ามาใหม่ เพื่อทำมาหากินและลี้ภัยสงคราม รอให้สงครามในประเทศพม่าสงบสุข ยังไม่มีบัตรประชาชนไทย บางส่วนต้องการเดินทางไปยังประเทศที่ 3 บางส่วนต้องการทำงานเก็บเงินแล้วเดินทางกลับรัฐฉาน (นอพล ลีนิม, 2556) การที่แรงงานข้ามชาติไทใหญ่ได้อพยพเข้ามาสู่พื้นที่ของประเทศไทย ภายใต้สถานะของคนไร้รัฐ พวกเขาจึงมีสภาพเหมือนหนึ่งเป็นคนไร้ตัวตน ที่มักจะถูกละเลยมองข้ามความเป็นคน หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นมนุษย์ล่องหน เพราะมักจะถูกจัดให้เป็นเพียงทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้น จนทำให้ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ไม่สามารถที่จะต่อรองกับรัฐบาลไทย นายจ้าง หรือองค์กรต่างๆ ได้มากนัก แต่แทนที่ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่จะยอมจำนนและถูกจองจำอยู่แค่เพียงในพื้นที่ทางเศรษฐกิจเท่านั้น ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เหล่านี้กลับพยายามดิ้นรนต่อสู้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม และพื้นที่ทางการศึกษาขึ้นมา เพื่อให้พวกเขามีชีวิต และสามารถอยู่รอดด้วยตนเอง ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกับประเทศไทยอยู่แล้ว จึงสร้างวัฒนธรรมร่วมกับประเทศไทย ในด้านประเพณีทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อในเรื่องพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างตัวตนและปรับเปลี่ยนความเป็นพลเมือง ผ่านเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย (อานันท์ กาญจนพันธุ์ และชัยพงษ์ สำเนียง, 2560, น. 113-122) การเลื่อนสถานภาพให้สูงขึ้น (Upward Mobility) ของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่นั้นสามารถทำได้ด้วยการหาผู้อุปถัมภ์ในประเทศไทย ขอใช้นามสกุลเดียวกัน และอีกวิธีหนึ่งคือ การแต่งงานของผู้หญิงไทใหญ่กับผู้ชายไทย การแต่งงานเป็นการแลกเปลี่ยนและเพิ่มความมั่นคงในชีวิตของผู้หญิงไทใหญ่ เนื่องจากหากแต่งงานแล้วมีบุตร บุตรคนนั้นก็จะได้สัญชาติไทย แนวทางเช่นนี้ไม่ได้ก้าวกระโดด เพียงแต่ไปอุดช่องว่างของการเปลี่ยนสถานภาพของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ให้ลดน้อยลง การแต่งงานจึงเป็นการต่อรองวิธีการหนึ่งในการปรับตัวทำให้เกิดการยอมรับทางสังคมไทยพร้อมกับการยอมรับทางกฎหมาย (อานันท์ กาญจนพันธุ์ และชัยพงษ์ สำเนียง, 2560, น. 113-122)

คนไร้สัญชาติ หมายถึง บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยและไม่มีสถานะทางกฎหมาย โดยไม่ได้รับการจดทะเบียนหรือไม่ได้รับการบันทึกหลักฐานทะเบียนราษฎร และอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยข้อเท็จจริง (นิติพล คงสมบูรณ์, 2559)

ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลไร้สัญชาติ หลังจากที่รัฐบาลของไทยได้ร่วมกันจัดเวทีเสวนา ทบทวน 10 ปี นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยและก้าวต่อไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน เมื่อวันที่ 7 ก.ค.ที่โรงแรมแมนดารินในกรุงเทพฯ เพื่อหารือเรื่องปัญหาเด็กไร้สัญชาติกว่าล้านคนในประเทศไทย ยังเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา รัฐบาลระบุนโยบายชัด แต่หลัก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปฏิบัติยังขัดข้อง ซึ่งหากทำได้ตามนโยบายจะป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็กและค้ำมนุษย์ได้ (แพง ชินพงศ์, 2558)

นายอิชิโร มียาซาว่า ตัวแทนองค์กรยูเนสโก กล่าวในการประชุมเสวนา ทบทวน 10 ปี นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยและก้าวต่อไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน จาก การสำรวจเด็กไร้สัญชาติของไทย พบว่ามีมากสุดในภูมิภาคอาเซียนที่ยังเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา โดยสถิติเด็กข้ามชาติที่อยู่ในไทยมีมากถึง 3 ล้านคน โดยเด็กที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด คือ เด็กชนกลุ่ม น้อยไทใหญ่ที่เกิดในไทย และชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ที่ย้ายตามครอบครัวมาเพื่อประกอบอาชีพ โดย พบตัวเลขมากกว่า 1 ล้านคน ที่เข้าไม่ถึงระบบการศึกษา ซึ่งสถิติดังกล่าวจะนำมาสู่ปัญหาระยะยาว โดยเฉพาะผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ GDP มวลรวมของประเทศ และปัญหาทางด้านสังคมในอีก 20 ปีข้างหน้า และการเปิดเสรีอาเซียนก็จะมีผลกระทบเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีเพิ่มมากขึ้น ยิ่งจะทำให้เกิด ปัญหาเรื่องการศึกษาของเด็กตามมามากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันหาทางออก โดยเฉพาะ การจัดการเรื่องการศึกษาของเด็กทุกคนไร้สัญชาติ (แพง ชินพงศ์, 2558)

นายแพทริค เครินส์ ผู้อำนวยการองค์กร World education กล่าวว่า จากการลงพื้นที่เพื่อหา ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กไร้สัญชาติที่เข้าไม่ถึงระบบการศึกษาในประเทศไทย พบว่า มีกว่า 4 แสนคน อายุ ระหว่าง 5 - 15 ปี ที่อาศัยอยู่ในไทย และกว่า 90% เป็นชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ที่มาจากพม่า โดยส่วน ใหญ่จะเป็นเด็กที่เกิดในไทยและเด็กที่ติดตามพ่อแม่มาทำงาน ซึ่งที่ผ่านมามีเด็กเหล่านี้จะเข้าถึง ระบบการศึกษาในไทยตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องการจัดการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทาง ทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทย สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษา แต่ก็ยังมีปัญหาการเข้าถึง การศึกษา เนื่องจากมีเด็กจำนวนมากที่ต้องหยุดเรียนกลางคัน เพื่อไปทำงานและดูแลครอบครัว จึง เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขว่า จะทำอย่างไรให้เด็กเหล่านี้อยู่ในระบบของโรงเรียนจนจบกระบวนการ ศึกษาจนได้วุฒิบัตรเพื่อนำไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวเองได้

นายฮุก เดเลนีย์ ตัวแทนจาก UNICEF ประจำประเทศไทย กล่าวว่า จากการที่ตนได้ไปลงพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้พบว่ามียุวชนไร้สัญชาติไทใหญ่ใช้แรงงานที่ประเทศไทยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่าแรงงานเด็กเหล่านี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยมาก และใน อนาคตจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานแบบเสรี การศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทใหญ่จึงมีความจำเป็น อย่างมาก (การศึกษาเพื่อปวงชน, 2561)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากปัญหาสิทธิการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลไร้สัญชาติ ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาของประเทศไทย คั้งที่ผู้ศึกษาได้กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง สิทธิการเข้าถึงการศึกษานอกระบบของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงของการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ผู้ศึกษาจึงเลือก กรณีศึกษาโรงเรียนที่มีนักเรียนชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ที่ตั้งอยู่ในวัดป่าเป่า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

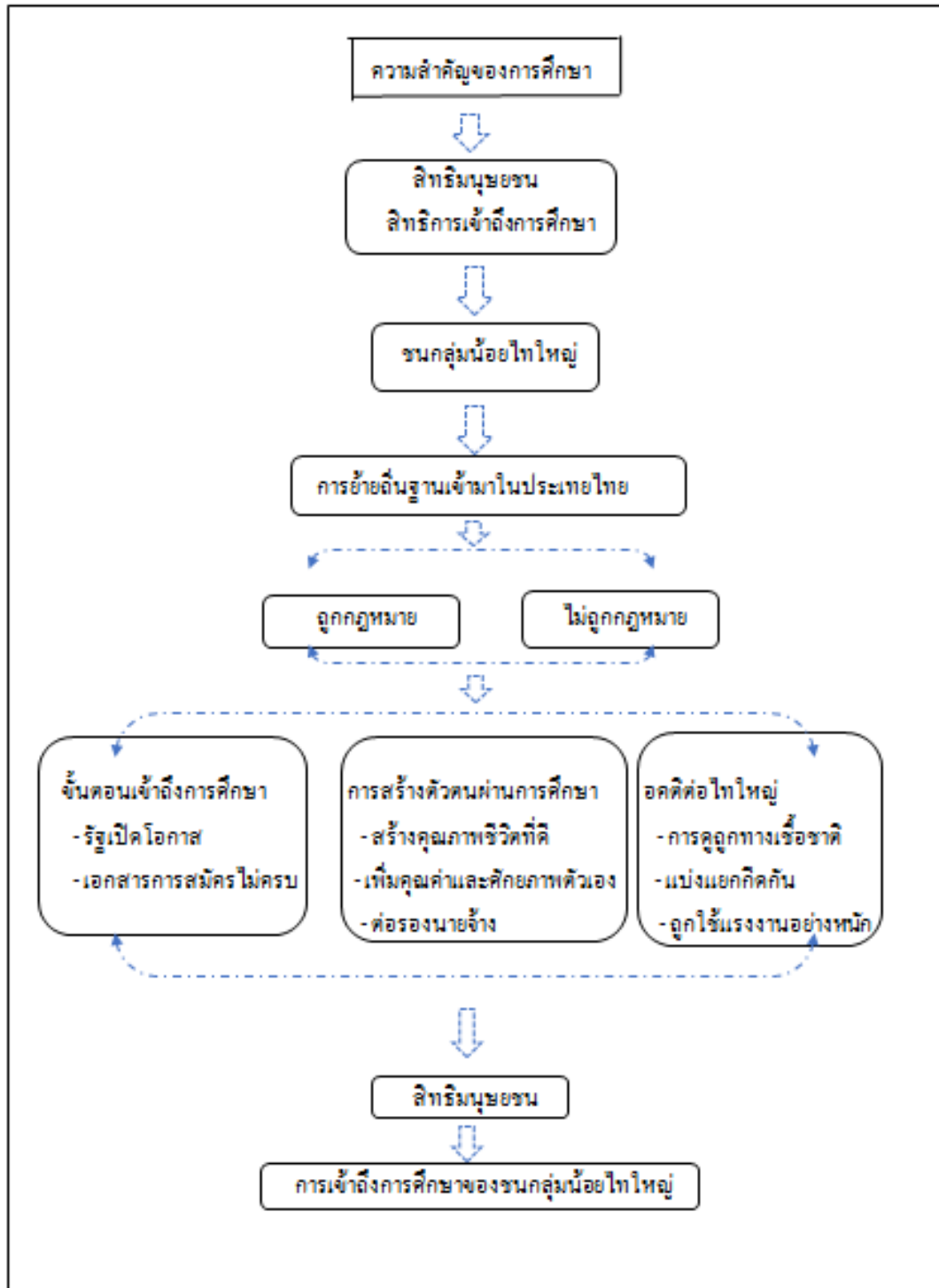
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการเข้าถึงการศึกษานอกระบบ ภาครัฐของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ในเขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาการสร้างความตัวของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ผ่านการศึกษานอกระบบ โรงเรียน กศน. เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดอคติด้านลบต่อชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ในความรู้สึกรักของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ในโรงเรียน กศน. เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อธิบายกรอบแนวคิด

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องการทราบถึง ขั้นตอนการเข้าถึงการศึกษานอกระบบภาครัฐของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ การสร้างตัวตนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ผ่านการศึกษาอกระบบ และอคติด้านลบต่อชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในความรู้สึกของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงของการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ และเป็นข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่แก่รัฐบาล ผู้ศึกษาเริ่มศึกษาจากความสำคัญของการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ศึกษาให้เข้าใจว่าเพราะเหตุใด ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ถึงต้องได้รับการศึกษา เนื่องจากส่งผลกระทบต่อภาพรวมทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านการศึกษาของประเทศไทย โดยอธิบายความสำคัญการศึกษาผ่านแนวคิดสิทธิมนุษยชน และสิทธิการเข้าถึงการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ สัญชาติ คนไร้รัฐหรือคนไร้สัญชาติ จากนั้นผู้ศึกษา ศึกษาเกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานเข้ามาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในประเทศไทย โดยมีรูปแบบการเข้ามา 2 รูปแบบ คือเข้ามาอย่างถูกกฎหมายและเข้ามาอย่างไม่ถูกกฎหมาย รูปแบบการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย 2 รูปแบบนี้ มีผลต่อขั้นตอนการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ในเรื่อง โอกาสทางการศึกษาจากรัฐบาล และเรื่องเอกสารการสมัครเข้ารับการศึกษาที่แตกต่างกัน เนื่องจากรูปแบบที่เข้ามาอย่างไม่ถูกกฎหมาย เอกสารการสมัครเข้ารับการศึกษาจะไม่ครบ และรูปแบบการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยนี้ ส่งผลต่อความเป็นตัวตนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ในเรื่องคุณภาพชีวิต สภาพการทำงาน และอัตราค่าตอบแทนจากนายจ้าง รูปแบบการย้ายถิ่นฐานทั้งสองรูปแบบนี้ยังส่งผลต่ออคติด้านลบต่อชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ การถูกดูหมิ่นทางเชื้อชาติ การแบ่งแยกกีดกัน และการถูกใช้แรงงานอย่างหนัก ความสำคัญของการศึกษา สิทธิการศึกษา รูปแบบการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนและสอดคล้องกับสาเหตุการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นักเรียนชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ชายและหญิง ระดับชั้นมัธยมปลาย ในโรงเรียน กศน. เขตเทศบาล ตำบลศรีภูมิ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการลงพื้นที่ แจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตเทศบาลตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรา งานศึกษาค้นคว้าอิสระ งานวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการศึกษา จากนั้นผู้ศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) วิเคราะห์เพื่อศึกษาว่าตรงหรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ศึกษา

ผลการศึกษา

จากข้อมูลแบบสอบถามและข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระสามารถวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาได้ว่า ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ที่สนใจเข้ารับการศึกษามีส่วนใหญ่อายุของผู้หญิงมากกว่าจำนวนผู้ชาย อายุอยู่ที่ระหว่าง 20 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป การทราบข่าวสารการรับสมัครการเข้าศึกษา ทราบจากเพื่อนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันเป็นส่วนมาก แสดงให้เห็นถึงการประชาสัมพันธ์การรับสมัครของรัฐบาลยังไม่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงชนกลุ่มน้อยไทใหญ่อย่างทั่วถึง อุปสรรคและปัญหาในการสมัครเข้ารับการศึกษามีเอกสารการสมัครไม่ครบ พื้นฐานการศึกษายังไม่แน่น จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกล่าวว่า ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่คนใดเอกสารไม่ครบทางโรงเรียนมีการยึดหยุ่นโดยการให้ศึกษาไปก่อนตามหลักสูตรระยะเวลาสองปี ภายในระยะเวลาการศึกษาสองปีต้องจัดหาเอกสารให้ครบถึงจะจบการศึกษาตามหลักสูตร แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีการเปิดโอกาสการเข้าถึงการศึกษาให้ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่แต่ก็ยังมีเงื่อนไขที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิการเข้าถึงการศึกษา 3 ประการ ประการแรกสิทธิการได้รับศึกษาขั้นพื้นฐาน (The Right to fundamental education) เป็นสิทธิที่บุคคลจะได้รับเพื่อตอบสนอง ความต้องการในการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2556, น. 4-6) ประการสองการรับรองสิทธิการศึกษา เป็นการประกันสิทธิต่างอันเกิดจากสิทธิการศึกษา คือ สิทธิในการเข้ารับบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนทั่วไป ประชาชนผู้ด้อยโอกาส สิทธิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สิทธิในการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนได้สะสมไว้ สิทธิในการได้รับเงินอุดหนุนใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2559) ประการสามหน้าที่
ของรัฐในการปฏิบัติตามสิทธิการศึกษา ที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ค.ศ.
1948 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 รัฐมีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิ
การศึกษา รัฐจะต้องดำเนินการ ให้เด็กและบุคคล ได้รับการศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
ระหว่างประเทศ และรัฐมีหน้าที่ในการให้การประกันว่าหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับการศึกษาจะ
ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการศึกษา ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเอง บุคลิกภาพ ศักดิ์ศรีความ
เป็นมนุษย์ และการทำให้สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพพื้นฐานเข้มแข็งขึ้น (ศรีรักษ์ ผลิพัฒน์, 2548,
น. 377-380) ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ไม่มีอุปสรรคและปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนและสังคม
เนื่องจากมีวัฒนธรรมความเชื่อที่คล้ายกัน จุดประสงค์การศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ มี
จุดประสงค์เพื่อต้องการหาความรู้ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา เพื่อปรับตัวเข้ากับคนไทย และเพื่อสร้าง
ตัวตนโดยการนำวุฒิการศึกษาไปต่อรองค่าจ้างกับนายจ้าง และแสดงให้คนในชุมชนทราบว่าตนก็มี
การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างตัวตนด้านสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ตามแนวคิด
สิทธิมนุษยชนดังที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาในกาศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ เวลาในการศึกษาไม่
พอเนื่องจากทำงานไปด้วยศึกษาไปด้วย จึงไม่มีเวลาเรียน ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่มีคาดหวังในการ
ได้รับบัตรประจำตัวประชาชนหลังสำเร็จการศึกษานอกระบบอย่างมาก เนื่องจากมีความต้องการ
กลายเป็นพลเมืองที่แท้จริงของประเทศไทย ไม่ต้องการการแบ่งแยกและกีดกันของประชาชนไทย
และไม่ต้องการกลับไปประเทศของตน แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยังแบ่งแยกและกีดกันความเป็นไท
ใหญ่ ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ไม่เห็นด้วยกับเรื่องชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ใช้แรงงานในการทำงานอย่าง
หนักแต่กลับได้รับค่าตอบแทนน้อย จากข้อมูลการสัมภาษณ์มีการให้เหตุผลว่าชนกลุ่มน้อยอย่างเรา
ก็เหนื่อยและท้อเป็น เป็นมนุษย์เหมือนกัน ควรมีการให้ค่าตอบแทนที่คุ้มกับแรงที่เสียไปมากกว่านี้

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

อภิปรายผลการศึกษา

1. ขั้นตอนการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ต้องมีเอกสารการสมัครให้ครบ
ตามระบบการสมัครเข้าการศึกษาของรัฐบาล โดยมีเอกสาร สำเนาวุฒิการศึกษาเดิม สำเนาบัตร
ประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และรูปถ่ายหน้าตรง 3 รูป ปัญหาส่วนใหญ่ของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่
เอกสารการสมัครไม่ครบ แต่รัฐก็เปิดโอกาสในการศึกษา โดยให้ศึกษาไปก่อน ตามหลักสูตรที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กำหนด และให้เวลาจัดหาเอกสารให้ครบก่อนจะศึกษาครบตามหลักสูตรการศึกษาที่รัฐกำหนด การ
ทราบข่าวสารการรับสมัครส่วนใหญ่ทราบจากเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิการเข้าถึง
การศึกษา 3 ประการ สิทธิการได้รับศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ,
2556, น. 4-6) การรับรองสิทธิการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2559) และ
หน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติตามสิทธิการศึกษา (ศรีรักษ์ ผลิพัฒน์, 2548, น. 377-380)

2. สาเหตุการสร้างตัวตนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ผ่านการศึกษาในระบบ เนื่องจาก
ต้องการมีพื้นที่ในสังคม โดยใช้เครื่องมือทางวัฒนธรรมในการสร้างพื้นที่ และเครื่องมือทางการ
ศึกษาในการสร้างพื้นที่ให้ตนเอง โดยการศึกษาให้สูง เพื่อนำวุฒิการศึกษาต่อรองค่าจ้างกับนายจ้าง
และแสดงให้คนในพื้นที่ ที่ดูถูก กีดกัน เปลี่ยนแปลงความคิดดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างตัว
ต้นด้านสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ตามแนวคิดสิทธิมนุษยชนดังที่กล่าวมาข้างต้น

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดอคติด้านลบต่อชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ เนื่องจากสังคมไทยยังมีความ
เข้าใจที่ผิดในเรื่อง ที่คิดว่าชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เป็นชนกลุ่มเดียวกันกับพม่า จึงเกิดความคิดเหมารวม
รวมว่าเป็นชาวพม่า และประกอบกับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ไม่ดีระหว่างประเทศพม่าและ
ประเทศไทย บวกกับข่าวการลักลอบอพยพย้ายถิ่นฐานของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เข้ามาในประเทศไทย
ไทยจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการดูถูก แบ่งแยกและกีดกัน

ผลการศึกษา รัฐบาลไทยมีการปฏิบัติที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิมนุษยชนและ
สิทธิการเข้าถึงการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในมาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า
บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง
และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติ สัญชาติ คนไร้รัฐหรือคนไร้สัญชาติ ซึ่งตรง
กับกรอบแนวคิดผู้ศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการเข้าถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่

1.1. ผู้บริหารโรงเรียน ควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ ไปปรับใช้ในการจัด
การศึกษาแก่ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและตอบสนองต่อความ
ต้องการของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ พื้นฐานการศึกษา
วัฒนธรรม วิถีชีวิต สภาพบริบทของสังคม ชุมชน ความเป็นอยู่และสภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อเข้าใจ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บริบทของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ และเพื่อเป็นการสร้าง โอกาสและทางเลือกทางการศึกษาแก่ชนกลุ่ม
น้อยไทใหญ่

1.2. ผู้บริหาร โรงเรียนและรัฐบาลควรมีช่องทางการประชาสัมพันธ์การเข้าถึงการศึกษา
แก่ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ โดยภาษาไทยใหญ่เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยไทใหญ่เข้าใจง่ายมากขึ้น และเป็นการ
เพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาคนคว่าอิสระ

การศึกษาเรื่องสิทธิการเข้าถึงศึกษานอกระบบของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ มีความ
จำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานกว่านี้ในการศึกษาคนคว่าอิสระ เพื่อความชัดเจนในคำตอบ
วิธีการแก้ปัญหา ประสิทธิภาพของคำตอบ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาอีกหลายประเด็นเพิ่มเติม เช่น
ผลกระทบด้านการศึกษาของชนกลุ่มน้อยไทใหญ่ การร่วมกลุ่มแสดงตัวตนผ่านวัฒนธรรมของชน
กลุ่มน้อยไทใหญ่ และควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชนกลุ่ม
น้อยไทใหญ่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์มากที่สุด

รายการอ้างอิง

- การศึกษาเพื่อปวงชน. (2561). ค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/510428>, วันที่สืบค้น 12
กันยายน 2561.
- กุลพล พลวัน. (2538). พัฒนาการสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นवल ลีนิน. (2556). ไทใหญ่ บทเรียนชาตินิยมที่ไทยสยามควรรู้. ค้นจาก
http://nawalee.blogspot.com/2013/02/blog-post_16.html, วันที่สืบค้น 12 กันยายน 2561.
- นิติพล คงสมบูรณ์. (2559). ปัญหาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิพัทธ์พร เฟ็งแก้ว และนवलแก้ว บุรวัดณ์. 2549. ไทรบพม่า. กรุงเทพฯ: openbooks. หน้า19-20
- นิภา เข้มวจิ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542. ค้นจาก
<http://www.moe.go.th/hp-vichai/ex-prb05-3.htm>, วันที่สืบค้น 16 กันยายน 2561.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 119, ตอนที่ 123 ก (19 ธันวาคม 2545) : 16-21.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 127, ตอนที่ 45 ก (22 กรกฎาคม 2553) : 1 – 3.

แพ่ง ชินพงศ์. (2558). เด็กไร้สัญชาติกว่าล้านคนเข้าไม่ถึงการศึกษา. ค้นจาก

<https://mgronline.com/qol/detail/9580000076837>, วันที่สืบค้น 12 กันยายน 2561.

ยุพิน เข้มมุกด์. (2554). ความเชื่อ พิธีกรรม สายใยในวิถีล้านนา. เชียงใหม่: สถาบันภาษาและ
ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
(2550, 24 สิงหาคม). เล่ม 124, ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี.(2561). ไทใหญ่. ค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ไทใหญ่>, วันที่
สืบค้น 16 กันยายน 2561.

ศรีรักษ์ ผลิพัฒน์. (2548). สิทธิในการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.

ศูนย์การศึกษานอกระบบอำเภอเมืองเชียงใหม่. (2551). คู่มือนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. เชียงใหม่.: ศูนย์การศึกษานอกระบบอำเภอเมืองเชียงใหม่.

สุนทรีย์ เรือนมูล. (2550). ประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงไทใหญ่: แรงงานผู้หญิงข้ามชาติ.
เชียงใหม่: มูลนิธิผู้หญิง กฎหมาย และการพัฒนาชนบท.

สุวัฒน์ ธรรมสุนทร. (2555). การศึกษาตามอัธยาศัย. ค้นจาก http://mediathailand.blogspot.com/2012/05/blog-post_460.html, วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2561.

สุวัฒน์ ธรรมสุนทร. (2555). การศึกษานอกระบบ. ค้นจากhttp://mediathailand.blogspot.com/2012/05/blog-post_2584.html, วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2561.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2559). การศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย. ค้นจาก
<http://www.onec.go.th.>, วันที่สืบค้น 16 กันยายน 2561.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). รายงานการติดตามการศึกษาเพื่อ
ปวงชนระดับโลก : ประเทศไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อานันท์ กาญจนพันธุ์, และชัยพงษ์ สำเนียง. (2560). พื้นที่ชีวิตแรงงานข้ามชาติไทใหญ่: การสร้าง
ตัวตนและ ความเป็นพลเมืองในพื้นที่วัฒนธรรม. วารสารสังคมศาสตร์, 28(1), 113-114

อานันท์ กาญจนพันธุ์, และชัยพงษ์ สำเนียง. (2560). แรงงานข้ามชาติไทใหญ่: พลเมืองไทยที่ยังไร
สถานะพลเมืองตามกฎหมาย. ค้นจาก https://www.academia.edu/34069990/แรงงานข้ามชาติไทใหญ่_พลเมืองไทยที่ยังไร_สถานะพลเมืองตามกฎหมาย_อานันท์_กาญจนพันธุ์_ชัยพงษ์_สำเนียง. วันที่สืบค้น 16 กันยายน 2561.

อานโตย คานไข่ฟ้า. (2555). ปอยส่างลอง หนังสือที่ระลึกการเปิดสมาคมการศึกษาและ
ศิลปวัฒนธรรมไทใหญ่. เชียงใหม่: Nuntapun Printing.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

**การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการด้านแรงงาน
ด้านอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาค
ตะวันออก (จังหวัดระยอง, จังหวัดชลบุรี, จังหวัดฉะเชิงเทรา)**

**The preparation of the readiness in the education and the requirements
of labors of the industrial ariation and logistics in the Estern Economic
Corridor (EEC). (Rayong , Chonburi , Chachoengsao)**

สุนิสานาคนวน (Sunisa Naknuan)

ธีทัต ตรีศิริโชติ (Dr.Teetut Tresirichod)

วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี 20131, ประเทศไทย

The Graduate School of Commerce , Burapha University , Chonburi Province 2013 , Thailand

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาด้านอุตสาหกรรม
การบินและโลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และเพื่อศึกษาถึงระดับความพร้อมของ
ตลาดแรงงานอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 20 คน ได้แก่ กลุ่มรัฐบาลจำนวน 7 คน และกลุ่มสถานศึกษาจำนวน 13 คน โดยใช้วิธีการ
วิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กลุ่มรัฐบาลและกลุ่ม
สถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มรัฐบาลกับสถานศึกษามีการร่วมมือกันในการให้ความรู้
เรื่องแรงงานอุตสาหกรรมบินในด้านการจัดอบรมเบื้องต้นโดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย ภายใน
สถานศึกษา 2) สถานศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นการเปิดสาขาวิชาโลจิสติกส์มากกว่าสาขาอุตสาหกรรม
การบิน เพราะอุตสาหกรรมการบินยังไม่แพร่หลายในปัจจุบัน 3) นักศึกษาไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ 4) รัฐบาลกับสถานศึกษามีการจับมือ
ร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตรการบินและโลจิสติกส์เพื่อให้สอดคล้องความต้องการแรงงาน
เพื่อรองรับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร อาชีวศึกษา เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์

Abstract

The purpose of this study was to explore the improvement for aviation industry, logistics study courses and Labor market in the Eastern Economic Corridor (EEC). A sample was select from 20 Persons include government group 7 persons and academy group 13 persons was used for data analysis by the study was a survey research The study suggested that;

- 1) Government group and academy group were cooperate in simple aviation industry knowledge by seminar.
- 2) The most academy was government group 7 case and academy because it's not widespread.
- 3) Scorlar not enough for aviation industry, logistics labor market.
- 4) Government and academy were cooperating to improve aviation industry, logistics subject's consistent labor market for economic structure in the Eastern Economic Corridor.

บทนำ

ประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนและมลายูในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชากรภายในประเทศมีจำนวนประมาณ 68 ล้านคน ภายในประเทศมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทั้งเรื่องของป่าไม้ แหล่งน้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย ฯลฯ นอกจากนี้ประเทศไทยถือเป็นจุดศูนย์กลางของการลงทุนในเขตภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในห้าประเทศผู้ก่อตั้งสมาคมอาเซียนและได้มีบทบาทในการผลักดันให้สมาคมอาเซียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการดำเนินการให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและสถานการณ์และข้อเท็จจริงด้านเศรษฐกิจการเมืองที่ปรากฏทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยมีเป้าประสงค์เพื่อความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง และความวัฒนาถาวรของประชาคมอาเซียน เป็นสำคัญ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรมีความเป็นอยู่ที่หลากหลายในด้านภาษา วัฒนธรรม ความหลากหลายทางด้านพื้นที่และความเป็นอยู่ ดังนั้นประเทศ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไทยจึงมีการกระจายตัวในการอยู่อาศัยของประชากร ซึ่งในแต่ละภูมิภาคที่มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทำให้การประกอบอาชีพก็แตกต่างกัน ปัจจุบันประชากรในภูมิภาคอื่นได้เข้ามาอาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมมาตั้งอยู่เป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มขยายตัวในการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นทุกปี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดของภูมิภาคอาเซียน สามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนและอินเดียที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง โดยสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของภูมิภาคเอเชียและประเทศแถบแปซิฟิก คิดเป็น 1 ใน 3 ของมูลค่า GDP ของโลก นอกจากนี้ 3 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ยังเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วย ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (มอเตอร์เวย์) รถไฟฟ้าทางคู่ และสนามบินอู่ตะเภา ยังมีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม จึงสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การเป็น “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (Eastern Economic Corridor : EEC) เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของเอเชีย ที่จะสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบหลักการ โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ร่วมกับกระทรวงคมนาคม กองทัพอากาศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดทำแผนการดำเนินโครงการและงบประมาณค่าใช้จ่ายใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2561 ให้แล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป และต่อมา รองนายกรัฐมนตรี นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ มีคำสั่งให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ประสานและบูรณาการข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2560-2564) ในการนี้ สศช. ได้ดำเนินการแล้วเสร็จสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)

- วัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- ส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพิ่มการจ้างงาน ยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน

เป้าหมายการพัฒนา

- พื้นที่เป้าหมาย จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา รวมถึงพื้นที่อื่นใดที่จะมี การออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเพิ่มเติม

- อุตสาหกรรมเป้าหมาย ชูเปอร์คลัสเตอร์และ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย:กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) เช่น คลัสเตอร์ยานยนต์และชิ้นส่วน คลัสเตอร์เครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ คลัสเตอร์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ เป็นต้น

- สถานะปัจจุบันของพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรมและบริการมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของ พื้นที่ EEC โดยในปี 2557 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 65 (มูลค่า 1.2 ล้านล้านบาท คิดเป็นเกือบ 1 ใน 3 ของประเทศ) สาขาบริการร้อยละ 32 และสาขาเกษตรกรรมร้อยละ 3 การลงทุนสะสมภาคอุตสาหกรรมมูลค่า 1.6 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 27.89 ของประเทศ รายได้เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 624,185 บาทต่อปีสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ นอกจากนี้ เมืองพัทยายังมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการท่องเที่ยวครบครัน มีโรงแรมและร้านอาหารที่ได้มาตรฐานจำนวนมาก มีจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 10 ล้านคนต่อปี (สถิติปี 2554-2558) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐานในระดับสูงสุดของประเทศ ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง (ถนน รถไฟ ท่าเรือ และสนามบิน) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และนิคมอุตสาหกรรม โดยมีพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมพร้อมรองรับการพัฒนา อุตสาหกรรมอีกประมาณ 30,000 ไร่ ด้านสิ่งแวดล้อมยังมีปัญหาการลักลอบทิ้งขยะตามที่สาธารณะ น้ำเสีย และมลพิษ ทางอากาศ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนและบริเวณใกล้เคียง จำเป็นต้องมีการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย

- แนวทางการพัฒนา เพื่อยกระดับการพัฒนาพื้นที่ต่อยุคสู่การเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ ชี้นำของเอเชีย ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

(1) พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมกับเร่งรัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผล ในทางปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้อุตสาหกรรมใช้เทคโนโลยีระดับสูงร่วมกับการวิจัยและพัฒนา

(2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจที่มีศักยภาพ รองรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายและเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก โดยขยายขีดความสามารถของ โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล

(3) พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานบริการทางสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน สร้างสมดุลของการพัฒนาและกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชน

(4) พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองสำคัญของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีสมดุล เมืองสำคัญในพื้นที่ EEC อาทิ

ฉะเชิงเทรา : พัฒนาเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นดีที่ทันสมัยรองรับการขยายตัวของ กรุงเทพฯ และ EEC

พัตยา: พัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สุขภาพและนันทนาการ ศูนย์ประชุมและศูนย์แสดงสินค้านานาชาติชั้นนำของอาเซียน และศูนย์การให้บริการด้านการแพทย์ระดับนานาชาติ (Medical Tourism)

อุตะเถา : พัฒนาเป็นศูนย์ธุรกิจการบินและโลจิสติกส์อาเซียน

ระยอง : พัฒนาเป็นเมืองแห่งการศึกษาและวิทยาศาสตร์ เมืองนานาชาติที่มีธุรกิจทันสมัย

(5) ให้สิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งในด้านภาษี การจัดตั้งกองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเป้าหมาย การอำนวยความสะดวกในการอนุมัติ อนุญาต และการจัดตั้งเขตการค้าเสรี เป็นต้น (แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าภาคตะวันออกของประเทศไทยเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อประเทศอย่างมากในด้านอุตสาหกรรม ดังนั้นเพื่อให้เป็นการทราบถึงการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาของอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่กำลังขยายในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกจึงทำให้เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้ขึ้นเพื่อให้ทราบถึงหลักสูตรการศึกษาจากโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ๆ ภายในจังหวัดในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก รวมไปถึงความต้องการทางด้านแรงงานภายในอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ว่ามีการเตรียมความพร้อมหรือการต้องปรับแก้เพื่อรองรับการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อทราบถึงการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาของอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

การทบทวนวรรณกรรม

การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีดังนี้

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC (Eastern Economic Corridor)

จุดเริ่มต้นของ Eastern Economic Corridor เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2525 ในช่วงรัฐบาลของ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยรัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันขับเคลื่อนการลงทุนครั้งใหญ่ ในบริเวณเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard และใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมสำคัญต่าง ๆ ซึ่งโครงการดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยก้าวขึ้นสู่แนวหน้าของประเทศในภูมิภาค และสามารถก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางในการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์สำคัญ

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2559 เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน คณะรัฐมนตรีได้เข้าประชุมและมีมติเห็นชอบหลักการโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC : Eastern Economic Corridor Development) เนื่องจากเห็นว่าภาคตะวันออกตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดของภูมิภาคอาเซียน โดยโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development หรือ EEC) เป็นโครงการที่พัฒนาภาคตะวันออกของประเทศไทยให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน เพื่อส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน รถไฟ ท่าเรือ และสนามบิน เพื่อดึงดูดนักลงทุนและส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ พร้อมเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และการพัฒนาเมือง โดยมีจังหวัดในภาคตะวันออกที่ดำเนินการพัฒนา คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ซึ่งรัฐบาลคาดหวังว่าพื้นที่ตั้งของโครงการพัฒนาระเบียง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เศรษฐกิจภาคตะวันออก จะเป็นตัวเร่งสำคัญในการกระตุ้นให้ประเทศไทยเดินหน้าไปสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่ผสานเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมเข้ากับเทคโนโลยีไอที และจะเป็นตัวจุดประกายในการปลูกเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาวนับจากปี 2560 เป็นต้นไป (สำนักงานจังหวัดระยอง, 2560)

ความสำเร็จของโครงการจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดการสนับสนุนจากกลุ่มเป้าหมายของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน นักลงทุนทั้งไทยและต่างชาติ ประชาสังคม และที่สำคัญ คือ เยาวชนคนรุ่นใหม่ ดังนั้นพันธกิจที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น เพื่อสร้างการรับรู้สร้างความเข้าใจ เพื่อให้เกิดการสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการในบริบทของการสื่อสารยุคดิจิทัล อันประกอบด้วยสื่อกระแสหลักและสื่อดิจิทัล หรือ โซเชียลมีเดีย รวมถึงการประชาสัมพันธ์องค์กรและการลงพื้นที่ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ม.ป.ป.)

ทฤษฎีหลักสูตรการศึกษา

ทฤษฎีอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษาเป็นการเตรียมกำลังคนเข้าสู่อาชีพให้มีทักษะขั้นสูงในการทำงาน คำว่าทักษะขั้นสูง หมายถึง การมีความเข้าใจในบทบาทของอาชีพ โดยมีพื้นฐานของทักษะการอ่าน เขียน พูด และการคำนวณ ซึ่งทักษะเหล่านี้ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญ โดยเฉพาะความสามารถทางด้านภาษา การสื่อสาร การคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ และกระบวนการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ นำมาสู่การพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการปฏิบัติงานในขั้นสูง สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในขณะทำงานได้ ทำความเข้าใจในบทบาทของงานอาชีพนั้นๆ โดยนักอาชีวศึกษาสากลเชื่อว่าผู้เรียนสายอาชีวศึกษาพัฒนามาจากการเรียนรู้ในระบบการศึกษาพื้นฐาน (General Education หรือ Common Education) ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เพื่อการเรียนรู้ในสายอาชีวศึกษาให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

ความสำคัญของ General Education ยังหมายรวมถึง เป็นการศึกษาที่จัดเตรียมกำลังแรงงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไปในอนาคต เป็นผู้ที่พัฒนาความสามารถในการทำงาน และสร้างนิสัยการเรียนรู้อยู่ขณะที่ยังอยู่ในโลกของการทำงานตลอดชีวิต ดังนั้นบทบาทความรับผิดชอบที่สำคัญของอาชีวศึกษา จึงต้องเป็นการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาการเตรียมความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในโลกการทำงานและการเพิ่มการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนสายอาชีวศึกษา

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เป้าหมายสากลและบทบาทที่สำคัญของอาชีวศึกษา

เป้าหมายของอาชีวศึกษา คือ การนำความรู้เกี่ยวกับการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ ไปยังทุก ๆ คนทุกกลุ่มอายุและในทุกชุมชน และลดปัญหาการเข้าสู่อาชีพของคนจำนวนมากกับกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ โดยมีกำหนดกลุ่มอาชีพขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มนั้น ๆ มากกว่าการรู้จักอาชีพใดอาชีพหนึ่งหรือให้ผู้เรียนเข้าใจคำว่าโลกของอาชีพ ซึ่งจะทำให้มีมุมมองที่ถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพและการเตรียมตัวเข้าสู่โลกอาชีพที่ตนเองถนัดและสนใจได้

การอาชีวศึกษาถือได้ว่ามีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานของกำลังคนหรือพัฒนา กำลังแรงงาน ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งนี้ การผลิตกำลังคนต้องคำนึงถึงปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการกำลังคนด้านอุตสาหกรรม นโยบายในการพัฒนากำลังคน ความสามารถในการผลิตและพัฒนากำลังคนของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษาจึงได้ชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาที่มีหน้าที่ในการพัฒนาการเพิ่มผลิตภาพในสังคมและประเทศชาติภายใต้ข้อตกลงในการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์มากกว่าที่จะเป็นการพัฒนาฝีมือแรงงานแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งช่วยให้เกิดการเพิ่มมูลค่าของการผลิตภายใต้การจ้างงานอีกด้วย (Clarke and Winch, 2007)

วัตถุประสงค์ของการจัดอาชีวศึกษา

อาชีวศึกษาเป็นศาสตร์ที่พัฒนากำลังแรงงานให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดอาชีวศึกษา คือ

- 1) เสริมความต้องการพื้นฐานของบุคคลเพื่อให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ
- 2) พัฒนาความสามารถเฉพาะของบุคคล
- 3) สนับสนุนและจูงใจกำลังแรงงานต่าง ๆ โดยการพัฒนากำลังคนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ เพื่อการมีชีวิตที่ดี และนำมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่นเดียวกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow และการประกอบอาชีพ

สิ่งที่อาชีวศึกษาควรพัฒนาให้กับผู้เรียนแต่ละคนเพื่อการประกอบอาชีพ คือ

- 1) ทักษะและทัศนคติต่ออาชีพส่วนบุคคล
- 2) ทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการคำนวณ และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
- 3) ความสามารถในการประกอบอาชีพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

4) การเป็นคนดีของสังคม และการพัฒนาทักษะเฉพาะเพื่อการประกอบอาชีพ

5) พื้นฐานการเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพและการเรียนรู้เพื่อการทำงานตลอดชีวิต

และการพัฒนาการศึกษาของอาชีวศึกษาต้องอาศัยการเรียนรู้จากหลักสูตรภายในสถานศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ม.ป.ป.)

แนวคิดสมรรถนะของบุคคล

สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ให้แก่องค์กร โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะสมรรถนะ
เป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร

องค์กรต่าง ๆ จึงพยายามเอาสมรรถนะมาใช้เป็นปัจจัยในการบริหารองค์กรในด้านต่าง ๆ
เช่น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนางานบริการ หรือการพัฒนาภาวะ
ผู้นำของผู้บริหาร เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้มองเห็นกรอบความคิด และแนวความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับ
สมรรถนะจึงจะกล่าวถึงความหมาย และความหมาย องค์ประกอบประเภทของสมรรถนะ
การกำหนดสมรรถนะ การวัดสมรรถนะ และการประยุกต์ใช้สมรรถนะ (รองศาสตราจารย์เทือน
ทองแก้ว, ม.ป.ป.)

ทฤษฎี Diamond Model

Diamond Model คือ กรอบแนวคิด หรือ ตัวแบบสำหรับการวิเคราะห์ความสามารถในการ
แข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจ หรือ คลัสเตอร์ โดยเป็นการพิจารณาและประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน
ของปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจที่สำคัญ 4 ด้านที่จะมีผลกระทบต่อความสามารถในการเพิ่มผลิตภาพ
(productivity) ของบริษัทที่อยู่ในเครือข่ายวิสาหกิจ อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการ
แข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจนั้นๆ โดยรวม ในท้ายที่สุด ว่าสถานการณ์เหล่านั้นมีลักษณะที่จะเป็น
การเอื้อหรือจะเป็นอุปสรรคต่อการปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภาพของธุรกิจในเครือข่ายวิสาหกิจ
นั้นๆหรือไม่ อย่างไร และมากน้อยเพียงใด รวมไปถึงการวิเคราะห์บทบาทของภาครัฐที่จะมีผลต่อ
ปัจจัยแวดล้อมต่างๆทั้ง 3 ด้านนั้นด้วย ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)
- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)
- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การวิเคราะห์ Diamond Model จะทำให้เราสามารถนำโมเดลไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เราได้มาจากการสัมภาษณ์ของอุตสาหกรรม หน่วยงาน และองค์กร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตอบคำถามและวิเคราะห์หาความต้องการของอุตสาหกรรม องค์กร หน่วยงาน ในด้านต่างๆ

ทฤษฎี Value Chain

ห่วงโซ่ของคุณค่า เป็นการรวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กร โดยการศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมเหล่านี้จะวิเคราะห์ในลักษณะของลูกโซ่ที่ช่วยสร้างคุณค่าให้กับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการลดต้นทุนหรือการสร้างความแตกต่าง ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดจุดอ่อน และจุดแข็งได้ ซึ่งอุตสาหกรรมสามารถนำตัวแบบการวิเคราะห์ห่วงโซ่ของคุณค่านี้ ไปใช้ในการประเมินระดับความมีประสิทธิภาพของทรัพยากร โดยพิจารณาเป็นรายกิจกรรมไป ซึ่งจุดมุ่งเน้นหลักของการวิเคราะห์ห่วงโซ่ของคุณค่า คือ การเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมเพื่อวิเคราะห์และค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อนในเชิงกลยุทธ์ และค้นหาโอกาสรวมถึงอุปสรรคในการแข่งขัน แล้วนำมาประเมินประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และประเมินประสิทธิผลการจัดสรรทรัพยากร เพื่อนำมาหาข้อปรับปรุงไปสู่การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงยิ่งขึ้นไปอีก (ศศ.ดร.ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2552)

ทฤษฎี SWOT Analysis

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เป็นการวิเคราะห์สภาพของอุตสาหกรรมในปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารในอุตสาหกรรมนั้นๆ ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มในอนาคต รวมถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่ออุตสาหกรรมของตน โดยข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานต่างๆ ซึ่ง SWOT Analysis จะเป็นการวิเคราะห์โดยสำรวจจากสภาพแวดล้อม 2 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (akwissar, 2558)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรเทพ ผดุงถิ่น (2552) [1] วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของ SMEs ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับที่ยังต้องพัฒนาอยู่ 8 ด้าน ได้แก่ การขนส่งสินค้าเที่ยวไปและเที่ยวกลับ การขนส่งเต็มคันรถ ต้นทุนขนส่งต่อรายได้ อัตราการเติบโตของกำไร อัตราการเติบโตของส่วนแบ่งตลาด แนวโน้มของจำนวนลูกค้าที่เพิ่มขึ้น ต้นทุนสินค้าคงคลังต่อรายได้และต้นทุนการบริหารต่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายได้งานวิจัยได้ทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติเพื่อระบุกลุ่มธุรกิจที่ประสบปัญหาพบว่า กลุ่มธุรกิจที่มีปัญหามีอยู่หลากหลาย เช่น SMEs ที่อยู่ในอุตสาหกรรมการขนส่งและ SMEs ที่ดำเนินการในด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ การพยากรณ์ความต้องการของตลาด การกำหนดตั้งชื่อแบบประหยัดและการผลิตแบบทันเวลาพอดีได้อย่างไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้ปัจจัยภายนอก เช่น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา อัตราภาษี อัตราเงินเฟ้อและฤดูกาล ล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานทางด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของ SMEs ด้วยเช่นกัน

ปราณี วุฒิธรรณฤทธิ์ (2549) [2] ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศคลังสินค้า ท่าอากาศยาน กรณีศึกษาเขตปลอดภาษีอากร (Free Zone) ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานในเขตปลอดภาษีอากร (Free Zone) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันในธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ ผลการศึกษา พบว่าการบริหารงานของอาคารคลังสินค้ายังไม่สมบูรณ์เนื่องจากสาเหตุ เป็นอาคารคลังสินค้าใหม่ดังนั้นการเชื่อมโยงกับระบบภายนอกจำเป็นต้องหาข้อมูลและตกลงกับ หน่วยงานที่ใช้ ในอนาคตเมื่อมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในอาคารคลังสินค้าอย่างสมบูรณ์แล้วจะ สามารถเพิ่มศักยภาพทางด้านการแข่งขันในธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศได้มากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมการบินและ โลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 20 คน เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมการบินและ โลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยใช้วิธีการจดบันทึก รวบรวมข้อมูลทั้งหมด และใช้คำถามปลายเปิด ประกอบไปด้วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

(1) นายมนตรี ชนะชัยวิบูลวัฒน์	(9) วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด
(2) แรงงานจังหวัดชลบุรี	(10) วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย
(3) แรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา	(11) วิทยาลัยเทคโนโลยีไออาร์พีซี
(4) แรงงานจังหวัดระยอง	(12) วิทยาลัยเทคนิคบางแสน
(5) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดชลบุรี	(13) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก
(6) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดฉะเชิงเทรา	(14) วิทยาลัยเทคโนโลยีวิศวกรรมแหลมฉบัง
(7) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดระยอง	(15) วิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ
(8) วิทยาลัยเทคนิคกระยอง	(16) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชลบุรี
	(17) วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา
	(18) วิทยาลัยการอาชีพบางปะกง
	(19) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา
	(20) วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการสร้างรหัส และลงรหัสข้อมูลนั้น ด้วยการตีความตามเนื้อหา วิเคราะห์ตามประเด็นคำถามการวิจัย และวิเคราะห์ความหมายทางความรู้สึก หรือวิเคราะห์นัยที่แอบแฝงอยู่ ซึ่งจะรวมการตีความและนัยทางบริบทของภาษาและผู้ใช้ภาษาไว้ด้วย สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การฟังและสรุปเนื้อหาตามประเด็นคำถาม ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการวิจัย

จังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทราได้เตรียมความพร้อมในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดยภาครัฐได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานบริหารการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ขึ้นภายในวิทยาลัยเทคนิคของจังหวัด เพื่อสนับสนุนด้านนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ EEC พร้อมประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาให้แก่นักศึกษาและผู้ปกครองได้รับทราบ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงาน คือ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของแต่ละจังหวัด โดยทั้งสองจะทำหน้าที่พัฒนาทักษะและฝีมือของแรงงานให้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยมีวิทยากรเข้ามาให้ความรู้และใช้พื้นที่ฝึกอบรมภายในวิทยาลัย รวมถึงทางวิทยาลัยได้ส่งบุคลากรด้านการศึกษาเข้าไปในพื้นที่ฝึกอบรมเพื่อศึกษาและนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พบว่า รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานบริหารการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนและให้ข้อมูลแก่ประชาชน รวมถึงให้แรงงานจังหวัดเตรียมการรับรองด้านแรงงาน 3 ส่วน คือ Demand หรือความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ Supply คือ กำลังแรงงาน และการพัฒนากำลังคนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานในอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ, 2559)

2. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา จากการเข้ามาของเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) พบว่ามีผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา คือ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น มีระบบขนส่งขนาดใหญ่ขึ้นมีการจ้างงานเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ที่กล่าวถึงการพัฒนาภาคตะวันออกของประเทศไทยให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน (สำนักงานจังหวัดระยอง, 2560)

3. การเตรียมการด้านข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ด้านแรงงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ของรัฐบาล พบว่า รัฐบาลได้จัดเวที เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาแลกเปลี่ยนข้อมูลและประชาสัมพันธ์ด้านแรงงานร่วมกัน จัดตลาดนัดแรงงานจัดประชุมประจำเดือนของจังหวัด จัดโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ด้านแรงงานผ่านสื่อต่าง ๆ และจัดตั้งศูนย์ข้อมูลรวมด้าน EEC ที่สามารถให้ข้อมูลด้านแรงงานต่าง ๆ แก่ประชาชนซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกหรือ EEC (Eastern Economic Corridor) เรื่องการประชาสัมพันธ์องค์กรและการลงพื้นที่เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, ม.ป.ป.)

4. การส่งเสริมเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ในสถานศึกษา พบว่าได้จัดตั้ง ศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (EEC) ขึ้นภายในวิทยาลัยเทคนิคของ จังหวัดและวิทยาลัยเทคนิคของจังหวัดได้ร่วมมือกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ในการพัฒนา ทักษะและฝีมือของแรงงานให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานในอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในเรื่องการ พัฒนามาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานสมรรถนะ (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน, 2554)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและความต้องการแรงงานของ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. รัฐบาลได้จัดตั้งโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ขึ้น เพื่อพัฒนา ภาคตะวันออกของประเทศไทยให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน โดยได้มีการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องของระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกในด้านต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แต่ประชาชนภายในประเทศยังขาดความเข้าใจในเรื่องของระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเป็น จำนวนมาก วัตถุประสงค์การสอบถามหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทราบถึงข้อมูลที่ต้องการและประโยชน์จากการเข้ามาของโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก
ดังนั้นภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ประชาชน อาทิ ทำสื่อโฆษณา
ทำนิตยสารให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าว หนังสือ หรือการสอดแทรกเรื่องระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค
ตะวันออกเข้าไปในสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

2. การตัดสินใจเรียนต่อของนักเรียน สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาควรสอดแทรก
ความรู้เรื่อง โครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และการเรียนต่อในระดับ
อาชีวศึกษาเข้าไปในวิชาเรียน วิชาแนะแนว รวมถึงในวิชาโฮมรูม เพื่อเป็นทางเลือกแก่นักเรียนใน
การตัดสินใจศึกษาต่อ และทางวิทยาลัยอาชีวศึกษาควรออกข้อสอบเฉพาะด้าน เพื่อคัดเลือก
นักศึกษาที่มีความถนัดเฉพาะด้านอย่างชัดเจน เช่น ออกข้อสอบเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับด้าน
อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ เป็นต้น นอกจากนี้วิทยาลัยอาชีวศึกษาควรจัดหลักสูตรระยะ
สั้นที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์โดยเชิญวิทยากรของสถานประกอบการเข้ามา
สอนหลักสูตรเร่งรัดสำหรับนักเรียนที่ตัดสินใจเรียนต่อในสายอาชีวศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้
ก่อนเข้าศึกษาต่อในสาขาที่ตนเองต้องการ

รายการอ้างอิง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดระยอง. (2560). โครงการ

พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก : กรณีจังหวัดระยอง (Eastern Economic Corridor
Development : Rayong Province). ระยอง: สำนักงานจังหวัดระยอง.

จงจิตต์ ฤทธิรงค์และริษา ทัศดี. (2558). ข้อท้าทายในการผลิตแรงงานฝีมือไทย เพื่อเข้าสู่
ตลาดแรงงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม,
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณัฐพันธ์ เจริญนนท์. (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

พิรพงษ์ ทิพนาค. (2557). ปรัชญากับการอาชีวศึกษา. โครงการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพอาจารย์ใหม่,
4-19. วันที่ค้นข้อมูล 16 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก

<https://grade.rmutr.ac.th/wp-content/uploads/2014/03/C6.pdf>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เทียน ทองแก้ว. (ม.ป.ป). “สมรรถนะ (Competency) : หลักการและแนวปฏิบัติ”

(หน้า1-13). วันที่ค้นข้อมูล 15 มิถุนายน 2560, เข้าถึงได้จาก

<http://www.competency.mju.ac.th/doc/22141.doc>

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ม.ป.ป.). ใน *การสื่อสารแบบ
บูรณาการ*. วันที่ค้นข้อมูล 14 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก

<https://www.eeco.or.th/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B9%8C>

สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2557). ใน *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*

พุทธศักราช 2557. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก

<http://bsq2.vec.go.th/course/%E0%B8%9B%E0%B8%A7%E0%B8%AA/%E0%B8%9B%E0%B8%A7%E0%B8%AA57/course57.html>

สำนักงานแรงงานจังหวัดระยอง. (2561). *การประชุมคณะกรรมการด้านการพัฒนา*

ทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาอาชีพรายสาขาเศรษฐกิจ (EEC). ระยอง: สำนักงานแรงงาน
จังหวัดระยอง.

อานนท์ สักดีวีรวิญญ์. (2547). “แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency :

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวน

สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5

RELATIONSHIPS BETWEEN WORK FUNCTION AND STRESS OF INQUIRY IN METROPOLITAN POLICE DIVISION 5

ร้อยตำรวจเอกณัฐพล เลิศเดชะ

POLICE LIEUTENANT COLONEL NATTHAPHON LERTDECHA

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการ
จัดการภาครัฐ (ภาคพิเศษ) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความเครียดของพนักงานสอบสวน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของความเครียดในการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จำนวน 140 คนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และศึกษาความสามารถในการทำนายความเครียดด้วยปัจจัยในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า ความเครียดและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการปฏิบัติงานกับความเครียด พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านลักษณะองค์การ (X_5) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่า มีปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อความเครียด สามารถรวมพยากรณ์ได้ดี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.81 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.81 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 สามารถทำนายความเครียด ร้อยละ 65.00 มี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 3.48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสร้างสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y' = 3.48 + 0.30 (X_1) + 0.14 (X_2) + -0.03 (X_3) + -0.09 (X_4) \\ + 0.02 (X_5) + -0.42 (X_6) + -0.10 (X_7) + 0.07 (X_8) + 0.12 (X_9)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z' = 0.02 (X_1) + 0.17 (X_2) + -0.03 (X_3) + -0.09 (X_4) + \\ 0.02 (X_5) + -0.74 (X_6) + -0.14 (X_7) + 0.08 (X_8) + 0.23 (X_9)$$

คำสำคัญ : ความเครียด / ปัจจัยในการปฏิบัติงาน / พนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5

Abstract

This research aims to study 1) the level of stress in inquiry officers, 2) the factors influencing the performance of inquiry officers, 3) the relationship among factors affecting the performance of inquiry officers. The research sample includes 140 inquiry officers in the Metropolitan Police Division 5. The researcher employed questionnaires for data collection. The analytical statistics used in the study were frequency distribution, mean, percentage, standard deviation. Furthermore, Pearson's correlation coefficient was employed to analyse variables that correlated with stress. Multiple regression was also used to study the ability of stress prediction by work factors, determining the level of statistical significance at 0.05.

The results showed that stress and factors influencing stress were at a moderate level. When studying the relationship between work factors and stress, it was found that there was a positive correlation with stress in the same direction with the level of statistical significance at 0.05, except the factors affecting the performance of organisational characteristics (X5) that existed a negative correlation with stress with the level of statistical significance at 0.05. In addition, it was found that the work factors influencing stress could be forecast well, with the multiple correlation coefficients (R) that equalled to 0.81, predictive efficiency (R²) that equalled to 0.65. The ability of stress prediction was at 65 per cent. The constant of the predictive equation in the form of raw scores equalled to 3.48 at the level of statistical significance at 0.05. The equation was described below:

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Predictive equation in the form of raw scores $Y' = 3.48 + 0.30 (X1) + 0.14 (X2) + -0.03 (X3) + -0.09 (X4) + 0.02 (X5) + -0.42 (X6) + -0.10 (X7) + 0.07(X8) + 0.12 (X9)$

Predictive equation in the form of standard scores $Z' = 0.02 (X1) + 0.17 (X2) + -0.03 (X3) + -0.09 (X4) + 0.02 (X5) + -0.74 (X6) + -0.14 (X7) + 0.08 (X8) + 0.23 (X9)$

Keywords : Stress / Work Factors / Inquiry Officers in the Metropolitan Police Division 5

บทนำ

จากสถานะของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560- 2564 ประเทศไทยจะยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อาทิ กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสภาวะการณ์ด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ทำให้การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จำเป็นต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ คือ การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม สนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และการพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกันยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดสภาวะความเครียดต่อการปฏิบัติงานซึ่งเป็นภาวะของอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ และทำให้รู้สึกถูกกดดัน ไม่สบายใจ วุ่นวายใจ กลัว วิตกกังวล ตลอดจนถูกบีบคั้น เมื่อบุคคลรับรู้หรือประเมินว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกคามจิตใจ หรืออาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จะส่งผลให้สภาวะสมดุลของร่างกายและจิตใจเสีย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไป ผลจากปฏิกริยาตอบสนองที่มีต่อความเครียด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลนั้น แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ และด้านพฤติกรรม (ศรีจันทร์ พรจิราศิลป์. ม.ป.ป.)

ความเครียดนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนย่อมพบเจอในชีวิตประจำวัน อยู่ที่ว่าในแต่ละบุคคลจะจัดการความเครียดนั้นออกมาในรูปแบบใด ความเครียดจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ขึ้นอยู่กับระดับของความเครียดที่บุคคลหนึ่งพึงรับได้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่น มีความพยายาม มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน แต่ในขณะที่เดียวกันหากได้รับความเครียดอย่างต่อเนื่องยาวนานหรือมีมากเกินไปจนผู้หนึ่งจะรับได้ย่อมส่งผลเสียต่อทั้งร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างมาก (สุทธิชัย ปานปรีชา, 2529, หน้า 483) ความเครียดที่สัมพันธ์กับการทำงานเป็นการตอบสนองของบุคคลที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการ และความกดดันจากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายไม่สอดคล้องหรือมากกว่าความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ความเครียดอาจเกิดจากความกดดันทางครอบครัวและเกิดจากที่ทำงาน เมื่อพิจารณาในมุมมองของการบริหารองค์การ ผู้บริหารไม่สามารถปกป้องผู้ปฏิบัติงานจากความเครียดที่เกิดขึ้นนอกสถานการณ์การปฏิบัติงานได้แต่สามารถปกป้องความเครียดที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การปฏิบัติงานได้ (Leka, Griffiths, and Cox, 2003:14) ดังนั้น การวิจัยเรื่องความเครียดในการปฏิบัติงานจะช่วยให้ผู้บริหารองค์การที่ดีและจะช่วยป้องกันความเครียดที่จะเกิดจากการปฏิบัติงานได้ ความเครียดจากการปฏิบัติงานเป็นเรื่องสำคัญในองค์การ ในระดับบุคคล มีผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหากบุคคลมีความเครียดเรื้อรัง จะเพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคหัวใจ สัญญาณของความเครียดที่สังเกตได้ในเบื้องต้นได้แก่ ปวดศีรษะ นอนหลับยาก ขาดสมาธิ อารมณ์ขุ่นเคืองง่าย หงุดหงิด เป็นต้น (HelpGuide, 2007:10) นอกจากนี้ความเครียดยังนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรม เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด และปัญหาทางสังคม ได้แก่การแยกตัวออกจากสังคม ในระดับองค์การ มีการศึกษาจำนวนมาก พบว่าความเครียดมีผลต่อการขาดงาน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานลดลง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานลดลง และการออกจากงานเพิ่มมากขึ้น (Sui, 2003; Buddeberg-Fischer, et al., 2008; Moustaka, and Constantinidis, 2010; Mansoor, et al., 2011; Rasi et al., 2014:53) การอธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดจากการปฏิบัติงานมีหลายทฤษฎี คาราเซค (Karasek, 1979) ได้อธิบายความเครียดจากการปฏิบัติงานจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological demands) และความมีอิสระในการตัดสินใจ (decision latitude) ความต้องการทางจิตวิทยาเกี่ยวข้องกับทักษะในการปฏิบัติงาน ความเร็ว ความแคล่วคล่อง ว่องไวและความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้เท่าเทียมกับเพื่อนร่วมงาน ส่วนความมีอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับ ความมีอิสระและความรับผิดชอบที่จะตัดสินใจว่าจะทำอะไร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และทำเมื่อไรขณะที่ Cartwright and Cooper (1997) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน 6 ด้าน ได้แก่ ลักษณะงาน บทบาทหน้าที่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การพัฒนาอาชีพการงาน ลักษณะองค์กร และความสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว ซึ่งตัวอย่างทั้งสองทฤษฎีบ่งบอกทิศทางของการอธิบายความเครียดจากการปฏิบัติงาน โดยทฤษฎีของคาราเซ็ค (Karasek, 1979) จะเน้นไปที่จิตวิทยาส่วนบุคคล ขณะที่ทฤษฎีของคาร์ทไรท์และคูเปอร์ (Cartwright and Cooper, 1997) จะเน้นไปที่ปัจจัยทางองค์กร

ความเครียดแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม Eustress หรือ Constructive Stress ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อคนเรามีความเครียดที่อยู่ในระดับที่ไม่มากจนเกินไป เกิดความเครียดเล็กน้อยจะทำให้เกิดผลในเชิงบวก คือมีพลัง มีความกระตือรือร้น และกลุ่ม Distress หรือ Destructive เป็นความเครียดที่มีมากจนเกินไปซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลนั้นๆ เช่นทำให้ความดันขึ้นสูง ปวดศีรษะมาก หงุดหงิด และมีปัญหาในทางพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้น (สุพานี สฤญ์วานิช, 2552) โดยแบ่งระดับของความเครียดออกเป็น 4 ระดับ คือ 1) ความเครียดในระดับต่ำ (Mild Stress) เป็นระดับความเครียดขนาดน้อยๆ และหายไปในช่วงเวลาอันสั้น 2) ความเครียดในระดับปานกลาง (Moderate Stress) เป็นความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมีสิ่งคุกคามหรือพบเหตุการณ์สำคัญๆ ในสังคม 3) ความเครียดในระดับสูง (High Stress) เป็นความเครียดระดับที่บุคคลได้รับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดสูง ไม่สามารถปรับตัวให้ลดความเครียดลงได้ในเวลาอันสั้นถือว่าอยู่ในเขตอันตราย และ 4) ความเครียดในระดับรุนแรง (Severe Stress) เป็นความเครียดระดับสูงที่ดำเนินติดต่อกันมาอย่างต่อเนื่องจนทำให้บุคคลมีความล้มเหลวในการปรับตัวจนเกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ หงุดหงิด ควบคุมตัวเองไม่ได้ เกิดอาการทางกายหรือโรคร้ายต่างๆ ตามมา (กรมสุขภาพจิต, 2540)

อาชีพตำรวจเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับความเครียดของคนในสังคม โดยที่งานของตำรวจนั้นเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมนั้น ๆ เพราะตำรวจมีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย จับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย อีกเป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบใหญ่หลวงในการดูแลคุ้มครองทรัพย์สินและความปลอดภัยให้เกิดความสงบสุขแก่พลเมืองของประเทศ นอกจากนี้อาชีพตำรวจยังเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความเสียสละเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและบ้านเมือง การบริหารงานของตำรวจสามารถแบ่งได้ตามหน้าที่อันมีเรียกชื่อและความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน เช่น ตำรวจกองปราบ ตำรวจน้ำ ตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจรถไฟ ตำรวจป่าไม้ ตำรวจจราจร ตำรวจนครบาล ตำรวจทางหลวง ตำรวจภูธร ตำรวจลับ ตำรวจวัง ตำรวจสภา ตำรวจสันติบาล ตำรวจหลวง เป็นต้น ซึ่งข้าราชการตำรวจนั้น นับเป็นอาชีพหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความเครียดอยู่ในระดับสูง ซึ่งมนตรี นามมงคล (2541, หน้า 11-17) ได้ศึกษาความเครียดของข้าราชการในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ข้าราชการตำรวจเป็นอาชีพที่มีความเครียดและคิดอยากจะทำตัวตายมากที่สุด สาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัญหาทางการเงินที่ไม่พอใช้ สภาพปัญหาครอบครัว และสภาพแวดล้อมในการทำงาน อีกทั้ง การที่ระบบการบังคับบัญชา ซึ่งส่งผลให้ตำรวจชั้นผู้น้อยหรือบางตำแหน่งหน้าที่ที่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก็ส่งผลให้เกิดความเครียดขึ้นเช่นกัน (Margolis, Kroes, & Quinn, 1974,p.3)

พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งกฎหมายกำหนดให้อำนาจและทำหน้าที่ในการสอบสวน โดยเป็นสายงานเดียวของข้าราชการตำรวจที่จะดำรงตำแหน่งนี้ได้ นั้น จะต้องเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป โดยจะไม่มีข้าราชการตำรวจชั้นประทวนเข้ามาดำรงตำแหน่งนี้ได้ เนื่องจากพนักงานสอบสวนถือเป็นตัวจักรสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ในการรับแจ้งความร้องทุกข์และคลี่คลายคดีความให้กับประชาชน ซึ่งมีเข้ามามากมายทุกวันแปรผันตรงกับจำนวนประชากรในพื้นที่ ส่งผลให้พนักงานสอบสวนหนึ่งนาย ต้องแบกรับคดีความจำนวนมากและต้องรีบสะสางคดีความเหล่านั้นให้เสร็จลงอย่างรวดเร็วเพื่อพร้อมที่จะรับคดีเรื่องใหม่ที่จะเข้ามา ซึ่งแต่ละคดีมีความยากง่ายและอุปสรรคแตกต่างกัน อีกทั้งยังมีแรงกดดันจากผู้บังคับบัญชา ผู้มีอิทธิพลและประชาชนที่ต้องการให้รูปคดีเป็นไปอย่างที่ตนเองต้องการ บางครั้งก็ขัดต่อความรู้สึก ศีลธรรมและตัวบทกฎหมาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียดกับพนักงานสอบสวน มีการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับความเครียดของนักสังคมสงเคราะห์เปรียบเทียบกับบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ ผลการทบทวนชี้ให้เห็นว่านักสังคมสงเคราะห์มีความเครียดค่อนข้างสูงกว่าบุคลากรกลุ่มอื่น และเมื่อพิจารณาปัจจัยทางองค์การ ได้แก่ ความกดดันจากการทำงาน ความไม่ชัดเจนในบทบาทและความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา พบว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่เป็นตัวทำนายความรู้สึกเครียด (Lloyd, King, & Chenoweth, 2002:44)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าว ประกอบด้วย 9 สถานีตำรวจ คือ สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ สถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์พวง สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง สถานีตำรวจนครบาลบางนา และสถานีตำรวจนครบาลท่าเรือ มีคดีความในแต่ละปีและแต่ละสถานีตำรวจ มากกว่า 1,000 คดีความต่อปีต่อสถานีตำรวจ (ข้อมูลคดีความของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5, 2560) พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบสูง มีความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กีดกันต่อการปฏิบัติหน้าที่สอบสวนเป็นอย่างมาก และเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบและความสามารถของพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นแขนงหนึ่งของงานอำนวยความสะดวกทางอาญา ที่จะต้องทำการสอบสวนทั้งฝ่ายผู้เสียหาย ผู้ถูกกล่าวหา พยาน รวบรวมพยานหลักฐาน ที่ได้มาจากที่เกิดเหตุ ฝ่ายสืบสวน ฝ่ายปราบปราม ฯลฯ ทำสำนวนการสอบสวนเพื่อเสนอฟ้อง ไม่ฟ้องหรืองดการสอบสวนในคดีอาญาที่เกิดขึ้นไปยังพนักงานอัยการจังหวัด อัยการคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จำนวน 9 สถานี โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการทำงานของ Cartwright and Cooper (1997) และ Robbins and Judge (2013) ที่มีตัวแปร 9 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะงาน ปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปัจจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าในงาน ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะองค์การ ปัจจัยเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นกรอบในการวิจัย ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การเพื่อป้องกันความเครียดจากการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนต่อไป

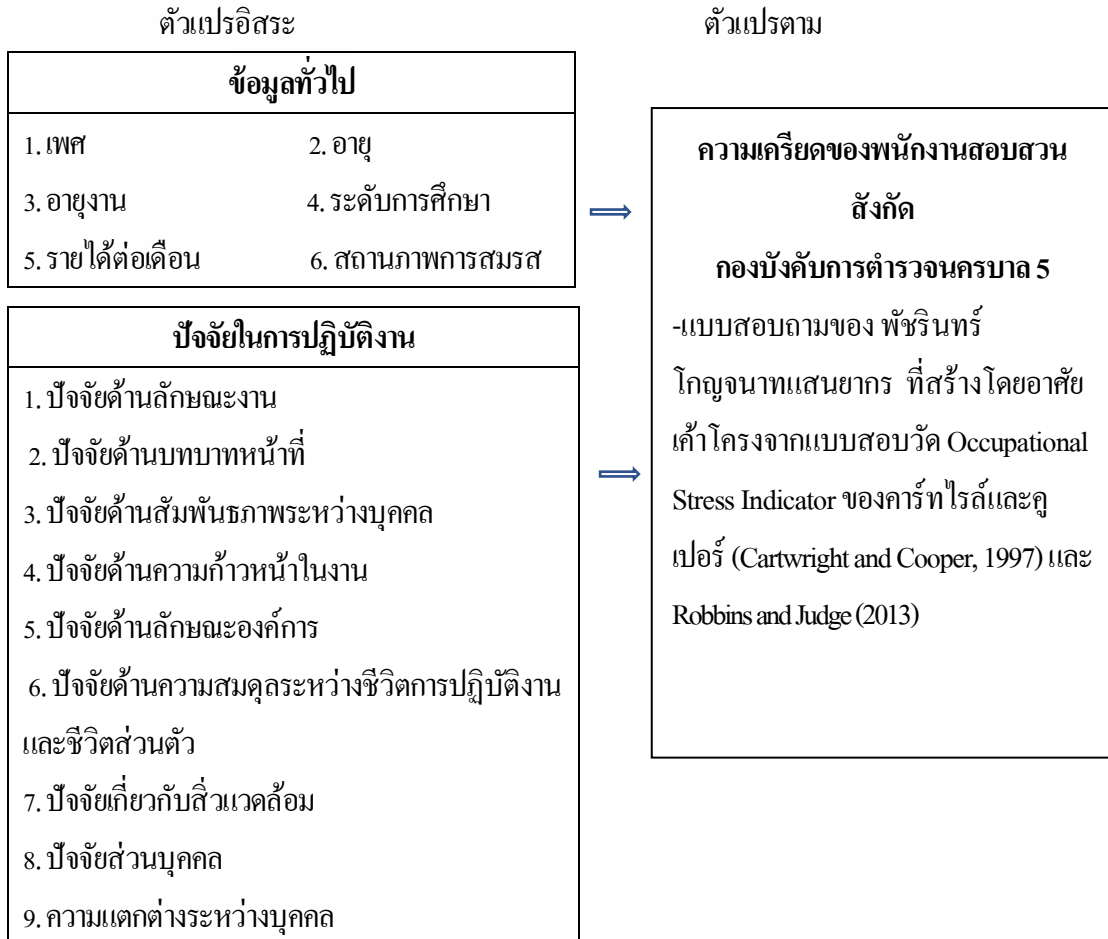
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดของพนักงานสอบสวน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของความเครียดในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ข้าราชการตำรวจ ดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ประกอบด้วย 9 สถานีตำรวจ ประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ สถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์พวง สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี สถานีตำรวจนครบาลทอง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หล่อ สถาบันตำรวจนครบาลคลองตัน สถาบันตำรวจนครบาลพระโขนง สถาบันตำรวจนครบาลบางนา และสถาบัน
ตำรวจนครบาลท่าเรือ จำนวน 216 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560)

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการตำรวจ ดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการ
ตำรวจนครบาล 5 จำนวน 140 คน โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ให้มีค่าความ
คลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่ง
จำนวนสมาชิกในกลุ่มย่อยจะถูกกำหนดให้เป็นสัดส่วน สำหรับการวิจัย แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยจับ
ฉลากตามรายชื่อ เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดในแต่ละช่วงชั้น

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการทำงาน
ตามแนวคิดของ Cartwright and Cooper (1997) และ Robbins and Judge (2013) ที่มี 9 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัย
เกี่ยวกับลักษณะงาน ปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปัจจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับ
ความก้าวหน้าในงาน ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะองค์การ ปัจจัยเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและ
ชีวิตส่วนตัว ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ : ศึกษาเฉพาะสถาบันตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เนื่องจาก
กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ทั้ง 9 สถานีตำรวจ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่มีจำนวนคดีมากเป็นอันดับต้นๆ
ของประเทศ (ข้อมูลสถิติความของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5, 2560)

4. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา 5 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือน
เมษายน พ.ศ. 2561

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความเครียด ระดับของลักษณะงาน บทบาทหน้าที่ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล
ความก้าวหน้าในงาน ลักษณะองค์การและความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ของพนักงาน
สอบสวน

2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะงาน บทบาทหน้าที่ สัมพันธภาพระหว่าง
บุคคล ความก้าวหน้าในงาน ลักษณะองค์การ และความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว กับ
ความเครียด ของพนักงานสอบสวน

3. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การเพื่อป้องกัน
ความเครียดจากการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

ความเครียด คือ การที่บุคคลต้องเผชิญอยู่ในภาวะที่รู้สึกกดดัน ไม่สบายใจ ไม่แน่ใจ ว่าวุ่นใจ วิตกกังวล ถูกบีบคั้น ทำให้เกิดการตอบสนองของร่างกาย จิตใจ ความคิด และพฤติกรรม ซึ่งมีสาเหตุมาจากการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคล ถ้าบุคคลสามารถปรับตัว และมีความพึงพอใจก็จะทำให้เกิดพลังในการจัดการสิ่งต่างๆ แต่หากไม่มีความพึงพอใจและไม่สามารถปรับตัวได้ ก็จะทำให้เกิดความเครียด ส่งผลให้เสียความสมดุลในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ชนิดของความเครียด ประกอบด้วย ความเครียดในระดับต่ำ ความเครียดในระดับปานกลาง ความเครียดในระดับสูง ความเครียดในระดับรุนแรง ซึ่งเป็นความเครียดที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล หรือความเครียดที่เกิดจากปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในที่ปฏิบัติงานที่ยังแก้ไขไม่ได้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดความเครียดที่ปรับปรุงจากแบบวัดความเครียดสวนปรุง จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบวัดความเครียดที่สะท้อนออกมาในลักษณะของอาการความรู้สึกทางกาย อารมณ์ ความคาดหวัง ความกลัว ความจำ ความวิตกกังวล ความคิด และสถานการณ์ทางการเงินและการปฏิบัติงาน หน้าที่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นภายในองค์กร นั้น เป็นหน้าที่ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกอื่นๆ ในองค์กรและคนอื่นๆ นอกองค์กร เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายต้อนรับ ตัวแทนจำหน่าย ผู้ติดตั้ง มักจะพบกับความเครียดจากองค์กรและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพวกเขาต้องทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกขององค์กร ต้องรับฟังความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันของคนภายนอกองค์กร เหมือนต้องให้คนนอกองค์กรพอใจแต่ต้องทำให้องค์กรของตนพอใจด้วย ความเครียดในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกด้านจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกทั่วไปในการปฏิบัติงาน เป็นสภาวะที่ไม่ สมดุลที่มีผลมาจากการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา และก่อให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งในด้านบวก และในด้านลบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานนั้น มีทั้งหมด 9 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะงาน ปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปัจจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าในงาน ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กร ปัจจัยเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและชีวิตการปฏิบัติงาน ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Cooper และรีอบินส์ ในการศึกษาในครั้งนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดของพนักงานสอบสวนศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของความเครียดในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจ ดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ประกอบด้วย 9 สถานีตำรวจ ประกอบด้วย สถานีตำรวจนครบาลวัดพระยาไกร สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ สถานีตำรวจนครบาลบางโพธิ์พวง สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน สถานีตำรวจนครบาลพระโขนง สถานีตำรวจนครบาลบางนา และสถานีตำรวจนครบาลท่าเรือ จำนวน 216 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ให้มีค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 แล้วหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ โดยวิธีการคำนวณตามสัดส่วนของประชากรให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 140 คน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งจำนวนสมาชิกในกลุ่มย่อยจะถูกกำหนดให้เป็นสัดส่วน สำหรับการวิจัย แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยจับสลากตามรายชื่อ เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดในแต่ละช่วงชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงขึ้น โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และแบบสอบถามของ พัชรินทร์ โกฏจนาทแสนยกร ที่สร้างโดยอาศัยเค้าโครงจากแบบสอบวัด Occupational Stress Indicator ของคาร์ทไวท์และคูเปอร์ (Cartwright and Cooper, 1997) และ Robbins and Judge (2013) ที่มี 9 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะงาน ปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปัจจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพบุคคล ปัจจัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าในงาน ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะองค์การ ปัจจัยเกี่ยวกับความสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว ปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความเครียด และแบบประเมินความเครียดที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากแบบประเมินความเครียดของโรงพยาบาลสวนปรุง โดยประเมินจากจากรอบแนวคิดทางด้านชีวภาพ จิตใจ และสังคมของความเครียด เพื่อมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือ 1 ชุด ภายหลังจาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้หาความเที่ยงของเนื้อหาและความเที่ยงของเครื่องมือ มีขั้นตอน ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาความถูกต้องและความเที่ยงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความตรงใช้ได้ดีตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 4 เนื่องจากมีพันธกิจใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน ช่วงเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เดือนเมษายน พ.ศ. 2560 แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่สมควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยได้ความความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.986

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำหนังสือส่งถึงผู้บัญชาการกองบังคับการตำรวจนครบาล 4 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม เพื่อทำการทดสอบ (Try Out) จำนวน 30 ชุด

2. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำหนังสือส่งถึงผู้บัญชาการกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

3. เมื่อผู้บัญชาการกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 อนุญาตแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม พร้อมด้วยเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย ไปแจกจ่ายให้กับผู้ประสานงานสถานีตำรวจทั้ง 9 สถานี ตามจำนวนที่สุ่มตัวอย่าง เพื่อให้พนักงานสอบสวนตอบแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนตามเวลาที่กำหนด

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล โดยได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 159 ชุด คิดเป็น 100% และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประมวลผลข้อมูล ภายหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน จนได้แบบสอบถามทั้งหมด 159 ชุด จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และศึกษาความสามารถในการทำนายความเครียดด้วยปัจจัยในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5” ในครั้งนี้ มีข้อค้นพบ ดังนี้

1. ผลการวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 การวิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละจากแบบสอบถาม จำนวน 140 ฉบับ เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ อายุงาน ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และสถานภาพสมรส ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 26.33 ปี อายุน้อยสุด 23 ปี อายุมากสุด 55 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีอายุงานเฉลี่ย 3.67 ปี อายุงานน้อยสุด 1 ปี อายุงานมากสุด 28 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุงานระหว่าง 1-5 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 25,001-30,000 บาท/เดือน และมีสถานภาพโสด

2. ผลการวิจัยระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 วิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ด้านลักษณะองค์การ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และด้านปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ในระดับน้อย ประกอบด้วย ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านลักษณะงาน และด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ตามลำดับ

3. ผลการวิจัยระดับความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 วิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด พบว่า ค่าเฉลี่ยของความถี่ในเหตุการณ์ที่แสดงถึงความเครียดในการปฏิบัติงานภายในระยะเวลา 6 เดือน ของพนักงานสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล 5 อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า เหตุการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างเกิดมากที่สุดห้าลำดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ท่านกลัวปฏิบัติงานผิดพลาด ท่านคิดว่าท่านไปไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ ท่านมีความรู้สึกวิตกกังวล ท่านรู้สึกเหนื่อยง่าย และท่านเป็นหัวหน้าคอย ตามลำดับ ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ กล้ามเนื้อของท่านตึงหรือปวด

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเครียดรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 53.58 รองลงมา มีความเครียดสูง คิดเป็นร้อยละ 35.71 และมีความเครียดปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 10.71 เมื่อทำการวิเคราะห์กลุ่มย่อยถึงความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล 5 จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ค่าเฉลี่ยความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เพศหญิง สูงกว่าค่าเฉลี่ยความเครียดของเพศชาย ช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด รองลงมาช่วงอายุ 41 – 50 ปี ช่วงอายุงาน 26 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด รองลงมาอายุงาน 21 – 25 ปี กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทมีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด ส่วนที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยความเครียดน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001-25,000 บาท/เดือน กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสมีค่าเฉลี่ยความเครียดน้อยที่สุด

4. จากผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการปฏิบัติงานกับความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 วิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และศึกษาความสามารถในการทำนายความเครียดด้วยปัจจัยในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ปัจจัยของความเครียดในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ใน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะองค์การ (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดของพนักงานสอบสวน เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงาน (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ ($r=0.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r=0.45$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r=0.41$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์สูง ($r=0.53$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะองค์การ (X_5) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดของพนักงานสอบสวน ($r=-0.20$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r=0.44$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์สูง ($r=0.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์สูง ($r=0.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

9) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน โดยมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r=0.44$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) ของปัจจัยในการปฏิบัติงานต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เมื่อดำเนินการตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้วิจัยนำตัวแปรต้นมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณาตามตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับความสำคัญ การสร้างสมการพยากรณ์องค์ประกอบของปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เมื่อผู้วิจัยค้นหากลุ่มตัวแปรที่ดีที่สุดแล้วจึงนำกลุ่มตัวแปรมาสร้างสมการถดถอย โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ทั้ง 9 ด้าน สามารถรวมพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ดี ประกอบด้วย ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์การ (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.81 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 หมายความว่า ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์การ (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) สามารถทำนายความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 โดยรวม ได้ร้อยละ 65.00 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 0.432 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 3.48 โดยสามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ} \quad Y' &= 3.48 + 0.30 (X_1) + 0.14 (X_2) + -0.03 (X_3) + -0.09 (X_4) + \\ &0.02 (X_5) + -0.42 (X_6) + -0.10 (X_7) + 0.07 (X_8) + 0.12 \\ &(X_9) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน} \quad Z' &= 0.02 (X_1) + 0.17 (X_2) + -0.03 (X_3) + -0.09 (X_4) + 0.02 \\ &(X_5) + -0.74 (X_6) + -0.14 (X_7) + 0.08 (X_8) + 0.23 (X_9) \end{aligned}$$

จากผลการวิจัย พบว่า ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 อาจเป็นเพราะการวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จึงอาจมีความคลาดเคลื่อนทั้งตัวของข้อคำถามและตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม อีกทั้ง ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด ที่ยังไม่ได้สอบถามในการวิจัยในครั้งนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 โดยทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว ปรากฏดังนี้

1. ถ้าตัวแปรด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_1) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 0.378 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

2. ถ้าตัวแปรด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 0.290 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

1. ถ้าตัวแปรด้านลักษณะงาน (X_3) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น 0.02 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

2. ถ้าตัวแปรด้านบทบาทหน้าที่ (X_4) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น 0.17 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

3. ถ้าตัวแปรด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_5) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น -0.03 หน่วย มีทิศทางตรงกันข้ามกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

4. ถ้าตัวแปรด้านความก้าวหน้าในงาน (X_6) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น -0.09 หน่วย มีทิศทางตรงกันข้ามกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

5. ถ้าตัวแปรด้านลักษณะองค์การ (X_7) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น 0.02 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

6. ถ้าตัวแปรด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_8) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น -0.74 หน่วย มีทิศทางตรงกันข้ามกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

7. ถ้าตัวแปรด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_9) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น -0.14 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

8. ถ้าตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_{10}) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น 0.08 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

9. ถ้าตัวแปรด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_{11}) มีหน่วยเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ความเครียดเพิ่มขึ้น 0.23 หน่วย มีทิศทางเดียวกันกับความเครียด โดยให้ตัวแปรอื่นๆ มีค่าคงที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. จากผลการวิจัยระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 วิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียด จากแบบสอบถาม จำนวน 140 ฉบับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ด้านลักษณะองค์การ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และด้านปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดอยู่ในระดับน้อย ประกอบด้วย ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านลักษณะงาน และด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ตามลำดับ เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ทั้งปัจจัยภายนอกองค์กร ประกอบด้วย ผลกระทบต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อกิจกรรมหลักขององค์กร การเมืองและกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายมีผลให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนนโยบาย ปัจจัยภายในองค์กร ประกอบด้วย เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา กฎข้อบังคับในการปฏิบัติหน้าที่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน รายได้และค่าตอบแทน และเครื่องมือในการปฏิบัติงาน โครงสร้างวัฒนธรรม และทรัพยากรขององค์กร โครงสร้างจะแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มงาน ความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ การไหลเวียนของงาน การติดต่อสื่อสารภายใน ความเชื่อ ความคาดหวัง และค่านิยมร่วมกัน รวมถึงปัจจัยในการปฏิบัติงาน ที่ทำให้อุณหภูมิของแต่ละบุคคลมีความอดทนต่อความเครียดที่เกิดขึ้นต่างกัน ได้แก่ การรับรู้ของบุคคล ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคล ประสิทธิภาพในเชิงลบเกี่ยวกับงานที่บุคคลเคยได้รับ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งมักเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ดังกล่าวล้วนมีผลต่อระดับความเครียดของบุคคล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภวรรณ ทรัพย์ (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดของพนักงานลูกค้าสัมพันธ์กรณีศึกษา บริษัทด้านโทรคมนาคมแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจัยแวดล้อม พนักงานลูกค้าสัมพันธ์ ในภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเครียดในการปฏิบัติงาน อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเครียดในการปฏิบัติงานด้านปริมาณงาน เป็นเพียงด้านเดียวที่อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำและควรต้องปรับปรุงนอกจากนั้น ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความคลุมเครือจากบทบาท ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน ด้าน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านภาระการเดินทางมาปฏิบัติงาน ด้านโครงสร้างองค์กรที่เป็นทางการ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับลูกค้า ด้านความต้องการจากงาน ล้วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเครียดในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านความต้องการจากงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านโครงสร้างองค์กรที่เป็นทางการ ด้านความคลุมเครือจากบทบาท ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านภาระการเดินทางมาปฏิบัติงาน เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในแต่ละด้านเป็นรายชื่อจะได้ผลการวิเคราะห์

1) ด้านลักษณะงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านลักษณะงาน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ งานที่ทำไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ และงานที่ทำมีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย ได้แก่ งานที่ทำซ้ำซาก จำเจ ปริมาณงานไม่สมดุลกับจำนวนพนักงานสอบสวน และงานที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูงมาก และพบว่า หัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ปริมาณงานมากเกินไป และต้องปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่จำกัด ตามลำดับ เนื่องจากความเครียดที่เกิดขึ้นจากลักษณะงานนั้น เป็นการรับรู้ถึงองค์ประกอบทั้งหลายของงานที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ที่ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพของงาน ภาระงาน ชั่วโมงการปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตปฏิบัติงานและชีวิตส่วนตัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพของงานที่ส่งผลให้เกิดความเครียดต่อการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรินทร์ โภษะนาทแสนยกร (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟูสภาพและเครียดทั่วไปที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา องค์การเภสัชกรรม ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีการรับรู้ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยด้านลักษณะงาน 1.905

2) ด้านบทบาทหน้าที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านบทบาทหน้าที่ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่มีความชัดเจน ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย ได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่มีความเป็นธรรม ต้องปฏิบัติงานนอกเหนือหน้าที่ความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รับผิดชอบ และขาดความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน ตามลำดับ เนื่องจากปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในองค์กรนั้น เป็นพฤติกรรมและความต้องการที่เกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล โดยความคลุมเครือของบทบาทหน้าที่ และความขัดแย้งของบทบาทหน้าที่ ซึ่งความคลุมเครือของบทบาทหน้าที่นั้น มักเกี่ยวกับการขาดความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคล รวมถึงการขาดข้อมูลเกี่ยวกับตัวงาน ดังนั้น พนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จึงมีความเห็นว่าบทบาทหน้าที่ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรินทร์ โกญจนาทแสนยากร (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงานความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อปสรรคและความเครียดทั่วไปที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา องค์กรเกษตรกรรม ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีการรับรู้ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยด้านบทบาทหน้าที่ 1.3165

3) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับปานกลาง โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เพื่อนร่วมงานไม่ยอมรับในความสามารถของท่าน และผู้บังคับบัญชาเชื่อในความสามารถของท่านในการปฏิบัติงาน หัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ขาดการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน และสัมพันธภาพของท่านกับผู้บังคับบัญชาเป็นไปด้วยดี ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อย คือ ขาดการให้คำปรึกษาจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ เนื่องจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในองค์กรอาจกลายเป็นบ่อเกิดของความเครียดในการปฏิบัติงาน ซึ่งเมื่อใดที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา ดำเนินไปได้ด้วยดีแล้วบรรยากาศในการปฏิบัติงานก็จะอบอุ่น มีมิตรภาพ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ดังนั้น หากสภาพดังกล่าวมีลักษณะตรงกันข้าม ย่อมนำมาซึ่งความเครียดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ที่ดีในที่ปฏิบัติงานยังมีส่วนช่วยเสริมสร้างการสื่อสารระหว่างกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านความก้าวหน้าในงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความก้าวหน้าในงาน เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ได้รับความสนับสนุนมอบหมายงานที่สำคัญจากผู้บังคับบัญชา ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ถูกประเมินผลการปฏิบัติงานต่ำกว่าที่เป็นจริง มีโอกาสได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ขาดการได้รับการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ฝึกรอบรรมและพัฒนา ไม่มีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และมีโอกาสพัฒนาตนเอง ได้ตามแนวทางที่มุ่งหวัง ตามลำดับ เนื่องจากในช่วงเริ่มต้นของการปฏิบัติงาน พนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 บางคนอาจมีโอกาสได้รับรางวัลจากการปฏิบัติงานและได้รับการเลื่อนตำแหน่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไปบางคนพบว่าโอกาสต่างๆ เหล่านี้มันมักจะลดน้อยลงไปทุกที ความก้าวหน้าต่างๆ ดูเหมือนจะพัฒนาอย่างเชื่องช้า สภาพการณ์ดังกล่าวอาจมีส่วนบั่นทอนความพยายามและอาจกลายเป็นสาเหตุสำคัญของความเครียดจากการปฏิบัติงานก็เป็นได้ ดังนั้น ความเครียดที่เกิดขึ้นนั้น จะรวมถึงความไม่ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน การไม่ได้รับการสนับสนุนหรือการได้รับการสนับสนุนที่มากเกินไปภายในองค์กร ส่งผลต่อการขาดความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กร

5) ด้านลักษณะองค์กร พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านลักษณะองค์กร เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับปานกลาง โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การติดต่อสื่อสารภายในหน่วยงานยังไม่เหมาะสม และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม เช่น เสียงดัง อากาศร้อน ไฟดับ หัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง คือ บรรยากาศในหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานไม่มีมิตรภาพและลักษณะโครงสร้างหรือการแบ่งงานไม่ชัดเจน ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ แนวความคิดในการปฏิบัติงานของท่านขัดแย้งกับแนวทางขององค์กร หน่วยงานที่ท่านทำอยู่ขาดการส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ไม่เพียงพอ ตามลำดับ เนื่องจากปัจจัยลักษณะองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกและความเครียดของบุคลากรในองค์กร โดยนโยบายขององค์กรมีผลกระทบอย่างมากต่อความเครียดของบุคลากร มุมมองของบุคลากรเกี่ยวกับนโยบายขององค์กรในเชิงลบมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับอาการทางจิตที่เกิดจากความเครียดในการปฏิบัติงาน และนโยบายขององค์กรมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของบุคลากร จึงทำให้พนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เกิดความเครียดต่อการปฏิบัติงาน

6) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีความขัดแย้งระหว่างความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานกับความรับผิดชอบในครอบครัวของท่าน หัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เคยมีคนในครอบครัวบอกว่าคุณปฏิบัติงานมาก จนไม่มีเวลาใช้ชีวิตส่วนตัว มีความขัดแย้งระหว่างการปฏิบัติงาน จนท่านอยากใช้ชีวิต

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนตัวเพียงอย่างเดียว ภาระการปฏิบัติงานทำให้ท่านไม่มีเวลาใกล้ชิดกับคนในครอบครัว ท่านเสียพลังงานไปมากในการปฏิบัติงาน จนทำให้เกิดผลทางลบต่อชีวิตส่วนตัว ความรับผิดชอบที่มีต่อการปฏิบัติงานรบกวนชีวิตส่วนตัวและชีวิตในครอบครัวของท่าน ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ บางครั้งท่าน ไม่สามารถร่วมกิจกรรมในครอบครัวเพราะภาระการปฏิบัติงานที่ต้องทำให้เสร็จสิ้น ตามลำดับ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างครอบครัวแตกต่างกันออกไป การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดทางเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อลักษณะงานที่เปลี่ยนรูปแบบด้วย การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติงานดังกล่าวบางครั้งก่อให้เกิดความเครียดเนื่องจากความไม่สมดุลระหว่างชีวิตปฏิบัติงานกับชีวิตส่วนตัว ซึ่งความไม่สมดุลดังกล่าวเชื่อมโยงกับอาการทางจิตเนื่องจากความเครียด โดยเฉพาะผู้หญิง พ่อแม่ที่อยู่ในวัยปฏิบัติงาน คู่รักที่มีอาชีพเดียวกัน ความขัดแย้งระหว่างงานของแต่ละบุคคลกับครอบครัว

7) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับน้อย โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับมาก คือ ท่านปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ความผันผวนทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี หัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำด้านสังคมก่อให้เกิดปัญหาในสังคมเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้ท่านกระตือรือร้นมากกว่าเดิม และสถานการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานของท่าน ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อย คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ภาวะโลกร้อน และสภาวะภูมิอากาศที่ผันผวนก่อให้เกิดภัยธรรมชาติ ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์นั้นได้ ตามลำดับ เนื่องจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ความผันผวนทางการเมือง และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยข้อจำกัด ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจัยด้านความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ ส่งผลต่อการสร้างความสามัคคีในสังคมและเป็นข้อจำกัดต่อการยกระดับศักยภาพทุนมนุษย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา สุขภาพ และสังคม ปัจจัยด้านความอ่อนแอของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบราชการ และการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดี ส่งผลให้พนักงานสอบสวน เกิดความเครียดต่อการปฏิบัติงาน

8) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านปัจจัยส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับปานกลาง โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับมาก คือ ท่านสามารถปรับตัว เพื่อให้อยู่ร่วมกับครอบครัวได้เป็นอย่างดี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

หัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง คือ เพื่อนๆ มักคบหา
แวมมาเยี่ยมเยียน ด้วยลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของท่านที่เข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่าง
รับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ท่านมักจะพาครอบครัวไปเที่ยวเพื่อผ่อนคลาย
อยู่เสมอ เมื่อท่านหยุดราชการ และท่านมีปัญหาด้านการเงินไม่พอจ่ายในแต่ละเดือน ตามลำดับอาจเป็น
เพราะปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านการเงิน และลักษณะบุคลิกภาพ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิด
ความเครียด ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อให้เกิดกำเนิดของสมาชิกในสังคม เป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่อยู่ร่วมกัน
ต้องมีการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้เป็นครอบครัวใหญ่ในสังคมอย่างสันติ

9) ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้าน
ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในระดับมาก โดยหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็น
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ท่าน
สามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี เมื่อเจอสถานการณ์ปัญหาต่างๆ และท่านได้รับการสนับสนุนจาก
ครอบครัวในการปฏิบัติหน้าที่ของท่าน ส่วนหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด
อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเอง และได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชาและ
เพื่อนร่วมงาน และประสบการณ์ปฏิบัติงานของท่านได้รับการยอมรับและสนับสนุนทางสังคม ตามลำดับ
เนื่องจากการรับรู้ ประสบการณ์ปฏิบัติงาน การสนับสนุนทางสังคม การควบคุมตนเอง ความเชื่อมั่นในตน
และความมุ่งมั่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน เช่น สติปัญญา อวัยยะ ความเจริญเติบโต ความสามารถด้านภาษา ซึ่ง
ได้รับอิทธิพลมาจาก กรรมพันธุ์ สภาพแวดล้อม การเลี้ยงดู การป่วยไข้ เป็นต้น และเกิดขึ้นทีหลัง ซึ่งได้รับ
อิทธิพลจากสิ่งต่างๆ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์ การปรับตัว ทักษะคิด ความสำเร็จทางการเรียน ซึ่งเกิดจาก
คุณภาพของผู้สอน แรงสนับสนุนจากครอบครัว ความทะเยอทะยาน แรงผลักดันจากสังคม สิ่งแวดล้อม เป้า
ตุผลสำคัญที่ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับความเครียดของพนักงานสอบสวน จากผลการวิจัยระดับความเครียดของ
พนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 วิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
และตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียด จาก
แบบสอบถาม จำนวน 140 ฉบับ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความถี่ในเหตุการณ์ที่แสดงถึงความเครียดในการ
ปฏิบัติงานภายในระยะเวลา 6 เดือน ของพนักงานสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล 5 อยู่ในระดับปาน
กลาง และพบว่า เหตุการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างเกิดมากที่สุดหาลำดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ท่าน
กลัวปฏิบัติงานผิดพลาด ท่านคิดว่าท่านไปไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ ท่านมีความรู้สึกวิตกกังวล ท่านรู้สึก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เหนื่อยง่าย และท่านเป็นหวัดบ่อย ตามลำดับ ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ กล้ามเนื้อของท่านดึงหรือปวด เมื่อทำการวิเคราะห์กลุ่มย่อยถึงความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล 5 จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า เพศหญิง มีความเครียดสูงกว่าเพศชาย ช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด รองลงมาช่วงอายุ 41 – 50 ปี ช่วงอายุงาน 26 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด รองลงมาอายุงาน 21 – 25 ปี การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทมีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด ส่วนมีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยความเครียดน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ยความเครียดมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001-25,000 บาท/เดือน และสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยความเครียดสูงกว่าสถานภาพสมรส เนื่องจากความเครียดในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกด้านจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกทั่วไปในการปฏิบัติงาน เป็นสภาวะที่ไม่สมดุลที่มีผลมาจากการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้พนักงานสอบสวนกองบัญชาการตำรวจนครบาล 5 แสดงพฤติกรรมออกมา และก่อให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งในด้านบวกและในด้านลบสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเจษฎา กุญามมาก (2555) ที่ได้ศึกษา ความเครียดในการปฏิบัติงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐ ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐส่วนใหญ่มีความเครียดในการปฏิบัติงานในระดับต่ำถึงปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภวรรณ กรเพ็ชร (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดของพนักงานลูกค้าสัมพันธ์ กรณีศึกษา บริษัทด้านโทรคมนาคมแห่ง ผลการศึกษาพบว่า ระดับความเครียดของพนักงานลูกค้าสัมพันธ์ ในภาพรวมมีความเครียดอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พนักงานมีความเครียดในด้านร่างกายและพฤติกรรม อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ส่วนด้านความรู้สึกและความคิด อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสม โภชน์ (2539) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงสารวัตร สถานีตำรวจนครบาล ผลการวิจัยพบว่า โรงสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล มีความเครียดปานกลาง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัชรินทร์ โกญจนาทแสนยากร (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคและความเครียดทั่วไปที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา องค์การเภสัชกรรม ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีความเครียดทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการปฏิบัติงานกับความเครียดของพนักงานสอบสวน จากผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการปฏิบัติงานกับความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 วิเคราะห์สถิติเพื่อบรรยายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปร

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ที่ศึกษา โดยวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และศึกษาความสามารถในการทำนายความเครียดด้วยปัจจัยในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากแบบสอบถาม จำนวน 140 ฉบับ พบว่า ปัจจัยของความเครียดในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะองค์กร (X_5) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดของพนักงานสอบสวน เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงาน ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ด้านปัจจัยส่วนบุคคล และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดของพนักงานสอบสวน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น หากพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ต้องปฏิบัติงานในปริมาณที่มากเกินไป เกินความสามารถ ทำงานภายใต้ความเร่งรีบหรือภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเหนื่อยล้า โดยเฉพาะกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในการรับแจ้งความร้องทุกข์และคลี่คลายคดีความให้กับประชาชน ซึ่งมีเข้ามามากมายทุกวันแปรผันตรงกับจำนวนประชากรในพื้นที่ ส่งผลให้พนักงานสอบสวนหนึ่งนาย ต้องแบกรับคดีความจำนวนมากและต้องรีบสะสางคดีความเหล่านั้นให้เสร็จลงอย่างรวดเร็วเพื่อพร้อมที่จะรับคดีเรื่องใหม่ที่จะเข้ามา ซึ่งแต่ละคดีมีความยากง่ายและอุปสรรคแตกต่างกัน อีกทั้งยังมีแรงกดดันจากผู้บังคับบัญชา ผู้มีอิทธิพลและประชาชนที่ต้องการให้รูปคดีเป็นไปอย่างที่ตนเองต้องการ บางครั้งก็ขัดต่อความรู้สึก ศีลธรรมและตัวบทกฎหมาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียดกับพนักงานสอบสวน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุทุมพร เมืองนา มา (2555) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความเครียดของพนักงานธนาคารสินเอเซีย จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงานธนาคาร สินเอเซีย จำกัด (มหาชน) สาเหตุความเครียด ด้านปัจจัยเกี่ยวกับองค์การ มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของพนักงานธนาคาร สินเอเซีย จำกัด (มหาชน) ดังนี้ ด้านความต้องการส่วนบุคคลและด้านโครงสร้างองค์การมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของพนักงานธนาคาร สินเอเซีย จำกัด (มหาชน) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่ด้านภาวะผู้นำในองค์การและด้านวงจรชีวิตขององค์การมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของพนักงานธนาคาร สินเอเซีย จำกัด (มหาชน) ที่ระดับ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา สุขสกุล (2535) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน และปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลห้องผ่าตัดในโรงพยาบาลศูนย์ตะวันออกเฉียงเหนือ 4 แห่ง พบว่า ลักษณะงาน สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน การบริหาร และการสนับสนุนในหน่วยงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสัมพันธ์ภาพระหว่างเพื่อนร่วมงานกับความเครียดของพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กัน อายุ สถานภาพสมรส และภาระครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพยาบาลห้องผ่าตัด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสิริพร เลียวกิติกุล (2545) ที่ได้ศึกษาถึง ปัจจัยในการปฏิบัติงาน การเผชิญปัญหาและความเครียดของบุคลากรระดับปฏิบัติการ ศึกษากรณี สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านตัวงาน ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในงานและด้าน โครงสร้างขององค์กร มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของบุคลากร คือ ถ้าปัจจัยในการปฏิบัติงานดีจะส่งผลให้บุคลากรมีความเครียดต่ำ

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) ของปัจจัยในการปฏิบัติงานต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เมื่อดำเนินการตรวจสอบความเป็นอิสระต่อกันระหว่างตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยในการปฏิบัติงานแล้ว ผู้วิจัยนำตัวแปรต้นมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple regression Analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณาตามตัวแปรที่เข้าสมการตามลำดับความสำคัญ การสร้างสมการพยากรณ์องค์ประกอบของปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 เมื่อผู้วิจัยค้นหากลุ่มตัวแปรที่ดีที่สุดแล้ว จึงนำกลุ่มตัวแปรมาสร้างสมการถดถอย โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานส่งผลความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ทั้ง 9 ด้าน สามารถรวมพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ดี ประกอบด้วย ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์กร (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.81 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 หมายความว่า ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์กร (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) สามารถทำนายความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 โดยรวม ได้ร้อยละ 65.00 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 0.432 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 3.48 จากผลการวิจัย พบว่า ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 อาจเป็นเพราะการวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 จึงอาจมีความคลาดเคลื่อนทั้งตัวของข้อคำถามและตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม อีกทั้ง ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด ที่ยังไม่ได้สอบถามในการวิจัยในครั้งนี้

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้มีตัวแปรที่เข้าสมการการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนเพื่อทำนายปัจจัยในการทำงานที่สัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ทั้ง 9 ด้าน สามารถรวมพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ดี ประกอบด้วย ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์การ (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.81 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 หมายความว่า ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์การ (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) สามารถทำนายความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 โดยรวม ได้ร้อยละ 65.00 มีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 0.432 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 3.48 โดยสามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน เนื่องจากการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นวิธีที่เหมาะสมในการคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด โดยจะคัดเลือกเพียงตัวแปรที่สามารถทำนายปัจจัยในการทำงานที่สัมพันธ์กับความเครียดได้ดีที่สุด ซึ่งจะทำการทดสอบตัวแปรพยากรณ์ที่เข้าสมการไปแล้วทุกครั้งที่มีการนำตัวแปรใหม่เข้าในสมการ หมายความว่าตัวแปรพยากรณ์บางตัวที่เข้าในสมการแล้วก็สามารถถูกขจัดออกจากสมการได้หากพบว่าตัวแปรพยากรณ์นั้นไม่ได้ส่งผลให้ค่า R^2 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเป็นไปได้ว่าปัจจัยในการทำงานไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่ก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2540) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียด คือ ปัจจัยส่วนบุคคล แบ่งได้เป็นทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะทางพันธุกรรม ความเหนื่อยล้าทางร่างกาย การพักผ่อนไม่เพียงพอ การเจ็บป่วยทางร่างกาย ทางด้านจิตใจที่สำคัญได้แก่ บุคลิกภาพ การเผชิญ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิต และ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ สถานภาพและบทบาทในสังคม บรรทัดฐานทางสังคม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5” ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่เหมาะสมบางประการ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความเครียดของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ด้านลักษณะองค์การ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และด้านปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนกลุ่มตัวอย่างรับรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่ในระดับน้อย ประกอบด้วย ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านลักษณะงาน และด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว ตามลำดับ ดังนั้น ควรส่งเสริมสนับสนุนด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานควรมีความชัดเจนด้านขอบเขตของบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ลดภาระงานและลดชั่วโมงการปฏิบัติงาน เพื่อลดความเครียดของพนักงานสอบสวน

2) ผลการวิจัยความเครียดของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความถี่ในเหตุการณ์ที่แสดงถึงความเครียดในการปฏิบัติงานภายในระยะเวลา 6 เดือน อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า เหตุการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างเกิดมากที่สุดห้าลำดับแรก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ท่านกลัวปฏิบัติงานผิดพลาด ท่านคิดว่าท่านไปไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ ท่านมีความรู้สึกวิตกกังวล ท่านรู้สึกเหนื่อยง่าย และท่านเป็นหวัดบ่อย ตามลำดับ ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด คือ กล้ามเนื้อของท่านตึงหรือปวด ดังนั้น ควรส่งเสริม สนับสนุน และให้รางวัลแก่พนักงานสอบสวนเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีด้านจิตใจ และก่อให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้งในด้านบวกต่อกองบังคับการตำรวจนครบาล 5

3) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเครียดในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านลักษณะองค์การ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

(X_2) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ควรปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน หรือหากมีการกำหนดนโยบายควรให้พนักงานสอบสวนรวมกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และควรปฏิบัติงานในรูปคณะกรรมการเพื่อลดความเครียดของพนักงานสอบสวน

4) ผลการวิจัย พบว่า การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี และการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 มีตัวพยากรณ์ที่ดีทั้ง 9 ด้าน ประกอบด้วย ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์การ (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.81 ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.65 หมายความว่า ด้านลักษณะงาน (X_1) ด้านบทบาทหน้าที่ (X_2) ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (X_3) ด้านความก้าวหน้าในงาน (X_4) ด้านลักษณะองค์การ (X_5) ด้านความสมดุลในชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว (X_6) ด้านปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (X_7) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X_8) และด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล (X_9) ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรเป็นผู้ชี้แนะให้พนักงานสอบสวน เห็นถึงความเป็นไปได้ของวิธีการ หรือแนวทางการปฏิบัติใหม่ๆ ที่ท้าทาย สามารถคาดการณ์และวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เป็นผู้เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่แสดงให้เห็นถึงการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมให้พนักงานสอบสวนมีความกระตือรือร้น พร้อมทุ่มเทความพยายาม อุทิศตนและมองโลกในแง่ดี โดยใช้การกระทำหรือคำพูดที่เป็นการให้กำลังใจต่อการปฏิบัติงาน โดยให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ มีความตั้งใจและเห็นคุณค่าของตนเอง มีการสร้างค่านิยมในองค์การและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการคิด การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้พนักงานสอบสวนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน กระตุ้นให้พนักงานสอบสวนรู้สึกว่ามีปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดี ที่จะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ส่งเสริมให้พนักงานสอบสวนมีการใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อวิเคราะห์ปัญหา มากกว่าการใช้จิตสำนึก และกระตุ้นให้พนักงานสอบสวนเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ และจัดให้มีการพัฒนาพนักงานสอบสวนอยู่เสมอ หรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อ การฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน หรือด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนากองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ควรส่งเสริมให้พนักงานสอบสวน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์หาวิธีการที่จะทำให้งานสำเร็จ มีการประชุม สัมมนาพัฒนา ผู้ปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีระบบการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2) กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ควรมีการส่งเสริมจัดระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีระบบการติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อนำไปสู่การ ปรับทิศทางการทำงานร่วมกัน มีระบบการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่าง ทัวถึงและต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ชัดเจน ไม่ คลุมเครือ เนื่องจากหากมีบทบาทที่คลุมเครือแล้ว จะมีความสับสนในบทบาทหน้าที่อาจทำให้ต้องมัวงานที่ อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบโดยตรงจึงเกิดความเบื่อหน่ายและความเครียดได้

2) ผู้บริหารกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ควรส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานร่วมกันเป็นทีม สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การฝึกอบรม สัมมนา เพื่อความก้าวหน้าในสาย อาชีพ และควรให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงาน โดยการยกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและทัวถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งหากผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพหรือสัมภาษณ์แบบเจาะลึกควบคู่ไป ด้วยเพื่อความสมบูรณ์ทุกมิติ

2) ควรทำการวิจัยปัจจัยในการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับระดับกองบังคับการตำรวจนครบาล ว่าปัจจัย ในการปฏิบัติงานที่กับความเครียดของพนักงานสอบสวนอยู่ในระดับใด และสามารถเสนอแนะแนว ทางแก้ไขได้หรือไม่ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงาน และการมอบนโยบายจากผู้บริหารเป็นที่ยอมรับจาก พนักงานสอบสวนอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานได้สูงสุด

3) ควรเพิ่มตัวแปรด้านข้อมูลทั่วไป เช่น หนี้สิน ปัญหาครอบครัว ระยะเวลาการเดินทางมาปฏิบัติงาน เนื่องจากอาจมีความสัมพันธ์กับความเครียดนอกเหนือจากปัจจัยในการปฏิบัติงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2540). *คู่มือคลายเครียด*. กรุงเทพมหานคร กรมสุขภาพจิต.
- กาญจนา อุดลพิทยศักดิ์. (2552). *ปัจจัยการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์กับของข้าราชการในสำนักงาน สังกัดสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 21*. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริมาศ อเต็นต้า. (2542). *การรับรู้ความเครียดในการทำงานและความเครียดทั่วไปของพนักงานธนาคาร ศึกษา เฉพาะกรณี พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ สำนักงานใหญ่*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรัฐดา ธานีรัตน์. (2547). *ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดจากงานของบุคลากรใน โรงพยาบาลปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา กุงามมาก. (2555). *ความเครียดในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยรัฐ*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชินโอสถ หัศปารอ. (2525). *อาชีพอนามัย*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ชურიพร จันท์เจริญ. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานธนาคาร สังกัด สำนักงานใหญ่ของธนาคารแห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา อดุสาหกรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยรัตน์ เพชรกุล. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการทำงานของตำรวจจราจรในเขตนครบาล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทศพล บุญธรรม. (2541). *ภาวะความเครียดจากการทำงานของครูระดับมัธยมในเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บ้งอร โสฬสและอัจฉรา วงศ์วัฒนมงคล. (2539). *การศึกษาความเครียดในการทำงานของผู้บริหารในวง ราชการไทย*. โครงการวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์.
- ปวีณ์นุช ชูทอง. (2554). *ระดับความเครียดในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนในคณะวิชาสาขาวิทยา- ศาสตร์ สุขภาพ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พิภพ วงษ์เงิน. (2547). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : บริษัทรวมสาสน์(1997) จำกัด.

พัชรินทร์ โกัญจนาทแสนยากร. (2551). *ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน ความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฟูอุปสรรคและความเครียดทั่วไปที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา องค์กรเภสัชกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิมพ์ผกา สุขสกุล. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดกับปัจจัยด้านการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลห้องผ่าตัดใน โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธารรัตน์ ชื่นทอง. (2542). *การศึกษาปัญหาความเครียดในการปฏิบัติงานและกลวิธีเผชิญความเครียดของพนักงาน ระดับหัวหน้า ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)*. ปริญญา กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับอัดสำเนา.

ชนัชพร พรหมพันธุ์. (2547). *ภาวะผู้นำ ความเครียดในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท เวสเทิร์นดิจिटอล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วราภรณ์ พรรณนา. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยและสารเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

วิทญา ตันอริย์. (2551). *ความเครียดจากการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัชดา เอี่ยมยิ่งพานิช. (2531). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดในการทำงานของบุคลากรทาง การแพทย์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลักขณา เทศเปี่ยม. (2552) *ความฉลาดทางอารมณ์กับระดับความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศุภชัย ยาวะประกาย. (2525). *ความเครียดของนักบริหาร : ปัญหาและทางออก*. วารสารสังคมศาสตร์, 19(2): 62-89

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สุริย์ กาญจนวงศ์ และจริยาวัตร คมพยัคฆ์. (2545). *ความเครียด สุขภาพและความเจ็บป่วย: แนวคิดและการศึกษาในประเทศไทย*. รายงานการวิจัย ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุริย์ กาญจนวงศ์. (2553). *จิตวิทยาสุขภาพ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย.

สุพานิ สฤณวานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรพงษ์ อัมพันวงศ์. (2539). *การลดความเครียด*. บีคอนด์พับลิชชิง กรุงเทพมหานคร.

สิริพร เลียวกิติกุล. (2545). *ปัจจัยในการทำงาน การเผชิญปัญหา และความเครียดของบุคลากรระดับปฏิบัติการ ภูมิศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สิริลักษณ์ ดันชัยสวัสดิ์. (2535) *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเครียดของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. วิทยานิพนธ์สาขารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมโภช ทักณา. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการทำงาน ศึกษาเฉพาะกรณีรองสารวัตร สถานีตำรวจนครบาล*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภวรรณ กรเพ็ชร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของพนักงานลูกค้าสัมพันธ์ ภูมิศึกษา บริษัทด้านโทรคมนาคมแห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2559). *สรุปสารสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกฤษฎมนตรี.

อมรากุล อินโชนานนท์. (2532). *ความเครียดในการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต.

อรุณ รักธรรม. (2538). *พฤติกรรมความเครียดในองค์กร*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อุษา จารุสวัสดิ์. (2541). *จิตวิทยาครอบครัว*. เชียงใหม่: สันติภาพการพิมพ์.

Ahsan, Nilufar, Abdullah, Zaini, Fie, David Young Gun and Alam, Syed Shah. (2009). *A Study of Job Stress on Job Satisfaction among University Staff in Malaysia: Empirical Study*. European Journal of Social Science. 8(1):121-131.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

- Beehr, T.McGrath,J. (1994). *Social support, occupational stress and anxiety*. Anxiety, Stress and coping.
- Brown, A.W.and Moberg, D.J. (1980). *Organization Theroy and Management: A Macro Approach*. New York : John Wiley Sons& Inc.
- Buddleberg-Fisher, B., et al., (2008). *Work stress and reduced health in young physicians: prospective evidence from Swiss residents*. Int Arch Occup Environ Health. 82: 31-38.
- Cartwright, S., & Cooper, C, (1997). *Managing workplace stress*. Cited in Cary L. Cooper, Philip J. Dewe, & Michael P. O'Driscoll. (2001). *Organizational Stress*. London; Sage .
- Cox, T.(1985). *Stress*. New York :Macmillan.
- Cooper,C. L. & Lewis ,S. (1998). *Balancing career,family and life*. London :Kogan Page.
- Cooper,Cary L.Dewe, Philip J. and O Driscoll, Michael P. (2001). *Organizational Stress*. Thousand Oaks,California:Sage.
- Cooper,C.L.,Dewe,P.& O'Driscoll,M. (2001). *Organizational Stress: A Review and Critique of Theory, Research and Applications*. Sage Publications, London.
- Davidson,M.& Cooper,C. (1994). *Shattering the glass ceiling*. Londin:Chapman Paul.
- Ellen Ernst Kossek and Leslie B.Hamme. (2008). *Supervisor Work/life Training Get Results Harvard Bussiness Review*. November 2008.
- Gary Johns and Alan M. Saks. (1964). *Organizational Behaviour*. Pearson Prentice Hall.
- Help Guide. (2007). *Understanding stress: Signs, symptoms, causes, and effects [on-line]*. Retrieved June 19, 2019. From http://www.helpguide.org/mental/stress_signs.htm.
- Jandaghi,Gholam Reza; Fard,Sayed Mojtaba Hosseseini; Mohammad and Rajabi,Mahtab. (2001). *Investigation the relationship between job traits and job stress(Case study: Shahed University staff and professors)*. Australian Journal of Bussiness and Management Research.1 (5):24-31
- Karasek, R.A., (1979). *Job demands, job decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign*. Administrative Science Quarterly, June. Vol. 24, p. 285-308.
- Kirchmeyer,C. (1995). *Managing the work – nonwork boundary:An assessment of organizational responses*. Human Relations.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Kramar,R.(1997). *Developing and implementing work and family policies*. Asia Pacific Journal of Human Resources.

Leka, S., Griffiths, A., and Cox T., (2003). *Work Organization and Stress*. Protecting Workers' Health Series No. 3

Lloyd, C., King, R., & Chenoweth, L., (2002). *Social work, stress and burnout: A review*. Journal of Mental Health, 11, 3, 255-265.

Lazarus,R,and Folkman,S. (1984). *Stress, Appraisal and Coping*. New York : Springer Publishing Company.

Mansoor, M. et al., (2011). *The impact of job stress on employee job satisfaction: A study on telecommunication sector of Pakistan*. Journal of Business Studies Quarterly. Vol. 2, No. 3, pp. 50-56.

Moustaka, E., & Constantinidis, T.C., (2010). *Sources and effects of work-related stress in nursing*. Health Science Journal. Vol. 4, Issue 4.

Motowidlo, S., (1986). *Occupational stress: Its cause and consequence for job performance*. Journal of Applied Psychology.

Narayanan,L.,Menon,S.,& Spector,P.(1999). *Stress in the workplace: A comparison of gender and occupations*. Journal of Organizational Behavior.

Newstrom,John W. and Keith Davis.(2011). *Organizational Behavior:Human Behavior at Work* . New York:The McGraw – Hill Companies,Inc.

O. Driscoll,M.,& Beehr,T.(1994). *Supervisor behaviors,roal stressors and uncertainty as predictors of personal outcomes for subordinates*. Journal of Organizational Behavior.

O. Driscoll,M.,& Evans,R.(1988) . *Organizational factors and perceptions of climate in three psychiatric units*. Human Relations.

Sarafino,E.P. (1990). *Health psychology : Biopsychic – social,interaction*. New York: John Wiley& Sons.

Rasi, R.Z., et al., (2014). *The impact of job stress to job satisfaction among engineers: A literature review*. Proceedings of the 2014 4th International Conference on Industrial Engineering and Operations Management, Bali, Indonesia, Jan 7-9, 2014.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Robbins, Stephen P. and Judge, Tim (2013). *Organization behavior*. Upper Saddle River, New Jersey :
Pearson.

Selye, H. (1978). *The Stress of Life*. New York: McGraw-Hill Book Company.

Taylor, S. (1986). *Health psychology*. New York: Random House.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วาทกรรมการดื่มสุราและสถานการณ์การดื่มในมิติสตรีและครอบครัว:
กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดพะเยา

**Drinking Alcohol Discourse and the Situation in Dimension of Women
and Family: the Case Study of Phayao Province**

สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (Sukamon Mungpattanasunthon)¹

มนตรา พงษ์นิล (Montra Pongnil)²

รัตติยา พิษเซอร์ (Rattiya Fisher)³

สารินีย์ ภาสขะวรรณ (Sarinee Passayawan)⁴

¹อาจารย์, คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา

(Lecturer)

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา

(Assistant Professor)

³อาจารย์, คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา

(Lecturer, Doctor)

⁴อาจารย์, คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา

(Lecturer)

E-mail: sukamon.mu@up.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “สุราในมิติสตรีและครอบครัว: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดพะเยา” ภายใต้โครงการวิจัยชุด “สุรานิพนธ์: สถานภาพทางสังคมในจังหวัดพะเยา” โดยวัตถุประสงค์ของบทความวิจัยฉบับนี้ ตั้งไว้ขึ้นเพื่อจะศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายวาทกรรมการนิยามความหมายของการดื่มสุราในยุคสมัยและบริบทของสังคมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้มีการตั้งสมมติฐานไว้ว่า ยุคสมัย บริบท และอิทธิพลทางสังคมที่แตกต่างหรือเปลี่ยนแปลง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ไปจะส่งผลให้การนิยามความหมาย และการตีความเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันไป และเพื่อสำรวจตรวจสอบสถานการณ์การดื่มสุราในพื้นที่จังหวัดพะเยาในมิติสตรีและครอบครัว

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาผ่านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการศึกษาเชิงเอกสาร จากแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา และวาทกรรมเกี่ยวกับสตรี โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ เพื่อสำรวจตรวจสอบตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้

ผลการศึกษาในครั้งนี้สรุปได้ว่า สถานการณ์การดื่มสุราในพื้นที่จังหวัดพะเยาจากที่เคยมีสถิติดื่มชุกเป็นลำดับที่ 1 ได้ถูกรณรงค์ด้วยกฎเกณฑ์ กฎระเบียบ และโครงการต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา จนสามารถลดลำดับจากสถิติการดื่มสูงสุดลงมาได้ โดยกลไกเหล่านี้ทางรัฐได้ใช้อำนาจเข้ามาบริหารจัดการนั้น ส่งผลให้เกิดการประกอบสร้างความหมายของการดื่มสุราในมิติที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต

คำสำคัญ: วาทกรรม, การดื่มสุรา, สตรีกับสุรา

Abstract

This research article is the part of “Alcohol in Dimension of Women and Family: the Case Study of Phayao Province” research under the project of “Potation writing: social status in Phayao province”. The objective of this research article aims to study, analyse, and discuss the discourse of description and meaning of drinking alcohol in the different eras and social contexts. In order that, the research article has a hypothesis that “Difference or Changing of Ages, Contexts, and Social Influences impacts on the verities of drinking behaviour descriptions. Moreover, the research article aims to investigate the situation of drinking alcohol in Phayao province in the dimension of women and family.

This research studies through Qualitative Methodology in the literature review pattern from concepts, theories, and research documents related drinking alcohol and women discourse. The result of the study analyse, synthesize, and discuss through the conceptual framework of “Discourse Analysis” by Michel Foucault to investigate as the objective.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

To summarise, the study result was presented that the situation of drinking alcohol in Phayo province from number one in Thailand was campaigned with the regulations, rules and projects in the period of 1997 and so on. These have been reduced the statistics of drinking alcohol by government empowerment. Therefore, the meaning of drinking alcohol was constructed in the different dimensions from the past.

Keywords: Discourse, Drinking Alcohol, Women and Alcohol

บทนำ

การนิยามความหมายของการดื่มสุรานั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ในยุคที่หน่วยงานของรัฐยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการจัดการการผลิตและจำหน่ายสุรา โดยเฉพาะกับกลุ่มสุราพื้นบ้าน การดื่มสุรายังเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนการสื่อถึงคำขอบคุณ การแสดงความเคารพนับถือ และความศักดิ์สิทธิ์ของสุราหรือน้ำอัมฤตย์ที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีและเซ่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบรรพบุรุษ จะมีการนำมาใช้เฉพาะในพิธีการที่สำคัญๆ เช่น ในงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานสงกรานต์ในวันไหว้บรรพบุรุษ เป็นต้น จนกระทั่งมาถึงช่วงทศวรรษ 2540 การนิยามความหมายของสุรา และการดื่มมีการเปลี่ยนแปลงไปในเชิงลบ และยิ่งการดื่มสุราของสตรี ในบทบาทไม่ว่าจะเป็นภรรยา มารดา หรือบุตร ที่มักจะถูกคาดหวังให้เป็นผู้หญิงขี้อ้อน มีความสุภาพ อ่อนหวาน เป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อเป็นสตรีที่ดื่มสุราก็มักจะถูกตีตราหรือตีความหมายจากสังคมคนรอบข้างไปในแง่ที่ไม่ดี

จากผลการสำรวจต่างๆ บ่งชี้ให้เห็นว่า การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและก่อปัญหาด้านสาธารณสุขและด้านสังคม โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและร่างกายของผู้ดื่ม เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง มะเร็ง อุบัติเหตุ และยังก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อผู้ที่ไม่ดื่ม เช่น การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรง อาชญากรรม และอุบัติเหตุบนท้องถนน การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกประมาณปีละ 3.3 ล้านคน และก่อให้เกิดความสูญเสียทางสุขภาพเท่ากับร้อยละ 5.1 ของภาวะโรคทั่วโลก ซึ่งเป็นความเสียหายที่สูงกว่าสาเหตุจากการติดเชื้อ HIV (เอดส์) หรือวัณโรค สำหรับในประเทศไทยนั้น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอันดับ 2 ก่อให้เกิดภาวะโรคสูงถึงร้อยละ 10

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของภาวะโรคทั้งหมด และเมื่อประเมินเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจแล้ว พบว่ามีมูลค่าสูงถึง 1.51 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 1.97 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

รายงานพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย (Hfocus.org, 2017, online) รายงานผลการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปเมื่อปีพ.ศ. 2557 พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ในช่วงเวลา 1 ปี ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 38.9 เป็นชายร้อยละ 55.9 และหญิงร้อยละ 23 มีสัดส่วนของผู้ดื่มใกล้เคียงกันทุกกลุ่มอายุ กล่าวคือกลุ่มอายุ 15-29 ปีดื่มร้อยละ 44.4 และสัดส่วนนี้สูงสุดในกลุ่มอายุ 30 - 44 ปี ถึงร้อยละ 46.0 โดยความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนนอกเขตเทศบาลสูงกว่าคนในเขตเทศบาลทั้งในชายและหญิง และความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงสุดอยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 43-45 รองลงมาคือภาคกลาง กรุงเทพฯ และภาคใต้

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกจากเป็นสาเหตุ ของการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว เช่น โรคพิษสุราเรื้อรัง ประสาทเสื่อม โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคจิต ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนทั่วโลกเสียชีวิตในแต่ละ ปีกว่า 2.5 ล้านคน อีกทั้งยังก่อให้เกิดความสูญเสียภายใน ครอบครัวและสังคมเช่น ความรุนแรงในครอบครัว, การเรียน ล้มเหลว, อุบัติเหตุ, และการมีเพศสัมพันธ์โดยขาดการป้องกัน แม้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะก่อให้เกิดความสูญเสีย แต่ประชากรทั่วโลกยังคงบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากถึง 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรโลกโดยเฉพาะ ชาวไทยมีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำถึงเกือบ 17 ล้านคน (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556) ซึ่งหากเปรียบเทียบ กับประเทศต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชีย พบว่าอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยเพิ่มขึ้นมากกว่าประเทศอื่น ๆ คือ เลื่อนจากอันดับสาม ในปี 2556 เป็นอันดับหนึ่งในปัจจุบัน (World Health Organization, 2014) สำหรับครอบครัวไทยมีสมาชิกบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เป็นประจำถึงร้อยละ 61 ทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวเพิ่มจาก 38,382 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2554 เป็น 39,068 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2556 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2556) ส่งผลให้ครอบครัวเกิดความเครียดความรุนแรง ขาดความอบอุ่นและอาจก่อให้เกิดการหย่าร้าง ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากการเข้าสู่สังคม อยากลองเพื่อนชวนหาซื้อได้ง่ายและความเครียดจากภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว (ยุพา จิวพัฒนกุล และอุบลวรรณ เรือนทองดี, 2556) ซึ่งจากผลการศึกษาเหล่านี้ส่งผล

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ให้รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการแก้ไขปัญหาการดื่มสุรารู้อย่างจริงจัง มีการออกนโยบาย แผน และโครงการมากมาย รวมถึงการออก พ.ร.บ. ที่เกี่ยวกับการจัดตั้ง หรือการจัดจำหน่ายสุราเพื่อมาควบคุมให้ปริมาณการดื่มสุราลดลง

จังหวัดพะเยาเคยเป็นจังหวัดที่มีสถิติการดื่มสุราสูงที่สุด แต่หลังจากมีโครงการ “พะเยา...โมเดล” มีการขับเคลื่อนกิจกรรมลดการดื่มสุราในพื้นที่ โดยจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จังหวัดพะเยาขึ้นในปี 2557 และกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน มีเป้าหมายหลัก คือ พะเยาไม่เป็จังหวัด ที่มีผู้ดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันดับ 1 จากนโยบายและแผนปฏิบัติการแบบรูปธรรมนี้ ในจังหวัดพะเยามีงานศพปลอดเหล้าสูงถึง 84% แหล่งท่องเที่ยว เช่น กว๊านพะเยา สามารถลดการขายและดื่มสุราได้ถึง 90% และจากการทำกิจกรรมรณรงค์เหล่านี้ยังส่งผลมิติของการนิยามความหมายของการดื่มสุราของสตรีและคนในครอบครัวมีมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด คณะผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะนำผลการศึกษาที่ได้จากกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร หรือข้อมูลทุติยภูมิจากงานวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นบางส่วนมาการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอภิปรายผ่านแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรม เพื่อให้เห็นถึงที่มาของการประกอบสร้างความหมาย “การดื่มสุรา” ในแต่ละยุคสมัยที่มีบริบทแตกต่างกันไป และเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์การดื่มสุราในพื้นที่จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจตรวจสอบนัยยะของการกำหนดนิยามความหมายของคำว่ากรดื่มสุราในยุคสมัยและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในมิติที่เกี่ยวกับสตรีและครอบครัว
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านมาตรการหรือกลวิธีที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนิยามความหมายของการดื่มสุรา
3. เพื่อสำรวจสถานการณ์การดื่มสุราในพื้นที่จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ในส่วนของการเขียนบทความวิจัยฉบับนี้ได้เลือกนำแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis) ของมิเชล ฟูโก้ ” (Foucault, 1970) มาจับและตีความหมายเพื่อสื่อถึงนัยยะของ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คำว่า “การตีพิมพ์” กับ “สุรา” ว่ามีมิติหรือนัยยะที่แตกต่างกันอย่างไรในแต่ละยุคสมัยและในบริบทที่แตกต่างกัน อะไรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนิยามความหมายของคำเหล่านี้จนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่พฤติกรรมหรือการตีตราต่างๆ ของคนที่ดื่มสุราโดยเฉพาะกับสตรีและครอบครัว

ตามคำกล่าวของฟูโก้ (Foucault, 1970) อาจกล่าวได้ว่า วรรณกรรมในฐานะที่เป็นโครงสร้างส่วนบน เป็นเครื่องมือของชนชั้นนำเพื่อผลิตชุดความรู้ชุดหนึ่งที่มีพลวัตและเปลี่ยนแปลงไปตามอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่ม การพยายามเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้โดยใช้การสร้างใหม่ในเชิงวรรณกรรมคือการเปลี่ยนแปลงความหมายให้หลุดพ้นจากความหมายชุดเดิมอย่างใดก็ตาม ความหมายที่วรรณกรรมชุดใหม่สร้างขึ้น ก่อให้เกิดการดิ้นรนและต่อรองในการสร้างความหมายจากวรรณกรรมของชุมชนคนชั้นล่าง

การทำความเข้าใจกับการสร้างความรู้ของวรรณกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงและต่อรองอย่างเป็นพลวัต จำเป็นต้องใช้แนวพินิจทางประวัติศาสตร์ (historical approach) เพื่อสำรวจและวิเคราะห์การนิพนธ์ทางวรรณกรรมขึ้นเพื่อถอดรหัสความหมายที่ถูกสร้างขึ้นมาในยุคสมัยหนึ่ง ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนความหมายในอีกยุคสมัยหนึ่ง ประวัติศาสตร์นิพนธ์ (historiography) และการอ่านวัฒนธรรม (cultural reading) จึงเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการทำความเข้าใจเบื้องหลังการทำงานของตัววรรณกรรม

สมมติฐาน

ความหมายของ “การดื่มสุรา” ในพะเยามีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทางประวัติศาสตร์ จากเดิม สุราถูกใช้ในความหมายในมุมมองแง่บวก สุราเป็นสิ่งที่หนึ่งกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน จนกระทั่งเมื่อพะเยาได้รับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงให้เข้าสู่สังคมสมัยใหม่ตั้งแต่ทศวรรษ 2540 สุราก็กลายเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความหมายอย่างหลังถูกประกอบสร้างขึ้นจากสถานการณ์ปัญหาสถิติดื่มสุราเป็นอันดับต้นๆ ของพะเยา จึงก่อเกิดนิยามความหมายใหม่ของ “การดื่มสุรา” ในสังคมจากองค์กรที่ให้ทุนศึกษา วิจัยและหน่วยงานในจังหวัดพะเยาที่มีบทบาทในการจัดโครงการ กิจกรรมรณรงค์การลดปริมาณการดื่ม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การเปลี่ยนผ่านความหมายของสุราในพะเยา เกิดขึ้นจากอุดมการณ์ของรัฐ องค์กรอิสระ และประชาสังคมที่ส่งผ่านวาทกรรมมาผนวกเข้ากับแผนปฏิบัติการ โครงการ สื่อ กิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มชนชั้นกลางและปัญญาชนในจังหวัดพะเยามีความสนใจตอบรับแนวทางการปฏิบัติต่างๆ จากส่วนกลาง จนนำไปสู่การประกอบสร้างวาทกรรมชุดใหม่เกี่ยวกับ “การดื่มสุรา”

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์วาทกรรม (discourse analysis)

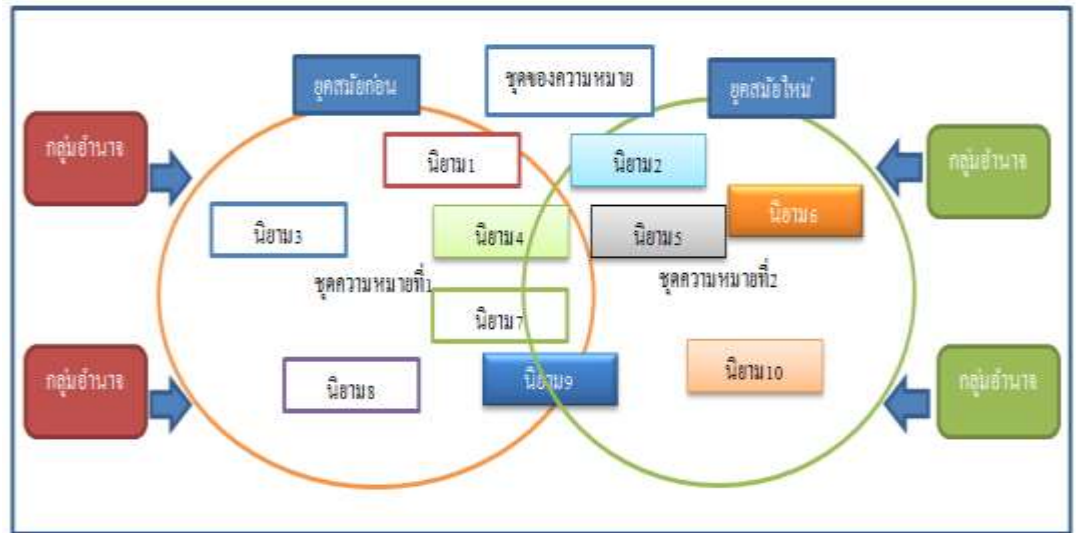
วาทกรรม (discourse) (ไชยวัฒน์ เจริญสินโอฬาร, 2554) ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ภาษา คำพูด หรือถ้อยแถลง แต่หมายถึง ระบบ และกระบวนการในการสร้าง/ผลิต (constitute) เอกลักษณ์ (identity) และความหมาย (significance) ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตั้งสิ่งๆ ที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง (valorize) ขณะเดียวกันวาทกรรมก็ทำหน้าที่เก็บกด/ปิดกั้นมิให้เอกลักษณ์และความหมายบางสิ่งๆ ที่ดำรงอยู่แล้วในสังคมเลื่อนหายไปได้อย่างพร้อมๆ กันด้วย (displace)

วาทกรรม คือ ชุดของส่วนเสี้ยวที่ไม่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน แต่ต้องมาอยู่ร่วมกัน และอยู่ร่วมกันมิใช่ในฐานะที่เป็นเอกภาพหรือมีความมั่นคง แต่ในฐานะที่เป็นชุดของวาทกรรมที่มีความแตกต่างและหลากหลาย และต่างก็มียุทธศาสตร์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกันในการมาอยู่ร่วมกัน

วาทกรรมถูกสร้างขึ้นมาจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่สามารถพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่ง (ภายใต้กฎเกณฑ์และตรรกะชุดหนึ่ง) กับสิ่งที่ถูกพูดอย่างแท้จริง สนามของวาทกรรม ในขณะที่ใดขณะหนึ่งก็คือกฎเกณฑ์ว่าด้วยความแตกต่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แผนภาพที่ 1 จำลองกรอบแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรม

การวิเคราะห์วาทกรรม คือ การพยายามเปิดโปงหรือเผยให้เห็นถึงฐานะความเป็นวาทกรรมของสรรพสิ่งต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคม โดยแสดงให้เห็นว่าวาทกรรมคือ ระบบของอำนาจ ระบบของการผลิต/สร้าง และการเก็บกดปิดกั้นที่ยิ่งใหญ่ วาทกรรมเป็นเรื่องของระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ เงื่อนไขและความเป็นไปได้ของการดำรงอยู่ของสรรพสิ่ง วาทกรรมพยายามปิดบังฐานะของตัวเอง ในรูปของความรู้ ความจริง ความเป็นธรรมชาติ หรือความเป็นปกติธรรมดา แต่การวิเคราะห์วาทกรรมพยายามเผยให้เห็นถึงฐานะการเป็นวาทกรรมในเรื่องนั้นๆ เช่น สำหรับในบทความวิจัยชิ้นนี้ เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมการดื่มสุรา

โดยสรุปแล้ว วาทกรรมการดื่มสุรา หมายถึง การประกอบสร้างความหมายของพฤติกรรม การดื่มสุรา ว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มใด หรือบริบททางสังคมแบบใด โดยกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความหมายของการดื่มสุราในแง่บวกหรือลบจะเป็นกลุ่มที่มีอำนาจต่อการกำหนดความหมายในช่วงเวลานั้นๆ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการในงานวิจัยนี้ ได้แก่ บทความวิจัยเกี่ยวกับสุรา และวาทกรรมเกี่ยวกับสตรีในประเทศไทยที่มีนักวิชาการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอ ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องได้วิจัยปัญหาเกี่ยวกับสุราไว้เป็นจำนวนมาก แต่ในทางด้านสุรากับสตรีและครอบครัวยังมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นักวิจัยและนักวิชาการศึกษาไว้ไม่มากนัก ในหัวข้อนี้จะขอจำกัดการทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสุราที่สัมพันธ์กับสตรีและครอบครัวเป็นหลัก ตลอดจนรวมไปถึงวาทกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสตรี เพื่อมาช่วยในการอนุมานเทียบเคียงและตีความผลการศึกษา โดยจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสรุปพอสังเขปได้ดังต่อไปนี้

การวิจัยผสมผสานเรื่องการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว โดย ยูพา จิวพัฒนกุล และธนัญญา สมัย (2557) เพื่อหากกลยุทธ์การช่วยลดการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว โดยใช้แบบวัดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ Mabjabok ถูกประยุกต์เพื่อใช้สอบถามสมาชิก ในครอบครัว 400 คน และเลือกตัวแทนชุมชน 50 คน แบบเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก ก่อนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เพื่อร่าง กลยุทธ์การช่วยเหลือจากชุมชน ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกในครอบครัวหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายตามร้านขายของชำใกล้บ้าน (ร้อยละ 71.7) ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่บริโภคเบียร์ 1 - 2 กระป๋อง (ร้อยละ 70.7) เมื่อโอกาสพิเศษ (ร้อยละ 50.8) โดยเคยคิดว่าตนเองควรลดปริมาณลง เพราะ ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก (ร้อยละ 52.9) แต่ 132 คน คิดว่าไม่สามารถเลิกได้ในอนาคต เนื่องจากต้องเข้าสังคม (ร้อยละ 69.1) ดังนั้นชุมชนจึงได้พัฒนา 3 กลยุทธ์เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัว คือ 1) จำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 2) ชุมชนงดการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการจัดงานทุกชนิดในชุมชน และ 3) สร้างอาชีพในชุมชน ผลการศึกษานี้ทำให้เห็นพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวไทย และความร่วมมือของชุมชน ที่สำคัญยังเป็นแนวทางสำหรับผู้กำหนดนโยบายท้องถิ่นในการออกกฎข้อบังคับ เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ชุมชนวางไว้

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีไทยกับวิธีการลดการดื่ม โดยเพ็ญพิมพ์ ปันระสี และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน (2560, หน้า 58-69) ซึ่งให้เห็นว่า สตรีไทยมีแนวโน้มการดื่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ และอายุที่เริ่มดื่มก็น้อยลง จนมีปัญหาและผลกระทบตามมามากมายทั้งต่อตนเอง บุตร ครอบครัว ชุมชน สังคม ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และถึงแม้จะมีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรี เช่น 1) การควบคุมการเข้าถึงทางเศรษฐศาสตร์และทางกายภาพ 2) การปรับเปลี่ยนค่านิยม 3) ลดอันตรายจากการบริโภค 4) จัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในพื้นที่ และ 5)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พัฒนาการจัดการจัดการและสนับสนุนที่เข้มแข็ง เป็นต้น ก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ตลอดจนยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานวิเคราะห์วาทกรรม ผู้วิจัยขอหยิบยกงานวิจัยของ วศิณี สุทธิวิภากร (2552) ที่ทำการศึกษาเรื่อง วาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ต่อสถานภาพและบทบาทสตรีไทยตามที่นำเสนอในนวนิยายของคุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์ โดยวศิณี นำเสนอข้อสรุปในการวิเคราะห์ว่า นวนิยายเปรียบเสมือนเครื่องมือปฏิบัติการเชิงอำนาจของวาทกรรมที่หยิบยื่นและยึดเหนี่ยวค้อยความ (statements) ชุดหนึ่งให้แก่สังคม และสถาปนาอุดมการณ์ผ่านแนวการเขียน (style) ของผู้แต่งนวนิยายเพื่อสร้างชุดความรู้ และชุดความจริงให้แก่สังคม ดังเช่นวาทกรรมสตรีนิยมของคุณหญิงวิมลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและถอดวิเคราะห์นั้น เป็นการดำเนินการไปภายใต้การแย่งชิงพื้นที่กับวาทกรรมปิตาธิปไตยในการให้ความหมายประเด็น เพศสภาพ (gender) โดยการตอกย้ำเรื่องสิทธิสตรี แต่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์แบบชายเป็นใหญ่ ภาพที่สะท้อนออกมาจากนวนิยายจึงเป็นภาพอัตลักษณ์ของสตรีที่ไม่เท่าเทียมบุรุษ แบ่งชัดตรงข้ามกับความเป็นชายอย่างชัดเจน ตอกย้ำแบบฉบับเฉพาะ (stereotype) ของกุลสตรีไทย และบิดเบือนสถานภาพ บทบาทสตรีให้เป็นไปตามแนวทางสตรีนิยม จนสามารถสถาปนา วาทกรรมสตรีนิยมให้กลายเป็นความจริงขึ้นมาได้ในสังคม คุณหญิงวิมลไม่ได้ประกอบสร้างวาทกรรมกระแสหลัก คือวาทกรรมสตรีนิยมอย่างที่เข้าใจ แต่ได้สะท้อนข้อจำกัดและข้อขัดแย้งในความเป็นสตรีผ่านความถกเถียงของตัวบทนวนิยายที่ผลิตซ้ำอุดมการณ์สตรีนิยมในบริบทสังคมที่ผู้ชายมีอำนาจอยู่นั่นเอง

จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำการประมวลไว้ในส่วนนี้จะนำไปใช้อภิปรายผลร่วมกับผลการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้โดยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลที่ได้มีความหมายหรือแตกต่างในมุมหรือนัยยะใด

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เก็บข้อมูลจากเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง ตลอดจนข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ข้อมูลข่าว ข้อมูลเชิงสถิติ งานวิจัย งานวิจัยและพัฒนา โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสุราในมิดิสตรีและครอบครัว ในพื้นที่จังหวัดพะเยา และจังหวัดอื่นๆ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

2. นำข้อมูลที่ได้จากการประมวลเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ และนำไปสู่การอภิปรายผลผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมในมิติของการเปลี่ยนแปลงไปของการดื่มสุราในแต่ละยุคสมัย และนำไปเทียบเคียงอภิปรายร่วมกับเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ประมวลมา

ผลการวิจัย

จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด ในปี 2554 ของ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ไทยรัฐออนไลน์, 11 มิถุนายน 2556) ทั้งหมด 8 ด้าน พบว่า จังหวัดพะเยาเป็น จังหวัดที่มีสถิติสูงสุดเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย ใน 4 ด้าน โดยเป็นจังหวัดที่มีความชุกของนักดื่มในประชากรผู้ใหญ่ (อายุ 15 ปีขึ้นไป), เป็นจังหวัดที่มีความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น (15 – 19 ปี), เป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบภายในนักดื่มผู้ใหญ่ และเป็นจังหวัดที่มีดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์สูงสุดของประเทศ อีกทั้งจากการศึกษา ของวิเศษ สุจินพรัหม และสหทัย วิเศษ (2559) ในเรื่องสุรานารีกับการจัดการตนเองของชุมชน จังหวัดพะเยา ได้ทำการศึกษาดูแลปัญหาสุราในชุมชน บ้าน ต้าม่อน ตำบลบ้านต้า อำเภอ เมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีนักดื่มหญิงเป็นจำนวนมาก และมีโรงกลั่นสุราพื้นบ้านตั้งอยู่ นอกจากนี้ ยังมี การนำเสนอสถานการณ์การดื่ม ลักษณะการดื่มการผลิต และการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ชุมชน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่อธิบายความหมายและบทบาทของสุราตลอดจน ความสัมพันธ์ระหว่างสุรากับผู้หญิงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวโดยสรุป การควบคุมสุราใน ชุมชนบ้านต้าม่อนยึดโยงอยู่กับการรวมศูนย์อำนาจรัฐและสถาบันทางศาสนา ที่ถูกกำกับด้วยชุด ความรู้ทางการแพทย์ที่ว่าด้วยปัญหาสุรา และถูกกำกับด้วยหลักศีลธรรม การแก้ไขปัญหามุ่ง ไปยังการลดลงของจำนวนนักดื่มเพื่อให้พะเยา "ไม่เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ" การจัดการกับ โรง กลั่นสุราชุมชนที่เชื่อว่าเป็นสาเหตุให้ปริมาณสุราในตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น และเพิ่ม จำนวนนักดื่มหน้าใหม่ตามมา ทั้งนี้ในงานวิจัยฉบับนี้สะท้อนให้เห็นถึงการถักทอระหว่างกลไก อำนาจของรัฐที่ต้องการเข้ามาจัดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนเพื่อลดปริมาณการดื่ม กับการ ต่อรองทางอำนาจของกลุ่มหญิงนักดื่มในชุมชนที่เป็นกลุ่มปัจเจกชนปกครองตนเอง โดยใช้การ สร้างองค์ความรู้ผ่านเรื่องเล่า ผ่านประสบการณ์เกี่ยวกับสุราในชีวิตของพวกเขา เพื่อขยายผลของ การต่อรองอำนาจไปสู่พื้นที่ใกล้เคียง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากสถิติที่จังหวัดพะเยาครอบครองในหลายๆ ด้าน ดังนั้นจึงมีหน่วยงาน อย่างเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) (2560). เข้ามาบริหารจัดการเพื่อค้นหา และทดลองใช้มาตรการต่างๆ ในการลดอัตราการดื่มของคนในพื้นที่จังหวัดพะเยา โครงการ “พะเยา...โมเดล” เป็นหนึ่งในโครงการที่บทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมลดการดื่มสุราในพื้นที่ จังหวัดพะเยามากที่สุด ซึ่งเริ่มจากการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ จังหวัดพะเยาขึ้นในปี 2557 และกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน มีเป้าหมายหลัก คือ พะเยาไม่เป็นจังหวัด ที่มีผู้ดื่มแอลกอฮอล์เป็นอันดับ 1 จากนโยบายและแผนปฏิบัติการแบบ รูปธรรมนี้ ในจังหวัดพะเยามีงานศพปลอดเหล้าสูงถึง 84% แหล่งท่องเที่ยว เช่น กว๊านพะเยา สามารถลดการขายและดื่มสุราได้ถึง 90%

จากการสำรวจตรวจสอบผ่านการวิจัยเชิงเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การดื่มสุราใน มิติสตรีและครอบครัวในสังคมไทย โดยศึกษาเน้นในพื้นที่จังหวัดพะเยา พบว่า การนิยาม ความหมายของคำว่า “สุรา” และ “การดื่ม” มีการนิยามที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ไป

โดยในสมัยก่อน การดื่มสุราจะเป็นการดื่มเฉพาะตามวัตถุประสงค์หลักอยู่ 2 ประการ คือ 1) ดื่มในงานประเพณีที่สำคัญต่างๆ อาทิเช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานเฉลิมฉลอง และงาน ประเพณีวัด 2) ดื่มจากการจัดเลี้ยงหลังสิ้นฤดูการเก็บเกี่ยวในวันสุดท้ายหลังหลังดีข้าวเสร็จแล้ว โดย เจ้าของที่นำจะนำข้าวมาไว้ในยุ้งฉาง และจะพิธีทำขวัญข้าว ทำอาหาร นำสุราดื่มกลั่นมาเลี้ยงเครือ ญาติ และเพื่อนบ้านที่ช่วยเอามือ หรือเอาแรง ลงมือในการช่วยเก็บเกี่ยวข้าว

เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ นับตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2544 ที่รัฐบาลเริ่มเข้ามาจัดการควบคุมการ ผลิตและจัดจำหน่ายสุราพื้นบ้าน พร้อมๆ กับการเข้ามาของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความ หลากหลายและราคาไม่แพง เกิดธุรกิจร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน จากจุดนี้ส่งผลให้ วัตถุประสงค์ในการดื่มสุราแต่เดิมในอดีตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ดื่มเพื่อเฉลิมฉลองในงานเทศ การประเพณี หรืองานเนื่องในโอกาสสำคัญๆ มาเป็น **การดื่มเพื่อสังสรรค์** ทำให้มีการดื่มที่ถี่และ หนักขึ้น มีการดื่มในทุกๆ กิจกรรม และดื่มหลังจากเสร็จจากการทำนาเป็นประจำทุกวัน โดยเจ้าของ นาจะทำอาหารและนำสุรามาล้าง อีกทั้งเมื่อมีงานประเพณี รื่นเริง หรือแม่แต่งงานศพที่มีการพบปะ สังสรรค์ญาติ และมิตรสหาย ทางเจ้าภาพก็จะมีการจัดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะสุราดื่มกลั่น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ให้แก่แขกที่มาร่วมงาน และจะจัดโต๊ะพิเศษให้กับแขกที่เป็นผู้นำท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับเชิญมา

แผนภาพที่ 2 จำลองการเปลี่ยนผ่านความหมาย “การดื่มสุรา”

การเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การดื่มตามยุคสมัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาครอบครัวต่างๆ ตามมา เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง ความเครียดจากลูกหลายออกไปเที่ยว การออกจากโรงเรียน กลางคันของวัยรุ่น หรือการที่วัยรุ่นเลียนแบบพฤติกรรมของคนในครอบครัว รวมทั้งวัยรุ่นดื่ม เพราะต้องการการยอมรับจากเพื่อนๆ จึงดื่มตามกัน เด็กผู้หญิงก็ตามเพื่อนชายไปดื่มก็เกิดปัญหาการ ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดพะเยา และจากสถิติพะเยาเป็นจังหวัดที่มี สถิติการดื่มติดอันดับต้นๆ ของประเทศ ทางหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานระดับจังหวัด รวมถึง หน่วยงานระดับประเทศต่างก็ให้ความสำคัญและเร่งหามาตรการในการจัดการลดปริมาณการดื่ม ของคนในจังหวัดพะเยา โดยโครงการที่นำมาใช้จนเกิดประสิทธิผลมากที่สุดคือ “พะเยาโมเดล” โดยเฉพาะการเน้นการรณรงค์ลดเหล้าในงานศพ ทำให้จังหวัดพะเยามีสถิติการดื่มมีลำดับลดลง ไป อย่างเห็นได้ชัด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

โดยสรุปแล้วจากการศึกษาวิจัยในเรื่อง “สุราในมิติสตรีและครอบครัว: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดพะเยา” ได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมของมิเชล ฟูโก้ มาจับวิเคราะห์เพื่อเขียนบทความวิจัยเรื่อง “วาทกรรมการดื่มสุราและสถานการณ์การดื่มในมิติสตรีและครอบครัว: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดพะเยา” สามารถสรุปได้ว่า การสร้างชุดความหมายการดื่มสุราของสตรีในพื้นที่จังหวัดพะเยานั้น มีการประกอบสร้างขึ้นจากหน่วยงานที่มีอำนาจในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตโรงงานกลั่นสุราที่บ้าน และหน่วยงานที่จัดกิจกรรมรณรงค์การลด ละ เลิก การดื่มสุรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการ “พะเยาโมเดล” กลไกอำนาจรัฐเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิด นิยามความหมายใหม่ให้ “การดื่มสุรา” ที่มีความหมายแต่เดิมเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะเปลี่ยนแปลงไปในแง่ลบ จากเดิมที่ความหมายของการ “ดื่มสุรา” เป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในโอกาสสำคัญๆ และเพื่อตอบแทนกัน พอมีกลไกรัฐเข้ามาบริหารจัดการวิถีชีวิต และบริบทต่างๆ ในชุมชนแต่เดิมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม “การดื่มสุรา” ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เปลี่ยนมาเป็นเน้นเพื่อ “การพบปะสังสรรค์” หรือในทุกๆ โอกาสที่อยากดื่ม เพราะการจัดจำหน่ายสุราสมัยใหม่มีร้านกระจายอยู่ทั่วให้เข้าถึงได้ง่าย ในกลุ่มผู้หญิงนักดื่มเองก็เป็นเป้าหมายที่ถูกเพ่งเล็งว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและต้องปรับเปลี่ยนอย่างเร่งด่วน จึงเกิดงานวิจัยที่ศึกษาทางด้านนี้อย่างงานวิจัยของ วิเศษ สุจินทรัพย์ และสหทัย วิเศษ (2559) ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้น และการวิเคราะห์สังเคราะห์ความหมายของคำว่า “การดื่มสุรา” ตามแนวการวิเคราะห์วาทกรรมของฟูโก้ ได้ชี้ให้เห็นถึงนัยยะของการประกอบสร้างความหมายทางสังคมจากชนชั้นที่มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมส่งผลให้ “การดื่มสุรา” ในยุคหลังสมัยใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 มานั้นมีนัยยะสื่อในทางลบ โดยผ่านกระบวนการสร้างความหมายจากโครงการกิจกรรมรณรงค์ และการจัดระเบียบสังคมต่างๆ โดยกิจกรรมและโครงการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและมุมมองของสตรีและครอบครัวที่มีคนดื่มสุราได้แก่ โครงการพะเยาโมเดล โครงการจัดตั้งโรงกลั่นสุรา เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูพา จิวพัฒนกุล และธนินฐา สมัย (2557) ที่มีการนำกลยุทธ์ 3 ข้อ มาช่วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัว ผลการศึกษาทำให้เห็นพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวไทยที่ลดลง จากความร่วมมือของชุมชนกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ในทางตรงกันข้ามยังพบว่า ผลการศึกษาในงานวิจัยนี้มีผลในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการศึกษาของ เพ็ญพิมพ์ ปันระสี และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน (2560, หน้า 58-69) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีไทยกับวิธีการลดการดื่ม ที่พบว่า ไม่ว่าจะใช้มาตรการหรือโครงการณรงค์ใดๆ ก็ยังส่งผลให้ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้เกี่ยวกับการลดปริมาณการดื่มในสตรี ตลอดจนยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในอีกแง่มุมหนึ่งหากจะเปรียบกระบวนการจัดการลดปริมาณการดื่มสุราผ่าน โครงการและกิจกรรมณรงค์ต่างๆ ของภาครัฐฯ ที่มีการผลิตสื่อ โฆษณาเชิญชวนต่างๆ สิ่งเหล่านี้ก็เปรียบได้เหมือนกับการรื้อสร้างวรรณกรรมชุดใหม่ให้กับ “การดื่มสุรา” กลายเป็นสิ่งที่ไม่ดีผ่านกระบวนการทั้งในแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการประกอบสร้างความหมายใหม่ในลักษณะนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วศินี สุทธิวิภากร (2552) ที่ทำการศึกษาเรื่อง วาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ต่อสถานภาพและบทบาทสตรีไทยตามที่นำเสนอในนวนิยายของคุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์ ที่ในนวนิยายนำเสนอการมองข้ามตรงกันข้ามระหว่างปีศาจปีศาจกับฝ่ายสตรีนิยม ในส่วนของการศึกษาเรื่องการดื่มสุรานั้น ขั้วตรงกันข้ามก็คือ ระหว่างกลุ่มชาวบ้าน คนในชุมชนที่ดื่มสุรา กับหน่วยงานองค์กรของรัฐ ที่พยายามต่อสู้แย่งชิงการนิยามความหมายการดื่มสุราในมุมมองหรือมิติของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยเชิงเอกสาร ดังนั้นอาจยังขาดข้อมูลในเชิงลึก ทางคณะผู้วิจัยจึงอยากฝากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งต่อไปว่า ควรที่จะนำผลการวิเคราะห์และอภิปรายที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปต่อยอดเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผสมผสานระเบียบวิธีวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น และสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับมาตรการการจัดกิจกรรม มุมมองการสะท้อน และการตีความหมายของสังคมที่มีต่อคนดื่มสุรา ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับจากการดื่มสุราในมิติของสตรีและครอบครัว และหรือในมิติอื่นๆ ที่กำลังเป็นประเด็นหรือปัญหาที่เร่งด่วน อย่างเช่น ในสตรีที่ตั้งครรภ์ ในสตรีที่มีอายุน้อยกับการดื่มสุรา เป็น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต้น เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา และแก้ปัญหาได้ตรงจุด
ต่อไป

รายการอ้างอิง

- ไชยวัฒน์ เจริญสิน โอปาร. (2554). *วาทกรรมการพัฒนา อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกสิทธิ์ และ
ความเป็นอื่น* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิทยาษา.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2556). *พะเยามีสถิติดื่มแอลกอฮอล์อันดับ 1 สุราเถื่อนครองแชมป์*. วันที่ค้นข้อมูล
23 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/350447>
- เพียงพิมพ์ ปันระสี และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน (2560, หน้า 58-69). พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์
ของสตรีไทยกับวิธีการลดการดื่ม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2560, 58-59.
- ยุพา จิวพัฒนกุล และชนิษฐา สมัย. (2557). การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวไทย.
วารสารการพยาบาลทหารบก, 15(2), 305-311.
- ยุพา จิวพัฒนกุล และอุบลวรรณ เรือนทองดี. (2556). การพัฒนาแนวทางลดการบริโภค เครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ของเยาวชนที่ครอบครัวบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์: การสนทนา กลุ่มโดย
บิดา-มารดา. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 2556; 14(1): 35-40.
- วศินี สุทธิวิภากร. (2552). *วาทกรรมของ มิเชล ฟูโกต์ ต่อสถานภาพและบทบาทสตรีไทยตามที่
นำเสนอ ในนวนิยายของ คุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิเศษ สุจินพรัหม และสหทัย วิเศษ. (2559). *สุรานารีกับการจัดการตนเองของชุมชนจังหวัดพะเยา*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2551). *การประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 4: ยุติวิกฤตปัญหาสุรา ด้วย
กฎหมาย*. วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2551 โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี.
- ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจศึกษา. (2559). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการประเมินผล*

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษาปี 2559” : กรณีศึกษาประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปใน 12
จังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2560). *พะเยาโมเดล'ลด ละ เลิกสุรา สร้างสุข
ภาวะดี*. วันที่ค้นข้อมูล 23 กุมภาพันธ์ 2561, จาก

<http://www.thaihealth.or.th/Content/37689>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *ภาวะสังคมไทยไตรมาส
หนึ่งปี 2556*. วารสารฐานข้อมูลด้านสังคม, 10(2), 8.

Foucault, M. (1970). *The Order of Things*. London: Tavistock.

Hfocus.org. (2017). *พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยและปัจจัยส่งเสริม*. วันที่ค้นข้อมูล
23 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://www.hfocus.org/content/2017/10/14639>

World Health Organization. (2014). *Global status report on alcohol and health*. [Online]
Retrieved February 23, 2019 from [https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/112736/
9789240692763
_eng.pdf;jsessionid=F08B9E5F92AA87117828654B8FA41F52?sequence=1](https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/112736/9789240692763_eng.pdf;jsessionid=F08B9E5F92AA87117828654B8FA41F52?sequence=1)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก หลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม

Vision quality of the elderly after cataract surgery with intraocular lens implantation

ณัชพัฒน์ ปฐมพิทักษ์นุกูล (Natchapan Pathom[pituknukkon])

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ งานตรวจรักษาพิเศษทางตา โรงพยาบาลนครปฐม
Professional nurses .Special eye examination. Nakhon Pathom Hospital

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) คุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียมและ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไป กับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม กลุ่มตัวอย่างที่ คือ ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกโรงพยาบาลนครปฐม ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 86 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียมอยู่ในระดับดี และพบว่า ปัจจัยเพศ และอายุ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกได้รับสวัสดิการผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียมทุกคน และควรให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุในการดูแลตัวเองพร้อมทั้งแจกเอกสารเพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม ควรสนับสนุนสื่อความรู้แก่ประชาชน เรื่องโรคต้อกระจกและการรักษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมารับการรักษาในเวลาที่เหมาะสม ป้องกันตาบอด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, การมองเห็น, ผู้สูงอายุ, โรคต้อกระจก

Abstract

The purposes of this research aimed for (1) to study vision quality of the elderly after cataract surgery with intraocular lens implantation and (2) to study relationship between the general data factors with vision quality of the elderly after cataract surgery with intraocular lens implantation. The sampling in this research were elderly after cataract surgery with intraocular lens who was more 60 years old consists of 86 persons. The data collected by questionnaires. The statistical tools used for data analysis were frequency, percentage, median, mean, standard deviation and one-way analysis of variance.

The research found that the vision quality of the elderly after cataract surgery with intraocular lens implantation were at good level and found that the difference of gender and age factors were vision quality at the level of 0.05 statistical significance.

Suggestions: Should be the all of elderly cataract surgery with intraocular lens to receive benefits and found that the educate and elderly to care for themselves and to distribute documents in order to reduce the risk complications after surgery on location. Intraocular lenses. Should support the media to educate the public about cataracts and treatments for people to have knowledge to allow the elderly to receive treatment at the right time, prevent blindness.

Keywords: Quality of life, vision, Elderly cataract

บทนำ

ในปี 2561 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุสูงถึง 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมดและมากกว่าประชากรเด็ก พร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ จากการจัดอันดับของประเทศในเอเชียที่มีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นอันดับที่ 2 รองจากสิงคโปร์ ผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ สาเหตุมาจากความเสื่อมตามธรรมชาติของร่างกายและโรคประจำตัวเรื้อรังที่ต้องได้รับการดูแลแตกต่างจากผู้ป่วยอื่น นอกจากนี้การเจ็บป่วย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของผู้สูงอายุอาจเกิดขึ้นกับอวัยวะต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน หากไม่ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงทีจะทำให้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

โรคต้อกระจกเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนทั่วโลกตาบอดและสายตาลีเออนราง ปี2553 พบว่าประชากร25ล้านคนมีภาวะตาบอดจากต้อกระจก พบอุบัติการณ์ต้อกระจก 1 คนต่อประชากร 1, 000คนและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนา เป็นปัญหาสาธารณสุขที่องค์การอนามัยโลกและองค์การป้องกันตาบอดนานาชาติ (InternationaiAgency forPreventive Blindness - IAPB) ให้ความสำคัญ (สรลักษ์ณ์ มิ่งไชสงค์และชิสัพพัชร์ วงศ์จินดา, 2551) ปัจจุบันทั่วโลกมีผู้ได้รับการผ่าตัดต้อกระจกประมาณ10ล้านรายต่อปี (Allen Foster, 2000 อ้างในธิดาวรรณ ไชยมณี) สำหรับประเทศไทยมีการผ่าตัดต้อกระจกในโรงพยาบาลรัฐมากกว่า100, 000รายต่อปี เป็นการผ่าตัดที่มากเป็นอันดับหนึ่งของการผ่าตัดตาทั้งหมด (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2548:1-5)

จากรายงานประจำปีของโรงพยาบาลนครปฐม พบว่า ใน10อันดับแรกของโรคทางตาที่มีผู้รับบริการมากที่สุดได้แก่โรคต้อกระจก รองลงมาคือต้อหิน และโรคทางจอประสาทตา ปีงบประมาณ2559, 2560, 2561มีผู้รับบริการ โรคต้อกระจกจำนวน6437,6314,8743ราย จำนวนผู้เข้ารับบริการผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม1493,1776,1795ราย (รายงานประจำปี โรงพยาบาลนครปฐม, 2561) ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเข้ารับการรักษาเมื่อมีอาการตามัวมากมีภาวะพังกาครอบคร้วสูง ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ห้องตรวจรักษาพิเศษทางตา มีความสนใจศึกษาว่าหลังการผ่าตัดตาแล้วผู้ป่วยมีระดับการมองเห็นที่ดีขึ้นอย่างไรและเมื่อกลับไปบ้านแล้วมีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นก่อนและหลังผ่าตัดแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม
- 2.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไป กับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม

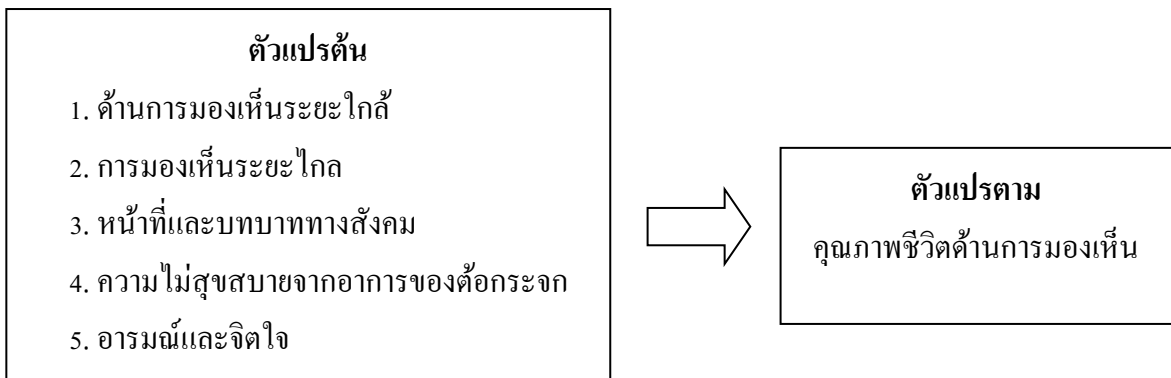
บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ใช้กรอบแนวคิดของChan และทองคุณ ชูบัวภาที่ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นระยะใกล้ การมองเห็นระยะไกล หน้าที่และบทบาททางสังคม ความไม่สุขสบายจากอาการของต่อกระจก และอารมณ์จิตใจ

กรอบแนวคิด

คุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นเป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถต่อภาวะสุขภาพและการทำหน้าที่ต่าง ๆ ของสายตา ได้แก่ภาวะสุขภาพทั่วไปและสุขภาพตา ความลำบากในการทำกิจกรรมและผลกระทบจากปัญหาสายตา (ทองคุณ ชูบัวภา, 2551) สถาบันจักษุแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (The National Eye Institute (NEI) ได้นิยามคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นว่าเป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถในการทำกิจกรรมที่ต้องใช้การทำหน้าที่เกี่ยวกับการมองเห็นระยะไกล การมองเห็นระยะใกล้ การทำหน้าที่และบทบาทในสังคม การกำจัดบทบาท การพึ่งพา สภาวะจิตใจ ความสามารถในการขับรถ การมองเห็นโดยรอบ การมองเห็นสี และอาการปวดตา (Mangione et. Al, 1998) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของบุคคลที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสุขภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านชีววิทยา ปัจจัยด้านอาการ และปัจจัยด้านการรับรู้สุขภาพโดยทั่วไป (Ware Jr, 1995, 2550)

ธิดาวรรณ ไชยมณี (2551) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เป็นต่อกระจก ระหว่างก่อนกับหลังผ่าตัดต่อกระจกและใส่เลนส์แก้วตาเทียม โรงพยาบาลศิริราชพ.ศ.2551 พบว่า ก่อนผ่าตัดคุณภาพชีวิตระดับก่อนไปทางดีด้านที่ต่ำที่สุดคือด้านจิตใจน้อยที่สุดคือด้านสัมพันธภาพ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทางสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตคือฐานะทางเศรษฐกิจ การสูญเสียการมองเห็น ระยะเวลาที่สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี การศึกษาและอายุ หลังการผ่าตัดคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกองค์ประกอบดีขึ้น แต่ด้านสัมพันธภาพทางสังคมยังอยู่ระดับน้อยที่สุด

ทองคุณ ยุบัวภา (2551) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เป็นต่อกระดูกกระดูกก่อนและหลังผ่าตัดต่อกระดูก เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งจำนวน 94 ราย พบว่าระยะก่อนผ่าตัดมีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการทำบทบาทหน้าที่ในสังคมอยู่ในระดับสูงและภายหลังผ่าตัดต่อกระดูกมีคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูง ภารดี จันทร์รัตน์ (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงโรคต้อหิน พบว่าผู้สูงอายุโรคต้อหินมีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการศึกษา ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การสนับสนุนทางสังคมและความร่วมมือในการรักษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงโรคต้อหิน ระดับความรุนแรงของโรคมีความสัมพันธ์ทางลบ ในระดับปานกลาง กับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงโรคต้อหิน ภาวะซึมเศร้ามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางกับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงโรคต้อหิน ส่วนอายุไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงโรคต้อหินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

พนมไพโร สิทธิวงษาและคณะ (2555) อ้างในภารดี จันทร์รัตน์ ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้ป่วยเบาหวานขึ้นจอประสาทตาภายหลังการยิงเลเซอร์และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มารับบริการที่ห้องตรวจจักษุ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระยะหลังยิงเลเซอร์ มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตสูงกว่าก่อนยิงเลเซอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตคือ ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้ต่อเดือน

เพชรารัตนจันทร์ (2553) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพการมองเห็นและคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้ป่วยก่อนและหลังการผ่าตัดต่อกระดูกในโรงพยาบาลร้อยเอ็ด (2553) ผลการประเมินความสามารถในการมองเห็นพบวก่อนผ่าตัดต่อกระดูกส่วนมากอยู่ในกลุ่มต่อกระดูกชนิดบอด หลังผ่าตัดต่อกระดูกสายตาดีขึ้น ใกล้เคียงปกติ มีค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพการมองเห็นสูงกว่าก่อนผ่าตัด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มฤดี ชาตรีเวโรจน์ (2554) อ้างในภาวดี จันทรัตน์ ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยภาวะเบาหวานขึ้นจอประสาทตา กลุ่มตัวอย่างคือผู้ที่มีอายุ 20-29 ปี จำนวน 140 คน เข้ารับการรักษาที่คลินิกจอประสาทตา โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามาริบัติและโรงพยาบาลจุฬารัตน์ ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมของผู้ป่วยภาวะเบาหวานขึ้นจอประสาทตาอยู่ในระดับดีมาก ระดับการมองเห็น ระดับความรุนแรงของโรคเบาหวานขึ้นจอประสาทตาและความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบ การสนับสนุนทางสังคมและการจัดการตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบ ส่วนเพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยภาวะเบาหวานขึ้นจอประสาทตา งานวิจัยต่างประเทศ

Wang et al, (2008) อ้างในภาวดี จันทรัตน์ ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ทางเครือข่ายทางสังคมต่อคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุในประเทศจีน กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่มีความบกพร่องด้านการมองเห็นจำนวน 167 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีการสูญเสียระดับการมองเห็นส่งผลให้การเข้าสังคมของผู้สูงอายุลดลง

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจกหลังผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียม ที่มารับบริการที่โรงพยาบาลนครปฐม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ได้รับการวินิจฉัยจากจักษุแพทย์ว่าเป็นต้อกระจก หลังผ่าตัดต้อกระจก 1-3 เดือน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกผู้สูงอายุที่มารับการตรวจหลังผ่าตัดต้อกระจก 1-3 เดือนที่ห้องตรวจตา งานผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลนครปฐม ที่มารับการผ่าตัดช่วงเดือนธันวาคม 2561

การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Determining of Sample Size)

ผู้สูงอายุที่รับการผ่าตัดเดือนธันวาคม 2561 จำนวน 110 คน คำนวณด้วยสูตร Taro Yamane $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 ราย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เครื่องมือ

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ศึกษาประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินสายตาจากแฟ้มประวัติผู้ป่วยแบบประเมินคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ใช้เครื่องมือของChan ที่ได้ศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้ป่วยที่เป็นต่อกระจกที่เป็นต่อกระจกเข้ารับการผ่าตัดที่โรงพยาบาลในฮ่องกงและทองคุณ ยุบัวภา นำมาปรับใช้ให้เหมาะสม

วิธีการตรวจสอบข้อมูล

วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach'alpha coefficency) จากกลุ่มตัวอย่าง30ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.721

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุโรคต่อกระจก พบว่า ผู้สูงอายุโรคต่อกระจกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.47 มีอายุ 70-79 ปี ร้อยละ 44.19 สถานภาพสมรส ร้อยละ 55.81 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.09 มีสิทธิบัตรคือ บัตรประกันสุขภาพ ร้อยละ 77.91 ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 37.21 มีรายได้ 1,000-5,000 บาท ร้อยละ 45.35 และพบว่า มีโรคประจำตัวอื่น ๆ ร้อยละ 48.84 อาศัยอยู่กับภรรยาและบุตร ร้อยละ 79.07 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 4 คน ขึ้นไป ร้อยละ 32.56 สัมพันธภาพในครอบครัวรักใคร่กันดี ร้อยละ 89.53 บุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือเมื่ออยู่บ้าน คือ บุตร ร้อยละ 55.81 และพบว่า กิจกรรมที่ต้องใช้สายตาในการปฏิบัติ คือ ดูทีวี ร้อยละ 30.23

ผลการศึกษาประวัติการเจ็บป่วยทางตาของผู้สูงอายุโรคต่อกระจก พบว่า ผู้สูงอายุโรคต่อกระจกส่วนใหญ่เคยได้รับการผ่าตัดต่อกระจกใส่เลนส์แก้วตาเทียม คือ ตาข้างขวา ร้อยละ 55.81 การเคยผ่าตัดตา (ข้างที่จะผ่าตัด) คือ ไม่มี ร้อยละ 79.07 มีปัญหาทางด้านสายตา ร้อยละ 75.58 ชนิดของการผ่าตัด คือ PE c IOL ร้อยละ 97.67 ชนิดของเลนส์แก้วตาเทียม คือ เลนส์พับได้ ร้อยละ 98.84 ไม่มี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด 1 เดือน ร้อยละ 96.51 และพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้การความช่วยเหลือ ร้อยละ 98.84

ผลการศึกษาศามารถในการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก พบว่า ก่อนการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกมีความสามารถในการมองเห็นในระยะ 20/200 ร้อยละ 46.51 รองลงมาคือ มีความสามารถในการมองเห็นในระยะ 5/200 ร้อยละ 16.28 และน้อยที่สุด มีความสามารถในการมองเห็นในระยะ 15/200 และระยะ 10/200 ร้อยละ 1.16 เท่ากัน ตามลำดับผู้สูงอายุโรคต้อกระจกส่วนใหญ่มีความสามารถในการมองเห็นจัดอยู่ในกลุ่มสายตาลีอนราง ร้อยละ 61.63 และกลุ่มตาบอด ร้อยละ 38.37 ตามลำดับ และหลังการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกสามารถมองเห็นในระยะ 20/20 ร้อยละ 33.72 รองลงมาคือ สามารถมองเห็นในระยะ 20/30 ร้อยละ 26.74 และน้อยที่สุดสามารถมองเห็นในระยะ 20/100 ร้อยละ 1.16 ตามลำดับโดยผู้สูงอายุโรคต้อกระจกส่วนใหญ่มีความสามารถในการมองเห็นจัดอยู่ในกลุ่มสายตาลีใกล้เคียงปกติ ร้อยละ 48.84 รองลงมาคือ จัดอยู่ในกลุ่มสายตาลีปกติ ร้อยละ 33.72 และน้อยที่สุดคือ จัดอยู่ในกลุ่มสายตาลีอนกลาง ร้อยละ 17.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความสามารถในการมองเห็น

(n = 86)

ระดับความสามารถในการมองเห็น	ก่อนผ่าตัด		หลังผ่าตัด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20/20	-	-	29	33.72
20/30	-	-	23	26.74
20/40	-	-	10	11.63
20/50	-	-	8	9.30
20/70	6	6.98	13	15.12
20/100	5	5.81	1	1.16
20/200	40	46.51	2	2.33
15/200	1	1.16	-	-

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

10/200	1	1.16	-	-
5/200	14	16.28	-	-
CF 1 ฟุต	3	3.49	-	-
HM	16	18.60	-	-

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มระดับความสามารถในการมองเห็น

(n = 86)

กลุ่มระดับความสามารถในการมองเห็น	ก่อนผ่าตัด		หลังผ่าตัด	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สายตาสปกติ	-	-	29	33.72
สายตาสใกล้เสียปกติ	-	-	42	48.84
สายตาสเลือนลาง	53	61.63	15	17.44
ตาบอด	33	38.37	-	-

ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก พบว่า ก่อนการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตการมองเห็นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.611) โดยพบว่า มีคุณภาพชีวิตการมองเห็นมากที่สุดคือ ด้านการทำหน้าที่และบทบาทสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.044) รองลงมาคือ ด้านความไม่สุขสบายจากอาการของต้อกระจก (ค่าเฉลี่ย 2.791) และ น้อยที่สุดคือ ด้านการมองเห็นระยะไกล (ค่าเฉลี่ย 2.236) ตามลำดับและหลังการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตการมองเห็นโดยรวม อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.990) โดยพบว่า มีคุณภาพชีวิตการมองเห็นมากที่สุดคือ ด้านความไม่สุขสบายจากอาการของต้อกระจก (ค่าเฉลี่ย 4.448) รองลงมาคือ ด้านอารมณ์และจิตใจ (ค่าเฉลี่ย 4.360) และน้อยที่สุดคือ ด้านการทำหน้าที่และบทบาทสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.451) ตามลำดับ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก (ก่อนและหลังการผ่าตัด) สรุปได้ดังนี้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

1. ปัจจัยเพศ พบว่า ก่อนการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีเพศ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น (ก่อนการผ่าตัด) ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน หลังการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีเพศ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีเพศ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ด้านอารมณ์และจิตใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ปัจจัยอายุ พบว่า ก่อนการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับ หลังการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ด้านการมองเห็นระยะไกล และด้านความไม่สุขสบายจากอาการของต่อกระดูก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันสำหรับผลการทดสอบความแตกต่างรายกลุ่มพบว่า ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ 60-69 ปี มีคุณภาพชีวิตการมองเห็น (หลังการผ่าตัด) ด้านการมองเห็นระยะไกล แตกต่างจากผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ 70-79 ปีและ อายุ 80 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ 60-69 ปี และอายุ 70-79 ปี มีคุณภาพชีวิตการมองเห็น (หลังการผ่าตัด) ด้านความไม่สุขสบายจากอาการของต่อกระดูก แตกต่างจากผู้สูงอายุโรคต่อกระดูกที่มีอายุ 80 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3-1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต่อกระดูก (หลังการผ่าตัด) ด้านการมองเห็นระยะไกล จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่

(n = 86)

อายุ	$\bar{X}$	S.D.	อายุ		
			(1)	(2)	(3)
(1) อายุ 60-69 ปี	4.172	0.695	-	0.015*	0.013*
(2) อายุ 70-79 ปี	3.811	0.583		-	0.491
(3) อายุ 80 ปี ขึ้นไป	3.679	0.469			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตารางที่ 3-2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก
(หลังการผ่าตัด) ด้านความไม่สุขสบายจากอาการของต้อกระจกจำแนกตามอายุ เป็น
รายคู่

(n = 86)

อายุ	$\bar{X}$	S.D.	อายุ		
			(1)	(2)	(3)
(1) อายุ 60-69 ปี	4.172	0.695	-	0.658	0.004*
(2) อายุ 70-79 ปี	3.811	0.583		-	0.010*
(3) อายุ 80 ปี ขึ้นไป	3.679	0.469			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. ปัจจัยการศึกษา พบว่า ก่อนการผ่าตัด ผู้สูงอายุโรคต้อกระจกที่มีการศึกษา แตกต่างกัน
มีคุณภาพชีวิตการมองเห็น ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับ หลัง
การผ่าตัด ผู้สูงการศึกษาโรคต้อกระจกที่มีการศึกษา แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็น ใน
ภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลการวิจัยคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก พบว่า คุณภาพชีวิต
ด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก(หลังการผ่าตัด) โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี โดยมี
คุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นที่ดีที่สุดคือ ด้านความไม่สุขสบายจากอาการของต้อกระจก (ค่าเฉลี่ย
4.448) รองลงมาคือ ด้านอารมณ์และจิตใจ (ค่าเฉลี่ย 4.360) และน้อยที่สุดคือ ด้านการทำหน้าที่และ
บทบาทสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.451) ตามลำดับสอดคล้องกับการศึกษาของ ธิดาวรรณ ไชยมณี (2551)ที่
พบว่า หลังการผ่าตัดคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกองค์ประกอบดีขึ้นทั้งนี้เพราะผู้สูงอายุโรคต้อกระจกมี
การมองเห็นที่ดีขึ้นไม่เห็นภาพซ้อน ตาไม่มัวและรู้สึกสบายตามากขึ้น

ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยข้อมูลทั่วไป กับคุณภาพชีวิตด้านการ
มองเห็นของผู้สูงอายุโรคต้อกระจก พบว่า ปัจจัยเพศ และอายุ แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านการ
มองเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากหลังการผ่าตัดต้อกระจก ทำให้อาการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สายตาเลือนราง กลับเป็นสายตาปกติ หรือใกล้เคียงปกติได้ สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่าง
สะดวกสบาย ไม่รู้สึกว่ามันไม่ได้เป็นภาระให้กับคนในครอบครัว และสามารถช่วยเหลือตนเอง
ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุโรคต้อกระจก ได้รับสวัสดิการผ่าตัดใส่เลนส์แก้วตาเทียมทุก
รายเพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนมีคุณภาพชีวิตการมองเห็นที่ดีสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ และใช้ชีวิต
ตามปกติได้
2. ควรให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับโรคต้อกระจก พร้อมทั้งแจกเอกสาร ในการดูแล
ผู้สูงอายุหลักการผ่าตัดต้อกระจกใส่เลนส์แก้วตาเทียม เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน
3. ควรสนับสนุนสื่อความรู้แก่ประชาชนเรื่องโรคต้อกระจกและการรักษาเพื่อให้ประชาชน
มีความรู้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมารับการรักษาในเวลาที่เหมาะสม ป้องกันภาวะตาบอด

รายการอ้างอิง

- จิรัชยา เจียวกั๊กและคณะ (2558) ความรู้ความสามารถของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุหลังผ่าตัด
ต้อกระจก.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธิดาวรรณ ไชยมณี (2551) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เป็นต้อกระจกระหว่างก่อนกับหลัง
ผ่าตัดต้อกระจกและใส่เลนส์แก้วตาเทียม โรงพยาบาลศิริราช พ.ศ. 2551.
- ทองคุณ ยุบัวภา (2551) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เป็นต้อกระจกระยะก่อนและภายหลังผ่าตัดต้อ
กระจก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล
ผู้สูงอายุ]. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พนมไพร สิทธิวงษา, อภิรดา เศรษฐโชติศักดิ์, สุชาติณี สีนะวัฒน์ (2555) คุณภาพชีวิตด้านการ
มองเห็นของผู้ป่วยเบาหวานขึ้นจอประสาทตาภายหลังการยิงเลเซอร์. ศรีนครินทร์
เวชสาร.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพชรรา รัตนจันทร์ (2553) ประสิทธิภาพการมองเห็นและคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้ป่วย
ก่อนและหลังการผ่าตัดต้อกระจกในโรงพยาบาลร้อยเอ็ด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภารดี จันทรัตน์ (2559) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านการมองเห็นของผู้สูงอายุโรค
ต้อหิน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .

มุกดา เดชประพนธ์และปิยวดี ทองยศ (2557) ปัญหาทางตาที่พบบ่อยและการสร้างเสริมสุขภาพตา
ในผู้สูงอายุ. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.

Brown G. C. (1999). Vision and quality-of-life. Transactions of the American Ophthalmological
Society, 97, 473-511.

Chan CW, Wong JC, Chan KS, Wong WK, Tam KC, Chau PS (2003;29:1753-60.) Evaluation of
quality of life in patients with cataract in Hong Kong. (Electronic version). J
Cataract Refract Su

Quaranta, L., Riva, I., Gerardi, C., Oddone, F., Floriani, I., &Konstas, A. G. (2016). Quality of
Life in Glaucoma: A Review of the Literature. Advances in therapy, 33(6), 959-81.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เส้นทางรถเมล์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเมืองพะเยา*

Route of local green bus and the Change of *Phayao* City

ปรารถนา สีหามาตย์ (Pratthana Sihamat)

อภิรดี หายโสรก (Apiradee Haysok)

นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม

คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Undergraduate students, Bachelor of Arts, Program in Social Development,

School of Political and Social Sciences, University of Phayao

mantra.pa@up.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการขนส่งมวลชนของรถเมล์เขียวในจังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรถเมล์เขียวและการขยายตัวของเมืองพะเยา ปัจจุบันเมืองพะเยามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วเป็นแหล่งเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว วัฒนธรรม การค้าขาย มีค่าครองชีพที่สูง ระบบขนส่งสาธารณะเป็นสิ่งจำเป็นในการเดินทางสัญจรไปมาระหว่างจังหวัดในการทำกิจกรรมด้านต่าง ๆ และต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลาย ทันสมัย รวดเร็ว ปลอดภัย ราคาเหมาะสม เกิดการแข่งขันของระบบขนส่งสาธารณะทำให้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรถให้ทันสมัย ปลอดภัย รวดเร็ว การให้บริการที่ดี รถเมล์เขียวเป็นรถระบบสาธารณะที่ผู้คนใช้สัญจรไปมาระหว่างจังหวัดที่มีมานาน ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากในอดีตแต่ปัจจุบันเมืองพะเยามีการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวขึ้น ทำให้รถเมล์เขียวเปลี่ยนแปลงตาม เป็นรถร่วมของบริษัทไทยพัฒนกิจ โดยนำรถเมล์ส่วนบุคคลมาร่วมในการเดินรถโดยมีการสัมปทานกับบริษัท ไม่มีการปรับตัวให้ทันกับความ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนาจากรายงานประจำวิชาการศึกษารพัฒนาเมืองและชนบท ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555) คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์พนธ์นิล เป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เป็นเมือง เพราะไม่มีทุนที่จะพัฒนารถเมล์เขียวให้มีสภาพที่ดี ไม่ค่อยมีความชำนาญในด้านการซ่อมบำรุงปรับปรุงพัฒนารถ ให้เกิดความทันสมัยจึงส่งผลให้การใช้บริการรถโดยสารสาธารณะ “รถเมล์เขียว” ในปัจจุบันมีการเดินเที่ยวรถลดน้อยลงจากอดีต

คำสำคัญ: รถโดยสารขนส่งสาธารณะ การเปลี่ยนแปลง เมือง จังหวัดพะเยา

Abstract

The purposes of this study were 1) To study alteration public transportation management of local green bus in Phayao province. 2) To study alteration of local green bus and increasing of Phayao province. Nowadays Phayao province increase continuously and rapidly where it is economic source, tourism, culture, and high cost of living commerce. Public transportation system is necessities to cross over others provinces and have to meet the demand of customers who have variety, modern, rapid, safe, and proper price. It makes public transportation develop the bus for being higher quality

Local green bus is public transport that people use for crossing over the others provinces long time ago but at the present, Phayao province have expanded so it has to change also. It has become to affiliate bus of Thai Phatthanakit company that owner drive it by himself. Non-adopting accord with generation because there is not funds that develop it be better, and lack knowledge about bus development so it has an effect on at present public transportation “local green bus” decrease from the past.

Keywords: transport , change, city, Phayao province

บทนำ

ในปัจจุบันระบบการคมนาคมในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดความท้าทายแก่ผู้บริหารในการปรับวิธีการบริการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รถโดยสารขนส่งประจำทางให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งซึ่ง จึงมีการเข้มงวดในการตรวจสอบใบอนุญาตประกอบการขนส่งอย่างเคร่งครัด (กรมการขนส่งทางบก 2557) รถโดยสารประจำทางเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีบทบาทเป็นอย่างมากในการคมนาคมของประชาชนโดยทั่วไปปัจจุบันทุกแห่งต่างต้องพึ่งระบบการขนส่งสาธารณะด้วยรถโดยสารประจำทาง ในการคมนาคมเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในย่านชุมชนที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง การจัดการระบบการขนส่งสาธารณะด้วยรถโดยสารประจำทาง นอกจากมีวัตถุประสงค์เพื่อการคมนาคมของประชาชนทั่วไปแล้วยังเป็นกิจกรรมที่ต้องให้ความสำคัญต่อด้านทุนและกำไรด้วยเช่นกัน เนื่องจากการจัดการระบบการขนส่งสาธารณะต้องใช้ต้นทุนในการดำเนินงานสูง ดังนั้นจึงต้องคาดหวังผลตอบแทนในระดับสูงเพื่อความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรมต่อไปเช่นกัน

การให้บริการรถโดยสารสาธารณะปัจจุบัน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะเชื่อมโยงระบบการขนส่งทางบกให้มีความครอบคลุมทุกภาคของประเทศเพื่อให้โครงข่ายในการขนส่งทางถนนด้วยรถโดยสารสามารถตอบสนองต่อความต้องการเดินทางของผู้ใช้บริการได้ครอบคลุมทั่วการบริหารจัดการระบบขนส่งสาธารณะ ด้วยรถโดยสารประจำทางที่ดำเนินงานอยู่ ในปัจจุบันของแต่ละจังหวัดในประเทศไทยมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ตามจำนวนประชากร และทัศนคติของผู้ใช้ ตลอดจนหลักการบริหารจัดการของผู้ประกอบการขนส่งฯ การศึกษาคุณภาพ การให้บริการรถสาธารณะของผู้ให้บริการรถโดยสารประจำทาง (อดุลย์ หะยีสะ, 2554:1-2)

องค์ประกอบของการขนส่งที่สำคัญมีดังนี้ 1) ผู้ประกอบการขนส่ง หมายถึง บุคคลที่เป็นเจ้าของกิจการขนส่งเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ 2) เส้นทาง เป็นเส้นทางที่ใช้ในการประกอบการขนส่งไว้ในใบอนุญาต เส้นทางเป็นเรื่องที่สำคัญ 3) อุปกรณ์ขนส่ง เป็นสิ่งที่ใช้เป็นยานพาหนะในการเคลื่อนย้ายผู้โดยสารไปยังจุดหมายปลายทางคือ ยานพาหนะและเครื่องขับเคลื่อน 4) ผู้ปฏิบัติงานประจำยานพาหนะ (ประชด ไกลเนต, 2521) แนวทางการขนส่ง ในทางอุดมคติหมายถึง ความต้องการในด้านการบริการขนส่งย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามฐานเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลและชุมชนเมืองต่างๆ คือ การหาได้ง่าย มีการกำหนดความเร็ว ความสะอาด สบาย ความปลอดภัย ขอบเขตการบริการ (สุชума ประเทพ, 2557:7-8)

เมืองพะเยาเป็นจังหวัดที่อยู่ภาคเหนือตอนบน เป็นเมืองที่กำลังเกิดการขยายตัวและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เกิดจากการก่อตั้งของมหาวิทยาลัยพะเยา เมื่อ พ.ศ.2538 เป็นต้นมา ทำให้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มีการเจริญเติบโตของเมืองพะเยาในด้านต่าง ๆ รวมถึงการขนส่งการคมนาคมในเรื่องของการขนส่งระบบสาธารณะที่ทำให้เกิดจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีการแข่งขันกันเพิ่มขึ้น

จะเห็นว่าปัจจุบัน การให้บริการของระบบขนส่งสาธารณะมี หลากหลายรูปแบบ และประชาชนที่มารับบริการของระบบขนส่งสาธารณะก็มีความหลากหลายเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น อาชีพ อายุ รายได้ รวมไปถึงทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นแต่ละบุคคลจึงมีความต้องการในการบริการของระบบขนส่งสาธารณะที่แตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกันในขณะที่บางกรณี การบริการอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคลจึงส่งผลให้มีคนใช้บริการขนส่งสาธารณะมีทางเลือกที่แตกต่างและหลากหลาย โดยเฉพาะการเดินทางภายในจังหวัดพะเยาไปจังหวัดเชียงรายหรือจังหวัดลำปาง เนื่องจากจังหวัดพะเยามีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วจากปี พ.ศ.2538 เป็นต้นมา และเริ่มมีสิ่งปลูกสร้างเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ.2552 มีจำนวนประชากร 29,377 คน จนถึงปัจจุบันมีประชากรของจังหวัดพะเยามีทั้งหมด 127,242 คน (ขวัญสงวนเสริมศรี, 2556:54-63)

จังหวัดพะเยาเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงเศรษฐกิจของเมืองสู่ชนบทและเป็นศูนย์กลางคมนาคมในการเดินทางของประชาชนภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงเพื่อขยายเศรษฐกิจหรือความเจริญ และความป็นเมืองภายในตัวจังหวัดสู่ชนบท และนอกจากนี้ยังทำให้เกิดการแข่งขันกันในการคมนาคมเดิมจากรถเมล์เขียวเชียงราย-พะเยา-ลำปาง มีการขนส่งคนวันละหลายๆ รอบต่อวัน แต่พอเริ่มมีรถตู้หนานคำ และรถเมล์กรีสับส์เข้ามา การขนส่งของรถเมล์เขียวจึงลดลง ผู้คนหันไปใช้รถตู้หนานคำและรถเมล์กรีสับส์มากกว่ารถเมล์เขียว เพราะสะดวกและรวดเร็วกว่ารถเมล์เขียว จึงทำให้รถเมล์เขียวมีการขนส่งลดลงเหลือเพียงแค่วันละรอบหรือ 2 รอบต่อวันเท่านั้น ทำให้ผู้คนหันมาใช้รถเมล์กรีสับส์มากกว่า ยังทำให้ผู้คนเข้าใจกันผิดว่ารถเมล์กรีสับส์เป็นการพัฒนามาจากรถเมล์เขียวแบบเดิมทำให้เกิดความทันสมัยสะดวกสบายและปลอดภัยกว่า เลยทำให้ผู้คนนิยมนั่งรถเมล์กรีนบัสที่มีแอร์เย็น มีการบริการที่ดีกว่าและมีความปลอดภัยในการเดินทาง แต่ในความเป็นจริงแล้ว รถเมล์เขียวที่เป็นแบบดั้งเดิมกับรถเมล์กรีนบัสเป็นบริษัทเดียวกันที่เกิดจากการสัมปทานของเจ้าของรถเมล์เขียว

จะเห็นว่าเมื่อเมืองพะเยามีการพัฒนาและมีการขยายตัวขึ้นทำให้เกิดความเจริญเติบโตมากขึ้น ทำให้การคมนาคมขนส่งสาธารณะมีการแปรเปลี่ยนไปด้วย เพื่อตอบสนองความต้องการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และความทันสมัยให้กับผู้ใช้บริการและมีตัวเลือกหลากหลายมากยิ่งขึ้น จึงเกิดการแข่งขันการพัฒนาาระบบขนส่งสาธารณะให้มีคุณภาพ มีความปลอดภัยและมีการบริการที่ดีขึ้น

การศึกษา 4 บทความข้างต้น ชี้ให้เห็นถึง การขนส่งสาธารณะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเมืองเกิดการขยายตัวทำให้อากาศใหม่ๆ เกิดขึ้นมาในระบบขนส่งสาธารณะของเอกชนต่างๆ การปรับเปลี่ยนการบริการ รูปแบบของรถที่ให้บริการ เป็นการขนส่งคนและสิ่งของต่างๆ ที่เกิดประสิทธิภาพ มีการเข้มงวดในการจัดการให้บริการให้ถูกต้องและมีคุณภาพ แต่จะสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อน ของการให้บริการขนส่งสาธารณะที่ต้องมีต้นทุนที่สูง บริเวณเขตพื้นที่ที่จะวิ่งรถได้การจัดการไม่ให้เกิดการทับซ้อนของเส้นทาง ขนส่งสาธารณะมีองค์ประกอบที่สำคัญในการเดินทางให้ถึงเป้าหมาย และยังบอกถึงด้านอุดมคติการบริการขนส่งสาธารณะ ที่เป็นไปตามเศรษฐกิจของแต่ละชุมชนเมืองต่าง ๆ ให้ก้าวทันเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของการจัดการขนส่งมวลชนของรถเมล์เขียวในจังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรถเมล์เขียวและการขยายตัวของเมืองพะเยา

วิธีการศึกษา

1. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยการสนทนาซักถามและได้ตอบระหว่างผู้รวบรวมข้อมูล หรือผู้สัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์ วิธีนี้ผู้รวบรวมข้อมูลมีโอกาส สังเกตบุคลิกภาพ อากัปกริยา ตลอดจนพฤติกรรมทางกายและวาจา ขณะสัมภาษณ์ซึ่งอาจใช้เป็นข้อมูลที่ใช้ตีความหมายพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ประกอบคำสัมภาษณ์ได้ด้วย แบบสัมภาษณ์ใช้กับกลุ่มตัวผู้ให้บริการ (คนขับรถ, กระจเปารถ, คนขายตั๋ว) ผู้ใช้บริการ

2. แบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง que สร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดเห็นต่างๆ หรือวัดความจริงที่ไม่ทราบ อันจะทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงในอดีตจนถึงปัจจุบัน และการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของคำถามเป็นชุด เพื่อวัดสิ่งที่ต้องการวัด โดยมีคำถามเป็นตัวกระตุ้นเร่งเร้า ให้บุคคลตอบออกมา นับว่าเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ตัวอย่างแบบสอบถาม

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการรถเมล์เขียวมากที่สุดได้แก่ กลุ่มชาวบ้าน รองลงมา กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา จำนวนของผู้ให้ข้อมูลจากลำปางไปเชียงราย 20 คน จากเชียงรายไปลำปาง 25 คน

ผลการศึกษา

ปี พ.ศ. 2507 ได้ก่อตั้งบริษัทไทยพัฒนกิจขนส่ง จำกัด ในช่วงเริ่มต้นกิจการ บริษัทฯ ได้รับสัมปทานเส้นทางลำปาง – เชียงราย เป็นเส้นทางแรก รถโดยสารรุ่นแรกในสมัยนั้นมีลักษณะคล้ายรถบรรทุก มีตัวถังที่ทำจากไม้ ให้บริการ อย่างเป็นทางการ อย่างเป็นทางการ มีความโดดเด่นตรงด้านข้างรถเป็นสีเขียว จึงได้รับสมญานามในสมัยนั้นว่า “เมล์เขียว” ปี พ.ศ. 2516 รัฐบาลได้มีการพัฒนาประเทศโดยตัดถนนออกไปอีกหลายเส้นทาง เช่น ลำปาง – แพร่ – น่านและเชียงใหม่ – เชียงราย จึงทำให้การเดินทางมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นมีการพัฒนารถจากรถไม้มาเป็นเหล็ก เป็นข้อมูลที่ตรงกับการสัมภาษณ์ของคุณลุงศรินทร์ (วันที่ 18/04/61) และคุณป้าแดง (วันที่ 1/05/61) ยังพบข้อสังเกตว่า ข้อมูลประวัติของบริษัทไทยพัฒนกิจมีส่วนที่ขาดหายไปนั้น คือรถเมล์เขียวที่เป็นพัดลม ที่ชาวเชียงราย-พะเยา-ลำปาง คู้่นำคู้่นตากัน ทำให้ผู้ศึกษามีข้อสงสัย ได้ว่าอาจจะมีการรับช่วงต่อหรือสัมปทานต่อทำเป็นแบบเช่ารถให้กับบริษัทเอกชนรายอื่น

ภาพที่ 1 รถเมล์เขียวรุ่นแรก ปี พ.ศ.2507

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ภาพที่ 2 รถเมล์เขียว ปี พ.ศ.2516 จนถึงปัจจุบัน รถเมล์เขียวไม่มีการเปลี่ยนแปลง

คุณป้าแดง(วันที่1/05/61) ได้บอกไว้ว่า “เป็นรถเมล์เขียวต่อมาเป็นรถร่วมของบริษัทไทยพัฒนาฯ นำรถเมล์ส่วนบุคคลมาร่วมในการเดินรถ โดยมีการสัมปทานกับบริษัท รับเงินเองไม่มีการหักค่าใช้จ่ายใดๆ หากรถเกิดปัญหาที่ซ่อมเองไม่เกี่ยวกับบริษัท สัญญาปีต่อปี เสียค่าคิววันละ 200 บาท “คุณลุงศรีนวล ได้เล่าให้ฟังว่าเมื่อก่อนเคย เป็นเด็กกรดของรถเมล์เขียวในปี พ.ศ.2517 ต่อมาคุณลุงได้เริ่มมาเป็นคนขับรถ ในปี พ.ศ. 2523-2549 คุณลุงก็ได้เลิกขับรถเพราะมีอายุมากขึ้นพ และครอบครัวลูกหลานได้ขอร้องไว้ เพราะเป็นห่วงด้านสุขภาพ” ส่วนคุณป้าแดงเป็น(กระเป๋ารถ) “สามีเป็นคนขับทำมาถึง 21 ปี ถ้าสามีขับไม่ไหวก็จะหยุดแต่ตอนนี้ก็ขับไปเรื่อย ๆ”

1. การเปลี่ยนแปลงของรถเมล์เขียว

เดิมคุณลุงศรีนวล (วันที่18/04/61) “มีรถเมล์เขียวมีเป็นร้อยกว่าคันตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นรถไม่จนมาเป็นหลัก วิ่งรถโดยขึ้น 30 คัน ล่อง 30 คัน ต่อ1 วัน ออกทุก 20 นาทีต่อ 1คัน จากขนส่งเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง และรับผู้โดยสารละทางจนถึงท่าขนส่งจะจอดประมาณไม่เกิน 15 นาที และเริ่มมีการเดินรถโดยสารลดลงอย่างเห็นได้ชัดจนคือช่วงปี พ.ศ. 2550 ก่อนหน้านี้ก็มีการลดลงแต่ไม่มาก จนถึงปี พ.ศ. 2555 เหลือรถเมล์เขียวอยู่ 10 กว่าคัน ปี พ.ศ. 2560 เหลือเพียง 8 คัน ปัจจุบันปี พ.ศ. 2561 เหลือเพียง 5 คัน วิ่งเช้า-บ่าย จาก ลำปาง-เชียงราย และ จากเชียงราย-ลำปาง ขึ้น 1คัน ล่อง 1คัน ต่อวัน สลับกันกับรถ 5 คัน แต่กำหนดเวลารอบรถไม่ได้ว่ารถจะมาถึงขนส่งกี่โมง และจอดขนส่งกี่โมง” ยังมีคุณลุงอีก 1 ท่านเข้ามาร่วมพูดคุย คุณลุงคำคูดี (นามสมมุติ) (วันที่18/04/61) “บอกว่าจะมีรถเมล์เขียวเหลือถึงปีนี้หรือเปล่ายังไม่รู้จะแจ้งอยู่แล้ว มันขาดทุนจะเอาตั้งค์จากไหนไปพัฒนาคนขึ้นก็น้อย รถก็มีหลายบริษัทให้เลิก คนใช้รถส่วนตัวก็เยอะ” คำว่าแจ้งที่คุณลุงพูดอยู่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เข้าไปเข้ามา จะเห็นได้ว่าคุณลุงท่านนี้กำลังสะท้อนถึงความกังวลใจของการเปลี่ยนแปลงของรถเมล์
เกี่ยวกับการเจริญเติบโตของเมืองให้เห็นถึงพฤติกรรม ที่ไม่รู้จะทำอย่างไรกับรถสายนี้ที่อาจจะเป็น
สายแรกของการผ่านเส้นเมืองพะเยาที่กำลังจะสูญหายไป

คุณลุงท่านนี้บอกว่าย้อนไปปี พ.ศ.2530 รถเมล์เขียวเฟื่องฟูมากที่สุด เมื่อก่อนมีค่าบริการ
รถเมล์เขียวที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น จนถึงปัจจุบันมีอัตราค่าบริการอยู่ที่ระยะทาง
และเส้นต่างๆ เช่น ลำปาง-เชียงราย 102 บาท พะเยา-ลำปาง 62 บาท พะเยา-เชียงราย 45 บาท

การที่รถเมล์เขียวยังไม่มีการพัฒนา เกิดความล่าช้า สภาพรถเก่า ไม่ค่อยปลอดภัย ไม่มีแอร์
ซึ่งรถเมล์เขียวเป็นรถร่วมของบริษัทไทยพัฒนา นำรถเมล์ส่วนบุคคลมาร่วมในการเดินรถโดยมี
การสัมปทานกับบริษัท รับเงินเองไม่มีการหักใดๆ หากรถเกิดปัญหาที่ซ่อมเองไม่เกี่ยวกับบริษัท
รถเมล์เขียวมีรายได้ไม่แน่นอน ขาดทุนบ้าง ได้กำไรบ้าง เจ้าของรถเมล์อาจจะไม่มีทุนที่พัฒนา
รถเมล์เขียวให้มีสภาพที่ดี ไม่ค่อยมีความชำนาญในด้านการซ่อมบำรุงปรับปรุงรถพัฒนาทำให้เกิด
ความทันสมัยและการพัฒนาการบริการสำหรับผู้โดยสาร พอรถเมล์เขียวไม่มีการพัฒนาและ
เปลี่ยนแปลงทำให้คนใช้บริการน้อยลง รายได้ก็ลดลงแต่รายจ่าย ค่าครองชีพก็สูงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
ค่ารถก็จะแพงขึ้น ระบบการขนส่งเมืองมีความสำคัญมากในการพัฒนาเมือง มีผลทำให้เมือง “โต”
เพราะปัจจุบันพะเยามีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้รถเมล์เขียวมีการแข่งขันกันในการขนส่ง
มากขึ้น ผู้คนมีทางเลือกในการขนส่งมากขึ้น ทำให้รถเมล์เขียวค่อยๆ ลดลง เหตุนี้จึงทำให้รถเมล์เขียวยัง
ไม่มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นและยังเป็นรถเมล์เขียวแบบเดิมอยู่จนถึงปัจจุบัน

ระบบการจัดการรถเมล์เขียวใน พ.ศ.2561 เป็นการจัดการของไทยพัฒนา ตอนนั้นยังไม่
ก่อตั้งเป็นบริษัท ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงก่อตั้งเป็นบริษัทในปี พ.ศ.2552 รถเมล์เขียวเดิมก็ขึ้นกับ
บริษัทไทยพัฒนา พ.ศ.2534 ได้เป็นจุดเปลี่ยนของรถเมล์เขียวแบบเดิมโดยบริษัทได้มีการพัฒนา
รถมาตรฐานปรับอากาศชั้น1 มาให้บริการและให้รถเมล์เขียวแบบเดิมเป็นรถร่วมกับบริษัทแทน โดย
นำรถเมล์ส่วนบุคคลมาร่วมในการเดินรถโดยมีการสัมปทานกับบริษัท มีการทำสัญญากับบริษัท
ปีต่อปี หลังจาก พ.ศ.2534ทำให้เมล์เขียวได้ลดลง แต่ไม่มากนัก เพราะคนเริ่มหันมาใช้รถเมล์กรีน
บัสที่เป็นสีเขียวมากขึ้น ในปี พ.ศ.2547 รถเมล์เขียวได้ลดลงเป็นอย่างมากในปี พ.ศ.2550
จากระยะเวลาที่มาเป็นรถร่วมกับบริษัท เจ้าของรถดูแลจัดการบำรุงรถเอง บริษัทไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว
อีกทั้งบริษัทที่พัฒนารถที่ได้มาตรฐานและทันสมัยมาวิ่งในเส้นทางเดียวกัน ในช่วง พ.ศ. 2550 เริ่ม
มีคู่แข่งรถบริการสาธารณะหลากหลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น มีความทันสมัย ปลอดภัย บริการที่ดี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รวดเร็ว มีหลายคน ที่ใช้บริการและเกิดความเข้าใจผิด โดยบริษัทไทยพัฒนกิจ ได้ทำรถบัสที่มีชื่อมากรีนบัส มีสีเขียวที่ดูทันสมัย ปรับอากาศ ปลอดภัย และยังมีวงเส้นทางเดียวกับรถเมล์เขียวแบบดั้งเดิม เมล์เขียวแบบดั้งเดิมเป็นของบริษัทไทยพัฒนกิจ แต่เวลาต่อมาได้เปลี่ยนเป็นรถร่วม ทำให้คนหันมาใช้บริการรถเมล์กรีนบัสแทน เมล์เขียวมากขึ้น และมีรถตู้เข้ามาพอดี คือ “รถตู้หนานคำ” รถตู้หนานคำสะดวก รวดเร็ว ราคาไม่แพง และออกทุก 30 นาทีต่อคันเกิดความสะดวกสบาย มากกว่าเมล์เขียว รถทัวร์สายยาวเดิมมีเพิ่มขึ้นและจอร์รับทุกสถานีที่ผ่าน ทำให้เกิดจุดเปลี่ยนผันของรถที่ให้บริการ สาธารณะเชิงราย พะเยา ลำปาง มีการแข่งขันกันมากขึ้น จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ.2561 พะเยาเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมตลอดจนสินค้า OTOP ต่างๆ มีมหาวิทยาลัยทำให้เป็นเมืองที่มีผู้คนเริ่มเข้ามาอาศัยอยู่และมาเที่ยวมากยิ่งขึ้น เกิดการแข่งขันกันในการพัฒนาด้านระบบขนส่งสาธารณะและการให้บริการที่ดีมากยิ่งขึ้น

2. การขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงของเมืองพะเยากับการให้บริการรถเมล์เขียว

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 เปิดใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2516 ทางหลวงเอเชียสาย 2 พะเยา-ลำปาง 134 กม.พะเยา-เชิงราย 94 กม.พะเยาเดิมเป็นอำเภอและได้มาเปลี่ยนเป็นจังหวัดในช่วง พ.ศ. 2520 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม ประกอบด้วยอำเภอ 7 อำเภอ และเริ่มมีขนส่งพะเยาเมื่อ พ.ศ. 2521 เริ่มมีการพัฒนาที่ดินเป็นสิ่งแรกจากเอกชนเพื่อขายอาคารพาณิชย์รอบบริเวณ จึงได้มาเป็นขนส่งและมอบให้กับขนส่งทางบก พ.ศ.2549 บุคลากรขนส่งมีไม่เพียงพอจึงได้มอบให้กับเทศบาลเมืองพะเยาเป็นผู้ดูแล รายได้จากขนส่ง ลานจอดรถที่รถสายต่าง ๆ หรือบริษัทต่าง ๆ นำรถมาจอดให้ผู้โดยสารลงและขึ้น เมืองพะเยามีการเจริญเติบโตขึ้นจากที่ได้เป็นจังหวัด มีสถานที่ราชการ ธนาคาร โรงพยาบาล ห้างเจริญภัณฑ์ของคนพะเยา ทำให้เศรษฐกิจของพะเยามีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัว พ.ศ.2552 เมืองพะเยาคิดอันดับที่ 6 ของประเทศโดยสถาบัน LDI เป็นเมืองที่มีความเก่าแก่ งดงามท่ามกลางเสน่ห์แหล่งธรรมชาติ ผู้คนเริ่มรู้จักพะเยามากขึ้น

ในด้านการท่องเที่ยวพัฒนาคนเข้ามาพะเยาเพิ่มขึ้น ความเจริญเติบโตมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง มีห้างสรรพสินค้า Lotus, makro , tops plaza เข้ามาในเมืองพะเยาจากเดิมที่เป็นเมืองเล็ก ๆ ถูกพัฒนาให้เป็นเมืองที่มีความทันสมัย ทางการศึกษาเห็นได้ชัดเจน มหาวิทยาลัยนเรศวรวิทยาเขตพะเยาเข้ามา พ.ศ.2542 มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนได้แยกออกมาเป็นมหาวิทยาลัยพะเยาเต็มตัวปี พ.ศ.2553 มหาวิทยาลัยพะเยาซึ่งหนึ่งในมหาวิทยาลัยของภาคเหนือที่มีจำนวนการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อชุมชนที่ตั้งอยู่โดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงบริการด้านสาธารณสุขไปรษณีย์และสาธารณูปโภค ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยประกอบกับราคาที่ดินในบริเวณที่เกี่ยวข้องมีราคาสูงขึ้น ในอดีตบริเวณเหล่านี้เคยเป็นพื้นที่ป่าไม้มาก่อนและวิถีชีวิตของคนในชุมชนเป็นแบบชนบทที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม แต่ปัจจุบันชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากการจัดตั้งและพัฒนามหาวิทยาลัยพะเยารูปแบบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อาจถือได้ว่าเป็นผลจากการขยายตัวของชุมชนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยา รวมทั้งการใช้ที่ดินที่ขาดการควบคุมและไม่เหมาะสม อีกทั้งไม่เป็นไปตามผังเมืองรวมที่วางไว้ ดังจะเห็นได้จากก่อสร้างหอพัก ตลาด อาคารพาณิชย์ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชากรหนาแน่นมากขึ้น เมื่อผู้คนเพิ่มขึ้นรถก็เพิ่มขึ้นทำให้ผู้ใช้บริการมีตัวเลือกที่หลากหลาย ไม่ใช่แต่ชาวบ้านใช้สัญจรเพียงอย่างเดียว แต่เป็นนักศึกษา นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเมืองพะเยาและ การสัญจรจากพะเยาไปยังจังหวัด ลำปาง เชียงราย ทั้งด้านการค้าขาย การประกอบอาชีพ การศึกษาเล่าเรียน หาญาติพี่น้องต่าง ๆ ทำให้ระบบขนส่งสาธารณะต้องมีการพัฒนาอยู่ต่อเนื่อง รัฐมีนโยบายการจัดการกับระบบขนส่งสาธารณะ

การคมนาคมและการขนส่ง เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยรัฐธรรมนูญปี 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐส่วนที่ 7 แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ มาตรา 84 ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ในการจัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ และต้องมิให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน อยู่ในความผูกขาดของเอกชน อันอาจก่อความเสียหายแก่รัฐและการส่งเสริมและสนับสนุนกิจการพาณิชย์นำวิกรขนส่งทางรางรวมทั้งการดำเนินการตามระบบบริหารจัดการขนส่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เพื่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และเป็นธรรม โดยผลักดันการพัฒนาระบบขนส่งต่อเนืองหลายรูปแบบ การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โลจิสติกส์การพัฒนา ระบบขนส่งทางรถไฟ การปรับปรุงพัฒนาโครงข่ายขนส่งมวลชนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ทันสมัยครอบคลุมพื้นที่บริการเพิ่มขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และสอดคล้องกับการขยายตัวของเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์กับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียน

ปัจจุบันนี้พะเยาถือว่าเป็นเมืองที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นย่านการค้า แหล่งพาณิชย์กรรมระดับจังหวัด ตลอดจนสถาบันราชการ บริเวณพาณิชย์กรรมของชุมชนเมืองพะเยาอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองพะเยาโดยมีย่านการค้าหลักอยู่บนถนนดอนสนาม ซึ่งเป็นถนนสายหลักของเมือง บริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของย่านการค้า ตลาดสด ธนาคารสถานที่ราชการ เมืองพะเยาได้ขยายตัวมากขึ้นทางเลือกการใช้บริการสาธารณะมากตาม ความเป็นเมืองเข้ามาความเจริญ ความทันสมัย การค้าเศรษฐกิจดีขึ้น คนหันมาใช้รถส่วนตัวเพิ่มขึ้น ความสะดวกสบาย ในปัจจุบัน พ.ศ.2561 มีทางเลือกและตัวเลือกมากมายในการสัญจรไปมาของระบบขนส่งสาธารณะ ในเส้นทางพะเยา เชียงราย พะเยา ลำปาง ทำให้รถเมล์เขียวแบบดั้งเดิมลดลงเพราะขาดความชำนาญในการดูแลสภาพรถ การให้บริการผู้โดยสาร และไม่มีการพัฒนารถโดยสารให้ดูดี ปลอดภัย น่าขึ้น ถึงแม้ราคาจะถูกกว่ารถโดยสารอื่น ๆ ก็ตาม จึงก่อให้เกิดการขาดทุนและมีคนใช้บริการน้อยลง

สรุปและอภิปรายผล

พะเยามีการเปลี่ยนแปลงและขยายตัวเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตขึ้น วิถีชีวิตของผู้คน และเมืองมีการเปลี่ยนแปลงเกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วเมืองพะเยาและหน้ามหาวิทยาลัยพะเยากลาย เป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนที่หลากหลายมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ มีขนาดพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ และมีความหนาแน่นของประชากรมาก เป็นแหล่งที่มาของรายได้จากการค้าขาย อุตสาหกรรม การเกษตรกรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ มีศูนย์กลางทางด้าน การบริหาร การเมืองและการปกครอง ตลอดจนเป็นที่สะสมทรัพยากรทุกรูปแบบ มีการติดต่อสื่อสาร มีสิ่งก่อสร้าง ถนนหนทางทั้งภายในและนอกเมืองและระหว่างเมือง รถขนส่งสาธารณะมีความจำเป็นในการเดินทางไม่ว่าจะเป็นชนบทหรือเมือง จึงจำเป็นต้องมีทางเลือกในการคมนาคมขนส่งโดยสารสาธารณะในหลากหลายรูปแบบเพิ่มเข้ามาในเมืองพะเยา ทำให้เกิดการ แข่งขันกันสูงขึ้นและมีระบบขนส่งสาธารณะที่มีการวิ่งรถสาธารณะในเส้นทางเดียวกัน ลำปาง-พะเยา-เชียงราย มีการให้บริการที่หลากหลายราคา และรถที่ให้บริการที่แตกต่างกัน มีความทันสมัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เมื่อเมืองขยายตัวทำให้การบริการขนส่งต้องพัฒนาให้ทัน
กับเมืองที่มีการขยายตัวจากชนบทสู่ความเป็นเมือง

วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงในเมืองมีความเจริญมากขึ้นจากอดีต ผู้คนมากขึ้นเมืองเจริญ
มากขึ้นความต้องการที่หลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกันไป ในการสัญจรคมนาคมไปมาระหว่าง
เมืองลำปาง-พะเยา-เชียงราย มีทางเลือกในการคมนาคมมากขึ้น เช่น มีรถตู้หนานคำและ
รถเมล์กรีนบัสเข้ามาเพราะสะดวกและรวดเร็ว ปลอดภัย ทันสมัย ราคาเหมาะสมกับการให้บริการ
และผู้คนมีรถยนต์ส่วนบุคคลมากขึ้นด้วยความเจริญของเศรษฐกิจ ความเป็นเมืองส่งผลต่อรถเมล์
เขียวโดยที่รถเมล์เขียวไม่มีการปรับตัวให้เท่าทันการขยายตัวของเมือง สภาพของรถเมล์เขียวที่ดูจาก
ภายนอกและภายในที่ดูไม่ปลอดภัย การให้บริการที่ไม่ค่อยดี ทำให้คนใช้บริการน้อยลง รายได้ที่
น้อยลงแต่รายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้รถเมล์เขียวลดจำนวนลง แต่ก็ยังมีคนใช้
บริการอยู่บ้างเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการสัญจรคมนาคมที่รู้จักกันดีในกลุ่มผู้ใช้บริการรถโดยสาร
สาธารณะสัญจรไปมาระหว่างเมืองลำปาง-พะเยา-เชียงราย ที่มีระยะทางที่ไม่ไกลกันมากนัก และมี
ค่าบริการในราคาที่ย่อมเยา เหมาะแก่ผู้ใช้บริการรถเมล์เขียวที่ต้องการเดินทางในราคาที่ประหยัด
และไม่เร่งรีบ เพราะในปัจจุบันไม่มีตารางรถที่แน่นอนในการวิ่งรถโดยสาร

การเปลี่ยนแปลงของเมืองทำให้รถเมล์เขียวลดน้อยลง เนื่องจากสภาพปัญหาคือรถไม่ม
การพัฒนาให้ทันสมัย ดูไม่มีความปลอดภัย รอบหรือระยะเวลาของการเดินทางที่มาไม่มีความ
แน่นอน ทำให้ไม่ตอบสนองความต้องการและไม่ตอบสนองความเป็นเมือง ในขณะที่เมืองกำลัง
พัฒนาแต่รถเมล์เขียวหยุดการพัฒนา อาจจะเป็นปัจจัยในเรื่องของเงิน การบริหารการจัดการที่ยังไม่
เหมาะสม เกิดจากชาวบ้านทั่วไปนำรถมาขับเอง คนที่ขับรถเมล์ส่วนใหญ่เป็นคนที่สูงอายุ รายได้
ส่วนใหญ่ใช้ในครัวเรือน จ่ายค่าคิวรถ ซ่อมรถเอง บางวันก็ขาดทุน การเปลี่ยนแปลงของเมืองที่
รวดเร็ว ไม่มีการดูแลจากบริษัทและไม่มีเงินทุนมากพอในการจัดการรถให้ดูทันสมัย และการ
บริการที่ดี รอบระยะเวลาการเดินทางที่มีความตรงต่อเวลาระบุเวลาได้ชัดเจน ยกแก่การที่จะพัฒนา
รถเมล์เขียวให้เท่าทันการพัฒนาของเมือง อนาคตเมล์เขียวคงเป็นเพียงประวัติศาสตร์ความทรงจำ
ของผู้คนที่ใช้เส้นทางสายนี้ในอดีต

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประกาศคำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์มนตรี พงษ์นิลที่ให้ความอนุเคราะห์ในการแนะนำในการศึกษารั้วนี้ คุณลุงศรีนวล อดีตคนขับรถเมล์เขียว คุณป้าแดง กระเป๋ารถเมล์เขียว คุณลุงคำคูดี ขายควัว คุณลุงวัต ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำบทความสารคดีเรื่องเส้นทางรถเมล์เขียวกับการเปลี่ยนแปลงเมือง

รายการอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2557). ยุทธศาสตร์ กรมการขนส่งทางบก. วันที่สืบค้นข้อมูล 25 มีนาคม 2561 เข้าถึงได้จาก [http:// www.dlt.go.th/](http://www.dlt.go.th/).
- ขวัญ สงวนเสริมศรี. (2556). วิถีชุมชนคนแม่กา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา. ปีที่(เล่มที่), 54-63.
- บริษัท ไทยพัฒนกิจขนส่งจำกัด. (มปป.). ความเป็นมาของบริษัท. วันที่สืบค้นข้อมูล 10 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก <https://www.greenbusthailand.com/website/aboutus/company-history>
- ประชด ไกรเนตร. (2541). การขนส่ง. วันที่สืบค้นข้อมูล 5 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก http://www.widisuacth.blogspot.com/2011/11/blog-post_28.html
- แผนยุทธศาสตร์ กระทรวงคมนาคม. (2544-2558). การขนส่งของประเทศไทย. วันที่สืบค้นข้อมูล 25 พฤษภาคม 2561 เข้าถึงได้จาก http://www.mot.go.th/file_upload/2558/Draf_mot_plan2554-2558.pdf
- สุจุม่า ประเทพ. (2557). แนวทางการพัฒนาการให้บริการขนส่งสินค้าของบริษัทสิงห์ท่าเรือพัทลุงขนส่ง. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 2, 7-8.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11. (พ.ศ. 2555 – 2559). วันที่สืบค้นข้อมูล 16 เมษายน 2561 เข้าถึงได้จาก http://www2.oae.go.th/EVA/download/Plan/SummaryPlan11_thai.pdf
- อดุลย์ หะยีสะ. (2554). คุณภาพการให้บริการรถสาธารณะ: กรณีศึกษาการให้บริการรถโดยสารประจำทาง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขล, 1-2.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การสัมภาษณ์

นาย ศรีนวล อาชีพ อดีตข้าราชการเมล์เขียว สัมภาษณ์ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2561

นายคำ คูดี อาชีพ ข้าราชการเมล์เขียว สัมภาษณ์ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2561

นาง แดง อาชีพ ระเบียบราชการเมล์ สัมภาษณ์ วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2561

นายวัต แนะนำการหาข้อมูลและเล่าประวัติการก่อตั้งขนส่งพะเยา สัมภาษณ์ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.
2561

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

The Public Participation in Buengraman Retarding Basin Project, Bangrakam district, Phitsanulok Province

กฤติมา อินทะกุล (Krittima Intagoon)

วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก” มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณนำและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการนำรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในพื้นที่ศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและจากข้อมูลศึกษาภาคสนาม รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการรับรู้และด้านพฤติกรรมของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการได้รับรู้ข้อมูลหรือบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนาโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ คือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมที่สะท้อนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อพิจารณาสาเหตุและวัตถุประสงค์ของการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทศบาลตำบลบึงระมาณ ที่มีขั้นตอนการเปิดการจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารและดำเนินงานโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ซึ่งให้ประชาชนผู้ในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการรับรู้ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีระดับการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับความสำคัญของโครงการแก้มลิงบึงระมาณต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ โดยการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ มีผลสัมพันธ์ในการรับรู้ในการมีส่วนร่วมในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ต่อการใช้ประโยชน์กับแหล่งน้ำธรรมชาติ และความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ซึ่งจะพิจารณาได้จากระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด มีอาชีพเป็นเกษตรกร/ชาวนา/ชาวไร่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม และปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีผลสัมพันธ์ในด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ซึ่งพิจารณาได้จากระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จะเห็นได้ว่าประชาชนดั้งเดิมหรือชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาอย่างยาวนานจะเป็นผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรน้ำและระบบนิเวศน์ในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, โครงการแก้มลิง, การจัดการทรัพยากรน้ำ

Abstract

The study on: “The Public Participation in Buengraman Retarding Basin Project, Bangrakam district, Phitsanulok Province” aimed 1) to study the factors that affect the success of the participation of public participation in Retarding Basin Project, Bangrakam district, Phitsanulok Province. 2) to study the development and promotion of public participation in sustainable Buengraman Retarding Basin Project, Bangrakam district, Phitsanulok Province. This study used the Mixed Methods Research by applying in-depth interview in the said area of study. In addition, the researchers collected data from research papers and field studies. Including related research papers with relevant groups.

The study found of factors that affect the success of the participation of Public Participation in Buengraman retarding basin project a factor in behavior that reflects the level of involvement of the people in the area. Situated on a large scale considering the revenue side

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Average maximum participation in meetings to determine the cause and the purpose of creating a Buengraman retarding basin project. This is consistent with the guidelines for the operation of government agencies involved. Buengraman Subdistrict Municipality procedure to open the meeting to receive information and discuss with management guidance and implementation Buengraman retarding basin project projects. The people in the area involved is a minor factor in the understanding of the involvement of the public. The level of knowledge and understanding about the importance of Buengraman retarding basin project the livelihoods of local people. This is consistent with Demographic factors by analyzing the relationship of the factors career. Effect relationship in the field of cognitive involvement in the Buengraman retarding basin project. To exploit the natural water resources and vital to the livelihoods of the people in area. This will be determined by the highest average. Is a career of agriculturist / gardener / farmer. And factors affecting the length of time living in the community. Effect relationship in the behavior of the people involved in the Buengraman retarding basin project. Considering that the average level of the respondents. A period of living in the community, from 5 years old will be seen that the original residents living in the area for so long as those involved in the preservation of water resources and ecosystems in the Buengraman retarding basin project.

Keywords: Public Participation, Retarding Basin Project, Water Resources Management

บทนำ

การวางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำที่เหมาะสมถูกต้องและเพื่อการจัดการแหล่งน้ำ ตามภูมิภาคต่างๆให้มืออย่างเพียงพอกับความต้องการ เป็นสิ่งที่รัฐบาลควรสนับสนุนและเร่งรัดดำเนินการโดยให้สอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ น้ำจึงเป็นทรัพยากรธรรมชาติของคนไทย ที่ต้องมีการบริหารจัดการทั้งปริมาณและคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และชุมชนในลุ่มน้ำ ควรต้องร่วมกัน ทบทวนและปรับปรุงกระบวนการจัดการน้ำบางส่วนให้มีความเหมาะสมกับกาลปัจจุบันด้วย แนวคิดของนโยบายที่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเป็นจริง และสามารถปฏิบัติได้โดยอาศัยข้อมูล ความ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รอบรู้ และสติปัญญาของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่เข้าใจในรากเหง้าแห่งปัญหา ซึ่งการจัดการน้ำในปัจจุบันควรมีกกลไกสำคัญได้แก่ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการทำงานแบบร่วมด้วยช่วยกันคิด ช่วยกันหารูปแบบและวิธีดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ แบบบูรณาการในทุกมิติเสมอ จึงจะบังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน โดยไม่เกิดความขัดแย้งในสังคม (ปราโมทย์ ไม้กัณฑ์, 2014)

เขตพื้นที่ “บึงระมาณ” เป็นบึงขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 3,062 ไร่ 1 งาน ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลปลักแรด อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ห่างจากตัวอำเภอบางระกำไปทางทิศใต้ ระยะทาง 8 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดพิษณุโลก ระยะทาง 25 กิโลเมตร มีเส้นทางคมนาคมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1281 ผ่าน อาณาเขตทางทิศเหนือ จดตำบลบางระกำ ทิศใต้จดตำบลพันเสา ทิศตะวันออกจดตำบลวังอิทก ทิศตะวันตกจดตำบลบึงกอกจุดเด่นของพื้นที่โดยทั่วไปโดยรอบบึงระมาณ มีความหลากหลายทางกายภาพ มีทั้งพื้นที่ลุ่ม สามารถประกอบอาชีพการเกษตร และสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ มีความสะดวกต่อการคมนาคมและการเดินทาง มีแก้มลิงขนาดใหญ่สำหรับกักเก็บน้ำ สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคตได้ โครงการแก้มลิงบึงระมาณอยู่ในพื้นที่ตำบลปลักแรด และอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบึงระมาณ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลปลักแรดและเทศบาลตำบลบึงระมาณ แต่เดิมสภาพของบึงระมาณเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเดิมเป็นแหล่งประกอบอาชีพและทำมาหากินเพื่อการเลี้ยงชีพของประชาชนในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ บริเวณ พื้นที่ปกคลุมไปด้วยหญ้าระมาณ ซึ่งเป็นหญ้าชนิดหนึ่งที่เป็นอาหารของสัตว์เลี้ยงได้แก่ วัว ควาย เป็นต้น บริเวณแหล่งน้ำกลางบึงจะมีบัวหลวงขึ้นอยู่เต็มพื้นที่ แต่เมื่อสภาพของบึงระมาณเปลี่ยนไป โดยมีสภาพตื้นเขิน ไม่สามารถรองรับน้ำในฤดูน้ำหลากได้และไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2554 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากของอำเภอบางระกำ โดยกำหนดเป็นโครงการบางระกำโมเดล และได้นำพื้นที่บึงระมาณไว้ในโครงการบางระกำโมเดลด้วย เนื่องจากประชาชนประสบกับปัญหาภัยแล้งและปัญหาอุทกภัยประจำปี เกิดความเสียหายแก่พื้นที่การเกษตร ประกอบกับ ปัญหาประชาชนบุกรุก เข้ามาใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้โครงการชลประทานพิษณุโลก ดำเนินการขุดลอกบึงระมาณ ซึ่งได้ดำเนินการขุดลอกพื้นที่บึงเป็นแหล่งกักเก็บน้ำบนเนื้อที่ประมาณ 1,710 ไร่ ความลึกเฉลี่ย 3.50 เมตร พร้อมทั้งขุดลอกคลองรับ-ระบายน้ำและสร้างประตูเปิด-ปิดน้ำ หลัง ดำเนินการแล้วเสร็จได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มอบหมายให้เทศบาลบึงระมาณ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลบำรุงและพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด ส่งผลให้สภาพปัจจุบันของบึงระมาณเป็นแหล่งกักเก็บน้ำสามารถบรรเทาปัญหาอุทกภัยในช่วงฤดูน้ำหลากและเป็นทุ่งหนองน้ำช่วยแก้ไขปัญหาคความแห้งแล้งได้ในระดับหนึ่ง

โครงการแก้มลิงบึงระมาณ เป็นโครงการอยู่ในโครงการบางระกำโมเดล และเป็นโครงการตามแนวพระราชดำริ ซึ่งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำยม เป็นบึงสาธารณะพื้นที่ประมาณ 4,000 ไร่ ในฤดูฝนจะเป็นพื้นที่ที่ถูกรน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี และฤดูแล้งน้ำในบึงจะแห้งเนื่องจากมีสภาพดินหินและมีวัชพืชขึ้น ซึ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการขุดลอก เพื่อใช้เป็นแก้มลิงและใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับในช่วงฤดูแล้ง วัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มพื้นที่รองรับน้ำ เป็นแก้มลิงในช่วงฤดูฝนได้ประมาณ 16.600 ล้านลูกบาศก์เมตร ช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่อำเภอบางระกำ และใช้เป็นแหล่งเก็บน้ำสำหรับฤดูแล้งทั้งเพื่อการอุปโภค-บริโภคและเพื่อการเกษตร ประมาณ 18,000 ไร่ ราษฎรจำนวน 1,000ครัวเรือน (โสภิญญา เกิดสกุล, 2555) ซึ่งอยู่ภายใต้ความร่วมมือจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ในการดำเนินโครงการต้องอาศัยกระบวนการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่เขตตำบลปลักแรด ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ภายใต้การดูแลร่วมกันของเทศบาลตำบลบึงระมาณและเทศบาลตำบลปลักแรด เพราะการดำเนินโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ในช่วงแรกได้มีชาวบ้านบางส่วนที่อ้างสิทธิ์ในการถือครองที่ดินในการทำกินและอยู่อาศัยได้ทำเรื่องยื่นฟ้องร้องต่อศาลปกครองให้ยับยั้งการก่อสร้างโครงการดังกล่าว และถึงแม้ศาลได้มีการยกฟ้อง และโครงการสามารถดำเนินการต่อได้ แต่การดูแลและเยียวยาชาวบ้านนั้นเป็นภารกิจที่ท้องถิ่นไม่สามารถละเลยได้ และต้องเสริมสร้างให้เกิดภาวะแห่งการมีส่วนร่วมในทุกระดับของการตัดสินใจจากภาคประชาชนด้วยกระบวนการรูปแบบต่างๆ

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนแก้ไขสภาพปัญหาดังกล่าวได้นั้นต้องอาศัยกระบวนการสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังร่วมกันภายในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ผ่านการให้ความรู้ความเข้าใจถึงการปรับวิถีชีวิตตามแนวทางของโครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริ เพื่อสร้างความรักและหวงแหนแหล่งทรัพยากรธรรมชาติสาธารณะของชุมชน และการเปิดพื้นที่ให้ภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจร่วมกันโดยการทำประชาคมในทุกระดับ ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการดังกล่าว จึงทำให้เกิดประเด็นในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการดำเนินโครงการแก้มลิงบึงระมาณ และปัจจัยในการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

บทความฉบับเต็ม

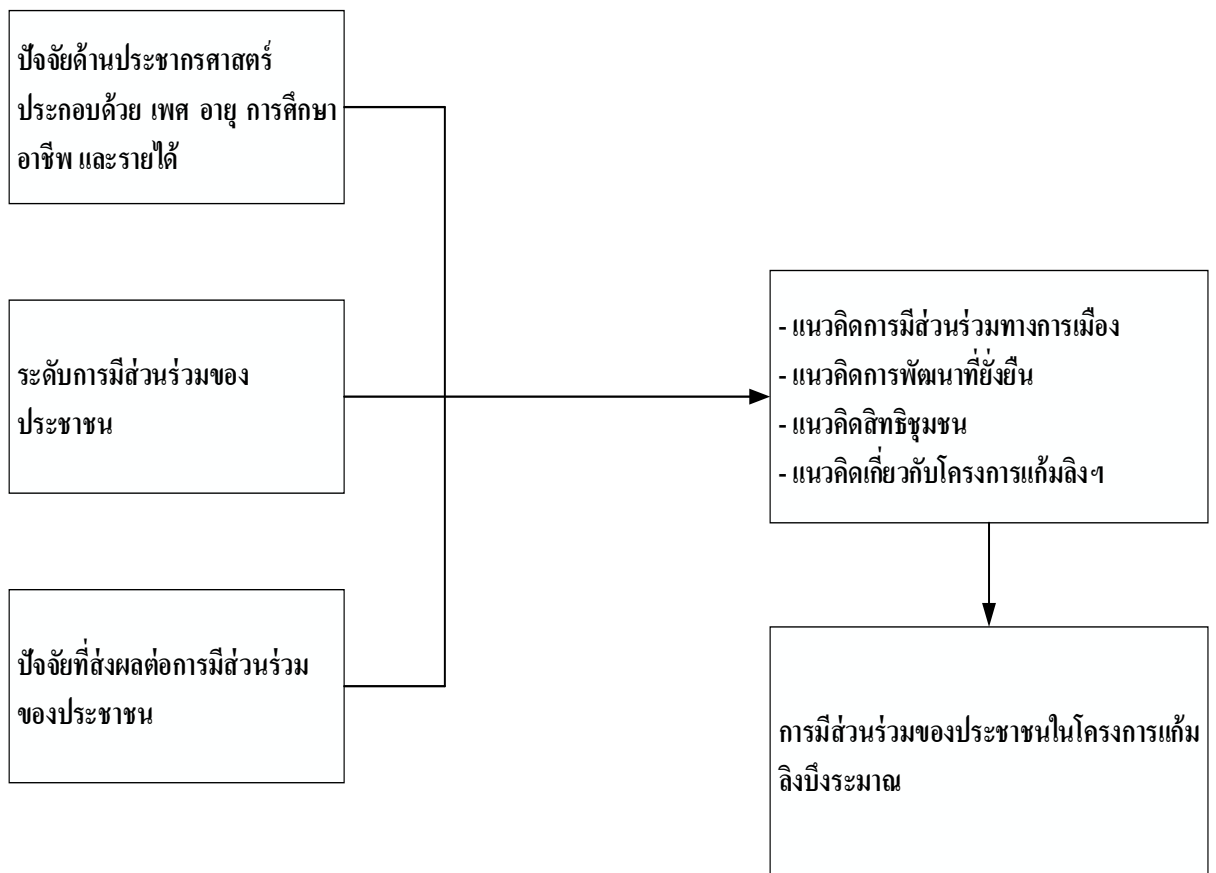
โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โครงการแก้มลิงบึงระมาณ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการรองรับ โครงการขนาดใหญ่และพัฒนา
ศักยภาพในด้านต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน โครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบาง
ระกำ จังหวัดพิจิตร โลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิจิตร โลก

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บททวนวรรณกรรม (แนวคิด ทฤษฎี)

งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ใช้แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมาและรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐ โดยที่คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมมีจำนวนมากแต่ก็ไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในแง่การเมืองการปกครองที่เห็นว่า การเข้ามามีมีส่วนร่วมของชาวชนบท เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังอาจเป็นการปูพื้นฐานมั่นคงสำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในบั้นปลาย และได้กล่าวถึง จุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่องราวๆ ไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้ จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้านการมีส่วนร่วมยังอธิบายได้ในหลายมิติ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551) ทั้งในแง่ของมิติความลึกทั้งในเชิงกว้างไว้หลายประเด็น ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2) การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัว เพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3) ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าในอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5) การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิ และหน้าที่ ที่จะเข้าร่วมในการ แก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การระดมทรัพยากร ท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจน ความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7) การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุม ทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะ ดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้ เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อประชาชนต่อการคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือ นโยบายรัฐและมีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน (Creighton, วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, หน้า 19) การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการเปิดกว้างในความคิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่ง ในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน เจื้อนใจพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ประการ คือ

1) มีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับให้เข้าร่วม เพราะจะไม่ใช้การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2) มีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียม กับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3) มีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อน เกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมายการมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้มิเช่นนั้นต้องเสริมสร้างความสามารถ ของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้ ส่วนองค์ประกอบมี 3 ด้าน คือ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

1) มีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมี วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดูว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2) มีกิจกรรมเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและ ลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3) มีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

ทั้งนี้ มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนผู้สนใจอีกด้วยโดยแท้จริงนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุก ๆ ประเด็น ดังนั้น จึงมีแนวทางทั่วไป บางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (วันชัย วัฒนศัพท์, ผู้แปล, 2543, น.43-45)

1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ

2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น

3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม

4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว

5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อการตัดสินใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมทางสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจ และประเด็นในการพิจารณา แต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าประชาชนต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาพ และ ความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ต้องมีกิจกรรม เป้าหมายและต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) จึงเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของ ชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การควบคุมโดยตรงจากประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึง เป็นกระบวนการซึ่งประชาชน
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาส แสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อ ชีวิตความ
เป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนด
นโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ (วันชัย วัฒนศัพท์ ,ผู้แปล, 2543,หน้า 25-28)

2. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

2.1 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การแสวงหาระบบเศรษฐกิจสังคมที่มีศักยภาพสูงพอที่จะ
ปรับปรุง รวมทั้งรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตให้ดำรงอยู่อย่างยาวนาน ได้ ซึ่งการ
พัฒนาสามารถที่จะพิทักษ์รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของวันนี้ให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนยาวนาน
ไปถึงอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลังโดยไม่ละเลยชีวิตความเป็นอยู่ของคนรุ่น
ปัจจุบันด้วย โดยการกระทำหรือการตัดสินใจทางนโยบายใดๆ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2543)

สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กล่าวได้ว่า ในช่วงทศวรรษที่ 1960
วิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อมโลกเริ่มปรากฏเห็นชัดมากขึ้น การเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมในโลก
อุตสาหกรรมจึงได้อุบัติขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นับเป็นครั้งแรกที่ผู้คนเริ่มมีความตื่นตัวอย่าง
กว้างขวางเกี่ยวกับ “ขีดจำกัดทางนิเวศ” ท่ามกลางการเคลื่อนไหวนี้แนวคิดทางด้านการอนุรักษ์
ธรรมชาติได้รับการสนใจมากที่สุด จุดมุ่งหมายหลักในแนวคิดนี้ต้องการที่จะปรับปรุง
ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอวิธีการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการใช้
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างระมัดระวัง ซึ่งโลกเรามียุทธศาสตร์การอนุรักษ์โลกอย่างเป็นระบบ ทำให้
สามารถมองเห็นแนวคิดแบบอนุรักษ์อย่างชัดเจน มุ่งไปที่เป้าหมาย 3 ข้อ คือ

1. การพิทักษ์รักษาระบบนิเวศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีพของมนุษย์
2. การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
3. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนยาวนาน

2.2 การพัฒนาที่ยั่งยืน: การพัฒนายุคโลกาภิวัตน์

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกลไกการตลาด
ก่อให้เกิดการเติบโต การผลิต การบริโภคที่เป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิตมนุษย์ สัตว์และพืช
พรรณ ดังนั้น การที่มนุษย์ยังคงใช้แนวทางพัฒนาแบบเก่าซึ่งไม่คำนึงถึงข้อจำกัดในการพัฒนา อัน
หมายถึง ข้อจำกัดด้านสภาพ ความสามารถที่จะรองรับการบริโภค และการใช้ประโยชน์จากโลก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างที่จะนำมาบริโภค และใช้ประโยชน์หมดลง อีกไม่นานทุกชีวิตบนโลกจะต้อง
จบสิ้น เพราะมนุษย์จะไม่สามารถอาศัยอยู่บนโลกได้อีกต่อไป การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดเพื่อ
ป้องกันมิให้โลกต้องเดินไปสู่จุดจบ

3. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริ

ในการจัดการกับปัญหาน้ำท่วม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้
พระราชทานพระราชดำริให้ใช้ระบบการบริหารจัดการน้ำท่วมด้วยวิธีการที่เรียกว่า “แก้มลิง” ซึ่ง
เป็นวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติดั้งเดิมของกรุงเทพฯ ที่เป็นพื้นที่ลุ่มรับน้ำตาม
ธรรมชาติ โดยมีพระราชดำริให้จัดหาพื้นที่ลุ่ม บึง สระ เป็นที่รองรับน้ำเมื่อฝนตกหนักให้น้ำน้ำเข้า
มาเก็บกักไว้ ในแก้มลิงเป็นการชั่วคราว เมื่อน้ำในคลองมีสภาพปกติ จึงระบายน้ำออกจากแก้มลิง
โดยการไหลตามแรงโน้มถ่วงของโลก เป็นการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้และยัง
สามารถใช้อุปโภค บริโภคในฤดูแล้งได้ด้วย

โครงการพระราชดำริ “แก้มลิง” เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมท้นนี้ ทรงใช้พระประสบการณ์
เปรียบเทียบ “ลิง” ที่กินกล้วยเก็บไว้ในกระพุ้งแก้มก่อนจะกลืนลงย่อยเป็นอาหาร โครงการแก้มลิง
ซึ่งเป็นเสมือนสถานที่เก็บกักน้ำชั่วคราว รอให้ระดับน้ำในคลองระบายน้ำพร่องลงแล้วจึง
ระบายปล่อยน้ำออกมา

ดังพระราชดำรัสในเรื่องของแก้มลิง ที่ได้พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระ
ชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2538 ความตอนหนึ่งว่า

“...ตามปกติเวลาเราให้กล้วยกับลิง ลิงจะเคี้ยวแล้วเก็บไว้ในแก้มลิง... เขาเคี้ยวแล้วเอาไป
เก็บในแก้มน้ำท่วมลงมา ถ้าไม่ทำ “โครงการแก้มลิง” น้ำท่วมนี้จะเปรอะไปหมด อย่างที่เปรอะปีนี้
เปรอะไปทั่วภาคกลาง จะต้องทำ “แก้มลิง” เพื่อที่จะเอาน้ำนี้ไปเก็บไว้...”

พระราชดำรัสในเรื่องของแก้มลิง ที่ได้พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5
ธันวาคม 2548 ความตอนหนึ่งว่า

“...เช่นเดียวกับแก้มลิง แก้มลิงเมื่อครั้งก่อน พูดถึงแก้มลิงคนก็หัวเราะ เดียวนี้ไม่หัวเราะ
แล้ว เพราะว่าลิงต้องมีแก้ม ถ้าลิงไม่มีแก้มเขาอยู่ไม่ได้ คนเราต้องมีแก้ม แต่แก้มคนเป็นแก้มลิงได้
คือ ต้องระวังรักษา อะไรที่กล้วยเข้าไปเก็บไว้ได้ เป็นการประหยัด จะพูดอะไรก็เก็บไว้ในแก้ม เก็บ
ไว้ในแก้มก็ได้ ก็ประหยัด แก้มลิงเป็นการประหยัด...”

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

วิธีการของโครงการแก้มลิง คือ ดำเนินการระบายน้ำออกจากพื้นที่ตอนบนให้ไหลลงคลองพักน้ำขนาดใหญ่ ที่บริเวณชายทะเล เมื่อระดับน้ำทะเลลดต่ำกว่าน้ำในคลอง ก็ทำการระบายน้ำจากคลองดังกล่าวโดยใช้หลักการทฤษฎีแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity Flow) ตามธรรมชาติสูบน้ำออกจากคลองที่ทำหน้าที่ “แก้มลิง” นี้เพื่อจะได้ทำให้น้ำตอนบนค่อยๆ ไหลมาเองตลอดเวลาส่งผลให้ปริมาณน้ำท่วมพื้นที่ลต่น้อยลงเมื่อระดับน้ำทะเลสูงกว่าระดับน้ำในคลอง ให้ทำการปิดประตูระบายน้ำ โดยยึดหลักน้ำไหลลงทางเดียว (One Way Flow)

ปัจจุบัน มีโครงการแก้มลิงในหลายพื้นที่ อาทิ โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันออก รับน้ำจากจังหวัดสระบุรี อุทัย ปทุมธานี นนทบุรี และกรุงเทพฯ ผ่านคลองธรรมชาติแนวเหนือหรือใต้ก่อนระบายออกสู่อ่าวไทยบริเวณจังหวัดสมุทรปราการ ขณะที่ โครงการแก้มลิงฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา รับน้ำตั้งแต่จังหวัดอ่างทอง อุทัย ปทุมธานี นครปฐม กรุงเทพฯ แล้วระบายลงสู่ทะเลด้านจังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

ประเภทและขนาดของโครงการแก้มลิงนั้นมี 3 ประเภท ได้แก่

ประเภทแรก แก้มลิงขนาดใหญ่ คือสระน้ำหรือบึงขนาดใหญ่ ที่รวบรวมน้ำฝนจากพื้นที่บริเวณนั้น ๆ โดยจะเก็บกักน้ำไว้เป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะระบายลงสู่ลำน้ำ การจัดสร้างพื้นที่ชะลอน้ำ หรือพื้นที่เก็บกักน้ำจะมีหลายประเภท อาทิ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย ทูงเกษตรกรรม เป็นต้น ลักษณะสิ่งก่อสร้างเหล่านี้ มักมีวัตถุประสงค์อื่นประกอบด้วย อาทิ เพื่อการชลประทาน หรือเพื่อการประมง เป็นต้น

ประเภทที่สอง แก้มลิงขนาดกลาง เป็นพื้นที่ชะลอน้ำที่มีขนาดเล็กกว่า ได้มีการก่อสร้างในระดับลุ่มน้ำ ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ธรรมชาติ เช่น หนอง บึง คลอง เป็นต้น

ประเภทที่สาม แก้มลิงขนาดเล็ก คือ แก้มลิงที่มีขนาดเล็กกว่าอาจเป็นพื้นที่สาธารณะ สนามเด็กเล่น ลานจอดรถ หรือสนามในบ้าน ซึ่งต่อเข้ากับระบบระบายน้ำหรือคลอง

ความจำเป็นในการดำเนินโครงการแก้มลิงนั้น เนื่องจาก

ประการแรก มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากลักษณะธรรมชาติ มาเป็นพื้นที่พัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ของกรุงเทพฯ ทำให้ปริมาณและอัตราการไหลสูงสุดของน้ำผิวดินในพื้นที่เพิ่มขึ้น

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประการที่สอง ปริมาตรและอัตราการไหลของน้ำผิวดินที่เพิ่มขึ้นของพื้นที่ที่บ้น้ำ จึงก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในที่ต่ำเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นจึงขยายตัวเพิ่มขึ้น ไปทางด้านเหนือ

ประการที่สาม ขนาดของคลองและความจุเก็บกักทางระบายน้ำมีขนาดเล็กกว่าความสามารถในการรองรับปริมาณและอัตราการไหลสูงสุดของน้ำผิวดินที่เพิ่มขึ้นเพราะการรูก่อคลอง (สุทิน ลีปิยะชาติ, 2559)

วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณนำและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการนำรูปแบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในพื้นที่ศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและจากข้อมูลศึกษาภาคสนาม รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ประยุกต์ใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงระมาณ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) เพื่อสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชากรในเขตพื้นที่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก รวมจำนวนทั้งสิ้น 4,314 คน 10 หมู่บ้าน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n= ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N= ขนาดของประชากร

e= ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

ถ้ากำหนดระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5 % จะใช้ค่า 0.05

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จากการสำรวจผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแจกแบบสอบถามทั้ง 10 หมู่ ตามความสะดวก และเพื่อให้ข้อมูลเกิดความเที่ยงตรงมากที่สุดจึงเลือกแจกแบบสอบถามโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ คำนวณในทุกหมู่ของพื้นที่เทศบาลตำบลบึงระมาณ โดยทำการสำรวจประชากรโดยรวม 4,314 คน โดยมีวิธีการคำนวณการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่

$$n = \frac{4,314}{1 + (4,314 \times 0.05^2)}$$
$$n = 366$$

ดังนั้นผู้วิจัยต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบึงระมาณ จำนวน 366 คน และทำการกำหนดสัดส่วน จำแนกตามรายชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เทศบาลตำบลบึงระมาณ จำนวน 366 คน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากรจริง	การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านปลักแรด	85	$(85 \times 366) / 4314$	7
2	บ้านดงโคกขาม	490	$(490 \times 366) / 4314$	42
3	บ้านปลักแรด	194	$(194 \times 366) / 4314$	16
4	บ้านหนองแวม	869	$(869 \times 366) / 4314$	74
5	บ้านปลักแรด	38	$(38 \times 366) / 4314$	3
6	บ้านเหล่ามือสี่	688	$(688 \times 366) / 4314$	58
7	บ้านเหล่าโพธิ์	654	$(654 \times 366) / 4314$	55
8	บ้านทุ่งชา	318	$(318 \times 366) / 4314$	27
9	บ้านหนองมะปราง	328	$(328 \times 366) / 4314$	28
10	บ้านตะเกาทองเฉลิมพระเกียรติ	650	$(650 \times 366) / 4314$	55
	รวม	4314		366

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ผลการศึกษา

1. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบึงระมาณ 2) ผู้นำชุมชนในพื้นที่ 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 4) ประชาชนในพื้นที่ตำบลบึงระมาณ ร่วมกับการวิจัยภาคสนามด้วยการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) และการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบการพรรณนาตามลำดับ โดยสรุปผลการวิจัยเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

ส่วนที่ 2 ประเด็นการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

ส่วนที่ 3 ประเด็นประเด็นด้านการบริหาร โครงการแก้มลิงบึงระมาณ

ส่วนที่ 4 ประเด็นด้านการรับรู้ข้อมูลโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

ส่วนที่ 5 ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

2. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำเสนอเป็นข้อสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจากแหล่งน้ำตามธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยที่เชื่อมโยงกับแนวทางในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยใช้โครงการแก้มลิงบึงระมาณเป็นฐานในการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลบึงระมาณอย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยเทศบาลตำบลบึงระมาณจะต้องเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่โครงการแก้มลิงบึงระมาณและสภาพของชุมชนโดยรอบให้เป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืนรวมถึงการจัดกิจกรรมและส่งเสริมกิจกรรมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันกำหนดวิธีการบริหารจัดการและให้ความสำคัญกับการฟื้นฟู อนุรักษ์ ในการจัดการระบบนิเวศและทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณให้มีความอุดมสมบูรณ์และคงอยู่ในชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งด้านสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การวางนโยบาย และแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น โดยร่วมกันเสนอความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จะได้สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการ โครงการแก้มลิงบึงระมาณให้พร้อมต่อการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงกีฬาด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ และในด้านบุคลากรในพื้นที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะการปรับภูมิทัศน์และการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การวางแผนการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น การพัฒนาโดยการเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้นจึงก่อให้เกิดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณให้พัฒนาไปสู่การพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงกีฬาได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนในลักษณะเครือข่ายเพื่อกำหนดนโยบายรวมถึงการนำไปปฏิบัติที่มีลักษณะร่วมศูนย์อำนาจโดยต้องกระจายอำนาจไปสู่ชุมชน

2. ปรับปรุงกฎกติกาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ โครงการแก้มลิงบึงระมาณ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงกีฬาโดยการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นฐาน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้คนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ได้

3. พัฒนารูปแบบการวางแผนร่วมกันเพื่อป้องกันเสี่ยงในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ เพราะทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณเป็นการกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ ดังนั้น หากจะพัฒนาให้เป็นแหล่งการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ควรจะต้องรักษาระดับของทรัพยากรน้ำและระบบนิเวศให้มีความอุดมสมบูรณ์พร้อมต่อการรองรับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่

4. พัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ ให้สามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ถ่ายทอดภูมิปัญญาและประสบการณ์ในพื้นที่ชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาโครงการแก้มลิงบึงระมาณให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นจุดสนใจแก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

1. อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ความถี่ (Frequency) ค่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F – test: One – way Analysis of Variance)

1) ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยด้านเพศพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54 % ปัจจัยด้านอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41 - 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.5% ปัจจัยด้านระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาดำรงปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 94.3 % ปัจจัยในด้านอาชีพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม/ชาวสวน/ชาวไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.5% ปัจจัยในด้านรายได้ต่อเดือนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีรายได้ตั้งแต่ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.5% และด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 97.5%

2) ระดับการรับรู้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

ในด้านการรับรู้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากทั้งหมดโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ คือ การให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิตของโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย 4.18) ลำดับต่อมา คือ การรับรู้ถึงโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย 4.13) ลำดับถัดไป คือ โครงการแก้มลิงบึงระมาณมีความสำคัญต่อวิถีชีวิต (ค่าเฉลี่ย 4.05) การทราบถึงประโยชน์และผลกระทบของโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย 3.945) การทราบถึงความสำคัญหรือความจำเป็นในการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย 3.645) ลำดับสุดท้าย คือ การทราบข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย 3.60)

3) ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

ในด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย =3.92) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทั้งหมดโดยเรียงจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อพิจารณาสาเหตุและวัตถุประสงค์ของการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย = 4.18) ท่านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย = 4.13) ท่านมี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนร่วมในการเลือกแนวทางหรือพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณในพื้นที่
ร่วมกับเจ้าหน้าที่ทางราชการ หรือคณะกรรมการชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 4.05) ท่านเข้าร่วมการทำ
ประชาคมในการก่อสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณ ในพื้นที่ฯ (ค่าเฉลี่ย = 3.945) ท่านมีส่วนร่วม
ในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณในพื้นที่ฯ (ค่าเฉลี่ย = 3.645)
และท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ (ค่าเฉลี่ย = 3.595)
ตามลำดับ

4) ระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้ม
ลิง
บึงระมาณ

- เพศ ระดับความสัมพันธ์กันระหว่างเพศกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนฯ ทางด้านการรับรู้ในของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯและด้านพฤติกรรมกรมการ
มีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯ พบว่า ค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
แสดงว่าระหว่างเพศไม่มีผลความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านการรับรู้ใน และด้านพฤติกรรมกรมการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

- อายุ ระดับความสัมพันธ์กันระหว่างอายุกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนฯ ทางด้านการรับรู้ในของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯ พบว่า การทราบถึง
ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการแก้มลิงบึงระมาณมีผลความสัมพันธ์ในช่วงระดับอายุของประชาชนโดยค่า
ทางสถิติ (Sig = 0.020 < 0.05) นอกเหนือจากประเด็นทางด้านการรับรู้ในอื่นนั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่า
มากกว่า 0.05 และทางด้านพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯ พบว่า การเข้าร่วมทำ
ประชาคมในการก่อสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณของประชาชนในพื้นที่ฯ มีผลความสัมพันธ์
ในช่วงระดับอายุของประชาชนโดยค่า (Sig = 0.020 < 0.05) ซึ่งระดับช่วงอายุที่เข้าร่วมคือ ช่วงอายุ
41-60 ปี โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.020 < 0.05) นอกเหนือจากประเด็นทางด้านพฤติกรรมอื่น ๆ แล้ว
นั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05

- ระดับการศึกษา ระดับความสัมพันธ์ระดับการศึกษากับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมี
ส่วนร่วมของประชาชนฯ ทางด้านการรับรู้ในของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ฯ พบว่า
โครงการแก้มลิงบึงระมาณมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนมีผลความสัมพันธ์ต่อระดับ
การศึกษาโดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.018 < 0.05) นอกเหนือจากประเด็นทางด้านการรับรู้ในอื่นนั้น ไม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05 และทางด้านพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่าการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณมีผลความสัมพัทธ์ต่อระดับการศึกษา โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.04 < 0.05) เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านวุฒิการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี นอกเหนือจากประเด็นทางด้านพฤติกรรมอื่น ๆ แล้วนั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05

- อาชีพ ระดับความสัมพัทธ์ของอาชีพกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ทางด้านความรู้ ความเข้าใจของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่าการทราบถึงประโยชน์และผลกระทบของโครงการแก้มลิงบึงระมาณมีผลความสัมพัทธ์ต่ออาชีพ โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.002 < 0.05) ซึ่งจะเห็นค่าเฉลี่ยได้ว่า อาชีพเกษตรกร/ชาวนา/ชาวไร่ มีผลสัมพัทธ์ต่อใช้ประโยชน์กับแหล่งน้ำธรรมชาติ และความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนในเขตโครงการแก้มลิงบึงระมาณ โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.017 < 0.05) นอกเหนือจากประเด็นทางการรับรู้ในอื่นนั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05 ในส่วนทางด้านพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่าการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณมีผลสัมพัทธ์ต่ออาชีพ โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.041 < 0.05) ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกอาชีพต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดูแลแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จนถึงการใช้การเกษตร ในฤดูกาลต่างๆ นอกเหนือจากประเด็นทางด้านพฤติกรรมอื่น ๆ แล้วนั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05

- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับความสัมพัทธ์กันระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ทางด้านการรับรู้ในของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และด้านพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าระหว่างระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีผลความสัมพัทธ์กับปัจจัยทางด้านการรับรู้ใน และด้านพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ

- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับความสัมพัทธ์กันระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ ทางด้านการรับรู้ในของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลสัมพัทธ์ต่อโครงการแก้มลิงบึงระมาณมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตต่ออาชีพ โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.040 < 0.05) ซึ่งจะสังเกตค่าเฉลี่ยได้ว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัย

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

มานาน นอกเหนือจากประเด็นทางด้านการรับรู้ในอื่นนั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05 และทางด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อพิจารณาสาเหตุและวัตถุประสงค์ของการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณมีผลสัมพันธ์ต่อระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.018 < 0.05) ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนที่อยู่อาศัยเกิน 5 ขึ้นไปนั้นมีส่วนร่วมในการพิจารณาหาวัตถุประสงค์ของการสร้างโครงการแก้มลิงบึงระมาณ และยังส่งผลสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณ โดยค่าทางสถิติ (Sig = 0.037 < 0.05) นอกเหนือจากประเด็นทางด้านพฤติกรรมอื่น ๆ แล้วนั้น ไม่พบค่า Sig. มีค่ามากกว่า 0.05

2. ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรเพิ่มศักยภาพการกระตุ้นในปัจจัยเชิงบวกที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่จะทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความรวดเร็วและทั่วถึง มากกว่ารูปแบบของเอกสารหนังสือคำสั่งจากทางราชการเท่านั้น และควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการในส่วนนี้อย่างเพียงพอ

2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำในโครงการแก้มลิงบึงระมาณอย่างต่อเนื่อง เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่บึงระมาณมีความสำคัญและประโยชน์อย่างไรต่อในพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ที่อาจเกิดปัญหาการแย่งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำสาธารณะนี้ พร้อมและอภิปรายหาแนวทางป้องกันแก้ไขในระดับหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

3. ควรมีการวางแผนการแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำ เน้นการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยให้ประชาชนโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ใช่เพียงติดตามรับทราบปัญหาและการแก้ไขปัญหา เพียงแค่ประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเท่านั้น แต่ต้องให้มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนจนถึงขั้นติดตามผลและผลสัมฤทธิ์ของการแก้ไขปัญหา

4. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจ เสริมสร้างทัศนคติที่ดี และเกิดความตระหนักในความรับผิดชอบเสียสละเวลาเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่บึงระมาณ โดยเฉพาะทัศนคติด้านมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานที่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เกี่ยวข้องจะต้องชี้ให้เห็นว่า การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาในการ
ทำลายทรัพยากรได้ดีกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมาย

5. ควรสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ประชาชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และมีส่วนร่วม
ในการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองในทุกขั้นตอนของการมี
ส่วนร่วม และเป็นผู้ประสานงานกลางระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและภาคประชาชน ให้
ประชาชนเกิดความเข้าใจและมีความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำใน
พื้นที่ร่วมกัน

รายการอ้างอิง

- เกรตัน, เจมส์ แอล. (2543). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. แปลจาก
A guide book for involving citizens in community decision making. แปลโดย วันชัย
วัฒนศัพท์. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- ปราโมทย์ ไม้กลัด. (2557). *ทางออกการบริหารจัดการน้ำของไทย*. วันที่ค้นข้อมูล 4 เมษายน 2560,
เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/2014/03/water-management-solutions/>
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2543). *ทิศทางใหม่ของการพัฒนา : วิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3
กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. นนทบุรี: สถาบัน
พระปกเกล้า.
- สุทิน ลีปิยะชาติ. (2559). *โครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริ*. วันที่ค้นข้อมูล 4 เมษายน 2560,
เข้าถึงได้จาก <http://welovethaiking.com/blog/โครงการแก้มลิงตามแนวพระราชดำริ/>
- โสภิญญา เกิดสกุล. (2555). *การพัฒนาแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่อำเภอบางระกำ
จังหวัดพิษณุโลก*. สำนักชลประทานที่ 3: ส่วนจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นโยบายปราบปรามคอร์รัปชันของสาธารณรัฐประชาชนจีน The Policy on Anti-corruption of the People's Republic of China

เอกวิทย์ มณีธร (Ekkawit Maneethorn)¹

โชติสา ขาวสนิท (Chotisa Cousnit)²

กานต์ ขาวสนิท (Kant Khaosanit)³

¹รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร., คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Assoc.Prof., Acting Sub Lt., Dr., Faculty of Political Science and Law, Burapha University

²ดร., คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Dr., Faculty of Political Science and Law, Burapha University

³ น.บ.ท., ทนายความอิสระ

³ Thai Barrister at Law, independent lawyer

E-mail: shotianne@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความเป็นมาและลักษณะของนโยบายการปราบปรามการคอร์รัปชันของสาธารณรัฐประชาชนจีน และวิเคราะห์ให้เห็นถึง ด้านบวกและข้อจำกัดของนโยบายดังกล่าว และมีขอบเขตในการศึกษาโดยเน้นที่ภาครัฐในสมัยของประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง

ผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ความเป็นมาและลักษณะของนโยบายการปราบปรามการคอร์รัปชันที่สำคัญนั้นแบ่งกว้างๆ เป็นสองระยะ ได้แก่ สมัยอดีตประธานาธิบดี หู จินเทา และสมัยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ลักษณะของนโยบายคือ การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจากบนลงล่าง อย่างรุนแรง รวดเร็ว เต็มขนาด และกว้างขวางโดยใช้เจ้าหน้าที่จำนวนมากในการดำเนินการ

ส่วนด้านบวกและข้อจำกัดของนโยบายดังกล่าว นั้น สามารถสรุปได้ว่า ในทางบวกนโยบายดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เต็มขนาด และสามารถป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันได้อย่าง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

กว้างขวาง อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดคือ นโยบายดังกล่าวไม่ได้แก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันที่โครงสร้าง
ดังจะเห็นได้จาก ทนายด้านสิทธิ สื่ออิสระ และองค์กรนอกภาครัฐ ไม่ได้รับการปกป้อง และ ในบาง
กรณีถูกโจมตี ดังนั้น นโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันของจีน ขาดการตรวจสอบจากภาคส่วนอื่นๆ
ของสังคม อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: นโยบายการต่อต้านคอร์รัปชัน, สาธารณรัฐประชาชนจีน

Abstract

The purpose of this article is to study the history and characteristics of the anti-corruption policy of the People's Republic of China and analyze the positive aspects and limitations of such policy. The scope of the study focuses on the government sector during the reign of President Xi Jinping

The research results are as follows.

The history and main characteristics of the anti-corruption policy are broadly divided into two phases: the former President Hu Jintao and the President Xi Jinping. The policy of preventing and suppressing corruption is top-down setting, severe, fast, decisive and extensive by using a large number of officers in the operation.

The positive aspects and limitations of such policy can be analyzed as follows. In a positive way, the policy proceeds quickly, decisively, and can prevent and suppress corruption extensively. However, the limitation is that such policy does not solve at the structure level of the corruption problem. As can be seen from the fact that rights lawyers, independent media and non-government organizations are not protected and attacked in some cases. Therefore, the anti-corruption policy of China lacks the clear examination from other sectors of society.

Keywords: Policy on Anti-corruption, The People's Republic of China

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

บทนำ

นโยบายต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชันของจีนนั้นได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนเป็นอย่างมาก และได้รับความสนใจจากสื่อต่างประเทศอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการกวาดล้างข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนมาก อีกทั้งรัฐยังกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงโดยมีโทษระดับสูงสุดคือ การประหารชีวิต และมีการทำข่าวอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวจนมีผลเป็นการป้องปรามปัญหาได้อย่างดี บทความนี้เป็นการวิจัยเอกสารซึ่ง จำกัดขอบเขตการศึกษาอยู่ที่นโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันของข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาให้คำจำกัดความ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ว่าหมายถึงบุคลากรที่ทำหน้าที่บริการสาธารณะในหน่วยงานภาครัฐ ดังต่อไปนี้: บุคลากรที่มีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะใน บริษัท ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ สถาบัน และองค์กรของประชาชน บุคลากรที่ได้รับมอบหมายจากบริษัท รัฐวิสาหกิจ และสถาบันของรัฐ ให้ทำงานให้กับ บริษัท ที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจ สถาบัน และองค์กรทางสังคมโดย บริษัท รัฐวิสาหกิจและสถาบันต่างๆ และบุคลากรทำงานอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะตามกฎหมาย (Teh, K and Kwok, P. , 2018) อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวไม่ได้แก้ไขรากฐานของปัญหาในระดับโครงสร้าง อีกทั้งการเน้นการตรวจสอบและปราบปรามการคอร์รัปชันอย่างกว้างขวางและรุนแรงนั้นยังมีผลในทางการรวมศูนย์อำนาจของประธานาธิบดี จิ้นผิง ให้มากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายตน แต่เป็นภัยคุกคามต่อสิทธิมนุษยชน

ความเป็นมาของนโยบายปราบปรามคอร์รัปชันของจีนก่อนสมัยของประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง

ปัญหาการคอร์รัปชันและการตรวจสอบการคอร์รัปชันในจีนนั้นมีมาช้านาน ดังปรากฏในประมวลกฎหมายแห่งสมัยราชวงศ์ซ่งซึ่งเป็นหลักฐานที่เป็นกฎหมายชิ้นแรกที่มีขึ้นในช่วง ทศวรรษที่ 1700 ครั้นสิ้นสุดการปกครองแบบราชวงศ์ ปัญหาการคอร์รัปชันก็ไม่ได้หมดไป หลังจากที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีนยึดอำนาจในปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลจีนรณรงค์ปราบปรามการทุจริตอยู่หลายครั้ง โดยมุ่งไปที่การทุจริตที่เปิดเผยและเห็นได้ชัด ยุคก่อนปฏิรูปตามลัทธิเหมา(the pre-Mao reform period) ปัญหาการคอร์รัปชันก็มีอยู่อย่างแพร่หลายในหมู่เจ้าหน้าที่ระดับล่างที่ทำงานปฏิบัติการ ส่วนรัฐใช้วิธีการแก้ไขปัญหาในลักษณะแบบเดิมเช่นที่เป็นมา คือ การรวมศูนย์อำนาจการตรวจสอบสั่งการจากบนลงล่าง ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1960 มีการรณรงค์การ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ต่อต้านการคอร์รัปชันครั้งใหญ่ แต่กลับผลักดันให้การคอร์รัปชันเป็นไปอย่างลับๆ โดยส่วนใหญ่แล้วใช้สิ่งของเป็นสินบน เช่น บุหรี่ สุรา และเนื้อสัตว์ ครั้นหลังการปฏิรูปในยุคหลังเหมา (The post-Mao reform period) จีนได้ปฏิรูปเศรษฐกิจให้เป็นแบบตลาดมากขึ้นในปี พ.ศ. 2521 – 2522 ส่งผลให้การคอร์รัปชันรุนแรงมากขึ้นตามไปด้วย เจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับสินบนเพื่อแลกกับการจัดสรรปันส่วนทรัพยากรที่มีค่า เช่น ที่ดิน และเงินลงทุน อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้มาติดต่อด้วย ประกอบกับในช่วงทศวรรษที่ 1960 - 1970 นั้น เกิดวัฒนธรรม guanxi ขึ้นมาเมื่อปัจเจกบุคคลพยายามสร้างความสัมพันธ์กันแบบเป็นส่วนตัวด้วยการมอบของขวัญให้กับข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อช่วยในการร้องขอประโยชน์ให้ได้ผล เช่น การเข้าถึงสินค้าที่หาได้ยาก การได้รับการตอบรับเข้าโรงเรียน การได้ตำแหน่งงาน และการได้รับการเอื้อประโยชน์แบบต่างๆ (W, Andrew., 2012, Online)

ช่วงต้นและกลางศตวรรษที่ 1980 สินค้าหลายอย่างขาดแคลน การทุจริตระดับเล็กๆ น้อยๆ เฟื่องฟูขึ้น มีการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐด้วยสิ่งของเพื่อให้ได้บัตรปันส่วนการซื้อสินค้า ส่วนผู้ประกอบการหรือนักลงทุนที่จะเริ่มทำธุรกิจและต้องการลดหรือหลีกเลี่ยงขั้นตอนอันยุ่งยากล่าช้า และซับซ้อนของระบบราชการ ก็สานสัมพันธ์ส่วนตัวกับข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ และมีการเลิกใช้เงินสดเพื่อติดสินบนมากขึ้น กลางทศวรรษที่ 1980 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยตัดสินใจที่จะยกเลิกมาตรการควบคุมราคาสินค้าและใช้ระบบแบบผสม โดยเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นผู้กำหนดว่า จะขายสินค้าในระบบเศรษฐกิจที่รัฐวางแผน หรือหรือปล่อยให้สินค้านั้นออกไปอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด การที่มีสินค้าขาดแคลนอยู่มาก ทำให้การปล่อยให้สินค้าอยู่ในระบบตลาด จะเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสวงหากำไรอันมิชอบได้เป็นจำนวนมากจากดุลยพินิจนี้ และในช่วงปลายศตวรรษที่ 1980 ได้เกิดคลื่นการทำกำไรจากเหล่าข้าราชการกันขนานใหญ่ (guandao) จนกลายเป็นสาเหตุสำคัญของการประท้วงต่อต้านรัฐบาลจีนในฤดูใบไม้ผลิเมื่อปี พ.ศ. 2532 เมื่อรัฐบาลจีนเผชิญกับปัญหาการคอร์รัปชันที่ส่งผลกระทบต่อความชอบธรรม จึงได้ดำเนินการปราบปรามหลายครั้ง และเน้นนำผู้กระทำผิดที่มีตำแหน่งยิ่งใหญ่และสำคัญ หรือที่เรียกว่า "เสือตัวใหญ่" มาลงโทษและประหารชีวิตผ่านสื่อของรัฐ เพื่อเป็นการแสดงผลงาน อย่างไรก็ตาม การคอร์รัปชันกลับรุนแรงขึ้น และเมื่อกลางศตวรรษที่ 90 จำนวนเจ้าหน้าที่ระดับสูงของจีนที่คอร์รัปชันก็เพิ่มจำนวนมากขึ้น (W, Andrew., 2012, Online)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

การปฏิรูปทางเศรษฐกิจในยุคหลังเหมา (The post-Mao reform period) นั้น เป็นช่วงเวลาที่มีการคอร์รัปชันในจีนมีมากขึ้นอย่างสัมพันธ์กัน โดยการปฏิรูปทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับ การถ่ายโอนสิ่งอันมีค่าขนาดใหญ่จากรัฐสู่ตลาด ในขั้นตอนแรกๆ ของการปฏิรูปมีการถ่ายโอน ภาคการเกษตรไปสู่การผลิตโดยครัวเรือน บังเอิญบุคคลมีแรงคล้อยที่จะตัดสินใจเพื่อให้เพาะปลูกในที่ดินแปลงที่อุดมสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่ปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งที่มีอำนาจดุลยพินิจในการตัดสินใจให้ชาวนาสามารถเข้าถึงปัจจัยนำเข้าที่ภาครัฐอุดหนุน เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และน้ำมันดีเซล เมื่อการปฏิรูปดำเนินไปอย่างเข้มข้นขึ้นในทศวรรษที่ 1990 และรัฐเริ่มให้เช่าที่ดินเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม การพาณิชย์ และอสังหาริมทรัพย์ แล้วเมื่อเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว ภาคเอกชนจึงมีความต้องการระดมแสวงหาเงินทุนที่สามารถให้เอกชนยืม หน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ควบคุมเงินทุน หรือมีกองทุน การแสวงประโยชน์หรือการทำกำไรจากการขายสิทธิในการให้เช่าที่ดินจึงเกิดขึ้นมาก โดยภาครัฐเป็นแหล่งกู้ยืม หรือให้เช่าทรัพย์สินต่างๆ ที่สำคัญจึงเปิดช่องทางให้กับเจ้าหน้าที่รัฐและนักธุรกิจและผู้ประกอบการที่จะกระทำการทุจริตเพื่อผลประโยชน์ของตนได้ (W, Andrew., 2012, Online)

ช่วงการปฏิรูป ยังเป็นช่วงที่มีการขยายการสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น รถไฟ ความเร็วสูง สนามบิน ท่าเรือ อันเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทุจริตเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ปัจจัยอื่นที่เอื้อต่อการคอร์รัปชันคือ ในช่วงของการปฏิวัติวัฒนธรรม สถาบันที่บังคับใช้กฎหมายถูกควบคุมและไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกติเพราะถูกมองว่า เป็นฝ่ายที่ต่อต้านลัทธิเหมา ดังนั้นจึงไม่กล้าปฏิบัติงานหน้าที่ของตนเองหรือไม่ก็ถูกควบคุมโดยฝ่ายทหาร จนเมื่อเข้าสู่ยุคหลังการปฏิรูปตามแนวลัทธิเหมา (The post-Mao reform period) สถาบันเหล่านี้จึงได้รับการฟื้นฟูขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2522 สถาบันเหล่านี้ยังอยู่ในระยะแรกของการฟื้นฟู และในปีเดียวกันนี้เอง ที่ประมวลกฎหมายอาญาระบบแรกของจีนนั้นมีผลบังคับใช้ ซึ่งเป็นกฎหมายสมัยใหม่ที่ต่อต้านการตัดสินใจได้มีขึ้น เป็นครั้งแรก ในยุคสมัยหลังเหมา เมื่อภาคเอกชนเริ่มเติบโต และเจ้าหน้าที่รัฐได้ใช้อำนาจในทางที่ผิดเด่นชัดขึ้น จีนเข้าสู่ยุคการปฏิรูปแต่ก็มี ความสามารถเชิงสถาบันขั้นพื้นฐานมาก ในการต่อสู้กับการคอร์รัปชัน อีกทั้งวัฒนธรรมของการทำธุรกิจกิจการใหม่ที่กำลังเริ่มเกิดขึ้นก็เอื้อต่อการแพร่กระจายของการคอร์รัปชัน โดยวัฒนธรรมนั้นมีลักษณะในแบบที่ธุรกิจที่อยู่ในจุดที่กำลังก่อตั้งขึ้นมาใหม่นิยมไม่เดินตามกฎระเบียบ แต่ใช้วิธีการตัดสินใจ การให้ประโยชน์ การจัดงานเลี้ยงแก่ข้าราชการเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอำนาจ เพื่อให้ธุรกิจของตนก่อตั้งขึ้นและดำเนินไปได้

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

โดยสะดวกและเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตน เช่น เพื่อให้ตนเองได้กำไรมากขึ้น และขจัดอุปสรรคด้านระเบียบการดำเนินการทางราชการอันยุ่งยากซับซ้อน เป็นต้น นี่ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งของการคอร์รัปชัน จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปทางเศรษฐกิจนั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของการคอร์รัปชันให้มีลักษณะเป็นพลวัต กล่าวคือ ในยุคของเหมา การติดสินบนเล็กๆ น้อยๆ แพร่ไปอย่างกว้างขวาง ไม่ค่อยมีการติดสินบนในลักษณะขนาดใหญ่เพราะ การที่รัฐผูกขาดทางเศรษฐกิจ จะมีภาคเอกชนขนาดใหญ่ไม่กี่ราย ที่จะอยู่ในฐานะที่จะใช้วิธีการอันผิดกฎหมายในการมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่รัฐ การปฏิรูปเปลี่ยนแปลงพลวัตของการคอร์รัปชันโดยการกำหนดชุดของตัวแสดงได้แก่ ไม่เพียงแค่นักธุรกิจเอกชน แต่ยังรวมถึงผู้จัดการกิจการที่รัฐเป็นเจ้าของ ที่จะทำการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐได้ เมื่อเศรษฐกิจของจีนเติบโตแบบทะยานขึ้น กำไร ความต้องการคอร์รัปชัน ก็มีมากขึ้นตามไปด้วย และจำนวนเจ้าหน้าที่รัฐอาวุโสที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันมีมากขึ้นเพราะอยู่ในตำแหน่งที่จะขายทอดตลาดหลักทรัพย์ให้ผู้ประกอบการและผู้พัฒนาหลักทรัพย์ได้กำไรจากราคาตลาด (W, Andrew., 2012, Online) ขณะเดียวกัน การแสดงบทบาทของรัฐในการเข้าตรวจตราการควบคุมบังคับและลงโทษผู้กระทำผิดมากขึ้นเช่นกัน

ต่อมากระแสตื่นตัวการต่อต้านทุจริตในจีนได้เริ่มต้น ในสมัยอดีตรัฐมนตรีเหวิน เจียเป่าโดยมีผู้จุดกระแส คือ นายหลี่ จินหัว อดีตผู้ว่าการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินของจีน (China National Audit Office) หรือ CNAO การก่อตั้ง CNAO ในปี พ.ศ. 2526 เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรตรวจสอบให้มีความทันสมัยในระดับสากล ผลการทำงานตรวจสอบที่องค์กรเปิดเผยสู่สาธารณะได้รับความสนใจจากสังคมและสื่อมวลชนของจีนเป็นอย่างมากจนถึงกับได้รับการขนานนามว่า "พายุการตรวจสอบ" (Audit Storm) พายุการตรวจสอบเป็นคลื่นลูกแรกในการต่อต้านการคอร์รัปชันในสังคมจีน หลังจากพายุการตรวจสอบ CNAO พัฒนาเทคนิคการตรวจสอบตามเวลาจริง (Real Time audit) เพื่อมุ่งป้องกันการคอร์รัปชันอย่างทันทั่วทั้งจีนในปี พ.ศ. 2548 เทคนิคนี้ช่วยลดโอกาสและความเสี่ยงในการทุจริตด้วยการติดตามผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ตั้งแต่เริ่มไปจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ เทคนิคนี้ช่วยในการตรวจสอบโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด รั่วไหล และเผอเรอวังคักเตือนหน่วยงานที่ใช้งบประมาณแผ่นดินให้ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าที่สุด โดยหากผู้ตรวจสอบพบความผิดปกติ ผู้ตรวจสอบก็จะรีบรายงานผลในทันที หากพบพฤติกรรมต้องสงสัยว่าจะเกิดการคอร์รัปชัน หน่วยงานที่จะมาดำเนินการต่อจาก CNAO คือ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คณะกรรมการตรวจสอบวินัยแห่งพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Central Commission for Discipline Inspection) หรือ CCDI (สุทธิ สุทธธานุรักษ์, 2559, ออนไลน์)

สำหรับกระบวนการในการต่อต้านการคอร์รัปชันของพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีระบบพิเศษที่อยู่เหนือกฎหมายที่เรียกว่า shuanggui ซึ่งเป็นกระบวนการทางวินัยภายในพรรคคอมมิวนิสต์ที่สมาชิกพรรคถูกจำคุกเป็นเวลาหลายเดือนโดยไม่สามารถติดต่อเข้าถึงทนายความหรือครอบครัวของตนเองได้จนกว่าพวกเขาจะสารภาพ (BBCnews: China anti-corruption chief Wang Qishan named Xi Jinping's deputy, 2018, Online, 2018, Online)

การปราบปรามคอร์รัปชันตามนโยบายของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง

ประเทศจีนเป็นประเทศหนึ่งที่เผชิญกับปัญหาการคอร์รัปชันอย่างรุนแรง นายสี จิ้นผิง ก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ได้แสดงเจตนาแน่วแน่ประกาศถึงความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันไว้ด้วยการกล่าวเตือนเจ้าหน้าที่ในที่ประชุมการต่อต้านการติดสินบน เมื่อปี พ.ศ. 2557 ว่า"ให้กลุ่มสมรธ บุตร ญาติ เพื่อน ลูกน้องของตนเอง และปฏิญาณตนว่าจะไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตัว" (Bloomberg News, 2012, Online)

เมื่อนายสี จิ้นผิง ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงได้ประกาศนโยบายปราบปรามการคอร์รัปชันเพื่อรวมอำนาจของเขาให้เข้มแข็งและเสริมสร้างความชอบธรรมในการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ (Xiangwei, W. 2018, Online) โดยนายสี จิ้นผิง ได้บัญญัติกฎเพื่อต่อต้านและปราบปรามการคอร์รัปชันของคนจีนตลอดจนเป็นการจับจ้องการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยในหมู่ข้าราชการระดับสูง ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญของการคอร์รัปชัน กฎดังกล่าวมีทั้งหมด 11 ประการดังต่อไปนี้ ดังนี้ (จินวางนโยบายปราบคอร์รัปชัน, 2556, ออนไลน์)

1. การห้ามขึ้นป้าย ปูพรมแดง หรือมอบช่อดอกไม้แก่คนในรัฐบาลข้าราชการ และนายทหารระดับสูง ไม่ว่าจะในโอกาสใด
2. การห้ามใช้จ่ายเงินหลวงอย่างฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะในระหว่างไปตรวจราชการ ต้องไม่พักในโรงแรมหรู
3. การห้ามจัดเลี้ยงด้วยอาหารราคาแพง หรือสั่งอาหารจก้นโต๊ะแม่จะปฏิบัติจนเป็นธรรมเนียมมาแล้วก็ตาม
4. การห้ามมีเครื่องคิมแอลกอฮอล์ในทุุกงานเลี้ยง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

---

5. การห้ามคนในรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของกรมการเมือง ข้าราชการและนายทหารระดับสูงใช้
สัญญาณไซเรน เพื่อขอตงสะควกแก่คน

6. การให้เจ้าหน้าที่ ข้าราชการและนายทหารระดับสูงทุกคน อบรมสั่งสอนภรรยาและลูก
ให้กระทำตนเป็นเยี่ยงอย่างในการรับใช้ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ห้ามรับสินบนทั้งหน้าบ้าน
ในบ้าน และหลังบ้าน ด้วยเหตุแห่งหน้าที่ของตนเป็นอันขาด

7. ทุกคนที่รับเงินเดือนจากหลวง ต้องใช้ชุดที่ราชการตัดให้

8. การห้ามเจ้าหน้าที่ ข้าราชการ และนายทหารระดับสูง เดินทางไปต่างประเทศโดยไม่ได้
รับอนุญาต

9. การให้เวลาหาหลักฐานพิสูจน์ว่ารถหรรษาแพงกับนาฬิกาแบรนด์ดังที่ใช้อยู่ ท่านได้มา
จากไหน? เพราะเหตุใด?

10. การให้นำบัญชีเงินฝากในต่างประเทศกลับมาฝากในประเทศ

11. การให้บุตรหลานที่เรียนอยู่ต่างประเทศกลับมาเรียนในประเทศให้หมด
สำหรับ 3 ข้อหลังนี้ มุ่งไปที่คนมีตำแหน่งระดับสูง (นสพ. เพชรภูมิ ย้อนหลัง, 2556,
ออนไลน์)

ไม่เพียงเท่านั้น ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ยังได้ทยอยออกบัญญัติ 100 ประการซึ่งกำหนดแนว
ทางการป้องกันการทุจริตให้กับข้าราชการทุกระดับ เช่น การงดการจัดงานเลี้ยงหรูหรา การไม่รับ
ของขวัญราคาแพง การห้ามมีภรรยาบ่อย การยกเลิกระบอบอภิสิทธิ์ชน การลดเงินเดือนและ
อภิสิทธิ์ของผู้บริหารรัฐกิจลงประมาณร้อยละ 30 (อิสรันนท์, 2557, ออนไลน์)

ในส่วนของกลไกป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันนั้น รัฐบาลให้ความสำคัญกับการ
สร้างความเข้มแข็งในกระบวนการตรวจสอบ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ของ CNAO ที่พยายามพัฒนา
เทคนิค วิธีการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา พร้อมกับเพิ่มอำนาจกับ CCDI ซึ่งทำงานได้รวดเร็ว เด็ดขาด
ผลลัพธ์เหล่านี้ทำให้กลไกปราบปรามคอร์รัปชันในจีนมีความเข้มแข็งมากกว่ารัฐบาลหลายชุดที่
ผ่านมา (จีนกับการจัดการปัญหาการคอร์รัปชัน (ตอนจบ), 2559, ออนไลน์) CCDI เป็นกลไกการควบคุม
วินัยของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งบทบาทของ CCDI เด่นชัดขึ้นในยุคประธานาธิบดีสี จิ้น ผิง
ที่มีนโยบายปราบปรามคอร์รัปชันอย่างเข้มงวดจริงจังโดยไม่เลือกปฏิบัติ (จีนกับการจัดการปัญหา
การคอร์รัปชัน (ตอนจบ), 2559, ออนไลน์)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ส่วนเครื่องมือที่ภาครัฐได้นำมาใช้ในการตรวจสอบ กำกับ และปราบปรามคอร์รัปชันคือ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ที่ย้ำเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิรูประบบราชการ โดยในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลจีนได้ริเริ่มระบบ Zero Trust ซึ่งสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่าง Chinese Academy of Sciences และ Chinese Communist Party โดยรัฐบาลได้นำระบบดังกล่าวมาทดลองใช้ในเมืองและเขต 30 แห่ง ซึ่งเป็นเพียงแค่ 1% ของทั้งประเทศ เพื่อตรวจตราดูความเป็นไปของข้าราชการและพนักงานของรัฐ โดยโครงการนี้จะการวิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่รวบรวมข้อมูลการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ, ครอบครัว และเพื่อนในประเทศจีนแล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาแนวโน้มพฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายทุจริต และทำการแจ้งเตือนเพื่อให้เกิดการสอบสวนต่อไป อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่เองก็ได้เริ่มขอยกเลิกการใช้งานระบบดังกล่าว เพราะระบบนี้สร้างความตึงเครียดและกดดันเป็นอย่างมาก เพราะความเป็นส่วนตัวถูกคุกคาม อีกทั้งระบบดังกล่าวก็ไม่สามารถให้คำอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ (Chen, S. , 2019, Online)

บุคคลสำคัญที่รับนโยบายปราบปรามคอร์รัปชันให้เป็นรูปธรรมและทำหน้าที่ปราบทุจริตแบบ “ถอนรากถอนโคน” คือ นายหวัง ฉีซาน (Wang Qishan) ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นเลขาธิการ CCDI ในปี พ.ศ. 2555 (จีนกับการจัดการปัญหาคอร์รัปชัน (ตอนจบ), 2559, ออนไลน์) และเกษียณอายุการทำงานในปี พ.ศ. 2557 ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ของจีน แต่งตั้งนายจ้าว เล่อจี ให้มารับผิดชอบนโยบายปราบปรามการทุจริต โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการกรมการเมือง และเลขาธิการ CCDI และดำเนินนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันสืบต่อไป (ต่างประเทศสำนักข่าวไทย, 2559, ออนไลน์)

นโยบาย “ฆ่าเสือ ตีแมลงวัน” ประสบผลสำเร็จไม่น้อย CCDI ซึ่งเป็นหน่วยงานปราบปรามทุจริตของพรรค มีผลงานในการเอาผิดดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่พรรคระดับสูง ข้าราชการระดับสูง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับใหญ่นับร้อยคน รวมถึงคดีคอร์รัปชันเล็กๆ น้อยๆ จำนวนนับแสนคดีที่ถูกส่งลงโทษอย่างรวดเร็ว (ไทยพับลิก้า, 2560, ออนไลน์)

ตัวอย่างคดีคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่พรรคระดับสูง เช่น นายโจว หย่งกั๋ง อดีตรัฐมนตรีกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ ซึ่งเปรียบได้กับเสือ โดยเป็นเสือตัวที่ใหญ่ที่สุดที่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย (บีบีซีไทย, 2558, ออนไลน์)

คดีนาย ลิ่ง จีฮว่า อดีตที่ปรึกษาของอดีตผู้นำจีน หู จิ่นเทา (บีบีซีไทย, 2558, ออนไลน์)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

คดีนายพลสวี ฉายโฮ่ว อดีตสมาชิกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือ โปไลตบูโร และรองประธานคณะกรรมการทหาร (บีบีซีไทย, 2558, ออนไลน์)

ข้อมูลของหน่วยตรวจสอบคอร์รัปชันของพรรคคอมมิวนิสต์จีนระบุว่า จำนวนผู้ถูกดำเนินคดีข้อหาละเมิดกฎปราบปรามคอร์รัปชันภายในปี พ.ศ. 2557 รวม 23,464 ราย ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของหน้าทีในทุกระดับ ส่วนใหญ่กระทำผิดด้วยการรับสินบน ส่วนมากเจ้าหน้าที่รัฐนิยมรับสินบนเป็นเงินสดมากกว่าสินบนแบบอื่น (บีบีซีไทย, 2558, ออนไลน์)

หลังจากที่นโยบายฆ่าเสือตีแมลงวันประสบความสำเร็จเห็นผลชัดเจนจากการจับกุมข้าราชการที่คอร์รัปชันได้เป็นจำนวนมาก ประชาชนชื่นชม จึงได้กำหนดแผน "ปฏิบัติการไล่ล่าหมาจิ้งจอก 2014" ซึ่งมุ่งเป้าไปที่การติดตามตัวเหล่าข้าราชการทุจริตซึ่งใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบและอาชญากรรมเศรษฐกิจที่หอบเงินหนีออกนอกประเทศให้กลับมาดำเนินคดีในประเทศ การตรวจสอบยังอยู่ในรูปของการที่ผู้บริหารมณฑลต่างๆ ได้แกะรอย ข้าราชการที่ซุกซ่อนความร่ำรวยด้วยการถ่ายโอนทรัพย์สินสมบัติที่ได้มาโดยมิชอบให้กับบุตรและภรรยาที่ตนเองได้จัดการให้ไปอาศัยในต่างประเทศเป็นการถาวร โดยหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ไล่ล่าผู้ทุจริตคือ กระทรวงสันติบาล ซึ่งได้ตั้งหน่วยปฏิบัติการพิเศษที่ทำงานในต่างประเทศ ส่วนกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องคือ สนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน และข้อตกลงทางกฎหมายกับต่างประเทศ และในกรณีประเทศที่จีนยังไม่ได้ทำสนธิสัญญาและข้อตกลงไว้ จีนก็จะเจรจาเพื่อขอความร่วมมือกับประเทศเหล่านั้น เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา เนเธอร์แลนด์ และออสเตรเลีย หากผู้ทุจริตหลบหนีไปอยู่ในประเทศดังกล่าว ทางจีนจะเจรจากับรัฐบาลประเทศนั้นๆ ให้ส่งตัวกลับมาดำเนินคดีในจีน ซึ่งในกรณีดังกล่าว ประเทศเหล่านี้มักปฏิเสธ เนื่องจากมองว่า กระบวนการยุติธรรมของจีนไม่เป็นอิสระเพราะอยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน ตัวอย่างการปฏิบัติการตามแผนการไล่ล่าสุนัขจิ้งจอก เช่น การตามจับกุม นางหยาง ชั่วจู่ อดีตรองผู้อำนวยการกรมโยธาธิการและผังเมืองแห่งมณฑลเจ้อเจียง ที่หนีไปสิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2546 หลังจากถูกสอบสวนรับสินบนจากบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนเงินกว่า 250 ล้านดอลลาร์ จนสื่อตั้งฉายาให้เธอว่า เป็น "ราชินีแห่งการทุจริต" จากนั้นเธอได้เปลี่ยนชื่อ เปลี่ยนนามสกุลก่อนที่จะหนีต่อไปยังอีกหลายประเทศ แม้ว่าจีนจะจับเธอได้ที่เนเธอร์แลนด์ และได้เจรจากับเนเธอร์แลนด์หลายครั้ง แต่เนเธอร์แลนด์ก็ไม่ยินยอมที่จะส่งเธอกลับไปยังจีนเพื่อรับโทษ (อิสรันท์, 2557, ออนไลน์) เธอได้หนีต่อไปยัง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศสุดท้าย และด้วยการร่วมมือจากประเทศสหรัฐอเมริกา นางหยางได้กลับมามอบตัวที่จีน ในปี พ.ศ. 2559 (ช่องนาวา 26, 2559, ออนไลน์)

อีกทั้ง พรรคฯ ได้ดำเนินการโฆษณาประชาสัมพันธ์นโยบายปราบปรามคอร์รัปชันไว้หลายรูปแบบ ที่น่าสนใจ คือ การเสนอข่าวกรณีศึกษาการคอร์รัปชันในประเทศจีนเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น ส่วนหนึ่งเพื่อประชาสัมพันธ์ให้เวทีโลกเห็นว่ารัฐบาลจีนไม่ได้ละเลยต่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน การผลิตชุดความคิดต่อต้านการคอร์รัปชัน และการประชาสัมพันธ์ความสำเร็จในการปราบปรามคอร์รัปชันผ่านสื่อสื่อสารคดีและละครชุดหลายตอน ก็เป็นกลยุทธ์ที่พรรคคอมมิวนิสต์ใช้ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จในการปราบปรามคอร์รัปชัน ดังเช่น ในปี พ.ศ. 2559 คณะกรรมการกลางตรวจสอบวินัยพรรคได้ผลิตสารคดีชุดรวมสิบตอนเรื่อง Always on the road ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับกรณีคอร์รัปชันจริงของเจ้าหน้าที่พรรคระดับสูง สารคดีชุดนี้นำเสนออย่างน่าสนใจด้วยการตั้งกล้องสัมภาษณ์ผู้ที่คอร์รัปชันถึงเหตุจูงใจในการทุจริต วิธีการโกง และสัมภาษณ์ด้วยว่าตนเองถูกจับอย่างไรและในปี พ.ศ. 2560 ละครชุดเรื่อง In the Name of People ได้ ออกอากาศโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการปราบปรามทุจริตในยุคของ สี จิ้นผิง ละครชุดนี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจีน และได้รับความนิยมจากคนจีนเป็นอย่างมากด้วย In the Name of People คัดแปลงมาจากหนังสือชื่อเดียวกับละครชุด หนังสือเล่มนี้แต่งโดย Zhou Meisen (ไทยพับลิก้า, 2560, ออนไลน์)

ทิศทางการดำเนินนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง นั้นเป็นไปในทิศทางแบบเดิม กล่าวคือการต่อต้านการคอร์รัปชันด้วยนโยบายรวมศูนย์อำนาจแบบบนลงล่าง แต่ความแตกต่างคือ เป็นนโยบายที่เข้มข้นขึ้นและครอบคลุมขอบเขตที่กว้างขวางยิ่งกว่าเดิม โดยในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 สภาประชาชนแห่งชาติ (NPC) ได้จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลแห่งชาติ (the National Supervisory Commission : NSC) ซึ่งเป็นองค์กรต่อต้านการคอร์รัปชันองค์กรขนาดใหญ่องค์กรใหม่ (Smith, T. , 2018, Online) ที่มีขอบเขตอำนาจหน้าที่กว้างขวางกว่า CCDI

แม้ว่าตามเดิม CCDI สามารถเข้าถึงเจ้าหน้าที่ได้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนอยู่แล้ว แต่ยังมีพนักงานรัฐระดับต่ำจำนวนมากที่หลบหนีจากเขตอำนาจของตน CCDI หน่วยงาน NSC จะมีขอบข่ายการปฏิบัติงานกว้างยิ่งกว่าเดิมอีกมาก โดยมีขอบเขตอำนาจที่ควบคุมตรวจตราข้าราชการของรัฐทุกคน ไม่ใช่แค่เฉพาะกับสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ และคอยจับตาดูข้าราชการระดับบริหารทั้งหมดทุกแห่ง รวมถึงองค์กรที่ทำงาน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สาธารณะ(public organization) อื่นๆ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น (BBCnews : China's anti-corruption campaign expands with new agency, 2018, Online) ทั้งนี้ NSC ได้รับอำนาจตามกฎหมายซึ่งรัฐบาลจีนบัญญัติกฎหมายการกำกับดูแล(the Supervision Law) ขึ้นมาในปี พ.ศ. 2561 โดยกฎหมายนี้ได้ขยายขอบเขตอำนาจต่อต้านการคอร์รัปชันเหนือ ประชาชนชาวจีนมากขึ้น เดิม CCDI มีอำนาจในการตรวจสอบและกักตัวสมาชิกพรรค ซึ่งข้าราชการที่เป็นสมาชิกพรรคมีอยู่ถึง ร้อยละแปดสิบ ตอนนี้ NSC มีขอบเขตอำนาจเหนือผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคด้วยเช่นกัน เนื่องจาก NSC มีหน้าที่การตรวจสอบพนักงานของรัฐและ 'บุคลากรที่เกี่ยวข้อง' ที่แม้ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสาธารณะ เช่น การศึกษา การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม การดูแลสุขภาพอนามัย และการกีฬา เป็นต้น (Smith, T. ,2018, Online)

ตามกฎหมายการกำกับดูแลนั้น งานการต่อต้านการคอร์รัปชันจะมีศูนย์กลางอยู่ที่ NSC ซึ่งขึ้นตรงต่อ สภาประชาชนแห่งชาติ (NPC) ซึ่งก่อนหน้านี้ งานต่อต้านการทุจริตอยู่กับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของพรรค ในด้านรัฐ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ต่อต้านการคอร์รัปชัน ได้แก่ สำนักงานอัยการ, สภาแห่งรัฐ (the State Council) และสำนักงานป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (the National Bureau of Corruption Prevention) หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหลายแห่งถูกดึงให้ขึ้นต่อ NSC ในด้านพรรค คณะกรรมการกลางด้านวินัยและการตรวจสอบ (the Central Commission for Discipline and Inspection : CCDI) ซึ่งเคยเป็นหัวหอกในการต่อต้านการทุจริต ยังคงทำหน้าที่อยู่ดังเดิม แต่ร่วมงานกับ NSC อย่างใกล้ชิด(Smith, T. , 2018, Online) โดย CCDI และ NSC นั้นมีบุคลากรและสำนักงานใช้ร่วมกัน(Gueorguiev, D. and Stromseth, J., Online) กฎหมายการกำกับดูแลที่มีอำนาจมากและรวมศูนย์นี้จะจัดอุปสรรคในการดำเนินนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันได้ดี และมีอำนาจทั่วทั้งรัฐและมีอำนาจภายในพรรคจึงทำให้ดำเนินการต่อต้านคอร์รัปชันได้ครอบคลุมทั้งหมด ทั้งผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากการรวมศูนย์อำนาจแล้ว กฎหมายนี้ยังมีลักษณะพิเศษตรงการกำหนดให้มีกระบวนการทางกฎหมายอย่างเป็นทางการที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่รัฐกักตัวผู้ต้องสงสัยไว้ยาวนานถึงหกเดือน โดยที่ไม่อนุญาตให้มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย ก่อนหน้านี้ ตามปกติ แล้วหน่วยงานต่อต้านการทุจริตของรัฐมีการปฏิบัติตามกฎหมาย การปกครองและอาญา ในขณะที่เดียวกันพรรคคอมมิวนิสต์จีน บังคับใช้วินัยผ่านช่องทางการเมือง ที่อยู่นอกเหนือกฎหมายซึ่งอนุญาตให้ CCDI ใช้มาตรการ *shuanggui* ซึ่งเป็นมาตรการกักกันอันน่าหวาดกลัว (Smith, T. , 2018, Online)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ตามกฎหมายการกำกับดูแล shuanggui ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น liuzhi ซึ่งเป็นกระบวนการทางกฎหมายอย่างเป็นทางการ ที่ NSC สามารถนำมาใช้ได้เพื่อต่อสู้กับการทุจริต อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้ ขัดแย้งทางกฎหมายโดยตรงกับการคุ้มครองตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของจีน รัฐธรรมนูญของจีนและกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ว่าในทางปฏิบัติการละเมิดสิทธิเสรีภาพ ด้วยการใช้มาตรการ shuanggui จะมีมาแต่เดิมแล้ว การเปลี่ยนมาตรการดังกล่าวให้ถูกต้องตามกฎหมายแต่ขัดแย้งกับกฎหมายอื่นๆ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ดังที่ได้กล่าวมา ก็ทำให้ตัวบทกฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ (Smith, T. , 2018, Online)และเป็นการแสดงถึงการปกครองที่ขาดหลักนิติธรรมอย่างชัดเจน อันไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมโลก

การวิเคราะห์ ข้อดี และข้อจำกัดของนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของจีน

ด้านบวกของนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันของจีน

ดร.สุทธิ สุนทรานุรักษ์ สรุปแนวทางการจัดการปัญหาคอร์รัปชันของรัฐบาลจีน โดยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง และหวัง ฉีซาน ว่ามุ่งปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง เข้มขัน (จีนกับการจัดการปัญหาคอร์รัปชัน (ตอนจบ), 2559, ออนไลน์) ส่วนนางยุพิน คล้ายมนต์ นักวิจัยชำนาญการพิเศษ สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ชี้ว่า แนวทางการแก้ปัญหาคอร์รัปชันของจีนเป็นแบบบนลงล่างจากพรรคคอมมิวนิสต์ ที่แปลงนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว จริงจัง และต่อเนื่อง (มณีนีสา แท่งทอง, 2557, ออนไลน์) เนื่องจากการมีผู้นำที่เข้มแข็งที่รวมศูนย์อำนาจ ดังจะเห็นได้จากในปี ค.ศ. 2018 สภาประชาชนแห่งชาติจีน ในการประชุมครั้งที่ 13 สนับสนุนให้ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง เป็นประธานาธิบดีต่อในสมัยที่สอง และยกเลิกข้อกำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี ทำให้นายสี จิ้นผิง สามารถดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของจีนได้ตลอดชีวิต ส่วนนายหวัง ฉีซาน ซึ่งเคยทำงานปราบปรามคอร์รัปชันและเป็นมือขวาคนสนิทของนายสี จิ้นผิง ก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐสภาให้เป็นรองประธานาธิบดีในสมัยที่สองของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ก็ยิ่งทำให้อำนาจที่มีอยู่เดิมอยู่แล้วของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง แข็งแกร่งขึ้นอีก (BBCnews.: China anti-corruption chief Wang Qishan named Xi Jinping's deputy, 2018, Online)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ข้อจำกัดของนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของจีน

ข้อจำกัดของนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของจีนมีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการกำหนดนโยบายการต่อต้านการคอร์รัปชันของจีนนั้นเป็นแบบบนลงล่าง โดยไม่เปิดกว้างให้ภาคประชาชนร่วมตรวจสอบ อีกทั้งอำนาจของ NSC มีมากและขึ้นตรงต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน และไม่ได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานอื่นใดเช่น ศาล เป็นต้น ดังนั้นรูปแบบการดำเนินนโยบายเช่นนี้จึง เป็นประโยชน์ทางการเมืองให้กับประธานาธิบดี จิ้นผิงในการควบคุมอำนาจ (David Skidmore, 2017, Online) ในการดำเนินนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของประธานาธิบดี จิ้นผิงนั้น นักวิจารณ์ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ว่าเจ้าหน้าที่ระดับสูงส่วนใหญ่ที่ถูกลงโทษทางวินัยเป็นผู้สนับสนุนฝ่ายตรงข้ามของประธานาธิบดี หรือเป็นฝ่ายอดีตประธานาธิบดี เจียงเจ๋อหมิน หรืออดีตประธานาธิบดี หูจิ่นเทา (BBCnews, 2017, Online) การจับกุมและลงโทษคดีคอร์รัปชันในสมัยประธานาธิบดี จิ้นผิง เป็นการกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามภายในพรรคเองในระดับที่ไม่เคยมีมานับตั้งแต่สมัยของเหมาเจ๋อตงซึ่งการปฏิวัติทางวัฒนธรรมนั้นมีการกำจัดเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายคน (BBCnews, 2017, Online) ยิ่งไปกว่านั้น จากกรณีการปิดเว็บไซต์สำนักข่าวบลูมเบิร์กไม่ให้เผยแพร่ในจีน หลังจากที่สำนักข่าวนี้อาศัยรายงานเปิดเผยข้อมูลด้านความมั่งคั่งอย่างมหาศาลของครอบครัวประธานาธิบดี จิ้นผิง (Branigan, T . 2012, Online) ขณะที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐบางรายถูกสอบสวนถึงที่มาของทรัพย์สินมีค่า และ สินทรัพย์ต่างๆ ของตนเองและครอบครัว ฝ่ายที่ต่อต้านผู้นำถูกพุ่งเป้าในการตรวจสอบ จับกุมและ ลงโทษ (Chan,Tara F., 2018, Online) แต่สำหรับกรณีของประธานาธิบดีและครอบครัวนั้น ในความเป็นจริง การตรวจสอบไม่มี เพราะเป็นข้อยกเว้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตเป็นเรื่องที่ให้ประโยชน์ต่อการสร้างความแข็งแกร่งทางอำนาจของผู้ปกครองเป็นหลัก

2. การที่นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของจีนที่ดำเนินไปอย่างหนักหน่วงไม่ปราณีปราศรัย และตรวจสอบข้าราชการอย่างเข้มงวดได้สร้างแรงกดดันต่อข้าราชการเป็นอย่างมาก เจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกจับกุมและปรับตัวไม่ได้ ได้ฆ่าตัวตายเพื่อหนีการตรวจสอบและหนีความผิดมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้น สื่อของรัฐได้วิเคราะห์ว่าเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเลือกที่จะจบชีวิตของพวกเขาเพื่อปกป้องผลประโยชน์อันทุจริตและปกป้องสมาชิกในครอบครัวของพวกเขาและหลีกเลี่ยงการพัวพันกับเพื่อนร่วมงานหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงกว่า รายงานต่างๆ ของสื่อจีนได้ตั้งข้อสังเกตระหว่างปี พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2559 มีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 243 คนที่ฆ่าตัวตายโดยจำนวนผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เกิดขึ้นหลังจากการรณรงค์ต่อต้านการรับสินบนเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2556 ทางการเงินขาดความโปร่งใสในการอธิบายสาเหตุ โดยมักจะระบุสาเหตุของการฆ่าตัวตายไว้อย่างคลุมเครือ เช่น การฉ้อราษฎร์ ซึ่งเป็นการระบุสาเหตุเช่นนี้เป็นการอ้างว่าเป็นสาเหตุหลัก และในกรณีอื่น ๆ ทางการเงินไม่ได้ระบุสาเหตุและปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลหรือคำอธิบาย ดังนั้น นักวิเคราะห์และสื่อของรัฐได้เชื่อมโยงการเสียชีวิตกับการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างสัมพันธ์กัน (Xiangwei, W., 2018, Online) ตัวอย่างที่โดดเด่นชัดเจนที่สุดที่เจ้าหน้าที่ฆ่าตัวตายหลังจากถูกสอบสวนเรื่องการทุจริต ในปีที่ผ่านมาคือการฆ่าตัวตายของจางหยาง ซึ่งเคยเป็นหนึ่งในบรรดานายพลที่ทรงอำนาจที่สุดของจีน โดยเขาดำรงตำแหน่งกรมการทหารกลาง (the Central Military Commission) ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของประเทศและเป็นผู้อำนวยการฝ่ายการเมืองของนายพลทหาร ปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นสิ่งที่แสดงว่าภาครัฐยังขาดมาตรการป้องกันรวมถึงการให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยาแก่เหล่าข้าราชการ เจ้าหน้าที่อย่างดีพอ สถานีโทรทัศน์กลางจีนรายงานว่าความเจ็บป่วยที่เกิดจากความเครียดรวมถึงภาวะซึมเศร้าเป็นที่แพร่หลายในหมู่เจ้าหน้าที่เนื่องจากความกดดันในการทำงานและชั่วโมงทำงานที่ยาวนาน ชีวิตการทำงานของข้าราชการเปลี่ยนแปลงไปมาก และเผชิญกับแรงกดดันสูง ก่อน พ.ศ. 2533 ข้าราชการมีชีวิตการทำงานประจำวันที่แสนสบาย จึงถูกเย้ยหยันว่า “ดื่มชาหนึ่งถ้วย สูบบุหรี่สักมวน และก็นั่งสอพิมพ์หนึ่งฉบับ เพื่อจะได้ทำงานให้จบไปในแต่ละวัน” ขณะที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของจีนเริ่มเข้าสู่ยุคสมัยที่สูงขึ้นในสหัสวรรษใหม่ ชีวิตที่เรียบง่ายของเหล่าข้าราชการจึงต้องเผชิญกับ “ภูเขาเอกสารและทะเลแห่งการประชุม” แต่ก็ยังน่าพอใจ ส่วนหนึ่งเพราะการได้ร่วมงานเลี้ยงอาหารค่ำ ดื่มไวน์ ดื่มสุรา และทานอาหารอย่างฟุ่มเฟือยและการดูแลจากเหล่านักธุรกิจ ที่คิดสินบนต่างๆ เพื่อแลกกับการได้รับอภิสิทธิ์และประโยชน์เป็นการพิเศษ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 การรณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชันของประธานาธิบดี สี ได้หยุดยั้งการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเจ้าหน้าที่ถูกทิ้งให้อยู่กับภูเขาเอกสารและทะเลแห่งการประชุม ดังนั้น การเกิดภาวะซึมเศร้าจึงไม่ใช่เรื่องแปลก ที่เลวร้ายยิ่งกว่านั้นคือ พวกเขากลัวว่าตนเองจะตกเป็นเป้าหมายต่อไปของการรณรงค์ต่อต้านการรับสินบนที่ดำเนินกรอย่างไม่ปราณีปราศรัย (Xiangwei, W. 2018, Online)

3. การปราบปรามการคอร์รัปชันของจีน ส่งผลกระทบต่อด้านลบในทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้บริหาร นักธุรกิจและผู้ประกอบการต่างๆ ระวังตัวมากขึ้นในการติดต่อกับข้าราชการ กรณีตัวอย่างที่เป็นรัฐวิสาหกิจ เช่น บริษัท ไซน่า เนชั่นแนล ปีโตรเลียม คอร์ป (The China National Petroleum

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Corporation หรือ CNPC) ผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ที่สุดของจีน ได้ยกเลิกข้อตกลงการลงทุนกับบริษัทต่างชาติหลายโครงการ เพราะผู้บริหารกลัวว่าจะถูกสอบสวน ส่วนการเดินทางไปเจรจาธุรกิจในประเทศ ก็ถูกจำกัดด้วยระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นมาใหม่ว่า ต้องซื้อตั๋วแบบชั้นประหยัดของสายการบินแห่งชาติเท่านั้น ในกรณีของบริษัทเอกชน ก็ยกเลิกการมอบของขวัญให้กับข้าราชการอย่างสิ้นเชิง เพราะถ้ามีการให้ของขวัญของกำนัล ทั้งผู้ให้และผู้รับ ก็จะมีคามผิดฐานให้และรับสินบน แม้กระทั่งเทศกาลสำคัญอย่างปีใหม่หรือตรุษจีน ก็ไม่มีใครกล่อมอบของกำนัลให้แก่ข้าราชการหรือผู้บริหารองค์กร จึงส่งผลกระทบต่อธุรกิจรายย่อยตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันไม่ใช่สาเหตุประการเดียวของปัญหาเศรษฐกิจจีน เศรษฐกิจจีนยังได้รับผลกระทบจากนโยบายรัดเข็มขัดของเงินเองด้วยซึ่งส่งผลให้มีการระงับโครงการขนาดใหญ่ต่างๆ (กองบรรณาธิการ วอยซ์ทีวี, 2557, ออนไลน์)

4. นโยบายปราบปรามคอร์รัปชันของจีนนั้นส่งผลกระทบต่อการค้าเสรีภาพของภาคประชาสังคมซึ่งรวมถึงสื่อมวลชนด้วย ดังนั้นภาคประชาสังคมจึงไม่อยู่ในฐานะตรวจสอบการทำงานของภาครัฐในเรื่องการต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชันได้เลย แม้ว่าในรัฐธรรมนูญของจีนจะมีการคุ้มครอง เสรีภาพในการพูด ก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐกลับควบคุมจำกัดสิทธิต่างๆ ของประชาชนและสื่อมวลชน พรรคคอมมิวนิสต์ของจีนเป็นผู้ควบคุมตรวจตราสื่อและเนื้อหาของข่าว โดยสั่งการให้สื่อรับข้อมูลตามที่ทางการจีนกำหนดมาให้ในกรณีของการรายงานข่าวเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องสงสัยว่ารับสินบนหรือกระทำทุจริต ในสมัยการปกครองของประธานาธิบดีสี จิ้น ผิงนั้น งานข่าวแนวสืบสวนลดลงมาก (GAN business anti-corruption portal, 2018, Online) จากรายงานขององค์กรฟรีดอม เฮาส์ “เสรีภาพในโลก 2019” จีนจัดเป็นประเทศที่ไม่เป็นเสรี โดยได้คะแนนเสรีภาพ 11 จากคะแนนเต็ม 100 ในปี พ.ศ. 2560 กฎหมายความมั่นคงทางไซเบอร์ (Cybersecurity Law) ของจีน ได้รับการบัญญัติขึ้น และได้บังคับใช้เรื่อยมาโดยมีการกำหนดมาตรการใหม่ๆ หากหลายในการจำกัดการสื่อสารทางออนไลน์และการสื่อสารด้วยโทรศัพท์มือถือ ทำให้การสอดส่องตรวจตราและการเซนเซอร์ทางอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับที่สูงมาก ทางการจีนได้จับกุมนักเคลื่อนไหว บล็อกเกอร์ และนักกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชน และลงโทษในข้อหาอาชญากรรม (FreedomHouse, 2019, Online) ในส่วนประชาสังคมของจีนนั้นอ่อนแอ เพราะทางการจีนจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคมเป็นอย่างยิ่ง การเข้ามามีส่วนร่วมในการร่างนโยบายและการอภิปรายนั้นถูกควบคุมและวางกฎระเบียบไว้อย่างเข้มข้น ภาคประชาสังคมไม่

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

สามารถปฏิบัติภารกิจได้เองโดยอิสระแต่ต้องมียกเว้นจากภาครัฐเป็นเจ้าของและจะต้องทำตาม
มาตรการขั้นตอนต่างๆ อย่างเคร่งครัดด้วย (GAN business anti-corruption portal, 2018, Online)

บทสรุป

นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของจีนนั้นใช้แนวทางแบบบนลงล่าง และมีทิศทางเดิมที่เข้มข้นขึ้น
ด้วยการเพิ่มอำนาจให้กับหน่วยงานด้านการปราบปรามคอร์รัปชันในลักษณะของการรวมศูนย์
อำนาจ ซึ่งสะท้อนลักษณะของระบอบการปกครองแบบเผด็จการที่เข้มข้นยิ่งขึ้น ในส่วนของกลไก
ป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันนั้น NSC ซึ่งมีอำนาจสูงสุดขึ้นตรงต่อ พรรคคอมมิวนิสต์จีน
ซึ่งควบคุมเหนือกองทัพซึ่งมีอำนาจมากในจีน และมีการจับกุมลงโทษผู้กระทำความผิดที่ดำรงตำแหน่ง
ใหญ่ในกองทัพ อันเป็นการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ให้จีนนั้นปกครองโดยนำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ที่
เข้มแข็งขึ้นยิ่งกว่าในสมัยของอดีตประธานาธิบดีหู จิ่นเทา และการที่ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ซึ่ง
ได้รับการสนับสนุนจากสภาแห่งชาติจีนอย่างเต็มที่โดยสภายกเลิกข้อจำกัดด้านวาระการดำรง
ตำแหน่งประธานาธิบดี ก็ยังมีผลให้จีนสามารถดำเนินนโยบายทั้งในและต่างประเทศได้อย่างเป็น
เอกภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความแข็งแกร่งทางอำนาจของจีนในเวทีโลกได้มากยิ่งขึ้น นโยบายต่อต้าน
คอร์รัปชันของจีน แม้ในระยะสั้นจะช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับรัฐบาลจีน แต่ผู้เขียนมีข้อ
อภิปรายถกเถียงว่า ด้านลบของนโยบายในแง่การขาดโครงสร้าง หรือสถาบัน ที่ปกป้องสิทธิ
เสรีภาพของประชาชน จะทำให้เกิดความเสี่ยงในการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ง่าย ซึ่งมีผลให้
ประชาชนขาดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย อันเป็นการบั่นทอนความชอบธรรมของรัฐบาลได้เช่นกัน
และการแก้ปัญหาเหล่านี้ก็ไม่มีข้อยกเว้นเพราะไม่ได้แก้ไขที่การปรับโครงสร้างให้ประชาชนให้การทำงาน
ของภาครัฐมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะช่วย
ป้องกันการคอร์รัปชันได้ดี ดังนั้น นโยบายต่อต้านคอร์รัปชันของจีนจึงควรเพิ่มมิติแห่งการป้องกัน
การคอร์รัปชันให้มากขึ้นกว่าปัจจุบันที่เน้นหนักที่การปราบปรามการคอร์รัปชัน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

รายการอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ วอยซ์ทีวี. (2557). *จีนปราบคอร์รัปชันส่งผลลบเศรษฐกิจ*. วันที่ค้นข้อมูล 12 เมษายน 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.voicetv.co.th/read/148551>
- ช่องนาว26. (2559). *อดีตเจ้าหน้าที่ระดับสูงหนีกดี 13 ปี กลับมามอบตัว*. วันที่ค้นข้อมูล 3 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก www.now26.tv/view/92925
- ต่างประเทศสำนักข่าวไทย. (2559). *ผู้นำจีนแต่งตั้งมือปราบคอร์รัปชันคนใหม่*. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.tnamcot.com/view/59f07a44e3f8e40ae18e507d>
- ไทยพับลิก้า. (2560). *จาก Always on the road ถึง In the Name of People ภาพสะท้อนเรื่องคอร์รัปชันของคนจีนยุคใหม่*. วันที่ค้นข้อมูล 15 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/2017/06/hesse004-77/>
- นสพ. เพชรภูมิ ย้อนหลัง. (2556). *ผู้นำจีนวางนโยบายปราบคอร์รัปชัน*. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.petchpoom.com/pp/index.php/2009-08-19-07-46-13/2012-07-03-04-07-12/2795-2013-07-01-08-44,2556>
- บีบีซีไทย. (2558). *จีนปราบคอร์รัปชัน: ดึงแรง ส้มดั่ง*. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://web.facebook.com/BBCThai/photos/a.1527194487501586.1073741828.1526071940947174/1603351333219234/?type=1&theater>
- มณีนีสา แห่งทอง. (2557). *สำนักข่าวอิสรา.ถอดบทเรียนคอร์รัปชัน 'เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน' แก้ได้ ผู้นำเอาจริง*. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/main-thairefom/31544-corr.html>
- สุทธิ สุนทรานุรักษ์. (2559). *จีนกับการจัดการปัญหาคอร์รัปชัน (ตอนจบ)*. วันที่ค้นข้อมูล 12 มกราคม 2561, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2016/03/sutti-nacc/>
- สุทธิ สุนทรานุรักษ์. (2559). *จีนกับการจัดการปัญหาคอร์รัปชัน (ตอนที่ 1)*. วันที่ค้นข้อมูล 4 กันยายน 2560, เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2016/01/sutti-nacc-9/>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

อิสรนนท์. (2557). ThaiPublica. "จากปฏิบัติการกำจัดแมลงวันและฝูงพยัคฆ์" สู่ปฏิบัติการไล่ล่า
หมาจิ้งจอก 2014" ของสี จิ้นผิง. วันที่ค้นข้อมูล 20 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก
<https://thaipublica.org/2014/11/campaign-dubbed-fox-hunt-2014-targets-corrupt-chinese-officials/>

BBCnews. (2017). *Charting China's 'great purge' under Xi*. Retrieved May 10, 2019, from
<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-41670162>

BBCnews. (2018). *China's anti-corruption campaign expands with new agency* Retrieved
January 15, 2019 from <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-43453769>

BBCnews. (2018). *China anti-corruption chief Wang Qishan named Xi Jinping's deputy*.
Retrieved April 9, 2019, from <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-43440877>

Bloomberg News. (2012). *Xi Jinping millionaire relations reveal fortunes of elite*.

Retrieved May 12, 2019, Retrieved May 12, 2019, from

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2012-06-29/xi-jinping-millionaire-relations-reveal-fortunes-of-elite>

Branigan, T . (2012). *China blocks Bloomberg for exposing financial affairs of Xi Jinping's family*. Retrieved May 15, 2019, from

<http://www.theguardian.com/world/2012/jun/29/china-bloomberg-xi-jinping>

Chan, Tara Francis. (2018). *China explained its controversial anti-corruption probe to focus on every official in the country*. Retrieved May 30, 2019, from

<https://www.businessinsider.com/how-china-deals-with-corruption-national-supervision-commission-2018-3>

Chen, S. (2019). *Is China's corruption-busting AI system 'Zero Trust' being turned off for being too efficient?* Retrieved April 19, 2019, from <https://scmp.com/news/china/science/article/2184857-chinas-corruption-busting-ai-system-zero-trust-being-turned-being-turn-being>

<https://scmp.com/news/china/science/article/2184857-chinas-corruption-busting-ai-system-zero-trust-being-turned-being-turn-being>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

FreedomHouse. (2019). *Freedom in the World 2019 / China country Report*.

Retrieved May 29, 2019, from <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/china>

GAN business anti-corruption portal. (2018). *China Corruption Report*. Retrieved May 14,

2019, from <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/china/>

Gueorguiev, D. and Stromseth, J. (2018). *New Chinese agency could undercut other anti-corruption efforts*. Retrieved May 25, 2019, from

<https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/03/06/new-chinese-agency-could-undercut-other-anti-corruption-efforts/>

Skidmore, D. (2017). *Understanding Chinese President Xi's anti-corruption campaign*. Retrieved

February 20, 2019, from [theconversation.com/understanding Chinese President Xi's anti-corruption campaign](http://theconversation.com/understanding-Chinese-President-Xi's-anti-corruption-campaign)

Smith, T. (2018). *Power Surge: China's New National Supervisory Commission*. Retrieved April 15, 2019, from www.thechinastory.org/yearbooks/yearbook-2018-power/forum-absolute-power-corrupts-absolutely/power-surge-chinas-news-national-supervisory-commission.

Teh, K and Kwok, P. (2018). *The Anti-bribery and anti-corruption review - Edition 7 China*

Retrieved February 10, 2019 from <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-anti-bribery-and-anti-corruption-review-edition-7/1177219/china>

VandePol, M. , Hui, S. , and Wu, V. (2016). *Anti-Corruption in China*. Retrieved May 11, 2018,

from <https://globalcompliancenews.com/anti-corruption/handbook/anti-corruption-in-china/>

W, Andrew. (2012). *Growth and Corruption in China*. Retrieved

January 5, 2019, from chinacenter.net/2012/china_currents/11-2/growth-and-corruption-in-china/

Wombolt, K. Hunt, R., & Phillips, A. (2018). *Anti-Corruption and Bribery in China*. Retrieved

February 3, 2019, from <http://lexology.com/contributors/herbert-smith-freehills-llp>

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Xiangwei, W. (2018). *Why are so many chinese officials killing themselves?* Retrieved
May 11, 2018 from [https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article
/2175401/why-are-so-many-chinese-officials-killing-themselves](https://www.scmp.com/week-asia/opinion/article/2175401/why-are-so-many-chinese-officials-killing-themselves)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ภาวะเกลียดชังต่างชาติต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศเมียนมา ในยุคปฏิรูป (2010 – 2018)

The xenophobia in Myanmar Foreign Policy upon Reformation Era (2010 – 2018)

อนุภัทร เพิ่มเติม (Anuphat Permterm)

หลักสูตรปริญญาโทภาคค่ำ สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The Master Programme, International Affairs, Faculty of Political Science,
Thammasat University

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนออิทธิพลจากความรู้สึกเกลียดชังต่างชาติ (Xenophobia) ต่อ นโยบายการต่างประเทศเมียนมาในช่วงการปฏิรูปทางการเมืองเมื่อปี 2010 จนถึงปี 2017 โดยในระยะเวลาดังกล่าว เมียนมาปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศเพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีอันมีผลต่อความเชื่อมั่นของต่างชาติในการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับเมียนมาโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการดำรงอยู่ของความรู้สึกดังกล่าวมีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศเสมอเมื่อเมียนมาต้องเผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งกับตัวแสดงอื่น จึงนำไปสู่คำถามในการศึกษาว่า ความรู้สึกเกลียดชังต่างชาติยังส่งผลต่อการกำหนดนโยบายการต่างประเทศในยุคปฏิรูปประเทศหรือไม่ผ่านการศึกษาพัฒนาการของนโยบายการต่างประเทศเมียนมาในอดีตตั้งแต่ นโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ในรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีนุ (U Nu) นโยบายเป็นกลางแบบโดดเดี่ยวตนเองในรัฐบาลนายพล เน วิน (Ne Win) และการมีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับต่างประเทศในยุคนายพลตาน น่วย (Tan Shwe) ทำให้ได้ข้อสรุปที่ว่า อิทธิพลจากภาวะเกลียดชังต่างชาติส่งผลอย่างมีนัยยะสำคัญต่อการกำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศเมียนมาตั้งแต่รับเอกราช – ยุคปฏิรูปประเทศ อย่างไรก็ตาม ในยุคเปลี่ยนผ่านทางการเมืองหลังปี 2010 อิทธิพลจากภาวะเกลียดชัง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ดังกล่าวได้แสดงออกในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากที่ผ่านมา เพราะอิทธิพลความเกลียดชังไม่ได้ส่งผลต่อทัศนคติของรัฐบาลในการเลือกกำหนดนโยบายต่างประเทศเช่นที่ผ่านมา แต่กลับถูกกดดันจากภาวะทางการเมืองของประชาชนเมียนมาที่ได้รับผลจากความเกลียดชังต่างชาติแทน ซึ่งสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนจากแนวทางในการแก้ไขปัญหาโรฮิงญา เมื่อปี 2017

คำสำคัญ: ความเกลียดชังต่างชาติ/ นโยบายการต่างประเทศเมียนมา/ เมียนมา/ อุ นู/ เน วิน/ ดาน
น่วย/ โรฮิงญา

Abstract

The purpose of this article is to study the influence of Xenophobia in Myanmar foreign policy during the Myanmar political reforms in 2010 until 2017. In this period, Myanmar has shaped its foreign policy to be a mechanism for political reform and economic restoration that will affect foreign attitude and gain more confidence in interacting with Myanmar. But the existence of xenophobia has always affected foreign policy when Myanmar faced a conflict situation with others.

The main research question in this article is as follow: does the xenophobia still affects Myanmar foreign policy? Through the study of foreign policy development in Myanmar since the “Positive Neutralism” of Prime Minister U Nu era (1948-1962), an isolated neutral policy of General Ne Win era (1962-1988) and the constructive engagement era (1988-2010). These lead to the conclusion that the influence of xenophobia has always had a significant effect on Myanmar interaction with the international community.

Such xenophobia influences, however, were expressed in different ways from the past after Myanmar’s reformation era in 2010. The xenophobia did not affect the government’s foreign policy anymore but pressured by their subject hatred towards others. Which was clearly observed from the Rohingya crisis in 2017.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Keywords: Xenophobia/ Myanmar Foreign policy/ Myanmar/ U Nu/ Ne Win/ Tan Shwe/ Rohiny

บทนำ

ชาติพันธุ์เมียนมาสั่งสมความรู้สึกเกลียดกลัวต่างชาติ (Xenophobia) ผ่านประสบการณ์ถูกกดขี่จากนโยบายการปกครองของชาติตะวันตกที่ได้แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาคเป้าหมายด้วยประสงค์ทรัพยากรอันมีค่าและการแข่งขันเพื่อสร้างอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างชาติในยุโรปด้วยกัน Sandra Marker อธิบายว่า นโยบายของเจ้าอาณานิคมสร้างผลกระทบอย่างร้ายกาจต่อดินแดนใต้อาณัติ ได้แก่ การกำหนดเขตแดนไม่สัมพันธ์กับอัตลักษณ์ วัฒนธรรมหรือแม้กระทั่งชาติพันธุ์ในพื้นที่ วิธีปฏิบัติต่อคนท้องถิ่นที่ไม่เป็นธรรมหลายรูปแบบทั้งการกดขี่ให้เป็นพลเมืองชั้นต่ำกว่าเจ้าอาณานิคม การมอบสิทธิพิเศษให้กับกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งเหนือกว่าอีกกลุ่ม หรือการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียม เป็นต้น (Marker, 2003) เช่นเดียวกับการมาถึงเมียนมาของจักรวรรดิอังกฤษในศตวรรษที่ 19 ผ่านการทำสงครามกับราชอาณาจักรเมียนมา 3 ครั้งในระยะเวลา 60 ปี กระทั่งสามารถผนวกเมียนมาเป็นส่วนหนึ่งของบริติชอินเดียได้ในปี 1885 จากนั้นอังกฤษได้เริ่มเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจการปกครองเมียนมา อาทิ การริบอำนาจบริหารจากกษัตริย์และเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการในระดับเมืองการผนวกเมียนมาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดียเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ (ชาญวิทย์, 2552, หน้า 47-50 และ Taylor, 1987) ยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบผูกขาดโดยอาณาจักรมาเป็นการค้าแบบเสรี และที่สำคัญคือ การใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครอง (Divide and Rule) “สาเหตุที่คนพม่าไม่โอเคกับคนอินเดีย คนจีน และฝรั่ง โดยเฉพาะคนอินเดียและมุสลิมมีหลายเหตุผล เพราะเขามองว่าคนอินเดีย มาเอาเปรียบเขาในผลประโยชน์ทางธุรกิจช่วงยุคอาณานิคม คนพม่าถูกผลักดันให้เป็นคนชายขอบ ในขณะที่ คนอินเดียกลายเป็นเจ้าของกิจการ คนปล่อยเงินกู้ และปล่อยดอกเบี้ยสูงๆ ... ทำให้คนพม่ามีอคติกับแขกเยอะมาก” (Karoornporm, 2017) ดร. ลลิตา หาญวงษ์ แม้เมียนมาจะหลุดพ้นจากการเป็นรัฐในอาณานิคมของอังกฤษมานานกว่า 7 ทศวรรษ

แต่ความรู้สึกของการถูกกดขี่ หรือลดทอนสิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมยังฝังลึกอยู่ในมโนสำนึกของชาติพันธุ์เมียนมาอย่างไม่เสื่อมคลาย ประกอบกับกระบวนการสร้างชาติของชนชั้นนำเมียนมาที่ขับเคลื่อนด้วยแนวคิดชาตินิยมผ่านนโยบายกลืนกลายทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

“การทำให้เป็นพม่า” (Burmanization) ซึ่งเป็นความพยายามในการลบเลือนวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์รอง ซึ่งถูกตีตราให้เป็นอื่น (Otherness) โดยมุ่งหวังให้เมียนมาเป็นชาติที่เข้มแข็งและมีเอกภาพสะท้อนกระบวนการทัศน์ของชนชั้นนำเมียนมาที่มีอคติ (Prejudice) แผงเร้นความรู้สึกเกลียดชังต่างชาติเข้าไปในกระบวนการบริหารงานการเมืองและส่งผ่านความรู้สึกเกลียดชัง ความไม่ไว้ใจสู่ประชาชนเมียนมา จนผนวกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไปโดยปริยาย และเมื่อมีประเด็นกระทบกระทั่งกับคนกลุ่มอื่นในสังคม ความรู้สึกเกลียดชังอย่างรุนแรงก็จะปะทุออกมา เช่น กรณีความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธและมุสลิมในรัฐยะไข่ และบานปลายกลายเป็นความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ระหว่างเมียนมาและโรฮิงญา Laurent Licata และ Olivier Klein อธิบายถึงลักษณะและต้นตอของความรู้สึกเกลียดชังต่างชาติ ไว้ที่น่าสนใจว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมศาสตร์ที่มีความซับซ้อนในตัวเองและไม่สามารถจำแนกให้เป็นอคติที่ชัดเจนได้ แต่มีความเกี่ยวเนื่องกับลัทธิชาตินิยม (Nationalism) ลัทธิชาติพันธุ์นิยม (ethnocentrism) และลัทธิชาติภูมินิยม (nativism) ผสมกันอยู่ ซึ่งทั้งหมดมีเอกลักษณ์ร่วมกันคือ ความรู้สึกต่อชาติหรือเผ่าพันธุ์ของตนที่เหนือกว่าชาติหรือเผ่าพันธุ์อื่น (Licata and Klein, 2005, pp. 323-337) ประกอบกับการให้คุณค่ากับชาติพันธุ์ตามชาติกำเนิดมากกว่าคุณค่าตามหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวัฒนธรรมของสังคม ทำให้ความรู้สึกชาตินิยมที่มีมากกว่าความรู้สึกสำนึกรักชาติ (patriotism) สร้างผลเชิงลบต่อมุมมองของชาติพันธุ์นั้น ๆ กับชาวต่างชาติและกลุ่มผู้อพยพ (Abrams, Hogg and Marques, 2005, pp. 317-337) ซึ่งมุมมองเชิงลบดังกล่าวมักเกิดขึ้นจากความกลัวที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงของอัตราประชากรอย่างมีนัยยะสำคัญ (Yakushko, 2009, pp. 44-46) งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเหยียดชนชาติหลายชิ้นพบว่าลักษณะความเกลียดชังดังกล่าวส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์ที่กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งถูกกดขี่ ถูกทำให้เป็นทาสหรือเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจ โดยที่การคุกคามดังกล่าวได้สร้างความรู้สึกของการเป็นผู้ถูกกระทำและบ่มเพาะความเกลียดชัง โดยปลดปล่อยออกมาผ่านการเคลื่อนไหวแบบชาตินิยม ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่การเคลื่อนไหวดังกล่าว จะยกระดับสำนึกของความ เป็นชาติไปสู่การคลั่งชาติ (Ultra Nationalist) ขยายความรู้สึกเหนือกว่าทางชาติพันธุ์ต่อชาติพันธุ์รองที่อาศัยอยู่ในรัฐหรือภูมิภาคเดียวกัน และเริ่มดำเนินการเข้าครอบครองพื้นที่ แสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และครอบงำหรือกลืนกลายทางสังคมและวัฒนธรรม (Gotanda, 1991, pp. 1-68, Helms, pp.285-311, Alexander, 1987, และ Yakushko, 2009, pp. 44-46.)

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

นิยมธรรม อธิบายปรากฏการณ์นี้ในกรณีของเมียนมาไว้อย่างน่าสนใจว่า ชนชั้นปกครองเมียนมาได้ส่งผ่านความรู้สึกเกลียดกลัวชาติพันธุ์อื่นด้วยการปลูกฝังความรู้สึกชาตินิยม/ชาติพันธุ์นิยมให้กับประชาชนผ่านเครื่องมือของรัฐหลายช่องทาง อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์และแบบเรียนต่าง ๆ รวมถึงการจัดตั้งองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนนโยบายที่มาจากรัฐบาลและกองทัพ เพื่อให้ประชาชนซึมซับความรู้สึกถูกคุกคามและร่วมมือกันต่อต้านภัยที่ถูกกำหนดโดยชนชั้นปกครอง (วิรัช, 2551) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เมียนมามีความวิตกกังวลต่อเสถียรภาพและอธิปไตยของชาติเป็นอย่างมาก สืบเนื่องจากประวัติศาสตร์บาดแผลยุคอาณานิคมและความขัดแย้งภายในที่เป็นผลมาจากทั้งนโยบายเจ้าอาณานิคมและการแทรกแซงจากต่างชาติและจากการศึกษาพบว่า การโยนความผิดให้กับตัวแสดงที่ไม่ใช่ “พวกเดียวกัน” ย่อมสร้างอารมณ์ร่วมของคนในสังคมต่อการเผชิญหน้ากับปัญหาด้วยความสามัคคี อาทิ การสร้างมายาคติด้านลบต่อชาติพันธุ์หนึ่งในสังคม เช่น การสร้างภาพ “ผู้ร้าย” ให้กับชาวยิว ชาวจีน หรือเจ้าอาณานิคม เป็นต้นซึ่งการปะทุขึ้นของวิกฤติโรฮิงญาในเมียนมาเมื่อปี 2017 จึงเป็นตัวอย่างสำคัญที่ช่วยยืนยันว่าความรู้สึกเกลียดชังต่างชาติไม่ได้เสื่อมคลาย และยังมีพลังมากพอที่จะสร้างความเสียหายได้อยู่ตลอดในขณะที่เดียวกัน ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ระหว่างเมียนมากับโรฮิงญาได้รับความสนใจจากประชาคมโลกอย่างกว้างขวางเนื่องจากปฏิบัติการโจมตีชาวโรฮิงญาของรัฐบาล เพื่อตอบโต้การโจมตีจุดตรวจของตำรวจโดยกองทัพปลดปล่อยโรฮิงญาแห่งอาระกัน หรือ อาร์ซา (ARSA) เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2017 มีหลักฐานว่า เป็นการกระทำที่เข้าข่ายการกวาดล้างเผ่าพันธุ์ (ethnic cleansing) โดยหลายประเทศรวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดองค์การระหว่างประเทศ ศาลอาญาระหว่างประเทศ และกลุ่มสิทธิมนุษยชนร่วมกันประณามเหตุการณ์นี้อย่างกว้างขวาง หมายความว่าปฏิบัติการที่ใช้ความรุนแรงของเมียนมาไม่ได้จำกัดวงอยู่แค่ความขัดแย้งภายในประเทศอีกต่อไปแต่ได้รับความสนใจจากประชาคมโลกมากขึ้นอย่างไรก็ตาม สภาพการณ์ของรัฐบาลเมียนมาเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วหลังการปฏิรูป 2008 และการมีรัฐบาลพลเรือนเมื่อปี 2010 และ 2015 รัฐบาลเมียนมาไม่ได้ถูกรอบงำโดยกองทัพซึ่งเคยใช้วิธีการรุนแรงในการจัดการปัญหาชาติพันธุ์เช่นในสมัยก่อน แต่เป็นรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายในการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ และดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ซึ่งต้องอาศัยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อยกเลิกการคว่ำบาตรและชักชวนการลงทุน ทว่าอคติและความเกลียดชังต่างชาติที่ฝังอยู่ในสังคมเมียนมาได้เคยเป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศให้เป็นเกราะป้องกันการแทรกแซงของต่างชาติไม่ให้เข้ามาบีบบังคับต่อนโยบายการ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

จัดการปัญหาภายในเมียนมาตั้งแต่รับเอกราชทั้งนโยบายเป็นกลางและโคคเคียวตนเอง บทความนี้
จึงมุ่งหาคำตอบว่า ความเกลียดชังต่างชาติยังคงมีบทบาทอยู่ในกระบวนการกำหนดนโยบายการ
ต่างประเทศของเมียนมาท่ามกลางห้วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านทางการเมือง (2010) จนถึงวิกฤต
โรฮิงญา (2017) อยู่หรือไม่ผ่านการศึกษาอิทธิพลของความเกลียดกลัวต่างชาติต่อนโยบาย
ต่างประเทศในอดีต ว่าส่งผลไปในทิศทางใดและส่งผลหรือไม่อย่างไรต่อการกำหนดนโยบาย
ต่างประเทศในห้วงเวลาดังกล่าว นโยบาย “เป็นกลาง” กับการต่างประเทศเมียนมา

เมียนมาได้รับเอกราชในปลายทศวรรษที่ 1940 ซึ่งเป็นช่วงที่สงครามเย็นกำลังก่อตัวขึ้น
และด้วยสภาพภูมิศาสตร์ของเมียนมาที่ตั้งอยู่ระหว่างประเทศทรงอิทธิพลในภูมิภาค คือ จีนและ
อินเดียตลอดจนไทยที่เป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐฯ ทำให้การกำหนดนโยบายต่างประเทศของ
เมียนมาจำเป็นต้องเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก เพื่อป้องกันความขัดแย้งจากสองขั้วอำนาจโลกที่
อาจลุกลามเข้ามาในเมียนมาได้ กอปรกับความขัดแย้งภายในของเมียนมาที่กระทบต่อเสถียรภาพ
ทางการเมือง ซึ่งทำให้ง่ายต่อการแทรกแซงจากต่างชาติด้วย (Ministry of Foreign Affairs Myanmar,
2018 และ PublicResourceOrg, 2018) ดังนั้น ผู้นำเมียนมาจึงเห็นว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศ
แบบไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดจึงเหมาะสมที่สุดกับสถานการณ์ในขณะนั้นอย่างไรก็ตาม การที่เมียนมาถูก
ปกครองโดยเจ้าอาณานิคมอย่างยาวนานและบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามกลาง
เมืองภายใน กลายเป็นภาระหนักสำหรับรัฐบาลใหม่ในการปฏิรูปการเมือง เศรษฐกิจ และ
โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการรับความช่วยเหลือจากต่างชาติ แต่
รัฐบาลเมียนมาเกรงว่า การรับความช่วยเหลืออาจนำไปสู่การถูกรอบงำผ่านเงื่อนไขการให้ความ
ช่วยเหลือได้ ดังนั้น รัฐบาลเมียนมานำโดยนายกรัฐมนตรีนู ญู จึงได้นำนโยบายเป็นกลางมาปรับใช้
กับนโยบายการต่างประเทศเพื่อให้สามารถดำเนินการรับความช่วยเหลือโดยมีสถานะเป็นกลางใน
ประชาคมระหว่างประเทศได้ (Maung, 2011, pp. 12 และ Thakin Nu, pp. 51-53.) นโยบายเป็นกลาง
อย่างสร้างสรรค์

โกสุมภ์ สายจันทร์ ให้คำนิยามการดำเนินนโยบายการต่างประเทศในยุค นู ญู ว่ามีลักษณะ
เป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ (Positive Neutralism) โดยมีแนวปฏิบัติในการดำเนินนโยบาย 3 ประการ
คือ (1) การเป็นมิตรกับทุกประเทศโดยเสมอภาคกัน (2) ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือจากต่างชาติที่
มีเงื่อนไขว่าจะเข้ามาก้าวล่วงการเมืองภายใน และ (3) การกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจหรือการ
ดำรงไว้ซึ่งอิสรภาพของประเทศ และปฏิเสธที่จะเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศทั้งในค่ายโลกเสรี

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

และค่ายคอมมิวนิสต์เมียนมาเริ่มดำเนินนโยบายเป็นกลางด้วยการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 19 เมษายน 1948 เพื่อสร้างโอกาสในการผูกมิตรและได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติและพร้อมที่จะสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศอื่นโดยไม่แบ่งขั้วอำนาจ แม้จะทราบดีว่าไม่สามารถหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจได้ ดังนั้น การดำเนินนโยบายต่อมหาอำนาจจึงเป็นการพยายามสร้างสมดุลในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การออกเสียงมติสนับสนุนหรือคัดค้านการกระทำของชาติมหาอำนาจและพันธมิตรอย่างเป็นทางการเป็นกลางที่สุด การได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสม และกล้าปฏิเสธความช่วยเหลือเมื่อพบว่า เป็นการให้อย่างมีเงื่อนไขหรือมีความพยายามแทรกแซงกิจการภายใน ตลอดจนการกระทำที่อาจเป็นชนวนเหตุให้เกิดความขัดแย้งกับชาติมหาอำนาจอื่นและนำปัญหามาสู่เมียนมาในอนาคตได้สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารแก่เมียนมาภายหลังประกาศรับรองเอกราชและสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในทันที โดยเห็นว่า เมียนมาเป็นประเทศที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เฉกเช่นอินโดจีน ทว่านโยบายการต่างประเทศเมียนมายึดหลักเป็นกลาง ทำให้การให้ความช่วยเหลือของสหรัฐฯ แตกต่างจากประเทศในอินโดจีนหรือแม้แต่ไทยที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือส่วนใหญ่เน้นด้านเศรษฐกิจและการเกษตร ส่วนความช่วยเหลือทางการทหารจะเน้นไปที่การให้ความรู้ด้านยุทธวิธีสมัยใหม่และการฝึกฝน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเมียนมาระงับการช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ระหว่างปี 1953 – 1954 เมื่อพบว่าสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือทหารจีนคณะชาติ (KMT) ที่พลัดถิ่นอยู่ในบริเวณรัฐฉานและตามชายแดนเมียนมา – จีน ในการต่อต้านรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีน และยุติการให้ความช่วยเหลือหลังการรัฐประหารโดยกองทัพ เมื่อปี 1962 (Han, 2018, pp. 81 – 104)

ความสัมพันธ์ระหว่างเมียนมากับสหภาพโซเวียตเกิดขึ้นจากการเยือนสหภาพโซเวียตของอู นู ในปี 1955 และได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมมีใจความสำคัญว่า เมียนมาจะให้การสนับสนุนนโยบายการต่างประเทศของสหภาพโซเวียต รวมถึงปฏิเสธความร่วมมือทางทหารกับขั้วใดขั้วหนึ่งและขอรับการสนับสนุนทางเศรษฐกิจจากสหภาพโซเวียตอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งสหภาพโซเวียตไม่ได้ขัดข้องต่อกระบวนการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว พร้อมทั้งดำเนินการให้ความช่วยเหลือด้านโครงสร้างพื้นฐาน สถาบันการศึกษา และโรงพยาบาลในเมืองหลวงและเมืองใหญ่หลายเมืองของเมียนมา นอกจากนี้ ทั้งสองยังลงนามในความตกลงทางการค้า ซึ่งทำให้เมียนมาสามารถส่งออกข้าว

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ได้มากขึ้น (Buszynski, 2013 pp.17-18) รวมค่าใช้จ่ายในโครงการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เมียนมาตั้งแต่ปี 1954 – 1965 ทั้งสิ้นประมาณ 14 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (Wolf, 1957 pp.91-101) เมียนมาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 1950 แต่ความสัมพันธ์กลับไม่ราบรื่น โดยระหว่างปี 1950 – 1953 ทั้งสองฝ่ายยังคงหวาดระแวงซึ่งกันและกัน โดยมีปัจจัยหลักคือจีนเชื่อว่าเมียนมายังคงเป็นเครื่องมือสำหรับจักรวรรดินิยมในการบ่อนทำลายจีน ในขณะที่เมียนมาหวาดระแวงการคุกคามทางทหารจากจีนอันเนื่องมาจากกรณีทิเบตและสงครามเกาหลี และประเด็นกองกำลังก๊กมินตั๋ง (KMT) ที่ลี้ภัยเข้ามาอยู่ในดินแดนเมียนมาและพยายามบ่อนทำลายความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ (Steinberg and Fan, 2012, pp. 21) จนกระทั่งจีนประกาศใช้นโยบาย “หลัก 5 ประการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ” (5 Principles of Peaceful Co-existence) เมื่อปี 1954 ทั้งสองจึงสามารถคลายความหวาดระแวงที่มีต่อกันได้ในที่สุดนโยบายเป็นกลางแบบโดดเดี่ยว

การรัฐประหารของนายพล เน วิน และการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองเป็นสังคมนิยมวิถีม่า (Burmese Way to Socialism) ส่งผลให้นโยบายการต่างประเทศในช่วงปี 1962 – 1988 เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง แม้ว่ารัฐบาลทหารจะยังคงรักษาจุดยืนที่จะพึ่งพาตนเองและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด แต่ก็ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการทูตหรือรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเช่นที่ผ่านมา อีกทั้งยังดำเนินนโยบายคุกคามคนต่างชาติในเมียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขับไล่ชาวอินเดีย ชาวจีน ชาวอังกฤษเชื้อสายเมียนมา และชาวตะวันตกออกจากประเทศ รวมถึงการยึดกิจการในภาคการเกษตรภาคธุรกิจ การค้า และการธนาคารของเอกชนต่างชาติมาบริหารเอง ระงับกิจกรรมจากสมาคมหรือสถาบันต่าง ๆ ที่ต่างชาติเป็นผู้ดำเนินการ และอนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถขอตรวจลงตราเพื่อเข้าประเทศได้เพียง 24 ชั่วโมงเท่านั้น ทำให้ในปลายทศวรรษที่ 1960 มีชาวต่างชาติกว่า 300,000 คน ที่ต้องเดินทางออกจากเมียนมา (Smith, 1999, pp. 98, 219) นอกจากนี้ ยังยกเลิกโครงการให้ความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศและมหาอำนาจทั้งสองขั้ว ถอนตัวออกจากกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เมื่อปี 1979 (Aung, 1980 ,112-114) ตลอดจนยุติการดำเนินกิจกรรมทางการทูตที่รัฐบาลพลเรือนเคยส่งเสริมไว้ทั้งหมดแม้กระทั่งกับมหาอำนาจในภูมิภาคและชาติในอาเซียน โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับจีนและอินเดียซึ่งตกต่ำลงอย่างมากจากนโยบายกีดกันชาวต่างชาติดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ส่งผลให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังต่อคนจีนและอินเดียเป็นวงกว้างในสังคมเมียนมากระทั่งเกิดการประท้วงต่อต้านชาวจีนขึ้นเมื่อปี 1967 การดำเนินนโยบายโดด

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

เดี่ยวดนเองเช่นนี้ ส่งผลร้ายต่อสภาพเศรษฐกิจของเมียนมามากที่สุดตั้งแต่ได้รับเอกราช โครงสร้างสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดถูกทำลายจากนโยบายกีดกันต่างชาติและการควบรวมกิจการของเอกชน กอปรกับความไร้ประสิทธิภาพของระบบสังคมนิยมวิธิพม่าและปัญหาการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐบีบให้สังคมนิยมมาไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ เป็นผลจากการดำเนินนโยบายเน้นหนักด้านความมั่นคงและทุ่มเทพยายามจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงในขณะนั้น (Erlanger, 1988) จากประเทศที่เคยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของโลก กลับกลายเป็นประเทศที่ขาดแคลนสินค้าข้าวอย่างหนักในทศวรรษที่ 70 รายได้ประชาชาติต่อหัวลดต่ำลงจาก 670 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 1960 เหลือเพียง 200 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปลายทศวรรษที่ 80 ทำให้สถานะของเมียนมาจากประเทศที่กำลังฟื้นตัวจากภาวะสงครามและมีศักยภาพทางเศรษฐกิจกลายเป็นประเทศที่ล้าหลังและยากจนที่สุดในเอเชียการแสวงหาที่แบบ “ไม่เลือกฝ่าย” ในเวทีระหว่างประเทศของเมียนมาทั้งสองช่วงเวลา มีเหตุผลสำคัญมาจากความกลัวต่างชาติและความรู้สึกชาตินิยมที่สะสมในสำนึกของชาติพันธุ์เมียนมา ซึ่งอิทธิพลจากปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อนโยบายทางการเมืองและนโยบายต่างประเทศของเมียนมาอย่างมีนัยยะสำคัญทั้งในสมัยรัฐบาลพลเรือนและรัฐบาลทหารและต่างมีผลกระทบต่อการค้าและการระหว่างประเทศแตกต่างกัน Frank N. Trager ตั้งข้อสังเกตว่า รัฐบาลพลเรือนเมียนมายังคงมีปฏิสัมพันธ์กับนานาชาติประเทศ อย่างเป็นทางการที่ไม่ให้ใกล้ชิดเกินไปและปฏิเสธที่จะรับความช่วยเหลือที่มีเงื่อนไข ในสถานการณ์เมืองระหว่างประเทศแบบ 2 ขั้วอำนาจ ทั้งนี้ ก็เพื่อป้องกันมิให้ประเทศมหาอำนาจแผ่ขยายอิทธิพลเข้ามายังเมียนมาผ่านเครื่องมือหรือกลไกทางการเมืองต่าง ๆ และบานปลายเป็นการเผชิญหน้าทางทหารได้ ส่งผลให้การดำเนินนโยบายผูกมิตรกับประเทศต่าง ๆ ของเมียนมาในช่วงนี้เป็นความพยายามในการคานอำนาจของรัฐขนาดเล็กกับรัฐทรงอิทธิพลทั้งในและนอกภูมิภาค ซึ่งสะท้อนความความหวาดระแวงต่างชาติและไม่ไว้วางใจต่อสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศอย่างเห็นได้ชัด (Trager, 1956, 89-102) ในขณะที่ การปฏิวัติของทหารในปี 1962 ได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการระหว่างประเทศเมียนมา สังเกตได้จากการนำนโยบายสังคมนิยมวิธิพม่ามาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผสมกับความกลัวต่างชาติและความรู้สึกชาตินิยม ซึ่งผลที่ตามมาครั้งการพัฒนาของเมียนมาให้ตกต่ำลง จนทำให้รัฐบาลต้องยอมกลับไปมีปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศอีกครั้ง และล้มเลิกนโยบายโดดเดี่ยวตัวเองในที่สุดการต่างประเทศเมียนมาในยุคเปลี่ยนผ่านในที่สุดรัฐบาลเมียนมาก็ตระหนักว่า นโยบายโดดเดี่ยวตนเองและสังคมนิยมวิธิพม่าไม่มีประสิทธิภาพเพียง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

พอที่จะช่วยฟื้นฟูสภาพทางเศรษฐกิจที่กำลังพังทลายได้ สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Law and Order Restoration Council: SLORC) ซึ่งเป็นรัฐบาลจัดตั้งโดยกองทัพเพื่อรักษาความสงบ ในขณะนั้น จึงยกเลิกระบบตั้งคณินิยมวิธีพม่าและหันมาเปิดเสรีทางเศรษฐกิจมากขึ้น ยกเลิก นโยบายเป็นกลาง หรือ นโยบายโคดเดี้ยวตนเอง โดยหันมาพึ่งพาการแสวงหาความร่วมมือ/ ช่วยเหลือจากประเทศในภูมิภาคมากขึ้น เช่น จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และไทยเป็นต้น โดยในช่วงเวลาไม่นานนัก จีน ได้ส่งคณะผู้แทนรัฐบาลมาเจรจาการค้าตามแนวชายแดนกับ SLORC และเจรจาค้าขาย สินค้าอื่น ๆ ด้วย เช่นเดียวกับไทยที่ส่งคณะผู้แทนไปเจรจาเรื่องสัมปทานการค้าไม้สักและประมง นอกจากนี้ ยังมีรัสเซียที่ได้บริจาคอุปกรณ์กีฬาและเกาหลีได้บริจาคเครื่องมือทางการแพทย์มูลค่า 150,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ แม้แต่ออสเตรเลียที่เคยมีส่วนร่วมประณามรัฐบาล SLORC ก็เริ่มมีท่าที อ่อนลง โดยเอกอัครราชทูตออสเตรเลียได้เข้าพบรัฐบาล SLORC อย่างเป็นทางการในกลางเดือน ตุลาคม ตามด้วยนักธุรกิจชาวออสเตรเลียที่เห็นช่องทางการทำธุรกิจด้านพลังงานจากการเปิดเสรีทาง เศรษฐกิจ ในขณะที่สหรัฐฯ แคนาดา และญี่ปุ่น ก็มีท่าทีอ่อนลงเมื่อรัฐบาล SLORC ประกาศ แผนการเลือกตั้งทั่วไปในปี 1990 (Selth, 2008, P. 9) แม้จะพยายามปรับตัว แต่รัฐบาลเมียนมาก็ยัง หวาดระแวงการแทรกแซงจากภายนอก ยิ่งไปกว่านั้นท่าทีของมหาอำนาจทั้งในและนอกภูมิภาค ในช่วงปลายทศวรรษที่ 80 ก็สร้างความหวาดระแวงด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ทั้งสหรัฐฯ และ จีนต่างมี การเคลื่อนไหวทางทหารอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน อาทิ ขาวล้อมการเคลื่อนขบวนเรือรบของสหรัฐฯ จำนวน 5 ลำ โดยหนึ่งในนั้นมีเรือบรรทุกเครื่องบิน USS Coral Sea เข้ามายังน่านน้ำเมียนมา เมื่อวันที่ 12 กันยายน 1988 และความเป็นไปได้ที่จีนมีแผนใช้กำลังทหารเข้ายึดครองรัฐฉานหากการ แทรกแซงทางทหารของสหรัฐฯ เกิดขึ้นจริง (Selth, 2008, P.9,12) จากเหตุผลข้างต้นก็เป็นอีกปัจจัย ที่ทำให้ความเกลียดกลัวต่างชาติของรัฐบาลเมียนมา ไม่ได้ลดน้อยลง ทว่าก็ไม่ได้ทำให้กลับไป ดำเนินนโยบายเป็นกลางหรือโคดเดี้ยวตนเองอีก ในทางกลับกันรัฐบาลใช้การเปิดประเทศและเสรี ทางเศรษฐกิจในการหาพันธมิตร รวมทั้งจัดหายุทธโศปกรณ์ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามจากต่างชาติ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์กิสพัดถล่มพื้นที่ดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิรวดีทาง ตอนใต้ของประเทศเมียนมา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2008 คร่าชีวิตประชาชนเมียนมาไปกว่า 140,000 คน กลายเป็นบทพิสูจน์การดำรงอยู่ของความเกลียดกลัวต่างชาติในการดำเนินนโยบายกับ ต่างประเทศ เมื่อความช่วยเหลือจากหลายประเทศ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศหลายหน่วยงาน ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ประสบภัยได้ เพราะรัฐบาลไม่ออกวีซ่าและไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติเดิน

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ทางเข้ามาเป็นหมู่คณะ ด้วยเกรงจะเป็นการแทรกแซง ส่งผลต่อความมั่นคง และประจําการทำงาน
ของรัฐบาลที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ล่าช้า เหตุผลหนึ่งที่อธิบายปรากฏการณ์นี้ คือ การที่รัฐบาล
ทหารเมียนมาสั่งสมประสพการณ์การปกครองผ่านสงครามกลางเมืองและการแทรกแซงจาก
ต่างชาติมาโดยตลอด เมื่อต้องเผชิญกับการต้องเปิดพรมแดนให้คณะที่เป็นคนต่างชาติจำนวนมาก
เข้ามาในเมียนมา จึงเกิดความกลัว และไม่ไว้วางใจ เพราะกลัวว่า หากอนุญาตให้เข้ามาเป็นจำนวน
มาก อาจมีบางส่วนแอบแฝงมาบ่อนทำลายรัฐบาลได้ (Myint-U, 2008) ภายหลังจากเหตุการณ์พายุ
ไซโคลนนาร์กิส เมียนมาก็เริ่มเข้าสู่การปฏิรูปทางการเมือง เหล่านายพลที่เคยควบคุมทิศทาง
การเมืองเริ่มเปลี่ยนบทบาทของตนเองไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเรือน และดูเหมือนว่า การ
มีปฏิสัมพันธ์กับต่างชาติจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เมื่ออดีตนายกรัฐมนตรีเต็ง เส่ง (Thein Sein) ประกาศ
แนวทางการปฏิรูปทางการเมืองและเศรษฐกิจภายหลังขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี เมื่อปี 2010
พร้อมชักชวนนาง ออง ซาน ซู จี (Aung San Suu Kyi) หัวหน้าพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อ
ประชาธิปไตย (National League for Democracy: NLD) เข้าร่วมการเลือกตั้งซ่อมเมื่อ ปี 2012 และ
กวาดที่นั่งไป 43 จาก 46 ที่นั่ง พร้อมกันนี้ ยังสนับสนุนให้หัวหน้าพรรค NLD มีบทบาทในเวที
ระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ของเมียนมาขึ้นมาอีกครั้งและยังเป็นการสร้างสมดุล
อำนาจเพื่อไม่ให้เมียนมาต้องพึ่งพาชาติใดมากเกินไป ซึ่งผลตอบรับจากต่างชาติก็เป็นที่น่าพอใจ
สหรัฐอเมริกาและหลายประเทศในยุโรปเริ่มลดมาตรการคว่ำบาตร ความสนใจที่จะลงทุนในเมียน
มาเพิ่มสูงขึ้น และภาพลักษณ์ของเมียนมาในการส่งเสริมประชาธิปไตยให้เบ่งบานก็เป็นที่ประจักษ์
ชัด เมื่อพรรค NLD ชนะการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเป็นรัฐบาลบริหารประเทศโดยประธานาธิบดี เต็ง เส่ง
และกองทัพไม่ได้คัดค้านผลการเลือกตั้ง ดังที่เคยเกิดขึ้นเมื่อปี 1990 ทว่าประเด็นความเกลียดกลัว
ต่างชาติก็กลับมาต้นกลอนความเชื่อมั่นของต่างชาติที่มีต่อรัฐบาลเมียนมาอีกครั้งในวิกฤตโรฮิงญา

“โรฮิงญา” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์รองที่เป็นมุสลิมและน่าจะมีจำนวนกว่า 1 ล้านคน อาศัยอยู่ใน
รัฐยะไข่โดยคาดว่ามีประชากรเข้าไปในบริเวณดังกล่าว ตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 ต่อมา ในศตวรรษ
ที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นภายหลังการเข้ามาของอังกฤษเนื่องจากความต้องการ
แรงงานเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามรัฐบาลเมียนมาภายหลังรับเอกราชกลับปฏิเสธที่จะให้การ
รับรองสถานะทางชาติพันธุ์ ส่งผลให้โรฮิงญากลายเป็นบุคคลไร้สัญชาติและไม่สามารถรับการ
อำนวยความสะดวกจากรัฐในทุก ๆ ด้านทั้งการศึกษา กฎหมาย และ โครงสร้างพื้นฐานซึ่ง

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประภัสสร เทพชาตรีตั้งข้อสังเกตว่า เป็นความตั้งใจของรัฐที่จะทอดทิ้งชาวโรฮิงญา ซึ่งได้นำไปสู่เหตุความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธและมุสลิมโรฮิงญาหลายครั้ง และล่าสุดเมื่อปี 2012 (ประภัสสร, 2560) วิกฤตโรฮิงญามีสาเหตุจากข้อกล่าวหาว่า ชาวโรฮิงญาสังหารสตรีชาวเมียนมา นำไปสู่การตอบโต้ด้วยการเผาบ้านเรือนของชาวโรฮิงญาโดยกลุ่มชาตินิยมหัวรุนแรงเมียนมา และได้สังหารชาวโรฮิงญาไปเกือบ 300 คน ซึ่งสถานการณ์ไม่เคยถูกคลี่คลายจากรัฐและบางครั้งยังเป็นรัฐเดี่ยวที่เข้าไปมีส่วนในการใช้ความรุนแรง กระทั่งบานปลายเป็นการสู้รบ เมื่อช่วงเดือนสิงหาคม 2017 เมื่อกลุ่มหัวรุนแรงติดอาวุธชาวโรฮิงญา ที่เรียกตัวเองว่า Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) ได้อ้างความรับผิดชอบ ในการโจมตีค่ายทหารและตำรวจของพม่า ทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 100 คน หลังจากนั้น ได้เกิดความวุ่นวายครั้งใหญ่ มีการเผาบ้านเรือน และสังหารชาวโรฮิงญาเป็นจำนวนมาก นำไปสู่การอพยพครั้งใหญ่ที่สุดของชาวโรฮิงญาเข้าไปในบังกลาเทศ จำนวนเกือบ 400,000 คน ซึ่งประมาณ 1 ใน 3 ของชาวโรฮิงญาที่อาศัยอยู่ในพม่าทั้งหมด (ประภัสสร, 2560)

ในฐานะสัญลักษณ์ของประชาธิปไตย ชู จี ถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนจากการใช้กำลังของกองทัพในการกวาดล้างกลุ่ม ASAR ในรัฐยะไข่ นำไปสู่การกวาดล้างทางชาติพันธุ์โรฮิงญาด้วย และแม้ภาวะความเกลียดชังต่างชาติจะไม่ได้มีบทบาทโดยตรงต่อการกำหนดนโยบายระหว่างประเทศเพื่อรับมือกับแรงกดดันของต่างชาติในกรณีนี้ แต่มีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจของ ชู จี ที่เลือกการเมืองในประเทศ มากกว่าตอบสนองประชาคมโลกต่อการแก้ปัญหาสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นมาตรฐานสำคัญของประชาธิปไตยในโลกเสรี นำมาสู่เสียงวิพากษ์วิจารณ์จากนานาชาติ ร้ายแรงถึงขั้นมีการเสนอให้ริบคืนรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพที่เคยมอบให้ ชู จี เมื่อครั้งถูกคุมตัวในบ้านพัก ผศ. ดร. นฤมล ทับจุมพล ให้ความเห็นเห็นว่า ชู จี จะไม่เดินตามข้อเรียกร้องของนานาชาติ เพราะจะกระทบการเมืองภายในอย่างร้ายแรง 2 ประการ คือ 1) การขัดแย้งกับกองทัพในการยอมรับโรฮิงญาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะกองทัพยังเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่สำคัญของเมียนมา และมีบทบาทในการเจรจาสันติภาพกับกลุ่มชาติพันธุ์อีก 7 กลุ่มที่มีสิทธิปกครองตนเอง ถ้าหากมีการยอมรับสถานะของโรฮิงญา จะเท่ากับการยอมรับสิทธิในการปกครองตนเอง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่อยู่ในกระบวนการ เช่น ว้า พะโอ โกกั้ง ไม่มีทางยอมรับแน่นอน และอาจสิ้นคลอนสถานะของพรรคได้ 2) กระทบฐานเสียงของพรรค NLD ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มชาตินิยมหัวรุนแรงและอนุรักษ์นิยมสุดโต่ง ซึ่ง ชู จี จำเป็นต้องใช้ฐานเสียงจากคนเหล่านี้เพื่อพิทักษ์พรรค NLD และต่อรองกับกองทัพที่ยังมีบทบาทสูงทางการเมือง (ธัญพร, 2017) ผลก็คือเมียนมาถูก

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ประนามจากนานาชาติอีกครั้ง แต่ที่น่าสังเกตคือ ไม่มีชาติตะวันตกชาติใดข่มขู่เมียนมาด้วยมาตรการคว่ำบาตรอีก ซึ่งกรณีนี้ ดร. ลลิตา หาญวงษ์ ตั้งข้อสังเกตว่า ความขัดแย้งในครั้งนี้มีผลประโยชน์เรื่องทรัพยากรน้ำมันทับซ้อนอยู่ โดยในพื้นที่ซึ่งชาวโรฮิงญาถูกขับไล่ออกไป คือเมืองมอญคาว์ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำมันสำรองขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของโลกตามข้อมูลของ Arakan Oil Watch และหลังจากนั้นรัฐบาลเมืองมอญคาว์ก็ลงนาม MOU กับบริษัทต่างชาติเพื่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษทันที (Karoornporn, 2018)

อภิปรายผล

ผลกระทบจากความเกลียดกลัวต่างชาติในเหล่าชนชั้นนำเมียนมา สร้างผลกระทบเป็นวงกว้างต่อการกำหนดนโยบายภายในประเทศ ซึ่งไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงการสร้างสถานะที่มั่นคงเหนือกลุ่มผู้เป็นอื่น แต่ยังส่งผลในเชิงนโยบายด้านการต่างประเทศของเมียนมาด้วย โดยหากพิจารณาจากมุมมองของชนชั้นนำเมียนมาภายหลังได้รับเอกราช และยังคงเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของอำนาจโลกในยุคสงครามเย็นแล้ว จะเห็นได้ว่า นโยบายต่างประเทศเมียนมาดำเนินไปในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากภายนอกที่อาจทำให้สถานการณ์ภายในประเทศย่ำแย่ลงได้ อาทิ การกำหนดนโยบายเป็นกลางอย่างสร้างสรรค์ และเป็นกลางอย่างโดดเดี่ยว ซึ่งขับเคลื่อนด้วยความรู้สึกเกลียดกลัวต่างชาติจากประวัติศาสตร์บาดแผลและความรู้สึกชาตินิยม สุดท้าย แม้นโยบายการต่างประเทศในยุคใหม่จะเปิดรับต่างชาติมากขึ้นเพื่อชดเชยความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากนโยบายการต่างประเทศที่ล่าหลังแต่ก็จะพบว่า ความไม่ไว้วางใจ ความกลัว ความเกลียดชัง ยังคงเป็นหลักการสำคัญในการเป็นฐานสำหรับกำหนดนโยบายสร้างความเป็นปึกแผ่นของรัฐบาลเมียนมาต่อไป ซึ่งหากพิจารณาพัฒนาการนโยบายด้านการต่างประเทศเมียนมาในยุคต่าง ๆ ตลอดระยะเวลา 70 ปีที่ผ่านมาจะพบว่า นโยบายด้านการต่างประเทศเมียนมาได้รับอิทธิพลจากความรู้สึกเกลียดชังต่างชาติมาโดยตลอด ซึ่งบทความนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายต่างประเทศเมียนมาในช่วงหลังการปฏิรูปยังคงได้รับอิทธิพลจากความรู้สึกดังกล่าว ทว่าไม่ได้ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายโดยตรงอีกต่อไป หากแต่เป็นความจำเป็นในการรักษาสถานะทางอำนาจของฝ่ายประชาธิปไตยมิให้สั่นคลอนจากการขัดขวางกระแสธารแห่งความเกลียดชังที่มีต่อกลุ่มคนชายขอบที่ถูกผลักให้เป็นอื่นและแม้จะมีการเรียกร้องจากนานาชาติเพื่อให้เมียนมาแก้ไขการกระทำที่ขัดหลักสิทธิมนุษยชนนี้ แต่การปฏิรูปประเทศและการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศ

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

ของเมียนมากลับส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาคลดระดับความรุนแรงในการ
กดดันเมียนมาต่อกรณีดังกล่าว ซึ่งเหตุผลสำคัญก็คือ การขยายขอบเขตความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ
และการลงทุน

รายการอ้างอิง

- ‘Burma’, Asia 1988 Yearbook (Hong Kong: Far Eastern Economic Review, 1989), P. 95. อ้างถึง
ใน Andrew Selth, Burma and the Threat of Invasion: Regime Fantasy or Strategic
Reality? The Griffith Asia Institute’s Regional Outlook Paper No. 17, 2008,
Aung Kin, Burma in 1979: Socialism with Foreign Aid and Strict Neutrality (Southeast Asian
Studies, 1980), 112-114.
Charles Wolf, Jr., Soviet Economic Aid in Southeast Asia: Threat or Windfall, World Politics
Vol. 10, No. 1 (Oct., 1957), pp. 91-101.
CIA Historical Review Program, Soviet Foreign Aid to the Less Developed Countries: Retrospect
and Prospect ,ORR Project, No. 41.4399 [Online] Available:
https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/DOC_0000326121.pdf
David Steinberg and Hongwei Fan, Modern China-Myanmar Relations: Dilemmas of Mutual
Dependence (Copenhagen: NIAS Press, 2012), 21.
Embassy of Russia in the Republic of the Union of Myanmar, Russia – Myanmar [Online]
Available: https://myanmar.mid.ru/web/myanmar_en/bilateral-relations.
Enze Han, Under the Shadow of China-US Competition: Myanmar and Thailand’s Alignment
Choices, The Chinese Journal of International Politics, Vol. 11, Issue 1, 1 March 2018,
81 – 104.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Esses, V. M., Dovidio, J. F., Semanya, A. H., & Jackson, L. M., Attitudes toward Immigrants and Immigration: The Role of National and International Identity. In D. Abrams, M. A. Hogg, & J. M. Marques (Eds.), *The social psychology of inclusion and exclusion* New York: Psychology Press. 2005

Frank N. Trager, Burma's Foreign Policy, 1948-56: Neutralism, Third Force, and Rice, *The Journal of Asian Studies*, Vol. 16, No. 1 (Nov. 1956), 89-102.

Hnin Yi, Myanmar's Policy toward the Rising China since 1989 [Online] Available:

<http://en.apu.ac.jp/rcaps/uploads/fckeditor/publications/workingPapers/RPD-13002.pdf>

James Barrington, The Concept of Neutralism: What lies behind Burma's foreign policy, *The Atlantic*, February 1958 Issue [Online] Available:

<https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1958/02/the-concept-of-neutralism/306834/>,

Janet E. Helms, The conceptualization of racial identity and other "racial" constructs, In E. Trickett, R. Watts & D. Birman (eds.), *Human diversity: Perspectives on people context*.

John Badgley, Burma's China Crisis: the Choices Ahead, *Asian Survey*, Vol. 7, No. 11, November 1967, p753-761.

Karoonporn Chetpayark, (2561), มองโรฮิงญา จากเรื่องเล่าสองด้าน คู่กับ ดร.ลลิตา หาญวงศ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/pulse/talk-about-rohingya/35627>

Kenton Clymer, *A Delicate Relationship: The United States and Burma/Myanmar since 1945* Ithaca: Cornell University Press, 2015.

Laurent Licata and Olivier Klein, "Does European citizenship breed xenophobia? European identification as a predictor of intolerance towards immigrants," *Journal of Community & Applied Social Psychology*, Vol. 12, 2002, 323-337.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Leszek Buszynski, *Soviet Foreign Policy and Southeast Asia* (New York: Routledge, 2013)

Ludmila Lutz-Auras, *Russia and Myanmar – Friends in Need?* *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 34, 2.

Martin Smith, *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity* (Bangkok: White Lotus 1999).

Maung Aung Myoe, *In the name of Pauk-Phaw: Myanmar's China policy since 1948* (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 2011), 12.

Ministry of Foreign Affairs Myanmar, *Emergence Of Foreign Policy* [Online] Available:

http://www.mofa.gov.mm/?page_id=15

Neil Gotanda, *A Critique of "Our Constitution Is Color-Blind"*, *Stanford Law Review*, Vol. 44, No. 1 (1991)

Oksana Yakushko, *Xenophobia: Understanding the Roots and Consequences of Negative Attitudes toward Immigrants*, *The Counseling Psychologist* 37:1, 2009, 44-46.

Peter Alexander, *Racism, Resistance and Revolution*, London: Bookmarks, 1987.

PublicResourceOrg. (2018, March 6). *Burma, Buddhism, Neutralism* [Video file]. Video posted to https://www.youtube.com/watch?v=myi_Vg5vu9I

R.H. Taylor, *The State in Burma* (London: C. Hurst, 1987)

Renaud Egreteau & Larry Jagan, *BACK TO THE OLD HABITS Isolationism or the self-preservation of Burma's military regime* (Bangkok: IRASEC, 2008) 15 – 16.

Sandra Marker, *Effects of Colonization* [Online] Available:

<http://www.beyondintractability.org/essay/post-colonial>

Song Qingrun, *The Improvement of U.S.-Myanmar Relations Processes, Reasons and Prospects* (Institute for Security and Development Policy: Stockholm, 2010), 12.

Steven Erlanger, (1988), *Years of Isolation Produced Intensely Poor Nation* [Online] Available:

<https://www.nytimes.com/1988/07/24/world/years-of-isolation-produced-intensely-poor-nation.html>

Thakin Nu, *From Peace to Stability*, The Ministry of Information, Government of the Union of Burma, 51-53.

บทความฉบับเต็ม

โครงการการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายการศึกษา วิจัยและความสัมพันธ์ทางวิชาการ
ด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (PSPARN) ครั้งที่ 3

Thant Myint-U, Global Viewpoint, May 2008

Timeline: US-Burma/ Myanmar Relations, Contemporary Southeast Asia: A Journal of
International and Strategic Affairs, Vol 32, No. 3, December 2010, 434-436.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, เมียนมา ประวัติศาสตร์และการเมือง กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2552

ฉันทพร บัวทอง, (2560) 2 ปีหลังเลือกตั้งเมียนมา ชู จี ทิ้งโลก-ยุติบทบาท “วีรสตรีแห่ง
ประชาธิปไตย”?, BBC Thai สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2562 เข้าถึงได้จาก

<https://www.bbc.com/thai/international-41911200>

ประภัสสร เทพชาตรี, “วิกฤตโรฮิงญา.” มติชน, 21 กันยายน 2560.

วิรัช นิยมธรรม, “คิดแบบเมียนมา ว่าด้วยชาติและวีรบุรุษในตำราเรียน” มหาสารคาม: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551